GORENJSKI GLAS

Leto XLIV — št. 86 — CENA 25 SLT

Kranj, petek, 1. novembra 1991

MERKUR

SVETILA SIJAJ HRASTNIK 30% POPUSTA

stran 8 Rupel je vendarle za, ne pa proti

stran 13 Če pametni molčijo, kraljuje norost

stran 18 Lazariniji se vračajo

ljubljanska banka

Gorenjska banka Kranj

GORENJC IN FORMULA BANKA PRIHRANKA

Višje cene v vrtcih in domu upokojencev

Kranj, 30. oktobra - Danes so bili na seji kranjske vlade sprejeti predlogi novih cen vrtcev in doma upokojencev v Kranju. V enotah Vzgojnovarstvenega zavoda Kranj in v vrtcih pri osnovnih šolah se oskrbnine povečujejo za 15,3 odstotka, tako da znašajo v vrtcu 3.070 tolarjev, v jaslih 4.230 tolarjev, najnižji prispevek staršev za jasli in vrtec pa se povečuje na 1.120 tolarjev. Dom upokojencev Kranj pa je dobil soglasje za 17,8-odstotno povečanje oskrbnin, 11-odstotno povečanje dodatne oskrbe in diete za 18,2 odstotka. Razlogi za zahtevane in sprejete podražitve so najbrž jasne, samo septembra so cene na drobno porastle za 17 odstotkov. ● Š. Ž.

volna pletenine BIANKA KRANJ CANKARJEVA 4

Svečka v spomin na drage, droben plamenček tudi za vse, ki jih je vzela junijska vojna v Sloveniji, in za vse žrtve vojne vihre na Balkanu...

Pesniki in vojna

Poezija ni nujno tudi "dobro", ki očiščuje, poezija je lahko tudi slepilo, ki s svojim zlom zavaja, priteguje v nori vojni ples, kakršnega prav zdaj doživljamo na balkanskih tleh. In kaj storijo pesniki v deželi, kjer jim je tako kot nam nasilje partner, kot pravi Vlado Gotovac. Izbira vsekakor je. Lahko jim verz okamni na ustih, lahko neartikulirano kriče, lahko pesnijo, da je vsaka vojna sveta in v imenu tega zavzamejo svet. Toda s tem problemom, kaj početi pesnikom v tem ubožnem (vojnem, tesnobnem) času, se sooča vsak pesnik sam. Ubežati vojni v poezijo je prav tako nemogoče kot izstopiti iz sveta. Izstop pa ni ne pesniški način, ne način bojevnika, kajti bivanje v tem našem svetu postaja bojevit način. Le, da tega vedno ni videti, v času, kakršnem se nam kaže zdaj, pa seveda je.

Toda izbira med "mečem ali peresom", med krikom, molkom, med verzom je vedno le pesnikova. Toda kakršna že je ta izbira, beg pred vojno se nikomur ne posreči. Kako se pred vojno zapirati v mir, ko pa pesnika vojna pričaka pri vratih. Odvečna je skrb pesnikov ali napisati pesem o vojni ali ne - kadar vojna je, posebej če je tako blizu ali kar okoli nas, je vsaka sfera, tudi pesniška, že vojna sfera, pesniški svet je tudi vojni svet in obratno, vojni svet je tudi pesniški. Prav ta vpletenost v svet, tudi vojni svet, le še povečuje odgovornost pesnikov za vojno, v vojni in o vojni. Kajti pesniki nam predstavljajo strahote vojne v pravih perspektivah: ne morda najučinkoviteje takrat, kadar poprimejo za meč in se ravnajo po ukazu srca, pač pa glasneje, odmevneje in vznemirljiveje se zapišejo v našo zavest, ko govorijo s pesniškim peresom. Takrat šele jim verjamemo, da govore o nas, o svetu, o žrtvah, o daritvah poezije. Pa vseeno, če napišejo pesem o vojni v miru, kadarkoli: poezija pač lahko vedno znova skuša odčarati svet. ● Lea Mencinger

Kranj - Tradicionalno srečanje slovenskih pesnikov v Kranju je v torek potekalo na temo Poezija in vojna, tema, ki je v tem letu vojn pač aktualna in zadeva prav vsakogar. Slovenskim pesnikom so se tokrat pridružili tudi njihovi kolegi iz drugih republik, ki jih je prav zdaj doletela usoda pregnanih pesnikov. Zvečer ob zaključku srečanja so Milanu Deklevi podelili Jenkovo nagrado za pesniško zbirko. - Foto: Gorazd Šinik

Ker ne pomaga država, turizem sam išče rešitve

Precejšnje nezaupanje do "sodelovanja" s HIT-om

Radovljica, 28. oktobra - Ko je radovljiški izvršni svet na ponedeljkovi seji obravnaval informacijo o sodelovanju bohinjskega Alpinuma, blejskih hotelov Golf, Park in Kompas ter hotela Podvin z novogoriškim turističnim podjetjem HIT - investa, smo novinarji dobili le skopo "informacijo za objavo", v kateri med drugim piše, da je HIT uspešno podjetje, ki po odprtju igralnice stalno povečuje letni devizni priliv (letos naj bi dosegel že 90 milijonov nemških mark). Igralnico je samo lani obiskalo 500 tisoč ljubiteljev iger na srečo, med njimi 90 odstotkov gostov iz Italije. Ker Nova Gorica za tolikšno število gostov nima dovolj turističnih zmogljivosti, namerava ustanoviti delniško družbo, ki je tudi za turistično gospodarstvo radovljiške občine zanimiva priložnost. Podjetja se bodo o oblikah sodelovanja in partnerskih odnosih s HIT-om odločila po nadaljnjih dogovarjanjih.

Čeprav je bila razprava na seji izvršnega sveta označena kot "poslovna tajnost", pa se je kljub temu izvedelo, da nekatera turistična podjetja iz občine že zdaj močno sodelujejo z novogoriškim HIT-om. Gre za finančne transakcije, s katerimi si zaradi slovenske in jugoslovanske vojne precej obubožano radovljiško gospodarstvo pomaga iz finančnih težav, in s katerimi si bo tudi zagotovilo plače za zaposlene. Finančne transakcije izgledajo približno takole: turistična podjetja skladno z Markovićevim zakonom o podjetjih brezplačno prenesejo del poslovnega sklada na HIT, ta pa naj bi jim polovico zneska vrnil kot posojilo, polovico pa vložil v načrtovano novo družbo. V radovljiški občini se bojijo predvsem tega, da se bo za kapitalom oz. lastnino "selilo" v Novo Gorico tudi upravljanje, in da bo, denimo, v Bohinju spet gospodarilo "tuje" podjetje. Komaj so se otresli Alpetoura, s katerim so bili zelo nezadovoljni, in komaj je nastalo domače, bohinjsko podjetje Alpinum, že jih je strah, da Alpinum ne bo več samo bohinjski. Čeprav so predstavniki turističnih podjetij povedali občinskemu vodstvu, da se ne sme vtikati v gospodarstvo ter v organizacijsko in finančno povezovanje, pa so na ponedeljkovi seji izvršnega sveta kar nekajkrat poudarili, da jim ne more biti vseeno, saj povezovanje s HIT-om lahko pomeni tudi drugačno razvojno strategijo turizma; gre pa tudi za delavce, ki so pretežno iz radovljiške občine.

V novogoriškem HIT-u zavračajo očitke z Gorenjskega in razpravo na seji radovljiškega izvršnega sveta razumejo kot vmešavanje politike v gospodarstvo. Poudarjajo, da povezovanje družbenega kapitala ne pomeni nikakršnega obubožanja, tudi za radovljiško občino ne, in da se kapital ne seli iz radovljiške občine v Novo Gorico, ampak obratno. Ker je turizem po njihovem mnenju dejavnost, ki se mora povezovati, ne pa oblikovati za plotom enega podjetja, so skupaj z bohinjskim Alpinumom, GP hoteli Bled, hotelom Grad Podvin in podjetjem Gorenjka Jesenice že zasnovali dogovor o ustanovitvi holdinga HIT Consulting, ki bo imel sedež v Ljubljani. ● C. Zaplotnik

Včeraj zasedala slovenska skupščina

Novi pokojninski in invalidski zakon

Zbor združenega dela in družbenopolitični zbor z osnutkom novega zakona v načelu soglašata.

Ljubljana, 31. oktobra - Zbor združenega dela in družbenopolitični zbor republiške skupščine (zbor občin ni zasedal) sta včeraj načeloma soglašala z osnutkom novega zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Generacijska solidarnost bo še naprej eden od temeljev tega sistema, prav tako pa bomo uvajali postopno podaljševanje pokojninske dobe s tem, da bo za ženske ta doba še vedno krajša. Predvsem krščanski demokrati so predlagali, da bi bila za matere z več otroki pokojninska doba še krajša. V razpravi bo treba še rešiti problem vojaških upokojencev in zavarovancev ter nasploh izplačevanje pokojnin v druge jugoslovanske republike.

Zbor združenega dela je tudi sklenil, da bo o lastninskem preoblikovanju podjetij razpravljal na seji 13. novembra. ● J. Košnjek

Plin za ogrevanje stanovanj

Kranj, 29. oktobra - Prvi korak na poti uresničevanja novega programa energetske oskrbe Kranja, po katerem naj bi postal zemeljski plin glavno gorivo, je bil storjen danes z otvoritvijo plinske inštalacije v največji kranjski komunalni toplarni na Planini. Pritisk na gumb, ki ga je sprožil slovenski minister za informiranje Jelko Kacin, bo kranjsko ozračje razbremenil kar za 280 ton žveplovega dioksida (letno), in ker je ugasnilo eno zadnjih večjih kurišč mazuta, se nevarnost onesnaževanja iz skladišč, tega za okolje nevarnega goriva, močno zmanjšuje. Ob večji zanesljivosti (oskrbi iz Sovjetske zveze se bo z novim letom pridružila tudi iz Alžirije) bodo uporabniki tople vode in ogrevanja plačali za to enako, čeprav je plin za 20 odstotkov dražji od mazuta. Žal se bo podražil tudi mazut, zato bodo računi prihodnji mesec za 38 odstotkov večji. Celotna investicija (najetje plinskih kapacitet, omrežje in rekonstrukcija kotlarne) je znašala 30 milijonov tolarjev, kotlarna z močjo 45 MW pa ogreva več kot 4000 stanovanj.

Kot smo že obširneje poročali, je za občino Kranj pripravljen nov program energetske oskrbe, ki poleg industrije, ki je že priključena na plinovode, načrtuje tudi prehod na plin v obstoječih napravah za daljinsko ogrevanje ter razvod plina do posameznih porabnikov v mestu Kranj, njegovi okolici ter nekaterih naseljih v občini. Vse, ki jih ta projekt zanima, vabijo v avlo Skupščine občine Kranj, kjer so nazorni načrti ragrnjeni do 10. novembra, predstavljeni pa bodo tudi v nekaterih krajevnih skupnostih. ● Š. Ž., foto G. Šinik

Sava Kranj

AVTOMOBILSKE PREPROGE

Avto je predrag, da bi ga zanemarili!

NOTRANJEPOLITIČNI KOMENTAR

JOŽE KOŠNJEK

Nova država, staro pravo

Nedvomno drži, da je zastareli pravni sistem, ki ga ima ta trenutek Slovenija, hiba nastajajoče slovenske države. Imamo novo državo in staro pravo, v katerem se še vedno valja nad 250 zveznih zakonov in predpisov, čeprav smo se od Jugoslavije in njenega prava vsaj načelno odklopili. Vsaj pravni strokovnjaki pravijo, da pa graditev lastnega pravnega sistema ne bo mogoča brez predhodnega sprejema nove ustave, čeprav so dokaj glasni tudi drugačemisleči, da namreč lahko gradimo svoj pravni sistem tudi brez nove ustave.

Za Slovenijo je to sedaj pomembno vprašanje zaradi več razlogov. Optimistični pogledi napovedujejo sprejem ustave že okrog Božiča, kar bi bilo idealno, če izhajamo iz stališča, ki je tudi najbolj logično, da dobimo najprej ustavo, šele potem pa zakonodajo. Če bo slovenska ustava opredelila samo temeljna vprašanja in samo tisto, o čemer bo doseženo politično soglasje, bo potem izvedbena, zakonodajna plat še bolj važna, saj lahko zapade takšnim ali drugačnim političnim pogledom ali interesom. Vsak na novo sprejeti zakon pa namreč že vnaprej prejudicira določene odločitve in lahko se znajdemo v položaju, da bi se morala ustava prilagajati že sprejetim zakonom in ne obratno. Ker smo nekaj svoje zakonodaje že sprejeli in bi znalo priti do navzkrižja med ustavo in zakoni, je verjetno tudi razlog, da bomo napisali v ustavo samo tisto, o čemer je soglasje, seveda pa je glavni razlog za tako usmeritev strah, da zaradi morebitnih novih komplikacij ustavni predlog ne bi dobil potrebne dvotretjinske skupščinske večine. Iz praktičnih razlogov je takšna pot pravšnja, vprašanje pa je, ali je taka rešitev za vse, posebej pa za tiste, ki znajo trdo zagovarjati svoja stališča, sprejemljiva.

Ker je sedanji slovenski pravni sistem nepregledna množica najrazličnejših zakonov in predpisov, tudi časovno zelo neusklajenih, je upravičena zahteva predvsem pravnikov, da mora biti nov slovenski pravni sistem veliko bolj pregleden in enostaven. Oblikovanje pravnega sistema je občutljiv in precizen posel, ki ne prenese naglice, niti pregretih političnih glav. Prav lahko se ujamemo v past in zabredemo v navado, ki smo ji očitno Slovenci zelo podvrženi, da enostavno kopiramo tuje izkušnje in zakone. Res bi bilo neumno, da bi sami izumljali nekaj, kar so drugi že naredili in ugotovili pred nami in marsikaj lahko enostavno, mogoče z manjšimi modifikacijami, presadimo k nam. Prav vsega pa k nam ni mogoče enostavno po vrtnarsko presaditi. Naše razmere so marsikje še zelo drugačne kot v razvitih državah Evrope in Amerike, zato je enostavno kopiranje za nas lahko samo polom in razlog, da takoj dopolnjujemo nekaj, kar smo pravkar sprejeli. Na to nevarnost so razločno opozorili v torek tudi pravni strokovnjaki, zbrani na Svobodni katedri na Pravni fakulteti v Ljubljani. Tuje izkušnje so dragocene, vredno jih je upoštevati, ne pa malikovati. Kaj se lahko zgodi, dokazuje sprejem zakonov o denacionalizaciji in lastninskem preoblikovanju podjetij. Današnja Amerika, današnja Avstrija namreč nista enaki kot današnja Slovenija. Seveda pa to ne sme biti izgovor, da Slovenija ne bi pospešeno gradila svojega pravnega sistema, saj nova država z ostalinami stare države ni država.

Adriatic tudi v Kranju - Prva zavarovalna delniška družba Adriatic iz Kopra, ki ima poslovni enoti že v Celju in v Ljubljani, je v ponedeljek odprla novo poslovno enoto tudi v Kranju in sicer v prostorih Ljubljanske banke - Gorenjske banke na Cesti JLA 4 v prvem nadstropju. Ob tej priložnosti je direktor poslovne enote Matej Herlec povedal, da bodo v enoti sklepali vse vrste zavarovanj za občane in družbeni sektor. Že čez mesec dni pa bo enota imela svojo mrežo zastopnikov po vseh gorenjskih občinah. Agenti enote, za katere že poteka posebno izobraževanje, bodo zato kmalu začeli obiskovati stranke. Na vprašanje, kaj pomeni njihov nastop na Gorenjskem v primerjavi z Zavarovnico Triglav-Območno enoto Kranj, pa je povedal, da v nobenem primeru ne gre za damping, marveč njihov nastop pomeni predvsem servis za povračilo škod, cenitve in ostale dejavnosti. Njihovo geslo bo kakovost in hitro reševanje škodnih primerov ter seveda plačilo škod. Poslovna enota bo odprta za stranke vsak dan od 7.30 do 15. ure, ob sredah pa od 7.30 do 16. ure. - A. Ž. - Foto: G. Šinik

KUPON (Izrežite skupaj z vašim naslovom)

za brezplačen mali oglas v Gorenjskem glasu

Besedilo za objavo

Kupon pošljite na: **ČP GORENJSKI GLAS**, 64000 Kranj

Opomba: za brezplačno objavo je besedilo lahko le v obsegu do 50 znakov. Ne pozabite upoštevati presledkov in potrebnega prostora za ločila. Prosimo, da pišete z **VELIKIMI TISKANIMI ČRKAMI**. Oglas nad 50 znakov, pod šifro in oglase po telefonu zaračunamo po ceniku.

Slovenija mora biti varna država

Nevtralni, vendar obrambno sposobni

Načela nevtralnosti Slovenije ne bi kazalo napisati v ustavo, saj bi nas to lahko oviralo pri prihodnjih političnih in gospodarskih povezavah, demilitarizacija Slovenije pa je možna le na daljši rok.

Ljubljana, 29. oktobra - Na okrogli mizi Socialistične stranke Slovenije o Sloveniji med nevtralnostjo in demilitarizacijo, ki naj bi razbistrila temeljna načela naše zunanje politike predvsem z varnostnega vidika, so sodelovali znani strokovnjaki z vojaškega in obrambnega področja, pa tudi predstavniki nekaterih političnih strank. Pogovor naj bi tudi odgovoril na vprašanje, ali kaže načelo nevtralnosti, če se bomo zanjo odločili, zapisali novo slovensko ustavo.

Dr. Anton Bebler, uvodničar na okrogli mizi, je analiziral mednarodni varnostni položaj Slovenije in ugotovil, da ta trenutek povezava s še obstoječimi vojaškimi grupacijami v Evropi (NATO, najnovejši obrambni pakt Madžarske, Poljske in Češke) ni možna, še manj pa članstvo v teh organizacijah, prav tako pa bi bila za Slovenijo celo škodljiva vojaška povezava s Hrvaško, ki bi nas posredno potegnila v vojno, čeprav je bilo o varnostnem in vojaškem sodelovanju med republikama na ravni vlad že govora, vendar o tem parlament ni odločal. Za Slovenijo pa je pametno podpreti prihod mirovnih sil na krizna območja v Jugoslaviji, saj bi to okrepilo tudi slovensko varnost. Možno bi bilo sicer takšno pokroviteljstvo ene od sosednjih držav nad nami, kot ga ima Italija nad Malto, vendar je tudi to v našem primeru hudo vprašljivo. Kot edina izbira ostane Sloveniji neblokovska, neuvrščena politika, vendar ne v smislu nekdanje jugoslovanske neuvrščene politike, ampak nevtralna v miru, v morebitni vojni pa mora biti Slovenija pripravljena na svojo obrambo. Naša vojska ne sme biti potratna, biti mora smotrno organizirana, delež narodnega dohodka za obrambo pa bi se moral sčasoma približati dvema ali celo enemu odstotku. **Marjan Osolnik** je menil, da je država, ki nima sposobnosti braniti sebe, lahko izvor kriz, je lahko vabljiv plen, nevtralnost pa kaže zapisati v ustavo šele, ko bodo našo nevtralnost priznale tudi evropske države in ustanove. **Dr. Bojko Bučar** je menil, da je nevtralnost lahko ovira, saj že v miru onemogoča nekatere akcije, čeprav bi bile v prid miru. Če zunanji svet nevtralnosti ne prizna, je ta brez smisla. Sploh pa je za majhne in revnejše države nevtralnost hudo vprašljiva, saj morajo nujno iskati zavezništva in pomoč pri velikih in močnih državah. Tudi **dr. Teodor Geršak** ni bil pretirano navdušen nad nevtralnostjo, zapisano v ustavo. V drugi svetovni vojni je samo 5 od 20 držav spoštovalo nevtralnost. **Dr. Dušan Plut**, znan kot zagovornik demilitarizacije Slovenije, se je vprašal, ali je ideja demilitarizacije sedaj mrtva. Po njegovem ni in je vezana na koncept sodobne, univerzalne varnosti na svetu, v Evropi in tudi v Sloveniji. Pri varnosti je treba ob vojaškem upoštevati še gospodarski, socialni in ekološki vidik. Z umikom armade, skrajšanjem vojaškega roka, spoštovanjem ugovora vesti, civilnim obrambnim ministrom in manjšimi stroški za obrambo stopa Slovenija na pot dolgoročnejše demilitarizacije. Sedaj obrožene sile še potrebujemo, je dejal, je pa vprašanje, ali gremo v koncept evropske varnosti lahko brez obveznosti.

Da Slovenija ne bo mogla brez svoje vojske, so potrdili tudi drugi govorniki, **Viktor Blažič, Tone Peršak, Neda Pagon, Borut Šuklje, Janez Sodržnik in dr. Tone Grizold**, vendar se mora varnostno vprašanje reševati integralno, in ne samo z vidika zunanje varnosti. ● **J. Košnjek**

Izvršni svet proti imenovanju Franca Benedika za ravnatelja

Ceha zadnjega partijskega sekretarja

Škofja Loka, 30. oktobra - Na včerajšnji seji občinskega izvršnega sveta Franc Benedik ni dobil soglasja za ravnatelja osnovne šole Cvetka Golarja na Trati, čeprav ga je svet šole potrdil. Izvršni svet ni hotel (imel) povedati utemeljenih argumentov, zakaj kandidat ne bi bil dober ravnatelj. Očitno je protiargument povsem ideološki.

Franc Benedik, ki ima večletne učiteljske in ravnateljske izkušnje in za katerega sta tudi svet šole Cvetka Golarja ter Zavod za šolstvo v Kranju ocenila, da je bil dober ravnatelj, da je dober učitelj, da ima organizacijske sposobnosti, ima edino to smolo, da je bil zadnji občinski partijski sekretar. Zaradi tega je bil pred letom že ob službo vodje kranjske enote Zavoda RS za šolstvo, tega zdaj, ko je (edini) kandidiral za ravnatelja osnovne šole na Trati, ni pozabila tudi Demosova plat škofjeloškega izvršnega sveta.

Nekaj časa je sicer poskušala najti argumente, s katerimi bi ga izžvižgala. Iskala jih je v objavi razpisa, ki da je bil v Gorenjskem glasu na premalo opaznem mestu, češ da zaradi tega ni bilo prijav drugih kandidatov. Predsednik izvršnega sveta Vincencij Demšar je celo menil, da bi morali razpis ponoviti, večina pa je le menila, da bi bila taka zahteva svetu osnovne šole vendarle pretirana, protipravna. Navsezadnje so sklenili, da argumenti nesoglašanja s kandidatom sploh niso pomembni, da izvršni svet pač da soglasje ali pa ne.

Članov, ki so mislili drugače, to je, da (strokovni) protiargumenti morajo biti jasni, in da ideološka prepričanost kandidata ne more biti prepreka, je bilo premalo (pet) za pozitivno soglasje.

Ob tem ne moremo mimo žalostnega spoznanja, da sedanja oblast oziroma Demosova večina v njej ubira povsem enake metode, kot jih je in jih še glasno očita bivši partijski, hkrati pa je prepričana, da je od nje boljša, poštenejša, demokratičnejša. ● **H. Jelovčan**

STRANKARSKE **NOVICE**

Liberalnodemokratska stranka

Regionalizem v ustavo

Novo mesto, 29. oktobra - Liberalno demokratska stranka je organizirala v Novem mestu posvet na temo Regionalizem v slovenski ustavi. Na posvetovanju so, razen Jožefa Školča, predsednika LDS in predsednika novomeškega izvršnega sveta Boštjana Kovačiča, sodelovali še člani ustavne komisije Tone Peršak, Darja Lavtižar - Bebler in Tone Anderlič in predstavniki nekaterih drugih strank. Udeleženci so si bili enotni, da mora najti regionalizem svoje mesto v ustavi, kako, pa so bila mnenja različna. Država bi morala niz pristojnosti prenesti na nižjo raven, kar bi pomenilo decentralizacijo in razvoj regij.

Stranka demokratične prenove

Tretja Jugoslavija ni možna

Ljubljana, 29. oktobra - V Sloveniji je bila na obisku delegacija Združene stranke levice Italije, ki jo je vodil član vodstva stranke in poslanec italijanskega parlamenta Piero Fassini. Italijani so se, razen s prenovitelji, sestali tudi s predstavniki drugih strank slovenske levice. Skupno so ugotovili, da Jugoslavije ni več in da nekakšna tretja Jugoslavija ni možna. Ob nespremenjenih mejah je treba mednarodno priznati republike bivše Jugoslavije. Italijansko delegacijo sta sprejela tudi predsednik predsedstva Slovenije Milan Kučan in podpredsednik slovenske vlade Matija Malešič.

Socialdemokratska stranka Slovenije

Konferenca socialdemokratske mladine

Ljubljana, 29. oktobra - V Kopru je bila četrta konferenca Socialdemokratske mladine Slovenije. Ta organizacija je bila že sprejeta v ustrezno mednarodno organizacijo, uspela pa je tudi s pobudo, da bo skupščina obravnavala Zakon o mladinskih organizacijah in Zakon o mladinskem svetu Slovenije. Zavzeli so se, da bi dobila nezaposlena mladina več pravic. ● **J. Košnjek**

POSKRBITE ZA SVOJO POSTAVO!

SALON Slender You

064/218-323

56 57 58 59 60

S seje izvršnega sveta

Denarja vedno premalo

Tržič, 29. oktobra - Tržiška občina ima v bilanci prihodkov in odhodkov od 1. januarja do 30. septembra za 1,5 milijarde tolarjev več odhodkov in leta po vsej verjetnosti ne bo mogla zaključiti pozitivno. Najhuje jo bremenijo socialni problemi, močno pa so to majhno občino prizadeli tudi stroški vojnih dni. - Koncesija za stari prelaz Ljubelj naj gre v javni razpis.

V proračunu občine Tržič je bilo za leto 1991 predvidenih 118,8 milijarde tolarjev prihodkov. Po izračunu republike naj bi imela občina 93 milijard lastnih prihodkov, razliko v višini 20,5 milijarde pa naj bi jim v skladu z zakonom zagotovil republiški proračun.

Oddelek za splošne zadeve in finance v svojem poročilu izvršnemu svetu poroča, da so se ves čas srečevali z visoko inflacijo in visoko rastjo cen, vse večji so bili likvidnostni problemi, ker se je višina razpoložljivih sredstev iz meseca v mesec realno zniževala, vendar do rebalansa proračuna ni prišlo. Lastni prihodki so zaradi visokih refundacij gospodarstva po zaključnih računih za leto 1990 in polletnem obračunu še vedno pod planiranimi. Republika jim je pokrila razliko v višini 25,4 milijarde tolarjev, tako da so imeli skupno prihodkov 84,6 milijarde tolarjev, ali 74,4 odstotka, odhodkov pa 86,1 milijarde. Do konca septembra tržiške občinske finance tako beležijo 1,5 milijarde več odhodkov kot prihodkov, to pa je razlika, ki jo bodo glede na gospodarske razmere v občini težko pokrili. O bilanci tretjega trimesečja in 10,7- odstotni renominaciji proračuna, ki ga prav tako predlaga Oddelek za splošne zadeve in finance in jo je potrdil izvršni svet, bo sklepala skupščina. DČlani izvršnega sveta so med drugim razpravljali tudi o prošnji podjetij BITTRA in TGT za koncesijo nad starim prelazom Ljubelj, ki naj bi ga preuredili v privlačno turistično - gostinsko planinsko točko. Sklenili so, naj se ponudbe za to iščejo preko javnega razpisa, vsekakor pa mora biti ureditev starega prelaza Ljubelj del kompleksne rešitve Ljubelja. ● **D. Dolenc**

GORENJSKI GLAS

Ustanovitelj in izdajatelj: Časopisno podjetje GORENJSKI GLAS KRANJ

Uredniška politika: neodvisni nestrankarski politično informativni poltednik s poudarkom na dogajanjih na Gorenjskem / **Predsednik Časopisnega sveta:** Ivan Bizjak / **Direktor in glavni urednik:** Marko Valjavec / **Odgovorna urednica:** Leopoldina Bogataj / **Novinarji in uredniki:** Danica Dolenc, Helena Jelovčan, Jože Košnjek, Lea Mencinger, Stojan Saje, Darinka Sedej, Vilma Stanovnik, Marija Volčjak, Cveto Zaplotnik, Danica Zavrl-Žlebir, Andrej Žalar, Štefan Žargi / **Oblikovanje:** Igor Pokorn / **Tehnično urejanje:** Ivo Sekne, Mirjana Draksler, Nada Prevc / **Lektoriranje:** Marjeta Vozlič / **Fotografija:** Gorazd Šinik / **Tisk:** Podjetje DELO — TČR, Tisk časopisov in revij, Ljubljana / **Uredništvo:** Moše Pijadeja 1, telefon: 211-860, 211-835, telefax: 213-163 / **Naročnine, uprava, propaganda, oglasi:** Cesta JLA 16, telefon: 218-463, telefax: (064) 215-366 / **Mali oglasi:** telefon: 217-960 — sprejemamo neprekinjeno 24 ur dnevno na avtomatskem odzivniku; uradne ure: vsak dan 7.—13.30, ob sredah do 16.30 / Časopis izhaja ob torkih in petkih. Cena izvoda 25 SIT. Naročnina: trimesečni obračun - naročniki imajo 20 % popusta. Za tujino: letna naročnina 140 DEM. Oglasne storitve: po ceniku. Časopis je oproščen plačila prometnega davka (Uradni list RS, 7/91).

Javni pogovor o davkih

Nujna je nova "davkarija"

Ljubljana, 28. oktobra - Izjave slovenskega ministra za finance o slabem pobiranju davkov ter očitnem izogibanju nekaterih obrtnikov družbenim obveznostim so spodbudile vodstvo in poslance Liberalne (nekdanje obrtniško podjetniške) stranke, da so na javni pogovor povabili ministra Dušana Šešoka in direktorja Uprave za družbene prihodke Republike Slovenije Ivana Rojca. Po začetnem vtisu o "pranju glav" zaradi javnih izjav, so kmalu ugotovili skupni interes, da se čimprej doseže enotna in centralizirana davčna služba.

Poročali smo že, da je minister za finance Dušan Šešok na tiskovni konferenci po seji vlade pred tednom dni zelo kritično spregovoril o pobiranju davkov, kar v proračunu povzroča velike luknje. Pri tem je kritiziral delo občinskih davčnih uprav (med najslabšimi v Sloveniji naj bi bili tudi v Kranju in Radovljici) in zagrozil s sankcijami. Pregledi inšpektorjev Republiške uprave za družbene prihodke so namreč pokazali, da je mnogim obrtnikom odmerjena nesorazmerno nizka akontacija davkov, mnogi podatki pa kažejo, da občinske davčne uprave ne znajo preprečiti več kot očitna davčna izmikanja. Kako drugače razložiti denimo podatek, da kar 76 odstotkov avtoprevoznikov, 68 odstotkov gostincev dela z izgubami, podoben je položaj pri trgovcih, ki naj bi jih bilo kar 67 odstotkov "pod vodo". Znani pa so primeri, ko si obrtniki in podjetniki kupujejo drage avtomobile, v davčnih napovedih pa so "revni kot cerkvene miši". Velike zlorabe se dogajajo tudi pri (ne)plačevanju prometnih davkov, ki se jim posamezniki z zvezami v uveljavljenih trgovskih in drugih organizacijah uspešno izogibajo. Tako stanje, je po mnenju ministra Šešoka odraz slabe organiziranosti in kadrovske zasedbe v davčnih upravah, ki so bile, v splošnih naporih po zmanjšanju števila upravnih delavcev, mnogokrat kadrovsko pošteno prizadete, kot minister pa na to stanje nima nikakršnega vpliva. Tudi Služba družbenega knjigovodstva, ki skrbi za plačevanje prispevkov, davkov in prometnih davkov podjetij, svoje tovrstne naloge ne opravlja najbolje, saj je vsem znano, da se podatki v poročilih na najrazličnejše načine prikrojujejo, kontrola pa je slaba.

Omenjene kritike in ocene o vsesplošnem izogibanju plačevanja "kar je cesarjevega", so spodbudile vodstvo in poslance Liberalne stranke, da na javnem pogovoru protestirajo. Po njihovem mnenju so te ocene lahko začetek lova na čarovnice iz preteklih časov, ko je bil bogat posameznik motnja in nevarnost. Take izjave mečejo slabo luč na vse obrtnike, saj iz posploševanja izhaja, da vsi goljufajo. Zelo jih moti, da zasebni sektor še vedno ni obravnavan enakopravno z družbenim, saj da se v podjetjih nad izplačevanjem plač v bonih (brez prispevkov), neplačevanju prometnih davkov in refundacijami prispevkov ter davkov na dobiček, kar miži. Zahtevajo nediferenciiran pristop do vseh poslovnih subjektov, enakopravno naj bodo torej obravnavani družbena in zasebna podjetja, obrtniki, kmetje ter siva ekonomija, zahtevajo sistem stalnega in enakomernega pobiranja davkov, davčna politika pa naj bo tudi v funkciji razvoja.

Poslanec Liberalne stranke Vitomir Gros je s povišanim glasom povedal tudi naslednje:

»Dogaja se, da imajo v družbenih firmah po 300.000 plače - konkretno direktor Gorenjske banke - ali je to v redu, se to sklada z izjavami o obrtnikih? Komu je ukradel? Tej družbi vendar, nam, ki imamo denar v banki, državi, tudi vam, ki pobirate davke. To je posledica, da SDK nič ne dela!«

Minister Šešok in direktor Rojc sta v odločnih odgovorih zatrdila, da objavljeni podatki in primeri izhajajo iz preverjenih rezultatov kontrole, ki jasno kažejo, da je naš davčni inštrumentarij, zlasti pa način organiziranja teh služb, skrajno slab in neučinkovit. Objava je bila potrebna, ker je nujno doseči centralizacijo davčnih služb na republiki, pri čemer naj se v tako službo prenese tudi del, ki se nanaša na davke iz pristojnosti SDK. V kratkem naj bi vlada obravnavala osnutek zakona na tem konceptu in po besedah Dušana Šešoka je pričakovati odpore, ki bi onemogočili njegov sprejem do konca leta. To bi namreč omogočilo, da ob dobri davčni zakonodaji, nizkih davčnih stopnjah (med najnižjimi v Evropi!) organiziramo še unčikovito pobiranje. Zatrdil je, da "je na njihovi strani", ko terjajo red, saj se zaveda, da je prav ta sektor največja možnost za prestrukturiranje gospodarstva in zaposlovanje množic brezposelnih ob propadanju dosedanjih gospodarskih nosilcev.

Vlada se srečuje pri spremembah gospodarskega sistema z vrsto problemov, odporov in stavk, nekatere spremembe pa zahtevajo tudi temeljite priprave in postopne uvedbe. Tako velja, da je po zahodnih izkušnjah mogoče - to so liberalci v pogovoru tudi predlagali - sistem prometnih davkov nadomestiti z davki na dodano vrednost najhitreje v dveh letih, pa tudi ukinitev SDK, ki v tržnem gospodarstvu nima kaj iskati, je možna le postopoma.

Zlasti velik problem so infrastrukturni monopolisti - najžgočejši primer je elektrogospodarstvo - ki s polovico večjimi plačami kot v gospodarstvu, ne storijo nič, da bi se prilagodili nastalim kriznim razmeram. Od slovenske samostojnosti in trdnosti tolarja bo, če ne bodo uspeli razrešiti nekaterih ključnih vprašanj, ostalo bore malo. Navzoči poslanci Liberalne stranke so takim prizadevanjem, zasnovam in pristopom obljubili zagotoviti popolno podporo, distancirali so se le od obljub (ki da jih tudi oni niso dali), da bodo zaposlovali nezaposlene. Če bo šlo tako naprej, bodo zaposlenost kvečjemu zmanjševali.● **Š. Žargi**

Liberalci so brez dlake na jeziku povprašali ministra Šešoka, zakaj "njegova" firma Yulon, kljub uspešnemu poslovanju, ne plačuje električne energije (kot je bilo javno objavljeno). Odgovoril jim je:

»Yulon je v vseh pogledih dosegel evropsko raven in je z 98 odstotki izvoza seveda vezan na evropski trg. Naše elektrogospodarstvo zaračunava električno energijo dvainpolkrat dražje, kot je to na trgih, kamor izvažamo. Nihče me ne more prisiliti na tak razkorak. Ni res, da Yulon ne plačuje elektrike, vendar ne pristaja na ceno, ki mu je vsiljena, posebej še, ker kvaliteta, zlasti v pogledu zanesljivosti dobave, močno zaostaja. To pa pri firmi, ki obratuje dobesedno 24 ur na dan, ni zanemarljivo.«

Očitki o davčnem neredu v radovljiški občini

Splošno finančno nedisciplino občuti tudi davkarija

Največji dolžniki so obrtniki, ki poslujejo s slabo likvidnimi podjetji.

Radovljica, 28. oktobra - Republiški finančni minister Dušan Šešok je med šestimi občinami v Sloveniji, ki naj bi imele največji davčni nered, omenil tudi radovljiško in kranjsko. V radovljiški občini za zdaj kritik in očitkov z republike ne sprejemajo, bodo pa jih proučili, ugotovili, ali so upravičene, in če bo treba, bodo tudi ukrepali.

Poročilo, ki ga je pripravila občinska uprava za družbene prihodke, ne kaže, da bi bil v občini davčni nered, opozarja pa na nekatere probleme, ki precej otežujejo njihovo delo. Eden je tudi kadrovski: medtem ko v republiki pride na davčnega delavca 39 zavezancev, jih v radovljiški občini kar 72. Direktor davčne uprave Jože Žagar poudarja, da je uprava z majhnim številom zaposlenih opravila velik obseg dela pri odmeri davkov in prispevkov, pri inšpekcijskem nadzoru in drugem; res pa je, da občasno določenih nalog prav zaradi kadrovskih težav ni opravila v roku.

Ko je izvršni svet na ponedeljkovi seji obravnaval poročilo uprave za družbene prihodke, je sklenil, da je treba za 276 zavezancev, ki imajo blokirane žiro račune, preveriti njihovo premoženjsko stanje in ugotoviti, ali res ne morejo plačevati davkov in drugih obveznosti. V osmih primerih, ko zavezanci niso dosegljivi ali nočejo predložiti potrebne dokumentacije, bodo zaprosili za pomoč organe za notranje zadeve. Od uprave za družbene prihodke bodo zahtevali podatek, koliko obrtnikov je za lani prikazalo izgubo in kolikšnemu številu je davkarija davčne napovedi popravila. Dogovorili se bodo za dinamiko izterjave zamudnih obresti do konca leta, zahtevali večji red pri nabavi pijače v gostinstvu in turizmu in zaprosili za pomoč tudi (nevtralne) davčne inšpektorje iz drugih občin.

Ko iščejo vzroke za slabo izterjavo davkov in drugih družbenih obveznosti, kar jim očita republika, se sprašujejo, kakšne so njihove zakonske in realne možnosti. Pri izterjavi se največ poslužujejo prisilne izterjave z žiro računa zavezanca, vendar je problem v tem, da ima po stanju 25. oktobra 276 obrtnikov v občini blokiran žiro račun. Največji dolžniki so obrtniki, ki poslujejo s slabo likvidnimi podjetji, manj pa jih je med gostinci, trgovci in drugimi, ki pri poslovanju z občani vsakodnevno dobivajo denar. Ker je kar 60 do 70 odstotkov davčnih zavezancev odvisno od gospodarstva, ki je vse manj plačilno sposobno, je razumljivo, zakaj je tudi izterjava slaba. "Ne bežim od odgovornosti, da bi se dalo izterjati še več, vendar bi bile potrebne sistemske rešitve, predvsem pa večja finančna disciplina pri vseh," pravi Jože Žagar in poudarja, da so pri prisilni izterjavi izhajali tudi iz ekonomskih in socialnih razlogov in tega, da je zavezancem vendarle treba omogočiti nadaljnje poslovanje. Uprava je za lani vsem 1299 obrtnikom v občini odmerila davek, razen osmim. Nekateri med njimi niso dosegljivi, eden kljub opominom noče predložiti potrebne dokumentacije, enemu pa davka ni mogoče odmeriti, ker njegova pritožba iz preteklih let še vedno ni rešena. V občini je bilo nekaj problemov le s plačilom zamudnih obresti ter s plačilom prometnega davka.● **C. Zaplotnik**

Proračun in davki

Največ daje (obubožan) delavec

Škofja Loka, 30. oktobra - Škofjeloški kmet je v prvih devetih mesecih letos napojil občinski proračun povprečno s 530 tolarji na mesec, obrtnik s 1.300 tolarji in delavec z 2.800 tolarji!

Številke dajejo misliti. Medtem ko občinskim proračunom, vsem po vrsti, ne le škofjeloškemu, vse bolj manjka denarja, zlasti za financiranje družbenih dejavnosti, in od republiškega finančnega ministrstva terjajo večje pravice, še vedno pobirajo denar tam, kjer je pač najlažje. Najlažje ga je odtrgati od plače delavca, kjer so številke zapisane črno na belem, ne oziraje se na to, da je dandanes prav delavec (če seveda ima srečo, da sploh lahko dela) najbolj obubožan med vsemi kategorijami odraslega prebivalstva. Najbolj obubožan, najmanj zaščiten in tudi najmanj puntarski, če izvzamemo semintja kakšen štrajk.

Od kmetov in obrtnikov, ki seveda veliko tarnajo (morda res tudi več delajo) davkarija ne zna ali noče pobrati denarja. Doslej ji res ni bilo treba, poslej pa ga bo očitno morala iskati tam, kjer je oziroma ga je več kot pri že ožetih delavcih. To je jasno in glasno povedal tudi financ minister; republika ima svoje potrebe in pogače ne bo rezala občinam, te naj se znajdejo po svoje.

Za odkrivanje rezerv denarja res ni treba biti posebej pameten, zato pa bolj iznajdljiv, strokoven in pošten, kot je sedanja davkarija. Če se obrtnik vozi v BMW ali mercedesu, njegovi otroci pa v šoli dobivajo zastonj malico, je z njegovo revščino očitno nekaj hudo narobe. Ali če zaposli družico, jo dobro plača, nato pa odpusti kot presežek ter spravi na listo čakajočih podpirancev pri Zavodu za zaposlovanje, tudi. Ne da bi bili komurkoli, ki pošteno dela, nevoščljivi, a tako očitna neskladja, da ne rečemo goljufije, vendarle bodejo. Težko je davkarje obdolževati korupcije, kar je slišati iz republike, če ni trdnih dokazov, drži pa, da bo svoje delo morala spremeniti v temelju. Ne le prevračati številke v pisarnah, ampak na terenu, skupaj z drugimi inšpektorji preverjati, ali so logične ali ne. Končno bi kazalo ustanoviti tudi finančno policijo, o kateri se sicer že lep čas govori, duha in sluha o njej pa še ni. Republika mora biti ob tem vsaj toliko poštena, če že kritizira, da varuhom poštenosti da takšna zakonska pooblastila, da bo njihovo delo lahko učinkovito. ● **H. Jelovčan**

NOTRANJEPOLITIČNI KOMENTAR

MARKO JENŠTERLE

Rekviem za jugoslovansko armado

Jugoslovanska armada, ki se je še pred kratkim postavljala s svojo organiziranostjo, vsak dan bolj dobiva realno podobo okorelega mehanizma, ki sicer poseduje enormno količino orožja, navzven pa se že kažejo prvi znaki njegovega razkroja.

Zamenjave v vrhu V. armadnega območja niso le personalne spremembe, ampak je v njih treba videti tudi popolnoma novo poslanstvo jugoslovanske vojske. Ta je bila še do nedavnega čuvaj bratstva in enotnosti, socializma in neuvrščenosti, zdaj pa tudi z njenega obličja izginja rdeča zvezda, ta najočitnejši simbol socializma. Te spremembe kažejo na to, da vojska sploh ni tako monolitna, kot se je predstavljala doslej. Če k temu dodamo še poročila o njenih zadnjih porazih na hrvaškem bojišču, potem je očitno, da v Jugoslaviji pade še zadnja barikada Titovega sistema. Najbolj tragično zanj pa je ravno to, da ga ni uničila neka zunanja sila (čeprav so nas vedno učili živeti v strahu pred zunanjim sovražnikom), ampak se je zaradi svoje iracionalnosti zrušil kar sam od sebe. Spremembe vojski ne bodo prinesle želenega eliksirja za njeno preobrazbo, ampak bodo le še pospešile njen razkroj, čeprav se reformatorski generali tega še ne zavedajo.

Jugoslovanska vojska se je pač kompromitirala v tistem trenutku, ko se je povezala z velikosrbskimi krogi in se postavila v službo njihovih interesov. S tem je v trenutku izgubila pravico do uporabe imena »jugoslovanska« in še manj »ljudska«. Odločitev za prosrbsko usmeritev vojske je morala priti s samega vojaškega vrha, saj drugače skorajda ni mogoče razložiti tako hitrega umika vojakov s slovenskega ozemlja. Očitno so se Srbi in generali skupaj odločili, da Slovenijo raje uničujejo na gospodarskem področju. O tem nas prepričujejo afere z Narodno banko Jugoslavije (poskus prenosa deviznih rezerv iz Amerike v neko drugo državo), prepoved letenja Adrie Airways in vrsta drugih ukrepov.

Danes srbska politika očitno izgublja bitko na mednarodnem prizorišču, s seboj v prepad pa nezadržno vleče tudi vojsko. Eden zadnjih hudih udarcev, ki so ga doživeli generali, je na primer prišel s črnogorske strani, ko so tudi v tej, sicer tradicionalno militantni republiki (samo spomnimo se, da je večina prometnih znakov v Črni gori že od nekdaj prestreljenih, saj so jih tamkajšnji možje z užitkom uporabljali za tarče), vendarle spoznali, da jim paktiranje s Srbijo ne prinaša prav nič dobrega. Črnogorsko vodstvo se je tako v zadnjem trenutku odločilo za prepotrebno distanco do srbskega političnega vrha in pri tem storilo še »heretično« dejanje, ko je svoje rezerviste pozvalo, naj se vrnejo domov. Črnogorci so nazadnje vendarle uvideli, kako jih Srbija ves čas pošilja v žerjavico po kostanj. Do tega spoznanja so seveda prišli šele tedaj, ko je sam Milošević izjavil, kako Srbija ni v vojni, da pa je v njej Črna gora.

Ravno tandem Srbija - Črna gora je bil steber jugoslovanske armade, zato se z njegovim razsutjem razkraja tudi vojska. Ob vseh teh dejstvih je treba upoštevati tudi to, da v sodobni zgodovini skorajda ni več mesta za vojaške režime, še najmanj pa se ti lahko primejo v Evropi.

Srbija in vojska se tako skupaj nahajata v labirintu brez izhoda, a si tega nikakor nočeta priznati. Toda z vsakim dnem je očitneje, da se sami izolirata od sveta. Srbi poleg tega še naprej vodijo politiko ustvarjanja sovražnikov, namesto zaveznikov. Ko bodo dokončno izgubili črnogorsko zavezništvo, bodo nenadoma ostali obkroženi z vrsto nenaklonjenih narodov, med katerimi bodo ob Hrvatih še posebej nevarni Albanci, nič manj pa jih ne bo strah tudi muslimanov v Sandžaku, ki so jim zelo jasno zagrozili. Dejali so, da si bodo v Sandžaku izborili točno toliko pravic, kot Srbi v Kninu. To pa sedaj pomeni, da si srbski politiki s podpihovanjem svojih ljudi na Hrvaškem sami kopljejo grob v domovini.

Kranjska vlada o pobiranju davkov

Za ukrepanje so potrebni argumenti

Kranj, 30. oktobra - Izjave slovenskega ministra za finance Dušana Šešoka o slabem delu davčnih uprav (uprav za družbene prihodke) so dvignile med obrtniki na eni strani in davčnimi delavci ter odgovornimi zanje na drugi, veliko prahu. Ker je bila občina Kranj omenjena kot najslabša in najneučinkovitejša, je razumljivo, da je bila osrednja pozornost namenjena prav pobiranju davkov. O tem sta poročala direktor Davčne uprave in direktor Službe družbenega knjigovodstva.

V gradivu za sejo Izvršnega sveta smo novinarji dobili le poročilo davčne uprave, saj je bilo poročilo SDK označeno za zaupno. Kako bo možna obravnava tega poročila na skupščini, ki ga je zahtevala, je seveda drugo vprašanje. Iz poročila davčne uprave je razvidno, da je pobiranje davkov v občini na ravni, ki je dosežena v Republiki Sloveniji (zaostaja le za 2,3 odstotka). Davčna uprava je v Kranju, po trditvah iz poročila, kadrovsko oslabljena, saj pride na enega delavca 2000 prebivalcev (v Sloveniji 1600) oz. 54 obrtnikov (v Sloveniji 39). Skupaj zbranih davkov na davčnega delavca pa je v Kranju za 22,4 odstotka več kot v republiki.

Predsednik občinske skupščine Vitomir Gros je v svoji razpravi poudaril, da se mu ne zdi pomembno število delavcev (inšpektorjev) v davčni upravi, pač pa njihova kvaliteta. Napačno je izhodišče, da se vsi obrtniki obravnavajo kot davčni zmikavti, pač pa je potrebno načelno zaupanje v njihovo poštenje. Večkrat je poudaril, da je za vse obrtnike in zasebne podjetnike najhujše ustvarjanje razlik in različen pristop, glede na družbeni sektor. Glede svojega odnosa do direktorja davčne uprave pa je zatrdil, da je res, da je zahteval njegovo zamenjavo, da je res, da se v pogledih močno razhajata, da pa ni res, da sta v sporu. To smo namreč zapisali v intervjuju z predsednikom vlade v pretekli številki. Njuni odnosi, je zatrdil, so korektni.

V razpravi o poročilu in sploh problematiki pobiranja davkov, so bile izjave ministra obsojene kot neutemeljene in brez konkretnih navedb. Še bolj je problematična grožnja s sankcijami (plačilo republiške proračunske izravnave - ta je bila dan prej nakazana), ki bi morale temeljiti le na zakonu. Izjave brez konkretnih argumentov lahko povzročijo veliko škode (ko si je davčna uprava komaj opomogla od afere v preteklih letih). Dogovorili so se, da navedbe poročila preveri članica vlade Marija Janc, ki je odgovorna za finančna in davčna vprašanja, davčna uprava pa poročilo dopolni s konkretnimi primeri, ki jih je kot sporne ugotovila republiška kontrola.

Na poročilo SDK o zbiranju davkov in prispevkov je bilo več pripomb, zato so predlagali, da se poročilo do obravnave na občinski skupščini dopolni. Ko bomo dobili tudi ta material, bomo o tem poročali. ● **Š. Ž.**

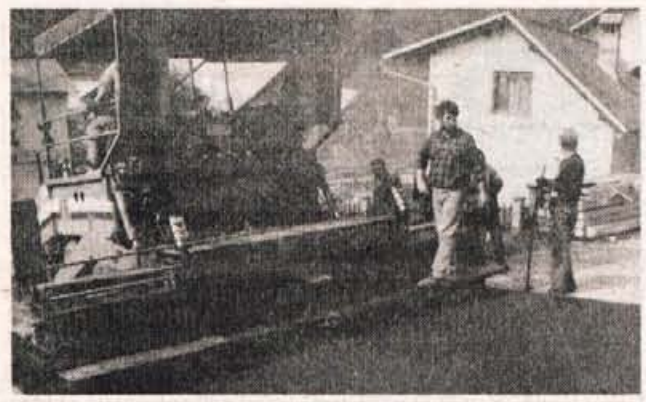

Asfaltiran še zadnji odsek - Predlanskim oziroma pred tremi leti so v krajevni skupnosti Šenturška gora v kranjski občini krajani začeli uresničevati dolgoletno željo, da bi imeli urejeno in asfaltirano cesto. Čeprav je lokalna oziroma na skrbi občine, so se odločili za soudeležbo pri urejanju oziroma financiranju. Najprej so na ta način uredili poldrug kilometer ceste od Raven do Apna, naslednje leto približno enako dolg odsek od Apna do Polane in še skozi vas Sidraž, letos pa še okrog dva kilometra dolg odsek od Grada do Raven. Tokrat so krajani prispevali več kot 300 tisoč sedanjih slovenskih tolarjev. Cesto podjetje Kranj je asfalt položilo konec minulega tedna, zdaj pa je treba na tem odseku (klancu) urediti še bankine, postaviti nekaj ograje in v spodnjem delu urediti odvodnjavanje. Predsednik sveta krajevne skupnosti Ludvik Pavlin je po končanem asfaltiranju rekel, da je šlo pri triletnem urejanju res za občinsko cesto, vendar so krajani radi sodelovali s svojim deležem in tako dolgoletno željo lažje in hitreje dočakali. - A. Ž.

Nova trgovina na Ovsišah - **Podnart** - Na Ovsišah v krajevni skupnosti Podnart je bila prejšnjo soboto odprta nova trgovina Lipa, ki je založena s tekstilnimi izdelki, čistili, kozmetiko, akustičnimi in gospodinjskimi aparati, šolskim in pisarniškim materialom, keramiko, steklom, porcelanom in drugimi predmeti. V krajevni skupnosti Podnart so zdaj tri trgovine: Živila Kranj in Špecerija Bled v Podnartu in Lipa na Ovsišah. Tudi pred drugo svetovno vojno so bile v krajevni skupnosti tri trgovine: dve v Podnartu in in ena na Ovsišah. ● **(cr)**

Zbor začel z vajami - **Cerklje** - Po petletnem premoru so se pod vodstvom dirigenta Jožeta Močnika spet zbrali pevci Moškega pevskega zbora KUD Davorin Jenko Cerklje. Največji uspeh je zbor dosegel 1986. leta na prireditvi Naša pesem v Mariboru, ko je prav tako pod takratnim vodstvom Jožeta Močnika dobil zlato plaketo mesta Maribor. To je bil do takrat največji uspeh zbora. Zdaj v zboru sodeluje 16 pevcev iz vasi pod Krvavcem ter z Luž, Visokega, iz Šenčurja, Tunjic in iz Komende. Zbor ima zdaj vaje vsak petek ob 19. uri v pevski sobi v Zadružnem domu v Cerkljah. ● **(kj)**

Srečanje v Savi - **Kranj** - Upokojenci gasilci, ki jih je v Industrijskem gasilskem društva Sava v Kranju že 65, so se prejšnjo soboto v mesecu požarne varnosti zbrali v Savi in si ogledali gasilsko tehniko. Gasilci s poveljnikom Mirom Sušnikom so nekdanjim članom prikazali tudi zanimivo vajo, ogledali pa so si tudi videoposnetek letošnjega januarskega požara, ki je povzročil veliko škodo. Upokojeni gasilci se članom, predsedniku društva Andreju Čarmanu in direktorju splošnega sektorja Jožetu Copku zahvaljujejo za letošnje srečanje. ● **(ip)**

Podelili so priznanja - **Kranj** - Prejšnji teden v četrtek je bila v Društvu upokojencev svečanost, na kateri je predsednik društva podelil 83 članom društva-športnikom priznanja za dosežene rezultate na različnih tekmovanjih. V gosteh pa je bil ta dan tudi znani humorist Franc Košir. Sicer pa je bila ena zadnjih prireditev v Društvu upokojencev Kranj Vinska trgatev. Čeprav jo je zmotilo slabo vreme, je bilo veselo. Posebno razpoloženi so bili tisti, ki so se odločili, da bodo svojim plesalkam privoščili grozd. Na te je namreč budno pazil "žandar" in od vsakega potem izterjal deset tolarjev. Pripravili so tudi ples pod marelo in ples s kužkom. ● **(ip)**

Spominska plošča Jožetu Zupanu **Zasip** - Minuli konec tedna so na hiši pri Brsovih v Zasipu pri Bledu odkrili spominsko ploščo junija letos umrlemu igralcu Jožetu Zupanu. Igralec, ki se je rodil pred sedemdesetimi leti v Zasipu, je svojo umetniško pot začel v parztizanih, sprva v brigadah, nato pa je bil tudi član znamenitega Frontnega gledališča devetega korpusa. Po vojni je svojo umetniško pot dramskega igralca začel v Mestnem gledališču ljubljanskem, igral je v Kranju, Kopru, Pulju, Českovci in nazadnje v Mariboru. Odkritju plošče umetniku so prisostvovali predstavniki mariborske in radovljiške občine, mariborskega gledališča - igralec Marjan Bačko je bral odlomke iz Cankarjeve Bele krizanteme, pokojnikov prijatelj in režiser Fran Žižek pa spomine na Jožeta Zupana - ter krajani Zasipa. Na slovesnosti je pel Lipov oktet iz Zasipa. V rojstni Zupanovi hiši je urejena tudi spominska soba. ● **L. M.**

Sprememba zazidalnega načrta

Senično - V krajevni skupnosti Senično v tržiški občini se je pred leti, po sprejetju zazidalnega načrta, na zahtevnem in komunalno neurejenem zemljišču postopno začela stanovanjska gradnja pod okriljem Stanovanjske zadruge Kranj. Komunalno opremo so graditelji - člani zadruge sproti vgrajevali oziroma urejali zemljišče. Pri tem je med gradnjo na območju, na katerem ni bilo geoloških raziskav, prihajalo tudi do nekaterih odstopanj, vendar pa so si v novem naselju uredili cesto, vodovod in druge naprave.

Na sestanku minuli teden pa so se graditelji - člani zadruge odločili, da se na sedanji cesti, ki je še v gradnji, omeji promet, kot lokalna pa naj se ponovno uredi prvotna cesta. Dogovorili so se tudi, da se namesto trgovine uredi otroško igrišče, usposobi pa naj se tudi pešpot, načrtovana javna razsvetljava pa zmanjša s predvidenih 32 na okrog 10 svetilk.

Ob takšni spremembi zazidalnega načrta in legalizaciji posameznih odstopanj pa so se tudi strinjali oziroma se dogovorili, da bodo tisti, ki za posege oziroma urejanje niso plačali oziroma prispevali k stroškom, morali te zneske zdaj ob legalizaciji oziroma spremembi zazidalnega načrta poravnati. ● **A. Ž.**

Sedanje mrliške vežice na kranjskem pokopališču so stare že 23 let

V mestu zdaj slabše kot v KS

Javno podjetje Komunala Kranj, ki je upravljalec pokopališča v Kranju in Bitnjah, v preddverju občinske stavbe v Kranju od ponedelika predstavlja idejne projekte ureditve in dograditve obstoječih mrliških vežic mestnega pokopališča Kranj. Na ogled in za pridobitev mnenj bodo do 28. novembra.

Kranj, 30. oktobra - Ko so minuli teden predstavniki Javnega podjetja Komunala Kranj idejne projekte, ki so tokrat delo arh. Danila Oblaka iz PPK Kranj, najprej predstavili novinarjem, je direktor podjetja Komunala Jože Pešak kar uvodoma poudaril, da so sedanje mrliške vežice na kranjskem pokopališču stare 23 let in da njihova sedanja funkcionalnost nujno terja dopolnitev, saj imajo te poslovilne objekte že povsod v krajevnih skupnostih, kjer so jih v zadnjem času gradili, bolje urejene.

Projektno ureditev in dograditev obstoječih vežic je treba ocenjevati kot začasno, vendar hkrati kot rešitev, ki se kasneje v tem delu in celotne ureditve ne bo več spreminjala. Ostala bo namreč kot neke vrste sestavni del kasnejše glavne ureditve na območju bližnjega gozdička. Sicer pa je treba pri sedanji dopolnitvi obrniti pozornost predvsem na štiri rešitve.

"Najprej je tu projektna rešitev izgradnje oziroma dopolnitve obstoječih vežic s čajno kuhinjo oziroma čakalnico. To je tako imenovana prva faza, katere uresničitev načrtujemo, če bo denar, že prihodnje leto. Tej bi potem sledila ureditev prostora pred sedanjimi vežicami. Gre za prostor, na katerem so zdaj svojci in vsi, ki prihajajo vanj, izpostavljeni vremenskim vplivom; tako soncu, kot dežju. Rešitev predvideva izgradnjo nadkritja na celotni terasi pred vežicami. Avtor projektov pa je pri iskanju rešitev sledil tudi potrebi po poslovilnem objektu in j njim v zvezi obrednemu delu.

Glede tega objekta smo se pre cej pogovarjali, in ocenili, da g je v tem sklopu dopolnjevanja š težko postaviti v prostor kot sa kralni objekt, čeprav je avto našel potem rešitev, in sicer n jugozahodnem delu sedanjih ve žic, z objektom, ki vključuje vse eno tudi del sakralne simbolik v pokritem poslovilnem de (ambonu), v drugem delu pa j ta prostor z nadkritino odpr.

Vsekakor bo glede na poslovilno ceremonijo in pietetne običaj potem ta del poslovilne slove nosti veliko, da tako rečem, ku turnejši, kot je zdaj."

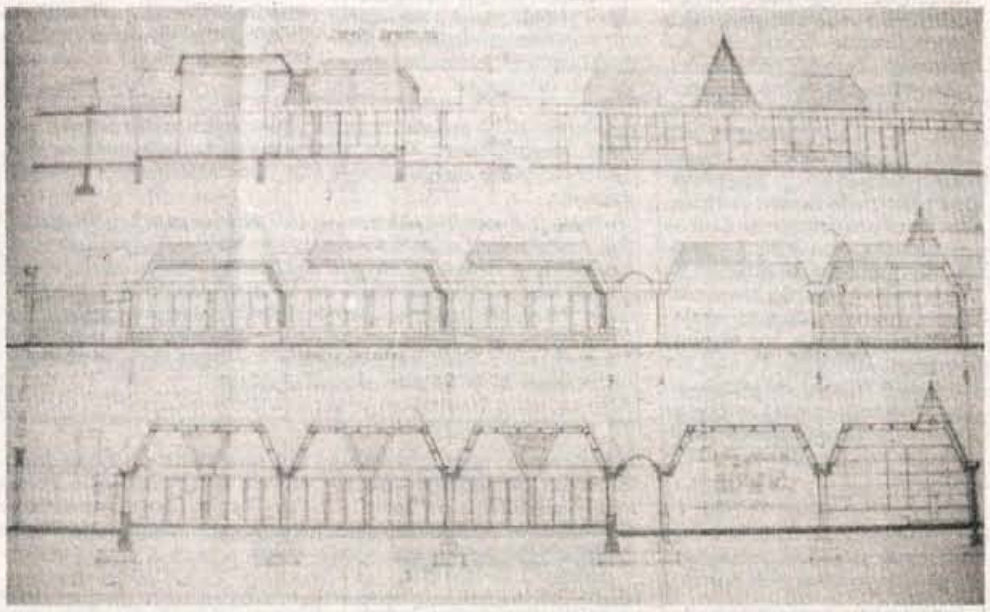

Slika veliko premalo razlaga predstavo prostora, vzbuja pa vseeno pozornost za obisk preddverja občinske stavbe, kjer so projekti razgrnjeni, in v zamisli sedanjih vežic na pokopališču bodo po ogledu prav gotovo lažje predstavljivi.

Pozornejši ogled idejnih pro jektov pravzaprav daje nekaš no prijazno predstavo, ki b kot začasna (čeprav najbrž v lja, da bo trajala morda ce dve desetletji) veliko dostojne ša kraju in dogajanju, kot je s danja. In nenazadnje je tu p tem še vhodni portal s prekl do na stebričih pred pokopali čem oziroma vežicami, ki g velja morda še najbolj razume kot začasno rešitev v primer vi s kasnejšim pravim glavni vhodom. Vendar pa bo vsee veliko bolj občuteno deloval nekaj več in drugače, kot p deluje sedanji vhod. Kot že r čeno, gre za idejne projekte, so vredni pozornosti in ogled ● **A. Žalar**

Osnutek sprememb planskih dokumentov

Urejanje prostora v spremenjenih razmerah

Kranj, 28. oktobra - Na seji kranjske vlade pretekli teden je bil obravnavan osnutek sprememb dolgoročnega plana občine Kranj, ki se nanašajo na načrtovanje rabe prostora ter, kot povsem konkretno uresničevanje določenih novih nalog, tudi osnutek prostorsko ureditvenih pogojev Jezerskega. Oba dokumenta sta po oceni Izvršnega sveta zrela za javno razpravo.

Ker je zakon o prostorskem planiranju in urejanju prostora v prehodnem obdobju podaljšal veljavnost delov družbenih planov, ki obravnavajo urejanje prostora, in ukinil pripravo družbenih planov za obdobje 1991 do 1995, življenje pa teče dalje, je nujna dopolnitev nekaterih delov veljavnih dokumentov, saj vemo, da se razmere v naši družbi korenito spreminjajo. Na Sekretariatu za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve kranjske občine so tako pripravili osnutek sprememb, ki se prilagajajo spremenjenim dolgoročnim planom občine in dopolnitev, ki bodo omogočale načrtovane posege v prostor. Naj omenimo nekatere: izločajo se krajinske zasnove Kranjskega in Sorškega polja ter Jezerskega; sprememba veljavnega zazidalnega načrta Planina - jug, s katero se bistveno zmanjšuje območje pozidave; opustitev priprave dokumentacije za kompleksno stanovanjsko gradnjo na območju Bitnje, ker se zmanjšujejo potrebe po širjenju mesta Kranja; izdelali se bodo zazidalni načrti Mlaka - Grič (stanovanjska gradnja), Primskovo - Koreja (komunalna cona), dokumentacija za obnovo vodovodnega, kanalizacijskega omrežja in rekonstrukcije cest; s prostorsko ureditvenimi pogoji se spremenijo in prilagodijo možnosti razpolaganja z zemljišči na Jezerskem. Osnutek sprememb bo razobešen v prostorih Skupščine občine Kranj.

Hkrati s temi spremembami pa so bili na isti seji obravnavani tudi kot osnutek prostorsko ureditveni pogoji za Jezersko. Ta dokument naj bi določal pogoje poseganja v prostor, ki so osnova za presojanje pri izdelavi lokacijske dokumentacije. Osnutek predlaga, naj bi se gradnja novih objektov izvajala predvsem v naseljih in s planom določenih stavbnih zemljišč, izjeme so lahko le objekti, ki zagotavljajo razvoj kmetij. Gradnja večjih turističnih objektov ni predvidena (zaradi ohranjanja krajinskih kvalitet in nedorečenega razvoja turizma), gradnja vikendov pa je v celoti prepovedana. Večji posegi v prostor (melioracije, gozdne ceste, male hidroelektrarne, urejevanje hudournikov, ceste) morajo biti pravočasno krajinsko-ekološko ocenjeni, pri gradnji objektov pa upoštevane norme skladne tradicionalni kulturi, ki predstavlja eno bistvenih kvalitet krajine Jezerskega. Prostorsko ureditveni pogoji, ki obsegajo Jezersko, dolino Kokre ter pobočja Storžiča, bodo podobno kot zgoraj omenjene spremembe planov, razgrnjeni na občini, organizirana pa bo tudi javna razprava. ● **Š. Ž.**

Na poti k premišljeni odločitvi

Ureditveni načrt in odlok o Bobovku

V ponedeljek so se v brunarici Turističnega društva Kokri v Bobovku sestali predstavniki krajevne skupnosti, strank krajevni skupnosti, društev, Zavoda za varstvo naravne i kulturne dediščine in v imenu Zelenih v občini Tadej Mar kič.

Kokrica, 30. oktobra - Končno so našli skupni jezik, bi bil lahko sklepna ugotovitev neprizadetega, na nobeno stran nagiba čega se opazovalca in spremljevalca predvsem zelo strpnega pog vora vseh, ki so že nekaj časa tako ali drugače udeleženci in hoč nočeš vpeti v dogajanje in razrešitev Bobovka. Za kronista, ki razmišljanja, želje pogovore, stališča, poskuse, odločitve takšne drugačne spremljal že doslej oziroma od trenutka pred 20 leti, so se Kokričani in še posebej takratni turistični delavci v krajev skupnosti odločno uprli, da bi jezerca v Bobovku zasuli s smetmi, naprej, bi bil lahko ponedeljkov sestanek morda tudi samo eden neštetih. Vendar pa sodeč po zadovoljstvu in pripravljenosti skupni želji, da se problem Bobovek razčisti in območje uredi, treba verjeti, da tokrat morda vendarle ne gre le še za en strel prazno.

Če je k temu, da so končno vendarle vsi sedli skupaj, prip mogel zapis v Gorenjskem glasu 1. oktobra letos z naslovom Naj bo odločitev premišljena, in potem tudi prizadevanja Jože Zabreta, enega od nekdanjih lastnikov, ki "se je podal na pot, odpre nekaj (trdnih) vrat", potem so pot k premišljeni odloči na tokratnem sestanku prav gotovo trasirali predsednik sveta K Kokrica Stane Hribar in predstavnici Zavoda za varstvo narav in kulturne dediščine Kranj. Potem ko so si z različnih konc skušali najprej naliti čistega vina in nenazadnje hitro ugotov da pravzaprav ne gre za nasprotujoča si gledanja in želje, le sednjak, ki ga uporabljajo in razumejo eni in drugi (stroka stranka ter kraj in društva), gre razlagati kot vsem znano nare je bila ugotovitev v hipu enotna: Takšen sestanek, pogovor, sr čanje smo si želeli že ves ta čas, ko smo pravzaprav eni in dru (vendar se ni zgodilo, da bi si pojasnili) imeli v mislih isto.

Tako je bila v ponedeljek sporazumna odločitev, da Bob vek najprej potrebuje ureditveni načrt in vsi si bodo resnično p zadevali (tudi denarno), da bo tudi sporazumno, strokovno premišljeno izoblikovan, opredeljen. Temu naj potem sl odlok, kajti sedanji nikomur ni všeč. Da pa ne bi ostalo le pri skupni misli in opredelitvi, so se dogovorili, da bodo v čimve jem številu 13. novembra odšli v Merano v Italijo, kjer si bo ogledali kraj, ki je že strokovno urejen, vendar Bobovku in d gocenostim, kakršne ima, zelo podoben. Že 18. novembra pa bi se potem spet zbrali v Bobovku in si ga temeljito ogledali zastavili z opredeljevanjem, ki naj bi bilo podlaga za ureditve načrt in potem tudi za odlok.

Nobeno peresce ne sme odpasti in nobena trstika biti polo ljena, da bodo ljudje in tisti, ki naj bi prihajali sem na oddih in b gatili krajane, je bilo vsem prijazno razumljenje, ko so tokrat od (do naslednjega srečanja) iz brunarice Turističnega društva Kok ca v Bobovku. ● A. Žalar

GORENJSKI GLAS
več kot časopis

Kranjsko srečanje slovenskih pesnikov

POEZIJA IN VOJNA

Oktobrsko, že tradicionalno srečanje slovenskih pesnikov v kadilnici Prešernovega gledališča v Kranju v začetku tega tedna je potekalo v prvem delu dokaj mirno, in kot je za razpravljalce na takšni ravni pričakovati - tudi pestro v svojih različnih pogledih na predlagano temo - poezija in vojna. V drugem delu pa so drugačni pogledi Vladimirja Žabota na stoletja znan pojav bega intelektualcev - pesnikov in pisateljev - iz domovine, čemur smo seveda priča tudi danes, vse navzoče pesnike strnili v enotno in a front postavljeno mnenje.

Predlagatelj teme na tem srečanju Janez Strehovec je uvodoma razložil vzroke, ki so ga vodili pri izbiri tokratne teme. Končno smo v tem letu vojn priča številnim vojnam - od zalivske, slovenske in zdaj hrvatske, da ne omenjamo medijske vojne in morda pred koncem leta na že zdaj ogromni kup prileti še kakšna, morda kar jugoslovanska ali balkanska. Kaj imajo pri tem pesniki, kaj poezija? Kako vpliva tak sodni čas, kot je vojna, na pesnike, jim okamnijo verzi, se jim pesem spreminja le v krike ali pa morda naredijo še korak dalje in pesniško pero zamenjajo za orožje?

Zbor slovenskih pesnikov seveda ni iskal nekega enotnega odgovora na to, kaj lahko poezija naredi pri odčaranju sveta zakrat, ko besedo tako "učinkovito" zamenjuje ekran. Prav gotovo ni izhod iz sveta vojn le v zamenjavi verzov za pisanje protestov in mirovnih peticij ali v zatekanju k pisanju poezije, v kateri ni najti besede vojna.

Kako pobegniti temu svetu vojevanja v svet poezije, je na specifičen način razmišljal v svojem referatu Luko Paljetak, pesnik in prevajalec iz Dubrovnika, trenutno begunec. Njegovo misel, da je pisanje pesmi kot vojevanje, je skladno nadalje v svojem referatu razvijal tudi Franci Zagoričnik in se vpraševal, ali morda samo vojna omogoča poezijo ali poezija morda vodi v vojno. S tem je pravzaprav načel temo, okoli katere se je kasneje ves čas sukala pesniška razprava. Zagoričnik je razvijal misel, po kateri se iz vsake vojne rojevajo nove vojske, le-te pa lahko postajajo veliki izgovor za nove vojne. Poda tudi spomin na vojne je lahko travma, ki v ljudeh greje pričakovanja novih vojn, novih "odrešitev" - v novi krog. Kajti po njegovem nobena vojna ne vodi domov, zmagovalci padejo pod svojimi zastavami.

Milan Dekleva je letošnji Jenkov nagrajenec. Najvišje slovensko pesniško priznanje je prejel za pesniško zbirko Panični človek. Na sliki mu čestita lanski dobitnik nagrade Milan Jesih. Foto: Gorazd Šinik

Kot pritisk na poezijo je razumel pravkar minulo junijsko vojno Peter Kolšek, kot pritisk na pesnike, da se odzovejo. Toda ali se pesniki sploh lahko aktualno odzivajo na realnost, ne da bi pri tem preveč očitno stopili v pasti patetičnosti. Ali ni potem najbolje, da se na vse takšne izzive odzivajo raje "post festum", kar naj bi bilo bolj pesniško.

Stance praznine so nova pesniška zbirka Iva Svetine, ki je nastajala v letošnjem juniju in še nastaja. Z verzi, s poezijo na poetski način odgovarja pesnik Svetina na izgovorjena in neizgovorjena vprašanja v stilu večno nerazrešenega in neodgovorjenega "čemu pesniki v ubožnem času": pisati poezijo zdaj in kadarkoli, ko začne vreti na dan, tudi, ko so vojne. Kajti po pesniško je človek narejen zato, da nanj pade breme bogov zato, da le-ti lažje zadihajo.

Je poezija v vojni sploh mogoča, se je vpraševal tudi Matej Bogataj in odgovarjal, da je poezija v vojni mogoče le na način krika in pri tem modificiral znano reklo - ko govori orožje, muze kričijo.

Vojne zaznamujejo ljudi, pesnike še posebej je razmišljal Vladimir Gajšek, ko je navezal misel na prihodnje rodove pesnikov: ali bodo zavezani Prešernu, Murnu, Kosovelu, neobremenjeni z izročilom, samostojni. Izrazil pa je bojazen, da se pri mladih pesnikih kaže nekakšno sesutje pesniškega jezika, prav nič navezanega na slovensko pesniško izročilo.

Na čas vojn pesniki reagirajo lahko z artikulirano pesniško govorico, je bil prepričan Boris A. Novak in svojo trditev tudi dokazal s tem, da je prebral tri svoje v zadnjem času nastale pesmi. Po njegovem mnenju je vojna tisto grozljivo stanje, ki človeka potisne v skrajnosti - govorica skrajnosti pa je poezija. Zavrnil je poenostavljanje problema, saj je po njegovem vprašanje poezije v vojni bolj kompleksno vprašanje, kot se morda kaže na prvi pogled. Poezija v vojnem času ne more biti neartikulirana govorica, pač pa natančen in po svoje odgovoren pesniški odgovor.

Vprašanje poezije v vojni se je Igor Torkar lotil kot razprave o večni bitki med estetskim in etičnim. Črnogorski pesnik Jevrem Brković pa se je izognil teoretiziranju o vojni in pesnjenju, ukvarjal se je s posledicami militantne poezije, kot jo je imenoval, pri tem ni izločil ne ljudske ne umetne pesmi - nekakšnih pesniških scenarijev za genocid, katerega izvrševanje pa so pri nas prevzeli generali. Poezija kot spodbujevalec zločina, ki se zdaj dogaja na bojiščih, vojna v imenu poezije? So res pri nas narodi, ki sledijo pesnikom po sledeh zla? V tem mu je v daljši razpravi pritrdil tudi hrvaški književnik in filozof Vlado Gotovac. Pesniki ne morejo biti izvzeti, vpleteni so v vse. Tudi vojna je pesniška sfera kot vse drugo, le da je najsurovejša sfera in tudi zlo je lahko pesniško dobro upesnjeno, zaradi česar pa seveda taka poezija ni izvzeta iz zla. ● **Lea Mencinger**

Srečanje slovenskih pesnikov je tudi priložnost za podelitev vsakoletne Jenkove nagrade za najboljšo pesniško zbirko zadnjih dveh let. Komisija v sestavi Vid Snoj, Dane Zajc, Milan Jesih, Matevž Kos je letošnjo nagrado prisodila pesniku Milanu Deklevi za lani izdano pesniško zbirko Panični človek. V obrazložitvi je član komisije Vid Snoj zapisal, da čas brez bogov ali ubožni čas po Hölderlinu (o tej temi so pred leti v Kranju pesniki že razpravljali) ni izgubil svoje aktualnosti; v poezijo ubožnega časa sodijo Deklevove pesmi o Anaksimandru (njegovo ime se pojavlja v naslovu vseh pesmi v zbirki). Njegov Anaksimander je človek napovedujočega se ubožnega časa, tesnoba pa je občutje tega časa. Dekleva nas z Anaksimandrovim glasom, piše Vid Snoj, opozarja na predznanstveno in predfilozofsko izhodišče znanosti in filozofije; a ne le to, znanost in filozofijo združuje v poeziji, saj znanost in filozofija govorita na predznanstven in predfilozofski način - pesniško. Ta združitev pa je po mnenju komisije pravi pesniški podvig.

Ajdna nad Potoki

RESTAVRIRAN ARHEOLOŠKI SPOMENIK

Konec minulega tedna so na Ajdni nad Potoki slavnostno odprli restavrirano najdišče starokrščanske cerkve. Slovesnosti ob zaključku del sta se udeležila tudi ministra dr. Andrej Capuder in dr. Peter Vencelj, predstavniki jeseniške občine z županom dr. Božidarjem Brudarjem in drugi. Olga Zupan, direktorica Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine Kranj, se je v imenu zavoda in Restavratorskega centra Slovenije zahvalila vsem, ki so sodelovali pri obnovi tega arheološkega spomenika. V kulturnem programu so nastopili flavtistka Evelina Hribernik in igralec Andrej Kurent, ki je bral prvič predstavljene pesmi o Ajdni Bojana Piska.

V 5. in 6. stol. so na območju vseh Vzhodnih Alp na težko dostopnih in odmaknjenih vzpetinah začele nastajati naselbine, v katerih so osrednji položaj zavzemale cerkve. To je bil zametek urejanja naselij, kot se uveljavi v kasnejših stoletjih. Cerkev je bila namreč edina organizacija, ki je preživela propad rimske države in je zato v določeni meri prevzela tudi funkcijo civilne oblasti. Večina teh višinskih naselbin je živela nekako do začetka 7. stol., njihov konec navadno označuje plast žganine in pepela.

V Sloveniji je bila v zadnjih 20 letih odkritih cela vrsta naselij te vrste: Vranje pri Sevnici, Kučan pri Podzemlju, Rifnik pri Celju, Gradec pri Prapretnem, Veliki Korinj, Rodik, Sv. Jakob nad Preddvorom, Sv. Lovrenc in Gradišče nad Bašljem, Ivanjk nad Šmartnim in še mnogo druge. Najvišjo in najmarkantnejšo lego med vsemi pa ima nedvomno Ajdna. Domačini so za staro naselbino na Ajdni vseskozi vedeli, saj obstaja celo ljudska pesem o njej. Z »znanstvenega« stališča se je prvi zanimal zanjo Janez K. Peterman, zdravnik z Javornika (1652 - 1696). Seveda je o njej pisal tudi J. V. Valvasor (1689) na svojemu lasten mikaven način. Leta 1908 jo je obiskal prvi pravi arheolog Walter Schmidt, zlasti po 2. sv. vojni pa so na lastno pest na naselbini kopali tudi domačini. Leta 1976 je prve arheološke sonde zastavil kustos Gorenjskega muzeja Andrej Valič. Že prvo sondiranje je odkrilo staro-krščansko cerkev. Do leta 1983 je bila nato cerkev v glavnem raziskana, poleg tega pa je bilo s sondami ugotovljenih še 5 drugih objektov, med njimi vodna cisterna na spodnji terasi naselbine. Sicer pa se v konfiguraciji terena razbere okrog 20 objektov, tako da lahko računamo, da je tu živelo morda okrog 100 prebivalcev. Najstarejšo naseljenost hriba je sicer z najdbo kamnite sekire moč datirati med 2. in 3. tisočletje pr. n. št., stalna poselitev pa se je, kot kaže, začela v prvih stoletjih našega štetja. Od tedaj poleg redkih drobnih najdb poznamo že zidane objekte. Večina teh starejših ostankov se koncentrira na spodnji, JZ terasi. Pravi razcvet pa naselje doživi v času preseljevanja ljudstev (5. in 6. st. n. št.).

Cerkev je bila do kraja raziskana 1987. leta, ko je bila ob konservatorskih delih odkrita še vhodna lopa. Poleg tega je bil takrat odkrit v severnem stranskem prostoru še en grob, tako da jih je sedaj iz cerkve znanih 11. To seveda ni grobišče te naselbine, gre le za t. i. privilegirane pokope kakorkoli zaslužnih oseb. Zanimivo je, da je bila v osrednjem, najbogatejšem grobu pokopana mlajša ženska. Cerkvena stavba, kot jo vidimo na Ajdni, je tipična za območje, do koder je v 5. in 6. stol. segel vpliv Ogleja. To je preprosta pravokotna zgradba, ki je razdeljena na prostor za vernike in nekoliko dvignjen prostor za duhovnike (prezbiterij). V prezbiteriju je prosto stoječa polkrožna zidana klop za duhovnike s prestolom za voditelja bogoslužja ter zidan oltar (v njem je še ohranjena odprtina za relikviarij). Ta oltarni del je bil prvotno obdan z ograjo, od katere pa so ohranjeni le temelji.

Stranski prostori so služili potrebam takratnega bogoslužja - nekrščeni so se namreč med bogoslužjem morali zadrževati izven cerkve, večji stranski prostor na severni strani je morda nekaj časa služil celo za krstilnico in za odlaganje darov vernikov, manjši za neke vrste zakristijo in grobno kapelo ipd.

Kaj se je zgodilo s prebivalci Ajdne, ne vemo natanko. Morda so jih pobili novi osvajalci, naši predniki, ali pa so se enostavno stopili v slovanskem svetu. Vsekakor je spomin nanje ostal, ne le v ljudskih pesmih in povestih o Ajdih, pač pa tudi v imenih krajev in rek, nekaterih znanjih v obrti in kmetijstvu, pa tudi v obliki razvalin njihovih naselbin.

Konservacija in prezentacija cerkve na Ajdni skuša ta spomin obujati in ohranjati. Zanjo smo se odločili kljub številnim strokovnim pomislekom. Vemo namreč, da je relativno lahko izkopavati, dosti težje odkrito ohranjati, najtežje pa prezentirani spomenik ponovno oživiti. Vendar nam velika podpora domačinov tudi to do neke mere zagotavlja. Zato se je strokovna komisija, ki je vseskozi bedela nad obnovitvenimi deli na Ajdni, odločila, da se prezentacija vendarle izvede in sicer na edini možni (trajni) način: s streho. Vsaka sanacija zidovja brez prekritja bi bila namreč spričo ostrega gorskega podnebja le kratkotrajna.

Vse projektiranje in izdelavo metodologije je prevzel Restavratorski center Slovenije (dipl. ing. arh. Franc Vardijan, statik dipl. gr. ing. Stojan Ribnikar), dela pa je izvajal Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine Kranj (dipl. arheol. in um. zg. Milan Sagadin).

Milan Sagadin

KULTURNI KOLEDAR

KRANJ - V galeriji Prešernove hiše razstavlja akad. slikarka ***Alenka Kham - Pičman.*** V foyerju Prešernovega gledališča razstavlja akad. slikar in grafik ***Črtomir Frelih.*** V galeriji Lipa v Mestni hiši razstavlja akad. slikar ***Zmago Puhar.***
JESENICE - V Kosovi graščini je na ogled razstava del akad. slikarja ***Dušana Kirbiša.*** **RADOVLJICA** - V Šivčevi hiši je na ogled razstava likovnih del iz ***stalne galerijske zbirke.*** V galeriji Pasaža radovljiške graščine razstavlja fotografije ***Alojz Mulič.*** V galeriji Kamen razstavljajo fotografije člani ***Foto kino kluba Radovljica.***
ŠKOFJA LOKA - Zaradi izrednega zanimanja je razstava slik ***Jožeta Tisnikarja 25 let kasneje*** v galeriji Loškega gradu podaljšana do 3. novembra. ***Zbirke Loškega muzeja*** so odprte vsak dan, razen ponedeljka, od 9. do 17. ure. V Freising baru na Loškem gradu razstavlja ***Janez Ambrožič.***
ŽELEZNIKI - V galeriji Iskra Železniki razstavljajo ***člani Dolika*** z Jesenic.
TRŽIČ - V Kurnikovi hiši so na ogled grafike in kipi ***Viktorja Klofutarja.*** V Paviljonu NOB so na ogled ilustracije akad. slikarja ***Andreja Trobentarja.***
LJUBLJANA - V novem atriju Narodnega muzeja, Prešernova 20, je na ogled razstava ***Pismo brez pisave,*** Arheologija o prvih dveh stoletjih krščanstva na Slovenskem. Razstava je odprta vsak dan, razen ponedeljka, od 10. do 18. ure, ob nedeljah od 10. do 13. ure.

ZA SVOBODO HRVAŠKE

Bled - V blejski Festivalni dvorani bo v nedeljo, 3. novembra, ob 19.30 umetniški večer, na katerem bodo sodelovali znani hrvaški dramski umetniki: Sandra Langerholz - Miladinov, Mladen Crnjobrnja, Čedo Vujić, Zlatko Vitez, Zvonimir Torjanac, Izet Hajdarhodžić ter pevci in glasbeniki Radojka Šverko, Ivica Šerfezi, Ljupka Dimitrovska, Vlado Kalember in trio Vanje Lisaka. Vsi umetniki nastopajo v okviru akcije Umetniki za svobodo Hrvaške (Croatian Art Forces). Čisti dobiček prireditve je namenjen žrtvam agresije na Hrvaškem.

FOTOGRAFSKA RAZSTAVA

Jesenice - Foto klub Andrej Prešeren je pripravil klubsko razstavo fotografij in diapozitivov. Tema fotografske razstave je bila prosta, na razstavi pa sodelujejo samo člani tega jeseniškega kluba. Razstavo bodo odprli v ponedeljek, 4. novembra, ob 18. uri v razstavnem salonu Dolik in ob tej priložnosti podelili tudi nagrade najboljšim ustvarjalcem. Po otvoritvi bodo tudi projekcija diapozitivov. ● **Lojze Kerštan**

NAGRAJEN FILM BISERI JUGOSLAVIJE

Konec minulega tedna se je v italijanskem zdraviliškem mestu Montecatini zaključil 8. mednarodni festival turističnega filma, ki je poleg festivala v Karlovyh Varyh verjetno največja tovrstna evropska filmska prireditev. Na tem festivalu je posebno nagrado prejel tudi film Biseri Jugoslavije avtorja Toneta Freliha.

V tekmovalnem programu, v katerega je bil uvrščen tudi Frelihov film Biseri Jugoslavije, je sodelovalo 58 filmov iz 20 držav. Slovenski turistični film, koproducent je Založba Mladinska knjiga, prikazuje devet kulturnih spomenikov na ozemlju Jugoslavije, ki nosijo zaščitni pečat UNESCA. Filmska predstavitev Plitvičkih jezer, Splita in Dubrovnika ter drugih je na gledalce naredila največji vtis. Tone Frelih se je pod Bisere Jugoslavije podpisal kot scenarist in režiser, snemalec je bil Aleš Šega, glasba je delo Lada Jakše.

Glavno nagrado festivala - zlato čapljo - je osvojil švicarski film Rdeče in belo režiserja Georgesa Böhlerja. Slovenski film Biseri Jugoslavije se je ta mesec na festivalu v Karlovyh Varyh uvrstil v najožji izbor za nagrade, v Montecatiniju pa je eno od nagrad tudi osvojil. ● **Tone Frelih**

KNJIGE ZA HRVAŠKE KNJIŽNICE

Vojna na Hrvaškem tudi knjižnicam ni prizanesla. Čeprav vojna še traja, pa je v Zagrebu že osnovan Odbor za obnovo knjižnic, ki vodi zbiranje knjig za najbolj ogrožene knjižnice.

Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani se je obrnila na sekcijo za tisk pri Gospodarski zbornici Slovenije, predvsem pa na Združenje založnikov in knjigotržcev s prošnjo, naj se založbe, knjižnice in grafična podjetja pridružijo tej akciji. Najbolj so ogrožene splošno izobraževalne knjižnice na Hrvaškem, zato so zaželene predvsem knjige v hrvaškem (srbskem) jeziku za splošno izobraževalne potrebe, lahko so tudi v tujem jeziku, tudi slovenskem.

Knjige zbirajo vse občinske splošno izobraževalne knjižnice in NUK, ki je tudi centralno zbirno mesto v Sloveniji. Akcija zbiranja knjig naj bi trajala do 15. novembra, po potrebi pa tudi dlje.

Organizator prosi knjižnice tudi za pomoč pri posebni akciji - Pri nas kupi knjigo in jo daruj za poškodovane knjižnice na Hrvaškem. Kupci bi na ta način lahko knjigo kupili v knjigarni in jo hkrati darovali za Hrvaško. Te knjige bodo knjigarne poslale najbljižji splošno izobraževalni knjižnici.

KERAMIKA IN KALIGRAFIJA

Kranj - V ponedeljek, 4. novembra, ob 16. uri vabi ZKO Kranj na nadaljevalni tečaj keramike v gradu Kieselstein, v Tomšičevi ulici. Tečaj bo vodila Duba Urban. V torek, 5. novembra, ob 18. uri pa se začenja tečaj kaligrafske pisave. Prijave sprejemajo na ZKO Kranj, tel. 221-331.

GOSPODARSKI KOMENTAR

MARIJA VOLČJAK

Varčevanje

Danes je 31. oktober, dan varčevanja. Se je kdo spomnil nanj? Po uradni dolžnosti nekateri bankirji, ki so že nekaj let v zadregi, kako obeležiti dan varčevanja. Nelagodje tudi letos ni povsem izpuhtelo, čeprav smo prav v mesecu varčevanja dobili tolarje.

Pri nas je varčevanje namreč že dolgo neumnost, varčujejo le še tisti, ki se te dobre stare navade nikakor ne morejo otresti in niti ne vedo, kako hitro jim denar načenja inflacija. Otroci niti ne vedo več, kako so včasih njihove babice in dedje na hranilno knjižico nalagali dinarje za slabe čase, za pogreb itd., vnukom pa so poklanjali dinarčke, da so jih pridno metali v hranilnike, na katerih je pisalo: zrno na zrno pogača, kamen na kamen palača, dinar na dinar...

Pravljica ni imela srečnega konca, današnja mladež je dinarje zavrgla s še lažjim srcem kot starejši, tudi tolarji niso v takšni časti kot marke, šilingi, švicarji. Otroci vedo, da jih starši hranijo doma, v najbolj skrivnem predalu omare, nemara celo vedo, da jih nosijo čez mejo, kjer se pogovarjajo po nemško. Najboljša varčevalna učna ura tako danes ni pot v banko v polnim hranilnikom, temveč sprehod po ljubljanski tržnici, kjer preprodajalcev kar mrgoli in celo malo večjim nadobudnežem ponujajo šope tujih bankovcev. Domoljubna vzgoja ni kaj, tem otrokom bo čaščenje tujih bogov zlezlo pod kožo, kakor so nam hranilniki, ki smo jih nosili v banke.

Bodo tolarji razmere obrnili na bolje? Po prvem navdušenju zagretost že plahni, saj cene nezadržno drve navzgor, zlasti cene živil, ki imajo v družinskem proračunu že nekaj časa daleč največji delež. Meso je dražje vsak teden, kilogram pljučne pečenke stane že 800 tolarjev, podražilo se bo (je) mleko, vrste na bencinskih črpalkah že nekaj dni napovedujejo podražitev bencina... Najbolj črnogledi napovedujejo tolarju kratko življenjsko dobo, deloma naj bi ga najedla slovenska inflacija, dokončno pa dotolklo spoznanje, da ne moremo shajati brez hvaležnih južnih trgov, kar naj bi po koncu vojne na ozemlju bivše Jugoslavije privedlo ne samo do carinske, temveč tudi do monetarne unije med samostojnimi državami.

Morda nas res čaka takšno razočaranje, če se ne bomo spretno izognili bankrotu slovenskega gospodarstva, ki ga slovenski ekonomisti že napovedujejo, vsi po vrsti so ga na okrogli mizi o lastninjenju, ki jo je za svojo promocijo pripravila slovenska demokratska stranka. Vsi po vrsti pravijo, da vladnega lastninskega šoka slovensko gospodarstvo ne bo preživelo, saj bomo delili revščino in se pri tem na smrt sprli ter tako pozabili na varčevanje, ki edino lahko ozdravi obubožano gospodarstvo, saj so se iluzije o tujem kapitalu že razblinile.

Seveda na varčevanje v domačem denarju, saj z varčevanjem v markah, šilingih, frankih, ki ostajajo v nogavicah, podpiramo nemško, avstrijsko, švicarsko ekonomijo, kdor jih odnaša čez mejo, to počne neposredno, saj tuji bančni, zavarovalniški in investicijski skladi denarja pri nas ne vlagajo. Z dekretom tega pri nas ne morejo prepovedati, če naj gospodarstvo postane tržno in če se želimo odpreti in povezati z razvitim svetom. Prihranke bo doma zadržal le dober domači denar in zaupanje, ki ga bo seveda po polomu banke Leš (o njej novic ni), po zamrznjenih deviznih prihrankih v Ljubljanski banki itd. ne bo moč zlahka povrniti.

IZ GOSPODARSKEGA SVETA

Kompas International tudi predstavnik Slovenije

Kompas International d.d. je že pred tremi leti vse svoje poslovne enote po Jugoslaviji spremenil v profitne centre, ko so se lani in letos razmere še zaostrile, so jih registrirali kot domicilne firme ter tako zaščitili njihov kapital in jim omogočili normalno poslovanje. Zataknilo se je le v Novem Sadu, kjer je vodja poslovalnice ustanovil svojo firmo in ohranil prostore, ki jih je najel Kompas.

Kompas International ima v tujini predstavništva v Parizu, Londonu in v Moskvi, samostojne firme v Nemčiji (Frankfurt), Italiji in v ZDA (New York), konec leta jih nameravajo odpreti še v Berlinu in Chicagu. Skupaj z Jugoslavijo imajo v tujini tri predstavništva in trinajst podjetij, v katerih je zaposlenih 25 ljudi. Lani so imela 25-odstotni delež v celotnem prihodku, ukvarjajo pa se seveda predvsem s turizmom.

Kompas International je že predlagal naj bi njihova predstavništva v tujini opravljala tudi določene storitve za Republiko Slovenijo, opravljala bi lahko turistično propagando in morda prevzemala določene naloge gospodarskih predstavništev.

Težave Telekomovih podjetij

Nedavna enotedenska stavka delavcev je pozornost ponovno obrnila k Iskri Telekom Holdingu, ki je nastal po reorganizaciji bivše Telematike v šest podjetij, ki so jih spravili v okvir holdinga. Najprej so sanirali program komutacijskih sistemov in tako ustvarili pogoje za sklenitev partnerstva s Siemensom, s katerim so ustanovili mešano podjetje Iskra Tel. Ostala podjetja so prevzela proizvodnjo terminalov ter podsestavov in komponent in s tem vsa bremena bivše Telematike. V novih razmerah so se podjetja znašla na čistini ostrih tržnih pogojev ter pred tehnološkim obratom na digitalno tehniko, ker prej kot internisti niso bili izpostavljeni konkurenčnosti trga, so bila brez tržnih izkušenj. Zanja so bili izdelani programi poslovne usposobitve, bivša republiška vlada je obljubila 25 milijonov mark od potrebnih 45 milijonov mark, prispevala pa je iz razvojnega dinarja 7,8 milijona mark, denar je bil namenjen predvsem digitalnemu programu SI 2000. Nova vlada denarja ni več dala, holding pa je kreditiral sanacijske programe v podjetjih. Proizvodnja se je povečala, izvoz potrojil, sklenjene so bile nove pogodbe, seštevek pod črto pa je vztrajno rdeč. Delavcem popušča potrpljenje, nekateri se že odločajo za stavke. Brez zunanje pomoči bodo potrebni ostri rezi, začelo se je z Unitekom na Blejski Dobravi, sledile so storitvene dejavnosti SDD, zdaj jena vrsti Iskra MKD in Iskra TIV. Hkrati pa se seveda vse pogosteje zastavlja vprašanje odnosa med podjetji in holdingom.

Ekonomisti svarijo pred šokom, ki ga lahko povzroči lastninjenje

Čimprej, toda kako

Vsi so se strinjali le, da je lastninjenje nujno, na vladni predlog zakona o lastninjenju pa so deževale pripombe.

Investicijski skladi so laž ali utopija, je dejal dr. Ribnikar, saj jih lastniki kontrolirajo "z nogami", odidejo, ko je dobiček premajhen, zato je iluzija, da bodo z njihovo pomočjo podjetja pod kontrolo lastnikov.

Ljubljana, 29. oktobra - Demokratska stranka Slovenije je pripravila zelo obiskano okroglo mizo o lastninjenju, ki jo je vodil dr. France Bučar, sogovorniki so bili znani slovenski ekonomisti dr. Ivan Ribnikar, dr. Jože Mencinger, dr. Janez Prašnikar, mag. Igor Omerza in dr. Bogomir Kovač, povabilu se ni odzval dr. Aleksander Bajt, z besedami, da ima okrogla miza politični predznak, sam pa se s politiko ne namerava ukvarjati. Dr. Bučar je opravičil dr. Borisa Pleskoviča in Iva Umeka, slednji se je kasneje pojavil v nabito polni okrogli dvorani Cankarjevega doma, s pikro pripombo, da ga ni nihče povabil. Sicer pa je okrogla miza privabila številna znana in ugledna imena slovenske politike, imeli smo občutek, da nihče ni želel manjkati.

Osnovna poanta mora biti v prirastu kapitala, ne pa v odkupovanju obstoječega, je dejal dr. Ribnikar, ki se zavzema za prednostne delnice brez glasovalne pravice, kar bi lahko napravili takoj, po njegovem zamujamo že tri leta. Problem je namreč v tem, da se lastnik, ki bo z dekretom postal "bodi lastnik", ne bo obnašal tako, zato bi pozornost morali obrniti k svežemu kapitalu. Problem naših podjetij pa je tudi v tem, da imajo le 25 odstotkov trajnih sredstev, preostalo so dolgovi, ki bi jih lahko spremenili v lastnino, v podjetja pa kot sveži kapital pripeljali denar ljudi, spodbudili tekoče varčevanje in skušali pridobiti tuji kapital.

Demokratska stranka Slovenije je tako doživela svojevrstno promocijo, nedvomno je dala vedeti, da je v njej močno intelektualno jedro, ki ga ni strah niti najbolj vroče lastninske razprave in ostre kritike vladnega predloga o lastninjenju podjetij in s tem daje vedeti, da ubira sredinsko politično pot.

Sredi pogovora je za okroglo mizo sedel tudi dr. Ljubo Sirc, slovenski ekonomist, ki deluje v Angliji, zdaj pa sodeluje pri lastninjenju na Poljskem. V razpravo se skorajda ni vključil, dejal je le, da pri uspešnih direktorjih politična barva ne sme biti pomembna, lastninjenje je nujno, vprašanje je, kako določiti lastnika, ni prepričan, da so to lahko banke.

Kakšne so vaše reference, je dr. Bučar uvodoma izzval sogovornike, in tako smo lahko slišali, da so vsi po vrsti študirali, diplomirali ali doktorirali v Ameriki in jim ameriška ekonomska stroka ni neznanka in jih torej ni moč zavrniti, naj molče, ker so zrasli v socialističnem samoupravljanju. Marksizem sem prešprical je šaljivo dejal dr. Mencinger, oster pa je bil mag. Omerza, ki se je vprašal, kakšne reference imajo tisti, ki govore, da jih mi nimamo.

Okrogla miza ni prinesla zaključkov, slišali smo le veliko bolj ali manj znanih misli, lahko rečemo, da so na vladni predlog zakona o lastninjenju pripombe kar deževale, dejansko ga je branil le Ivo Umek, ki je v teh naporih deloval že utrujeno, deloma tudi dr. Franc Zagožen, ki je zatrjeval, da lastninjenje nikakor ni samo stvar ekonomske stroke, vendar nikakor niso nameravali preganjati "rdečih" direktorjev. Seveda so tudi Bučarjevi sogovorniki za okroglo mizo dali vedeti, da lastninjenje nikakor ni samo stvar ekonomske stroke, nanizali pa so kup ekonomskih razlogov, ki narekujejo cilje lastninjenja in jim dajejo realni domet in smisel, dr. Ribnikar pa je na Zagožnov izziv odgovoril, da ekonomija le ni tako mehka stroka, kot morda kdo misli, na predloge dr. Gojka Staniča, kako naj bi delili družbeno lastnino, pa, da algoritma, koliko je kdo prispeval k družbenemu kapitalu, preprosto ni, in da bi bila zato edino pravična razdelitev na enake deleže.

Sicer pa so se ugledni slovenski ekonomisti v svojih razmišljanjih zadržali predvsem pri opozorilih, kako hude posledice lahko prinese vladni predlog zakona o lastninjenju.

Dr. Ivan Ribnikar je dejal, da je slovensko gospodarstvo popolnoma bankrotirano, zato bodo v vodo padli vsi drugi cilji lastninjenja, če ne bo poglavitni cilj ekonomska učinkovitost, tega pa vladni predlog ne vsebuje.

Kaj pomeni podržavljenje, že lahko vidimo v Slovenskih železarnah, ki so dobile upravne odbore, direktorjem pa je s tem "padel jermen dol", čakajo na državne rešitve, je dejal Igor Omerza. Bodo potemtakem dobri tisti direktorji, ki bodo imeli dobre ministre in tako postali državni uslužbenci.

Dr. Jože Mencinger pravi, da bodo posledice tega zakona administriranje, vključevanje politike v ekonomijo (hote ali nehote), v gospodarstvo, ki je na robu preživetja, pa vnaša šok, ki dovolj velikega že preživelja, ko se mu je zdaj trg s 23 milijonov zmanjšal na 2 milijona ljudi.

Igor Omerza je dejal, da vsebuje težnjo po prerazporeditvi družbene moči, ki je sama sebi namen, zato večje ekonomske učinkovitosti ne bo prinesla.

Dr. Janez Prašnikar je bil še bolj konkreten, dejal je, da smo pred krizo, ki bo prinesla 15, morda celo 25-odstotno brezposelnost in ekonomska politika bo morala biti zaposlitvena. Proračun pa je brez denarja, tuji kapital iluzija, že 13-odstotna brezposelnost pa v svetu velja za mejo, ko se začno veliki socialni konflikti.

Dr. Bogomir Kovač pa vladnemu predlogu očita izrazit državni intervencionizem, ki je vprašljiv pri tako velikih prehodih, kot čaka naše gospodarsvo, razdeljevanje lastnine je že tehnično zahtevna operacija, vprašljiva pa je njena politična intonacija (manipulativnost). Prepričan je, da se bo ciljna pravičnost na trgu razblinila, rezultati bodo tako podobni, kot bi bili pri evolutivnem modelu lastninjenja.

HOTEL CREINA
vas vabi
9. 11. 91 na VESELO MARTINOVANJE
igra ansambel AVIA BAND
od 9. do 17. 11. 91 na teden MARTINOVIH JEDI
od 22. 11. do 1. 12. 91 na teden RIBJIH JEDI
Rezervacije po tel.: 213-650

Premoženje škofjeloških podjetij v drugih republikah

Škofja Loka, oktober - Škofjeloška podjetja so imela po podatkih SDK konec junija v drugih republikah 98 poslovnih enot, zlasti prodajalne. Največji del premoženja imajo na Hrvaškem, kjer imajo 47 poslovnih enot, sledi Srbija z 29 enotami, drugod jih je manj. Premoženje v drugih republikah je imelo ob polletju 4,5-odstotni delež celotnega premoženja škofjeloških podjetij.

Šest škofjeloških podjetij ima v drugih republikah 98 poslovanic, predvsem prodajaln, čeprav kar pet matičnih firm (Alpina, Alples, Jelovica, LTH, Šešir) spada v industrijo. Ta podjetja imajo pomembno mesto v škofjeloškem gospodarstvu, saj so imela ob letošnjem polletju kar 36,6 odstotka vseh zaposlenih v gospodarstu in 34,3 odstotka vseh prihodkov gospodarstva. Na drugi strani pa so prav ta podjetja precej prispevala k izgubi škofjeloškega gospodarstva, izgubo sta imeli med njimi dve podjetji (od skupno 24 v škofjeloški občini), predstavljala pa je kar 23,3 odstotka celotne izgube škofjeloškega gospodarstva. Akumulacija teh podjetij je bila dosti manjša, predstavljala je le 8,7 odstotka celotne. Ta podjetja torej že tako poslujejo slabo, zato bodo toliko težje prenesla nove udarce, ki jih prinašajo plembe premoženja v drugih republikah in trganje poslovnih vezi nasploh.

Premoženje teh 98 poslovnih enot je ob polletju znašalo 315 milijonov dinarjev, kar je predstavljajo 4,5-odstotni delež premoženja 32 velikih in srednjih podjetij, ki so ob polletju oddala bilance. V premoženju šestih podjetij, ki imajo poslovanice v drugih republikah, pa imajo 15-odstotni delež. Največ ga je na Hrvaškem, kjer je 47 poslovnih enot in kar 45,4 odstotka premoženja škofjeloških podjetij v drugih republikah. V Srbiji je 29 poslovnih enot, ki imajo 30,5-odstotni delež tega premoženja. ● M. V.

Naj bo leto 1993 leto turizma v Sloveniji

Pobude in programi za razvoj

Kranj, 29. oktobra - Turistična zveza Slovenije je že pred časom dala pobudo, da bi v Sloveniji leto 1993 razglasili za leto turizma. Kot vemo, je v slovenskem turizmu kriza že nekaj let, letošnje, ko redne razmere pa so položaj turističnega gospodarstva še poslabšale. Kot pravijo pri Turistični zvezi, bi bile priprave na leto turizma priložnost, da odpravimo podcenjevalni odnos do te pomembne gospodarske panoge, večletne slabosti v turizmu in ničkaj zavidljive kvaliteto turističnih storitev.

Z letom turizma naj bi v Sloveniji opozorili na širok družbeni, kulturni in gospodarski pomen turizma, na njegove povezovalne funkcije s številnimi gospodarskimi in negospodarskimi dejavnostmi. Pri načrtovanju organizacije leta turizma so se pri Turistični zvezi zgledovali po izkušnjah leta evropskega turizma in kot osnovne cilje opredelili: da se v Sloveniji približamo rezultatom, ki jih v deviznem prilivu na gosta in prebivalca, prenočitvah in številu gostov dosegata sosednji državi Italija in Avstrija, ter druge turistično razvite države, da se poveča udeležba turizma v družbenem proizvodu države, da se tudi v turizmu uveljavi blagovna znamka Slovenije in slovenske kakovosti, da se Slovenija predstavi in potrdi kot dežela miru, svobode, demokracije, da se uveljavijo naše (npr. ekološke) prednosti..... Ob teh najpomembnejših obstaja tudi vrsta drugih ciljev, vse od spodbude vlaganja domačega in tujega kapitala v turistični razvoj, do sprejetja in uresničevanja sodobnega, marketinško zasnovanega koncepta promocije Slovenije in seveda sprejetja dolgoročnega razvoja turizma v Sloveniji in ukrepov gospodarske politike, ki naj pomagajo razvoju turizma.

Nekatere pobude že prerastajo v projektne zasnove. Med drugimi so to: pospeševanje in bogatitev turizma za mlade z usmeritvijo, da bo leto 1992 namenjeno mladinskemu turizmu, da se ustanovi in uveljavi projekt Valvasorjeve transferzale po slovenskih gradovih in zdraviliščih, da se pripravi in sprejme projekt idrijske čipke, projekt slovenske pohištvene industrije, projekt urejenosti slovenskih krajev, nadaljuje z uresničevanjem projekta za delo mejnih prehodov ter uveljavi dogovor o tem, da se sejemska dejavnost poveže z vsebino, ki so sporočili turizma. Da bi bile moč uresničevati vse to, pa naj bi v TZS pripravili osnovne zasnove leta turizma v Sloveniji, nato pa oblikovali poseben nacionalni odbor (po potrebi tudi v občinah in regijah) in se odločili za pokrovitelja. Seveda vse, ki so kakorkoli povezani s turizmom, čaka še vrsta drugih nalog, od urejanja krajev, sodelovanja z izseljenci, do financiranja. Kot pravijo pri Turistični zvezi, ki je pobudnik zamisli, je pogoj za uspeh delo vseh, od podjetnikov do delovnih kolektivov, občin, šol, društev in vseh drugih, ki lahko pomagajo in samostojno odločajo, kaj bodo storili v letu turizma in v pripravah nanj. ● V. Stanovnik

Letošnje poletje je bilo za turizem najslabše po letu 1957. Bo v letu 1993 bolje? Foto: J. Cigler

Igor Torkar

Narodna pesmica

Tam v parlamentu stranka je sedela,
vodilnih članov je le šest imela.
Da članstva bi čimveč si pridobila,
da v jadra dvoje burij bi lovila,
je rekla: Vodstvo šestih naj se razdeli!
Poslala je - na levo tri, na desno tri!

Jože Kološa - Kološ *Ob Muri*

Odprte strani

Urednikova beseda

Današnje Odprte strani so nekoliko obsežnejše. Začenjamo jih z narodno pesmico Igorja Torkarja, nadaljujemo z uvodnim razmišljanjem Mihe Nagliča, ki je poslušal besedovanje dr. Dimitrija Rupla in Viktorja Žaklja na Glasovi preji, zapis s prireditve pa je pripravil Jože Košnjek. Cveto Zaplotnik se je pogovarjal z baronom dr. Lazarinijem iz Valburge o problemih novih graščakov, Lea Mencinger pa z »edinim evropskim disidentom« črnogorskim pesnikom Jevremom Brkovićem.

Prihodnji teden bomo pisali o uspešnosti in neuspešnosti gorenjskih občinskih vlad in skupščin. Govorili bodo župani in predsedniki vlad, predsedniki poslanskih klubov, pozicija in opozicija.

Leopoldina Bogataj

MIHA NAGLIČ

Slovenstvo med subnacionalnim in transnacionalnim

Na poti k mednarodnemu priznanju Slovenije

O nekaterih zgodah in nezgodah slovenske politike, kakor jih izraža in pooseblja dr. Dimitirj Rupel; in potem še nekaj o vaščanih in meščanih.

Na zadnji Glasovi preji je nekdo opomnil dr. Rupla, da je novinarje svoj čas imenoval za "kiparje komunizma" in ga povprašal, kaj si potemtakem misli o tistih, ki sedijo za njim (med njimi je bil tudi pisec teh vrstic): so mar "kiparji Demosa"? Vprašani se je obrnil k nasemu omizju ter brez pomišljanja in diplomatsko odgovoril, da nekatere pozna in da so čisto v redu. - Naj bom sam med poznanimi ali ne, moj namen je, da bi modeliral človeški ali profesionalni lik dr. Rupla; želim (si) le razložiti nekatera njegova prizadevanja, ki v naši javnosti odmevajo zelo različno, je pa očitno, da bodo tmalu kronana z nespornim uspehom: z mednarodnim priznanjem Republike Slovenije.

Od subnacionalnega prek nacionalnega k transnacionalnemu

Zdi se, da mnogi državljani RS in tudi nekateri politiki še vedno ne uvidijo in ne razumejo tistega, za kar ta čas pravzaprav gre: da si svoje lastne suverene države nismo ustvarili zaradi lepšega ali zato, ker bi bila sama sebi namen, temveč zato, da bi se lahko kot državotvorno ljudstvo ali nacija enakopravno in dejavno vključili v evropske transnacionalne povezave. Dr. Rupel namreč kot politik udejanja tisto, kar si je v teoriji zamislil njegov kolega dr. Tine Hribar v svojem znamenitem razlikovanju med subnacionalnim, nacionalnim in transnacionalnim. Ali, rečeno bolj preprosto, v razlikovanju med narodom (ljudstvom), nacijo in transnacijo. Slovenci smo bili vse donedavna narod, ljudstvo brez svoje lastne države. Ko smo si to priborili, smo postali nacija, državotvorni narod, saj se lahko šele tako vključimo v transnacionalne procese, ki zaznamujejo sedanjo Evropo. **"Slovenci kot ljudstvo doslej nismo imeli svoje lastne države. Živeli smo torej na subnacionalni ravni, vključeni v SFRJ. Samo ta je bila priznana kot mednarodni subjekt, samo ta je še zmeraj članica OZN, tako da Slovenija kot domovina Slovencev nima statusa nacije v pravem pomenu besede. To pomeni, da Slovenci nimamo mednarodno priznane nacionalne identitete. Zdaj smo se odločili, da priznanje te identitete, tudi za ceno velikih žrtev, dosežemo."** Nekateri evropski in svetovni politiki nam očitajo, da smo ravnali sebično in vrh tega razbili Jugoslavijo. Namesto da bi še malo počakali in nato na čelu (Markovićevega) konvoja zapluli v združeno Evropo. Ta bo namreč oslabila (eno)nacionalne države, kakršna je tudi Jugoslavija in dala subnacionalnim etničnim skupinam novih priložnosti. **Skratka, konfederativno združena Evropa naj bi zrahljala jugoslovanske vezi, ki oklepajo in dušijo Slovenijo, obenem pa naj bi Slovenijo neposredno vključila v transnacionalne evropske in svetovne tokove. Ta zamisel je lepa, toda njena podoba je prelepa in neresnična. Slovenci s svoje obstoječe subnacionalne ravni ne moremo preskočiti kar na transnacionalno raven. Ne moremo preskočiti nacionalne ravni, ne da bi s tem ogrozili svojo etnično identiteto. Kajti transnacionalni procesi ne potekajo neposredno, temveč so nacionalno posredovani. Le suverena nacija se lahko na suveren način odreče delu svoje suverenosti. Jo prenese na transnacionalno skupnost. Tudi pri prenašanju suverenosti ostaja subjekt, se pravi subjekt delnega odrekanja svoji polni ali neomejeni suverenosti. Tista ljudstva, ki živimo na subnacionalni ravni, ki torej nimamo svoje lastne države, pa v teh procesih slej ko prej ostajamo objekt. Še več: spreminjamo se v podvojeni objekt, v sredstvo podvojenega posredovanja, najprej na prehodu s subnacionalne na nacionalno, potem pa na prehodu z nacionalne na transnacionalno raven."** Slovenci smo se torej odločili, da ne bomo več le ena od folklornih posebnosti Evrope, temveč eden od njo konstituirajočih nacionalnih subjektov. Zdaj čakamo, da Evropa to odločitev prizna.

Nacionalisti in transnacionalisti

Prav nič čudno ni, da je prišel dr. Rupel v udejanjanju zgoraj navedenih zamisli v navzkrižje z nekaterimi kolegi v Demosu in se naposled razšel tudi z zakrknjenimi desničarji in nacionalisti ("konservativnimi narodnjaki") v svoji lastni stranki. V Evropi namreč ob transnacionalnem doživljamo še proces, ki onega spremlja in mu nasprotuje: pravo renesanso desnega nacionalizma. V sosednji Avstriji ga pooseblja dr. Jörg Haider, bivši deželni glavar sosednje Koroške in šef "svobodnjakov", v Franciji pa Jean-Marie Le Pen, šef Nacionalne fronte. To so politiki, ki bi v procesu združevanja sodelovali le toliko, kolikor jim to koristi. Hkrati bi izgnali vse tujce, očistili bi svoje narodno telo in ga razločili od drugih. Tako kot bi se pri nas nekateri prav radi znebili "Bosancev", postavili na Kolpi poleg meje še legendarni zid, z deželami na severozahodu pa bi sodelovali le, če in kadar bi jim to ustrezalo. Taka drža je po svoje razumljiva. Kmet in obrtnik za svojo dejavnost ne rabita združenih evropskih trgov, zadostujeta jima vaško ali mestno okolje, v katerem živita. Izobražencev, ki se ukvarjajo s t.i. nacionalnimi vedami, nekaterih novinarjev in kulturnikov vseevropski pojavi ne zanimajo več kot toliko. Ne zavedajo se, da je evropska transnacionalnost dogajanje, ki presega posamične nacionalizme, dejaven kompromis med abstraktnim meščanskim svetovljanstvom (kozmopolitizmom) in brutalnim proletarskim internacionalizmom, združevanje, v katerem se zavestno in v svoj prid odrečeš delu lastne suverenosti. Združevanje torej, v katerem je treba tudi nekaj žrtvovati. Konservativno narodnjaštvo, od katerega ta čas prekipeva vsa Slovenija, pa sodi po svojem izvoru v 19. stol. Evropske transnacionalnosti ne dojema in zanjo ni zainteresirano. Toda: težko pridobljena slovenska državnost je predragocena, da bi jo prepustili narodnjaškemu ugodju.

Klasičnemu nacionalizmu ali narodnjaštvu torej zadostuje korak iz subnacionalnega v transnacionalno in si sploh ne želi naprej v transnacionalno. V tem spominja na zmotno prepričanje nekaterih marksistov, ki so trdili, da je mogoč neposredni skok iz fevdalizma v komunizem. Trditev, ki jo je učinkovito zanikal kapitalizem sam.

Vaščani in meščani

Ko že pišem, naj opozorim na staro nasprotje, ki še dodatno zapleta pričakovani "srečni razplet evropske zgodovine", na nasprotje med mestom in vasjo. Spor med vaščani in meščani je star toliko kot človeštvo samo. Bog je ustvaril vrt (deželo), človek (Kajn) pa si je sredi njega postavil mesto. Divja nomadska ljudstva živinorejcev so tisočletja ogrožala in napadala naselbine bolj miroljubnih poljedelcev. (Znašanje jugoslovanske vojske nad Hrvati je le najnovejša repriza tega starodavnega rituala.) V srednjem veku je podeželje vladalo mestu, v novem pa se je to razmerje obrnilo. **Stadtluft macht frei**, mestni zrak osvobaja, pravi staro pravno načelo; kdor se je zatekel v mesto, se je rešil prejšnjih spon. **"Buržoazija je deželo podvrgla gospostvu mesta. Ustvarila je velikanska mesta, silno povečala število mestnega prebivalstva v primerjavi z vaškim in tako iztrgala precejšnji del prebivalstva idiotizmu vaškega življenja. Kot je spravila vas v odvisnost od mesta, tako je naredila barbarske in polbarbarske dežele odvisne od civiliziranih, kmečka ljudstva od buržoaznih ljudstev, Vzhod od Zahoda."** Tudi tej jasni in nekoliko prevzetni trditvi Marxa in Engelsa, zapisani v Komunističnem manifestu, usoda ni prizanesla. Svet je res postal ena sama tehnološka, tržna in informacijska celota. Pa ne zato, ker bi vsi ljudje zdrveli v mesta; ne, z razvojem komunikacij in informatike je svet postal svetovna vas, "global village" (Marshall McLuhan), deli so se povezali v celoto in razdalje so se zmanjšale. Postali smo nekakšni vaščani sveta, med katerimi pa nekateri, k sreči, spet vidijo dlje od drugih. Tudi nacionalni razločki niso izginili, po svoje so se celo povečali.

Fašizmu (nacizmu), temu do kraja prignanemu meščanskemu nacionalizmu, se je zoperstavil proletarski internacionalizem, ki ni bil dosti boljši. Novo možnost preseganja takih nasprotij pa - kot že rečeno - ponuja prav evropska transnacionalnost.

Zakaj vse te navedbe o vaščanih in meščanih? Zato, ker imam občutek, da dr. Rupel, ki je mestni intelektualec par excellence in vztrajno zasleduje njemu jasno transnacionalno perspektivo, v svoji samozavesti pušča za sabo preveč "vaščanov", posebno tistih v Demosu in v bivši SDZ. Kajti potem, ko bo doseženo mednarodno priznanje Slovenije, bo treba za pot v evropsko transnacionalnost pridobiti še marsikaterega "vaščana sveta" na Slovenskem. Takega, ki bi sicer le prilagodljivo sedel na vozu, zaviral ali celo vlekel nazaj. - To pa je že druga zgodba in nov podvig.

P. S. V začetku navedeni odlomki so iz besedila dr. Tineta Hribarja, ki je pod naslovom Slovenci in evropska transnacionalnost izšlo v Novi reviji (št. 113-114, str. II-IV).

GLASOVA PREJA GLASOVA PREJA GLASOVA PREJA GLASOVA PREJ

Dr. DIMITRIJ RUPEL je odgovarjal Viktorju Žaklju in občinstvu na Glasovi preji

Rupel je vendarle za, ne pa proti

"Večino ljudi zanima predvsem to, kdaj bomo normalno, svobodno živeli in po moje prihaja čas, da postane samostojna Slovenija tudi svobodna Slovenija. Jaz nasprotujem pretirani občutljivosti, starokopitnemu odnosu do naroda samega. Sedaj imamo nacijo in moramo biti ponosni na svojo državo," je dejal dr. Dimitrij Rupel, profesor na Fakulteti za družbene vede, pisatelj, ki je napisal okroglo 20 knjig, in sedaj slovenski zunanji minister. Izhaja iz ugledne ljubljanske meščanske družine in je izjemno priden in organiziran človek.

***ŽAKELJ:* Dokopal sem se do spoznanja, da je dr. Rupel resen človek, ki je vedno proti. Tako je bil proti tradicionalnim slovenskim estetskim vrednotam, zato je leta nazaj vehimentno polemiziral z Vidmarjem, Borom in drugimi iz "panteona" slovenske literarne teorije in produkcije. Bil je proti nekritičnemu poveličevanju narodnoosvobodilnega boja, zato je od znane izjave Demokracija da, razkroj ne, od leta 1968 do slovenske pomladi leto in pol, dva nazaj na neki način v sporu z delom slovenske partizanske generacije. Je pa tudi proti zanikovanju zgodovinskega pomena NOB, zato ga ostro napadajo tisti, ki hočejo na vsak način dopovedati, da slovenski belogardizem in domobranstvo nista bili kvizlinški formaciji. Je tudi proti enoumju znotraj Demosa, čeprav je bil njegov tvorec. Zato mu režejo vejo, ministrsko mesto ...**

RUPEL: "Čak, počak...

***ŽAKELJ:* Na neki način je dr. Rupel tudi proti tisti Evropi, ki nas noče spoznati za nekaj posebnega. Vedno in povsod se zoperstavlja nekemu občemu toku.**

Sedaj te sprašujem, dr. Dimitrij Rupel, sem te morda krivično označil?

RUPEL: "Absolutno, popolnoma narobe, 100-odstotno zgrešeno.

***ŽAKELJ:* Kako bi potem ti samega sebe označil?**

RUPEL: "Jaz skušam sebe označiti kot človeka, ki je za nekaj in ne proti nečemu. Šalil sem se. Skoraj vse, kar si povedal, je najbrž res. Če gledam iz svojega današnjega položaja in iz svojih izkušenj, je bolj važno biti za neko določeno stvar kot pa proti. Seveda pa je treba jasno povedati, zakaj si za. Rad bi se otresel te negativne kvalifikacije, ki si mi jo dal in bom skušal povedati tisto, za kar mi gre, kaj je treba narediti, do česa se afirmativno opredeljujem. Predvsem danes, ko ustvarjamo slovensko državo, je zelo važno zbirati ljudi, ki za nekaj so, jih zbirati na osnovi ameriškega rekla: hočem razmišljati pozitivno, ne negativno."

***ŽAKELJ:* Ti si oponiral neki obči liniji, bodisi v kulturi, bodisi v politiki, bodisi ta čas v mednarodni politiki. Zdi se mi, da si to počel iz nekega globljega prepričanja. Vedno si iskal neko svojo pot, neko svojo misel in na ta način nasprotoval obstoječim političnim veličinam, obstoječim estetskim normam.**

RUPEL: "Sedaj sem na položaju, v funkciji in moram imeti nekoliko drugačen odnos do stvari okrog sebe. Zadeve, ki se godijo sedaj, so izjemno občutljive. Če bi se opredeljeval samo negativno, ne bi prišel daleč. In tudi zgolj s kritiko posla, ki ga opravljam, ne bi mogel opravljati. Tudi z intelektualno distanco ali s čim podobnim ne. Mislim, da je glavna nota, ki jo sedaj Slovenija potrebuje in se ji sam tudi na neki način pridružujem, konstruktivna nota. Mi sedaj gradimo nove ustanove slovenske države in to je izrazito graditeljsko početje."

***ŽAKELJ:* Ti si osebnost, ki v nekem prostoru deluješ že nad 20 let. Ne zanimaš me zgolj v svoji zadnji vlogi, v vlogi zunanjega ministra. Si zanimiv kot pisec, kritik, profesor. Postavljaš se v vlogo, kot da tega ni, vendar te je treba spoznati v celoti.**

RUPEL: "Razumem. Bom nekaj povedal. Jaz sem kot Dimitrij Rupel, kot državljan, kot to, kar me ti sedaj označuješ, podpisal neko izjavo v zvezi z Drobničem. Nekateri, tudi moji strankarski tovariši, so temu zelo nasprotovali, pa sem jim odgovoril, da sem to naredil kot državljan. Pa je prišel moj prijatelj Urbančič na oder in dejal: kje si pa kdaj slišal, da bi recimo Genscher podpisoval neko izjavo zgolj v svojem osebnem imenu. Sedaj si ti na tem mestu in to potegne za seboj določene konsekvence. Ti nisi več privatna oseba, ti nisi več profesor, ti nisi več intelektualec, ti si predvsem politik, predsednik stranke in tako naprej. Urbančič ni imel povsem prav, čisto svoboden pa tudi nisem. To svobodo si moram sam omejevati. Če misliš, da bom jaz sedaj kaj takega storil, da bom imel težave pri izvrševanju svoje politične funkcije, potem se motiš. Skušam se na napakah učiti in biti ta hip predvsem ustrezen zunanji minister in politična osebnost, ki ima določene naloge, in kot tak državi lahko najbolj koristim. Sem tudi vesel, da lahko to delam."

Politika siromaši slovensko kulturo

***ŽAKELJ:* V svojih spisih si se veliko ukvarjal z intelektualci, tudi v zadnji knjigi. Do režimskih intelektualcev si bil zelo kritičen, ostale pa si obravnaval zelo dobrohotno. Kaj sedaj sodiš o slovenskem izobraženstvu?**

RUPEL: "Ko sem se sociološko ukvarjal s slovensko kulturno zgodovino, sem bil zelo začuden ob podatku, ki ni neznan, ljudje pa nanj niso bili pozorni. Josip Vidmar je bil pred vojno znamenit in zelo pomemben kritik, avtor mnogih del, urednik revij in tako naprej. Potem je šel v partizane, postal politik in do leta 1952 ni napisal nobene kritike. Tega leta je napisal kritiko, zaradi katere ni postal slaven, ampak razvpit, in to je bila kritika Kocbekove knjige Strah in pogum. Spraševal sem se, kako je bilo mogoče Vidmarju toliko časa molčati in šele leta 1952 napisati kritiko, ki pa ni bila za nikamor. Vidmar se je mnogo kasneje spet vrnil h kritiki. Takrat sem začel razmišljati in to se mi zadnje čase na neki način vrača, da sta intelektualni poklic v tistem najbolj svobodnem smislu in politika nezdružljiva. Vidmar, ne da ne bi imel časa, zase moram reči, da ga nimam za nič drugega kot za delo, ki ga opravljam, se je s to kritiko Kocbeka ukvarjal kot politik in je zato imela tudi takšne konsekvence. Če kot politik napišem članek, to ni več članek Dimitrija Rupla, pisatelja, ampak izdelek nekoga, ki ima neki položaj v državni strukturi in se tudi interpretira kot izjava državnega funkcionarja, ne glede, če jaz to osebno želim ali ne."

***ŽAKELJ:* Si se zavestno odločil ne biti profesor, pisatelj, esejist, ampak zgolj politik?**

RUPEL: "Popolnoma neresno in neodgovorno z moje strani bi bilo, če bi začel razlagati, da skušam med polnočjo in drugo uro zjutraj pisati pesmice ali eseje. To je nemogoče. Danes sem vstal ob pol petih, spat pa bom šel verjetno ob polnoči. Jutri zjutraj grem v Koper, kjer bomo imeli slavje okrog izginotja jugoslovanske armade s slovenskega ozemlja. Tako se dogaja vsak dan. Nimam več časa se resno usesti k nobeni knjigi, k nobenemu pisanju, kar je zame škoda, ker me je škoda za politiko. Vendar, če sem se tega lotil, moram to delati stoodstotno. Jaz se z zunanjo politiko ne hecam. Pred dnevi sem se srečal s poljskim zunanjim ministrom, gospodom Skubiševskim, univerzitetnim profesorjem in znamenitim strokovnjakom za mednarodno pravo, ki ga je proces demokratizacije potegnil v politiko. Dragi moj kolega Rupel, mi je rekel, jaz postajam idiot. Ne berem nič, ne pišem nič. Od jutra do večera se ukvarjam s politiko. Če se človek hoče resno iti politiko, se mora resno iti. Jaz to počnem in moram sedaj tisti predal, ki se mu reče literatura, esejistika in profesura, zapreti."

***ŽAKELJ:* V nečem si presenetil tiste, ki te poznamo: prišel si v zunanjo politiko. Če bi mene takrat kdo vprašal, bi rekel, da ostajaš zvest kulturi, da boš prevzel kulturno ministrstvo. Kaj te je potegnilo v zunanjo politiko?**

RUPEL: "Jaz nisem nikdar resno računal, da bom prišel na oblast. Ti si se mi zdel kot človek z onega sveta. Poznala sva se že v časih, ko si bil ti na oblasti. Vedno sem mislil, da so to posebni ljudje. Oni so na oblasti, mi pa smo tisti, ki lahko iz žabje perspektive gledamo navzgor. O politiki smo se pogovarjali za gostilniško mizo, za zabavo s svojimi prijatelji. Tako sva o tem kramljala tudi s prijateljem, enim najboljših hrvaških pesnikov Vladom Gotovcem. Tudi on se je podal v politiko in bil med ustanovitelji Hrvaške socialnoliberalne stranke, iz katere je danes najbolj znan Budiša. Rekel se mu: če boš šel ti v politiko, boš gotovo kulturni minister. Gotovac pa je odgovoril: Kaj je kulturni minister, to ni nič, če jaz hočem v politiko, potem moram biti notranji minister. Sam nisem nikdar razmišljal, da bi bil zunanji minister, pa tudi za kulturnega ministra nisem resno konkuriral. Se mi je zdelo, da so druge stvari važnejše od kulturnega resorja. Ne da bi nekoga užalil bi midva v dveh urah dela na dan uredila kulturni resor. Mislim, da je kulturni resor lažji. Je sicer kompliciran zaradi mnogih stvareh, je težak, ker je premalo denarja, je pa med nacionalnokonstitutivnimi resorji mani pomemben. Mi, ki smo Demos naredili, smo menili, da je najprej treba narediti slovensko državo. Bil sem kandidat za dve funkciji: za podpredsednika vlade, položaj, ki ga ima sedaj Malešič, in za zunanjega ministra. Tu pa je bila nepopisna gneča. Vsak, ki je imel karkoli opraviti pri Demosu, je hotel biti zunanji minister. Ta stvar me je začela pekliti in izzivati in sem vanjo vložil vse sile. To ni bilo tako enostavno, saj je Peterle mislil dati ta resor nekomu drugemu."

***ŽAKELJ:* Si zadovoljen, ker si se tako odločil?**

RUPEL: "Če ne bi bil zadovoljen, ne bi zdržal. Napori in napetosti so takšne, da ob še dodatnih notranjih bojih, nezadovoljstvu, res ne bi zdržal. V politiki sta neko osnovno znanje, neka osnovna orientacija potrebni, veliko pa je odvisno od preproste sposobnosti človeka. Poznate primer Kacina. Bil je namestnik obrambnega ministra, zelo sposoben na tem položaju, ker pa smo imeli malo težav na področju informiranja, je Janez Janša predlagal, da bi Kacina za tri mesece posodili na informiranje, potem pa bo sploh prišlo do ukinitve tega ministrstva."

Demos je pred transformacijo

***ŽAKELJ:* Imaš ta čas podporo vlade in Demosa?**

RUPEL: "Mi v vladi, kadar se nas zbere velikanska množica 27 ministrov, ne razpravljamo o tem, da bi se podpirali. Da se sicer prepoznati podporo ali simpatije, če me nekdo podpre ali vrže polena pod noge. Za večino svojega dela shajam z vladno podporo, s podporo svojih prijateljev, kolegov v vladi. Trenutno imam velike težave s prostori za naše ministrstvo. Je pa tako, da se vsak bori za svoj prostor, za svoje kvadratne metre. Imel sem nekaj nesporazumov s predsednikom vlade in mislim, da je imel on narobe. Drugače pa si ne odrekam podpore. Tudi predsednik vlade je previden v izjavah, ki se tičejo podpore ministru. Tudi jaz sem zelo previden, kadar gre za izjave o predsedniku vlade in tu veljajo neka pravila solidarnosti in povezanosti. Z Demosom je sedaj stvar nekoliko drugačna. Demos je v transformaciji. Sodim, da je Demos naredil ogromno za slovensko državnost, da je ta koalicija iz leta 1989 naredila važne premike in verjetno brez njega v slovenski družbi ne bi bilo takih radikalnih premikov. Mislim pa, da se Demos kot koalicija bliža trenutku, ko bomo rekli, da je svoje bistvene naloge opravil in se bo mogoče nekoliko razvezati z demosovsko disciplino."

***ŽAKELJ:* Večkrat si izjavil, da tvoj spor s Peterletom ni osebne narave, ampak so načelni razlogi. Tudi spori znotraj Slovenske demokratične zveze niso samo osebne, ampak tudi načelne rave. Kje so načelni razlo od znotraj razjedajo Demo**

RUPEL: "Razumem te, da zanima kot predsednika So stične stranke. Ti bi rad vedel, kako se boš orientira čisto vsega vnaprej poved bom. Stvari so v bistvu zel proste, vse bolj pregledne. ke so nekaj normalnega. M se združili, vendar zelo mal ni kar zadeva stroga ideolo politična vprašanja. Vsi smo li isti cilj: spremeniti družbe politično strukturo v plura čno, demokratično ter ustan slovensko državo. Klasične tične razlike so bile zabri vendar so se v nekem daljše dobju pokazale. Tega splo dramatiziram. Razdelitev Sl ske demokratične zveze n rodnjaško in na bolj sredi demokratsko ali liberalno če kdo tako hoče, je nor proces. Če jaz drugače misli Pirnata ali gospoda Štera, normalno in jaz z njima tega nisem nič manj prijate je na našem kongresu z nek zločnostjo udarilo na dan. sem, da se bo to dalo n opraviti, vendar se je to na z neko odločnostjo, razločn Po svoje sem vesel, da se je zgodilo. Tako imamo sedaj mosu desno in sredinsko k

Pučnik še varuje koristi enotnost Demosa

***ŽAKELJ:* Marković še ved nja o Jugoslaviji, Pučnik vedno o neki Demosovi e sti. Kaj je v Pučnikovem levo, kaj naj bi pokrilo lev no.**

RUPEL: "Danes sem videl kovića in si s Pučnikom prav nič podobna. Sicer pa v politiki in veš, da so stv se javno ne povedo. Misli mora Pučnik seveda dati d ne javne izjave kot pred Demosa. Mislim, da s tem neko temeljno enotnost De ki se zdi njemu pa tudi vsem skupaj zaenkrat še stna. Vprašanje je sicer, za k časa, vendar mislim, da razm Pučnik tudi drugače, da prej ali slej priti do sodelov levih strank. Tako kot Pučn di jaz mislim, da je v Evrop munizmom več ali manj in da je tista levica, ki je b ko ali drugače povezana z onemogočena, da bi imela nanten, pomemben položaj ropskem in tudi slovenskem tičnem življenju. Če opa Poljsko ali Češko, vidim, da klasične leve sile relativno da pa se na neki novi levici okužena s prejšnjim siste ustvarja nova solidarnost šna levica bo potrebna tem bam in najbrž tudi Sloveni sile bo treba povezati, ven novem pomenu. Jaz nisem politik, ta levica me v bistv privlači, vendar vidim v nj spektivo, če so bodo s konflikti zaostrovali."

MERKUR
KRANJ

GLAS 16

GORENJSKI GLAS, PETEK, 1. NOVEMBRA 1991

Moda
in
kvaliteta
Elita

TEDEN KITAR PRI ŠIFRERJU

V gostilni Šifrer v Kranju bo od 12. do 15. novembra 1991 še posebej živahno. Omenjene dni bo v gostilni potekal Teden kitar. Svoj nastop so že potrdili Tomaž Pengov, Vlado Kreslin, Bojan Drobež in menda celo Andrej Šifrer. Lokal bo posebej za to priložnost dekoriral znani izdelovalec brenkal iz Mengša Ignac Zaletelj in bo tudi na voljo z nasveti nadebudnim mladim kitaristom.

Ob tednu kitar bo gostilna Šifrer razširila svojo ponudbo z nekaterimi novimi ponudbami, med katerimi bo verjetno najbolj »vžgal pohan« piščanec. Več podrobnosti o tej prireditvi in o presenečenju za bralce Gorenjskega glasa pa preberite naslednji teden.

A. M.

J E Ž

Pritličje plus izrabljeno podstrešje

Krajani Rut ali Gozd Martuljka že leta in leta čakajo na napeljavo telefonskega omrežja. Vse prošnje in vse grožnje so bile zaman, telefona nimajo in ga še lep čas - kot kaže - tudi ne bodo imeli.

Zato pa jih danes lahko vzradosti novica, da bodo vrli poštarji, ki so gluhi in slepi za potrebe krajanov po telefonskih priključkih, gradili v Gozd Martuljku nič drugega kot - novo pošto! V Martuljku, ki je v resnici vasica v zgornjesavski dolini pa nova pošta? Le čemu, saj je stara čisto dobra?

Novo poštno poslopje naj bi zgradili za trgovino v Martuljku, lokacijsko dovoljenje pa pravi, da bodo spodaj, v pritličju, poštni prostori, zgoraj pa izrabljeno podstrešje. Vic je v izrabljenem podstrešju! Na izrabljenem podstrešju se verjetno ne bodo hranile kuverte in poštne znamke, na izrabljenem podstrešju bodo verjetno kakšni fletni apartmajčki. Z mesta, kjer bo nova pošta stala, je namreč izjemen razgled na prelepo Špikovo skupino... ● D. S.

V DANAŠNJI ŠTEVILKI PREBERITE

V današnji prilogi vas obveščamo, kako lahko sodelujete v zanimivi nagradni igri, radijski tomboli, ki jo pripravljamo skupaj z Radiom Triglav Jesenice. Igra ima naslov Ugani številko.

Danica Žlebirjeva piše o tem, kako smo minulo soboto peljali na izlet številne gorenjske družine, zvedeli pa boste tudi kaj več o popularnem pevcu Boždarju Wolfandu - Wolfu.

Tudi tokrat objavljamo nagradno križanko - izžrebane reševalce čakajo lepe nagrade.

Ker časopis izide v četrtek, tokrat nismo mogli objaviti nekaterih televizijskih sporedov. Prosimo za razumevanje.

V R E M E

V R E M E

Pratika nam takole napoveduje vreme: v petek, 1. novembra, v soboto, 2. novembra, in v nedeljo, 3. novembra, megleno vreme, v ponedeljek, 4. novembra, oblačno, v torek, 5. novembra, veter, v sredo, 6. novembra, mlaj, v četrtek, 7. novembra, dež, v petek, 8. novembra, oblačno.

Lunine spremembe

Ker se Luna spremeni ob 4. uri in 56 minut, bo po Herschlovem vremenskem ključu sneg in vihar!

V sredo, 6. novembra, bo sonce vzšlo ob 7. uri in 28 minut in zašlo ob 16. uri in 17 minut. Dan bo dolg 8 ur in 49 minut. Dan se skrči novembra od 9 ur in 59 minut na 8 ur in 41 minut.

Koledar imen

Petek, 1. novembra: Gorazd, Severin, Marta, Marija Terezija
Sobota, 2. novembra: Dušica, Zmago, Justin, Dušanka
Nedelja, 3. novembra: Just, Hubert, Viktor, Silva
Ponedeljek, 4. novembra: Dragotin, Karli, Karlina, Borka
Torek, 5. novembra: Liza, Zaharija, Savka, Tilka
Sreda, 6. novembra: Lenart, Lenč, Mito, Lenčka
Četrtek, 7. novembra: Zdenka, Bert, Engelbert, Vili
Petek, 8. novembra: Bogo, Vilma, Mira, Bogomira.

avtotehna
TRGOVINA
-10%
NA GORENJSKEM
BOSCH
bela tehnika
NAJ... NAJ... NAJ...
● BLAUPUNKT
audio & video
TV - STARO ZA NOVO
EPRO
TEL. 213-330
SEJMU
KUPON ZA POSEBNI POPUST:
Pri nakupu imate 5% popusta

PETEK 1. novembra 1991

1. PROGRAM TV SLOVENIJA

9.10 Video strani
9.20 Mozaik, ponovitev
9.20 Peter Ovsec: Pepelka, gledališka slikanica po ljudskih pripovedkah bratov Grimm
10.05 Klub klobuk
11.15 Ljubezen in sovraštvo, kanadska nadaljevanka
12.00 Euroritem, 6. oddaja
12.20 Slavnostni koncert iz Rima
13.30 Poročila
13.40 Video strani
15.15 Video strani
15.25 Umbertto D, italijanski film (čb)
16.50 EP, Video strani
16.55 Poslovne informacije
17.00 TV dnevnik
17.05 Mozaik, ponovitev: Tednik
18.05 EP, Video strani
18.10 Ne jejte slik, oddaja za otroke
19.00 Risanka
19.15 TV okno
19.24 EPP
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
20.00 Forum
20.15 EPP
20.20 Holi, angleška dokumentarna oddaja
21.20 EPP
21.25 Zgodbe Stiga Trenterja, švedska nanizanka
22.20 EPP
22.25 TV dnevnik, vreme
22.45 EP, Video strani
22.50 Sova
23.00 Poročila v nemščini in angleščini
0.00 TV izbor
1.00 Poročila

1. PROGRAM RADIO SLOVENIJA

4.30-8.00 Jutranji program - glasba - 6.50 Dobro jutro, otroci - 10.00 Dopoldanski dnevnik - 11.05 Petkovo srečanje + glasba - 12.00 Poročila - na današnji dan - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.00 Obvestila, čestitke poslušalcev + EP - 17.00 Studio ob 17.00 - 19.00 Radijski dnevnik - 19.45 Lahko noč, otroci - 20.00 Oddaja za pomoščake + glasba - 20.30-23.00 Slovencem po svetu - 22.00 Zrcalo dneva + EP + vreme - 23.05 Literarni nokturno - Desanka Maksimović: Rojenje - 23.15-4.30 Nočni program - glasba

RADIO TRIGLAV JESENICE

11.45 - Začetek - 12.00 - Opoldanski telegraf - 12.15 - Horoskop - 13.00 - Opoldanski poročevalec - prenos Radio Slovenija - 14.30 - Domače novice 1 - 15.00 - Petkov ocvirek - 15.30 - Dogodki in odmevi - prenos Radia Slovenija - 16.00 - Obvestila - 16.30 - Domače novice - 17.00 - Tema - 18.00 - Čestitke poslušalcev in EP - 18.30 do 18.40 - Neposredni prenos večernih novic radia BBC - 18.59 - Odpoved programa

SALON POHIŠTVA
Ark - Maja
Predoslje pri Kranju
tel.: 241-031
Odprto: 12. - 19.
sobota 9. - 13.
VELIKA IZBIRA
UGODNE CENE in KREDITI
GOTOVINSKI POPUST DO 40 %

Pri Huxtablovih, ameriška nanizanka
Dnevnik podeželskega župnika, francoski film (čb)
1.05 Video strani

2. PROGRAM TV SLOVENIJA

18.45 Euroritem, ponovitev
19.00 Čez tri gore: Obirski ženski oktet in Kvartet bratov Smrtnik
19.30 TV dnevnik HTV
20.00 Leto po poplavah
20.30 Oči kritike
21.10 Gallusovo zvočno bogastvo
22.10 Yutel, eksperimentalni program

1. PROGRAM TV HRVAŠKA

7.30 Program za svobodo
7.30 - 18.00 Poročila
19.30 TV dnevnik

GORENJSKI GLAS

SLOVENIJA 1
TOK - TOK

Mladi pozor! Oddaja je vaša! Voditeljska trojka Eva Longyka, Nina Ivanič in Aljoša Rebolj vas bodo tudi tokrat popeljali skozi že znane rubrike oddaje. Katarina Klemenc vas bo seznanila z zadnjimi modnimi novostmi, vam svetovala in vas popeljala v svet mode in kozmetike. V teh jesenskih prav koristna tudi rekreacija, za katero skrbi Savina Vibyhal. Gostja današnje oddaje pa je Kranjčanka Suzana Dewa, predsednica Amnesty International Ljubljana. Pridružil se ji bo še Vlado Kreslin, ki se tudi aktivno ukvarja s to dejavnostjo. In še novost: predstavili vam bodo mlade moderatorje, ki so se preizkusili na zimski avdiciji.

KINO 1. novembra

CENTER amer. akcij. fant. spekt. TERMINATOR II. - SODNI DAN ob 15.30 uri, amer. rom. kom. PREDMET LEPOTE ob 17.45 in 20. uri **STORŽIČ** amer. akcij. fant. spekt. TERMINATOR II. - SODNI DAN ob 17.45 in 20. uri **ŽELEZAR** amer. akcij. drama NORA LJUBEZEN ob 18. uri, amer. vojna drama ROJEN 4. JULIJA ob 20. uri **DUPLICA** amer. thrill. JAKOBOVA LESTEV GROZE ob 19. uri **KOMENDA** amer. akcij. thrill. PENTAGRAM ob 20. uri **ČEŠNJICA** amer. krim. NEW JACK CITY ob 20. uri **DOVJE** amer. akcij. krim. film BRATSKA KRI ob 19.30 uri **RADOVLJICA** amer. thrill. ŽIGOSAN ZA SMRT ob 20. uri **BLED** amer. ljub. drama HAVANA ob 20. uri

SOBOTA 2. novembra 1991

STROJNO VEZENJE APLIKACIJ
OLGA BREZAR

1. PROGRAM TV SLOVENIJA

8.25 Video strani
8.35 Mozaik, ponovitev
8.35 Angleščina - Follow me
9.00 Radovedni Taček: Slika
9.15 Lonček, kuhaj: Ribja pašteta
9.25 Oton Župančič: Naslikam Tičko
9.35 Zgodbe iz školjke
10.35 Ex libris: Prgišče Indije
11.35 Večerni gost: Dr. Ljubo Sirc
12.35 Oči kritike
13.15 Forum
13.30 Poročila

1. PROGRAM TV HRVAŠKA

7.30 Program za svobodo
7.30 - 18.00 Poročila
19.30 TV dnevnik
23.00 Poročila v nemščini in angleščini
0.00 TV izbor
1.00 Poročila

RADIO TRIGLAV JESENICE

11.45 - Začetek - 12.00 - Opoldanski telegraf - 12.10 - Duhovna obzorja - 12.30 - Horoskop - 13.00 - Opoldanski poročevalec - prenos Radia Slovenija - 13.40 - Kuharski nasvet - 14.30 - Domače novice 1 - 15.00 - Tečaj angleškega jezika - ponovitev - 15.30 - Dogodki n odmevi - prenos Radio Slovenija - 16.00 - Obvestila - 16.30 - Domače novice 2 - 17.00 - Zabavno glasbena oddaja - 18.00 - Čestitke poslušalcev in EP - 18.59 - Odpoved programa

Popularna kontaktna oddaja »Ugani številko« na 96 MHz Radia Triglav Jesenice ob 17. uri. Poiščite lik s številkami 1 - 50 v tej prilogi in sodelujte.

13.40 Video strani
14.30 Marlboro music show, ponovitev
15.00 Sova, ponovitev
16.50 EP, Video strani
16.55 Poslovne informacije
17.00 TV dnevnik
17.05 Quo Vadis, 1. del ameriškega filma
18.25 EP, Video strani
18.30 Klasični dosežki v oblikovanju, ponovitev angleške dokumentarne serije
18.55 Risanka
19.20 TV okno
19.24 EPP
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
20.00 Utrip
20.15 EPP
20.20 Žrebanje 3 x 3
20.30 EPP
20.35 Tvariete
21.35 Sova
Na zdravje, ameriška nanizanka
22.00 TV dnevnik, šport, vreme
22.20 EP, Video strani
22.25 Sova
Kalni izvir, avstralska nadaljevanka
Rdeči pajek, ameriški film

2. PROGRAM TV SLOVENIJA

18.00 Kavarna, ponovitev
19.00 Garfield in prijatelji
19.30 TV dnevnik HTV
20.15 Filmske uspešnice: Uboj Trockega, francosko angleški film
21.55 Gostovanje slovenskega nacionalnega baleta v Minsku
22.35 Yutel, eksperimentalni programi

1. PROGRAM RADIO SLOVENIJA

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Zabavna in narodnozabavna glasba + EP - 9.20 Dnevnikov odmev - 10.00 Dopoldanski dnevnik - 12.05 Na današnji dan - 12.10 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - 15.00 Radio danes, radio jutri - 15.30 Dogodki in odmevi - 16.00 Obvestila, čestitke poslušalcev + EP - 17.00 Studio ob 17.00 - Tedenski aktualni mozaik - 19.00 Radijski dnevnik + EP + vreme - 19.45 Lahko noč, otroci - 20.00 Radio na dopustu - 22.00 Zrcalo dneva - 22.30 Kratka radijska igra - 23.05 Literarni nokturno - Bruno Dubak: Čuvar meha - zgodovinarja - 23.15-5.00 Nočni program - glasba

SLOVENIJA 1 SOVA
RDEČI PAJEK

ameriški barvni film; glavne vloge: James Farentino, Jennifer O'Neill, Anny Steel, Philip Casnoff in drugi.
V newyorškem nočnem lokalu odkrijejo policaja s prerezanim grlom in vrezanim znamenjem pajka na trebuhu. Umor in tudi nekateri primeri prej so očitno povezani, saj znamenje rdečega pajka spominja na dogodke iz vietnamske vojne. Primer zaupajo Danu Maloneu, policaju, ki ne izbira sredstev za dosego cilja. Skupaj s svojimi fanti je ničkolikokrat v zadregi, saj mora poročati javni tožilki, ki ves čas vztraja, da je preiskava v mejah dovoljenega...

KINO 2. novembra

CENTER amer. akcij. fant. spekt. TERMINATOR II. - SODNI DAN ob 16.30 in 18.45 uri, prem. amer. krim. filma NEW JACK CITY ob 21. uri **STORŽIČ** amer. ris. RAČJE ZGODBE ob 16. uri, amer. trda erot. NISMO DEVICE ob 18. in 20. uri **ŽELEZAR** prem. amer. kom. ŽIVLJENJE NA ZATOŽNI KLOPI ob 17., 19. in 21. uri **DUPLICA** amer. rom. kom. PREDMET LEPOTE ob 17. in 19. uri, amer. trda erot. PORNO PUNČKA ob 21. uri **TRŽIČ** prem. amer. akcij. thrill. PENTAGRAM ob 17., 19. in 21. uri **RADOVLJICA** amer. akcij. film ZA REŠETKAMI ob 20. uri **BLED** amer. grozlj. MAŠČEVANJE V ULICI BRESTOV ob 20. uri **BOHINJ** amer. ljub. drama HAVANA ob 20. uri

Mesec požarne varnosti

Spet je leto naokoli in mesec požarne varnosti. V šoli smo pripravili pravcato gasilsko vajo. Venci Krč, veteran gasilcev, je odgovarjal na vprašanja: Koliko let ste imeli, ko ste postali gasilec? Kateri je bil največji požar na Jezerskem? Uh, kakšen dolgčas! Sama trapasta vprašanja. Pod oknom telovadnice pa čaka, da zagori, pravi taborni ogenj.

Zdaj je na vrsti poklicni gasilec. Na drog se je pognal kot veverica, samo z rokami. Pokazal je držo rok in nog pri spuščanju. To bo zdaj moja tehnika. Poskušal je priklicati gasilski dom v Kranju. Škoda! Deveti kanal je odpovedal.

Zdaj pa na vrt. Odprl sem hidrant in potegnil cev po hodniku. Segala je le do stopnic. Kup dračja je bil predaleč. Dva sta stekla v gasilski dom po dodatno cev. Vse zaklenjeno. Tedaj se nam je porodila genialna zamisel. Stožec dračja smo prenesli bliže. Toda vžigalica je bila še bolj trmasta kot učiteljica. Miran strokovno pošprica dračje, ne smem vam povedati, s čim, in ogenj zagori. Grmada je vzplamtela. Firbci pa proti njej! Voda! Stečem do ventila in ga odprem. Curek je premočan. Ga pa prestavite nazaj, pravi kuharica Lonca, ki je tudi opazovala našo vajo.

Ne verjamete mi, kaj? Za požar imam dokaze: 43 "gasilcev" naše šole in nekaj ožgane trave.

Rok Šenk, 4. r. OŠ Jezersko

Kakšna si bila, ko si bila majhna

Prosil sem staro mamo, naj mi pove, kakšna je bila, ko je bila še majhna.

»Joj, kakšna sem bila? Drobna, majhna, svetlolasa deklica. Živahna, rada sem se igrala s punčko, katero mi je podarila kasnejša birmanska botra. Starši so imeli le malo časa zame. Imela sem osem bratov in dve sestri. Spodnje perilo je bilo sešito v celoto, tako da se je zapenjalo na hrbtu in segalo do gležnja. Temu smo rekli skokce. Obleke so bile dolge. Čevlje nam je šival čevljar, ki je prišel v hišo pozimi. Naredil jih je iz domačega svinjskega usnja. Poleti smo hodili bosi. Še predno sem začela hoditi v šolo, sem deklamirala. Ker še zmeraj nisem izgovarjala r, sem deklamirala tako: Oj punčika ta ospijavko mi da... Vsi so se mi smejali. Kasneje pa sem rada hodila v šolo. Bila sem večkrat odlična.«

Boštjan Drol, OŠ Sorica

Lepo pozdravljeni!

V knjigi Mali princ smo prebrali:

»Zbogom,« je rekla lisica. »Čuj mojo skrivnost. Zelo preprosta je: KDOR HOČE VIDETI, MORA GLEDATI S SRCEM. BISTVO JE OČEM NEVIDNO.« »Bistvo je očem nevidno,« je ponovil Mali princ, da bi si zapomnil. »Zaradi časa, ki si ji ga žrtvoval, je tvoja vrtnica tako dragocena.« »Zaradi časa, ki sem ji ga žrtvoval...« je ponovil Mali princ, da bi si zapomnil. »Ljudje so to resnico pozabili,« je rekla lisica. »Toda ti je ne smeš pozabiti.«

(Antoine de Saint Exupery)

Pogovarjali smo se o mnogih lepih mislih iz knjige in jih tolmačili tako, kot smo jih občutili s svojimi otroškimi srci.

Spomnili smo se vseh umrlih, ki so živeli med nami, imeli smo jih radi, a jih ni več med nami. V naših mislih pa ostajajo. Na dan mrtvih pa jim bomo nesli na gomile še šopke krizantem, prižgali jim bomo svečke in se poklonili njihovemu spominu.

Učenci 4. d r. OŠ Petra Kavčiča Škofja Loka

Varčujem

Varčujem z vodo in pazim, da je ne porabim preveč. Vrata svoje sobe mam vedno zaprta, kadar kurimo. Pazim na obleko, denar in igrače.

Marjana Bergant, OŠ Cvetka Golarja Škofja Loka

Geološka ekskurzija

Naravoslovni krožek iz osnovne šole Lucijana Seljaka je s soselovanjem Geološkega zavoda iz Ljubljane izpeljal štiridnevno geološko ekskurzijo v Dolnjo Šlezijo. Tam je namreč najbogatejši evropski center nahajališč črnega premoga in drugih rud. "Kopali" smo zadnje dni septembra, ko je bilo lepo vreme in daljši dan, čeprav za nas vedno prekratek.

Na pot se nas je odpravilo enainštirideset: nekaj geologov iz Ljubljane, osemindvajset učencev (starih od devet do štirinajst let), za spremstvo in meni v pomoč pa še nekaj staršev.

V štirih dneh smo prevozili 3000 kilometrov, pa je bilo vredno, in verjemite ali ne, sploh ni bilo naporno. Imeli smo vendar cilj! Prenočevali smo v zdraviliškem kraju Szczawno Zdroj, kjer izvirata vroča in hladna termalna voda, podobni radenski, a bolj kisli in zelo bogati s kationi. Pri pitju sem imela občutek, da jem aluminijasto žlico! Meni se je zdela slaba, obupna, otrokom je bila všeč.

Pred dvema letoma se je Poljska odvrnila od SZ in spremenila svojo politiko. Med drugim je izpeljala denacionalizacijo in odprla devizni trg. Takrat je minister za hidrogeologijo in ekologijo Šlezije s pomočjo žene-geologinje vzel v najem "naš" hotel. Pred drugo svetovno vojno je bil to eden najboljših, a so ga v letih komunizma slabo vzdrževali, zato je potreben temeljite adaptacije. Podjetnika sta uspešno obnovila jedilnico in kuhinjo, ostali prostori pa še čakajo. Prostori so zelo čisti, a revni. Rjuhe na posteljah komaj prekrivajo. zgornje ploskve in v sveži, oprani posteljnini so luknjice. Hrana in postrežba pa sta bili odlični. Težave smo imeli le z njihovimi tradicionalno pikantnimi juhami in borščem - pesino juho.

Med vožnjami na teren smo opazili številna družbena poslopja in vile, ki za propadajočimi fasadami in puščajočimi strehami nosijo bogato arhitekturo predvojne Poljske. Tak pogled se je odpiral po vseh mestih in vaseh valovite, Dolenjski podobne pokrajine. Upravno središče je Walbrzych, ki se izjemno hitro razvija, skrbno ga obnavljajo in gradijo nove objekte, saj ima trenutno 150.000 prebivalcev. V okolici se nahajajo ogromni rudniki kvalitetnega karbonskega črnega premoga, starega približno 340 milijonov let, ki ga ponekod pridobivajo na dnevnih kopih. Premog prinaša bogastvo že desetletja, saj so halde, kjer odlagajo jalovino, visoke kot Šmarjetna gora. Zelo impresivno! Med vožnjo skozi mesto smo imeli ves čas občutek, da smo blizu gozda, kajti Poljaki so mesta oblikovali po človeku. Imajo številne parke in ob ulicah so zasajena avtohtona drevesa ter nekaj vzgojenih vrst (predvsem breze, topoli, javorji, bukve, platane). V bankah smo brez težav menjali različne devize (razen dinarjev) v zlote. Trgovine so bogato založene z blagom široke potrošnje, ki so ga uvozile iz Združene Nemčije, Finske, Nizozemske, Francije, Italije... Nobenih vrst ni več za kruh, mleko, meso ali sadje. Cene? Nižje od naših. Plače? Ne bodimo nevoščljivi!

(Nadaljevanje in konec prihodnjič)

Mentorica naravoslovnega krožka Ida Kavčič

Reklama za žvečko - Foto: J. Cigler

NEDELJA 3. novembra 1991

1. PROGRAM TV SLOVENIJA

8.10 Video strani
8.20 Otroška matineja
8.20 Živ žav
9.15 Nevarni zaliv, ponovitev kanadske nanizanke
9.45 Umetnost za vsak dan, ponovitev francoske dokumentarne nanizanke
10.40 Garfield in prijatelji, ponovitev
11.05 Videomeh
11.35 Obzorja duha
11.55 EP, Video strani
12.00 Murphy Brown, ameriška nanizanka
12.30 Poročila
12.40 Zelena ura, ponovitev
13.40 Ona + ON, ponovitev
14.40 Za težave Bednarski, poljska nadaljevanka
15.40 Sova, ponovitev
16.50 EP, Video strani
16.55 Poslovne informacije
17.00 TV dnevnik
17.05 Neukrotljivi, ameriški film (čb)
19.00 Risanka
19.00 TV mernik
19.15 TV okno
19.20 Slovenski loto
19.24 EPP
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
19.59 Zrcalo tedna
20.14 EPP
20.20 Moj prijatelj Giono, francoska nanizanka
21.25 EPP
21.30 Zdravo
22.50 TV dnevnik, šport, vreme
23.10 EP, Video strani
23.15 Sova
Polna hiša, ameriška nanizanka
Kalni izvir, avstralska nadaljevanka
0.30 Video strani

2. PROGRAM TV SLOVENIJA

14.00 Program HTV 1
18.15 Hokej - alpska NGA Acroni Jesenice : Zoldo, posnetek z Jesenic
19.00 Da ne bi bolelo: Debelost je ozdravljiva
19.30 TV dnevnik HTV
20.00 V orlovi deželi, angleška poljudnoznanstvena serija
20.30 Černobilski zvonovi, dokumentarna oddaja
21.10 Ciklus filmov Mauricea Pialata: Policija, francoski film
22.40 In memoriam: Miles Davis (1926 - 1991), 2. del
23.25 Yutel, eksperimentalni program

1. PROGRAM TV HRVAŠKA

9.45 Poročila
9.50 TV koledar
10.00 Nedeljsko dopoldne
12.00 Kmetijska oddaja
13.00 Poročila
13.05 Serijski film
13.55 Družinski magazin
14.25 Nedeljsko popoldne
18.45 Risana serija
19.10 TV sreča
19.30 TV dnevnik
20.00 Dramski program
21.35 Inozemska znanstv. - popularna serija
22.25 TV dnevnik
22.45 Športni pregled...
23.30 Glasbena oddaja
0.30 Poročila

1. PROGRAM RADIO SLOVENIJA

5.00-8.00 Jutranji program, glasba - **8.05** Radijska igra za otroke - **9.05** Pomnjenja - **10.00** Poročila - **11.05** Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - **16.00** Lojtrca domačih - **18.00** Reportaža na kratko - **19.00** Radijski dnevnik - **19.45** Lahko noč, otroci - **20.00-22.00** V nedeljo zvečer - **22.00** Zrcalo dneva - **23.05** Literarni nokturno - **23.15-04.30** Nočni program, glasba

RADIO TRIGLAV JESENICE

8.00 - Začetek - **8.05** - Oddaja za otroke - **9.15** - Horoskop - **9.45** - Špikov kot - **10.15** - Slovenci v svetu - **10.45** - Nasvet za nedeljsko kosilo - **11.00** - Radijski sejem - **12.00** - Čestitke poslušalcev - **13.00** - Tema - **14.00** - Čestitke - **15.00** - Razgovor - **16.00** - Čestitke poslušalcev - **17.00** - Tema - **18.00** - EPP - **18.59** - Odpoved programa

SLOVENIJA 2 21.10

POLICIJA

francoska barvna kriminalka; igrajo: Gerard Depardieu, Sophie Marceau, Richard Anconina, Sandrine Bonaire in drugi.

V ospredju filma je policaj Mangin, ki mu policijsko oziroma detektivsko delo v življenju pomeni vse. Mangin je pri svojem delu zelo brutalen, nepopustljiv, trd in neusmiljen, nič drugačen pa ni v svojem zasebnem življenju - kot macho se polašča žensk.

Manginovo življenje se spremeni, ko spozna Norio. Pri preiskavi trgovine mamili, pri iskanju dobro organizirane tolpe preprodajalcev mamil, Mangin in njegovi sodelavci aretirajo enega izmed članov mreže in njegovo ljubico, Norio. Mlada, lepa, senzualna, kljubovalna Noria predrami v Manginu občutke, ki jih je že zdavnaj pozabil, potlačil. Mangin je sicer še vedno trd detektiv, pa vendar ranljiv. Njegova Noria namreč ukrade denar arabskim gangsterjem, trgovcem z mamili. Zaljubljeni detektiv je trdno odločen, da bo pomagal, rešil Norio iz nevarne igre; vse v veri, da rešuje svojo ljubezen...

KINO 3. novembra

CENTER amer. krim. film NEW JACK CITY ob 16.30 uri, amer. vojni film ROJEN 4. JULIJA ob 18.30 uri, prem. amer. akcij. drame NORA LJUBEZEN ob 21. uri **STORŽIČ** amer. ris. RAČJE ZGODBE ob 16. uri, amer. trda erot. PORNO PUNČKA ob 18. in 20. uri **ŽELEZAR** amer. kom. ŽIVLJENJE NA ZATOŽNI KLOPI ob 17. in 19. uri, amer. trda erot. SUPER DESETKA ob 21. uri **DUPLICA** amer. akcij. film DELTA FORCE II. ob 17. in 21. uri, amer. rom. kom. PREDMET LEPOTE ob 19. uri **TRŽIČ** amer. akcij. fant. spekt. TERMINATOR II. - SODNI DAN ob 16., 18.15 in 20.30 uri **DOVJE** amer. akcij. trhill. PENTAGRAM ob 19.30 uri **RADOVLJICA** amer. grozlj. LEPI DŽONI ob 18. uri, amer. trill. ŽIGOSAN ZA SMRT ob 20. uri **BLED** amer. ljub. drama HAVANA ob 18. uri, amer. krim. NESPONTANA LJUBEZEN ob 20. uri **BOHINJ** amer. grozlj. MAŠČEVANJE V ULICI BRESTOV ob 20. uri

PONEDELJEK 4. novembra 1991

1. PROGRAM TV SLOVENIJA

8.50 Video strani
9.00 Mozaik, ponovitev
9.00 V znamenju dvojčkov, lutkovna igrica
9.20 Da ne bi bolelo: Debelost je ozdravljiva
9.40 The English Brass Ensemble
10.10 Utrip
10.25 Zrcalo tedna
10.40 TV mernik
10.55 Povečava
12.25 Video strani
13.30 TV dnevnik
14.50 Video strani
15.00 Obzorja duha, ponovitev
15.20 Sova, ponovitev
16.40 EP, Video strani
16.45 Poslovne informacije
16.50 TV dnevnik
16.55 Slovenska kronika
17.05 Mozaik, ponovitev: Zdravo
18.25 EP, Video strani
18.30 Spored za otroke in mlade
18.30 Radovedni Taček: Kolo
18.45 Kurt Eigel: Slonček Bimbo
19.00 Risanka
19.20 TV okno
19.24 EPP
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
19.59 EPP
20.05 Balada o jubileju, drama TV Slovenije
21.15 EPP
21.20 Osmi dan
21.05 TV dnevnik, vreme
22.25 EP, Video strani
22.30 Portret slovenskih glasbenikov: Samo Hubad
23.10 Sova
Kalni izvir, avstralska nadaljevanka
Nedotakljivi, ameriška nanizanka
0.45 Video strani

2. PROGRAM TV SLOVENIJA

17.30 Regionalni programi TV Slovenija - Studio Ljubljana
19.30 TV dnevnik Koper - Capodistria
20.00 Pesem je... Tomaž Pengov
20.30 Po sledeh napredka
21.00 Sedma steza
21.30 Made in Slovenija
23.00 Yutel, eksperimentalni program

1. PROGRAM TV HRVATSKA

9.15 Poročila
9.20 TV koledar
9.30 Otroški program
10.00 Šolski program
12.00 Poročila
12.10 Video strani
12.20 Satelitski program - Staro za novo
16.45 Poročila
16.50 TV koledar - šolski program
17.30 Hrvaška danes
18.15 Otroški program
18.45 Dokumentarna oddaja
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Domača serija
20.50 Zunanja politika
21.20 TV dnevnik
21.45 Kinoteka
23.15 Poročila
23.00 Poročila v nemščini in angleščini
0.00 TV izbor
1.00 Poročila

1. PROGRAM RADIO SLOVENIJA

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - **7.00** Druga jutranja kronika - **8.05** Zabavna in narodnozabavna glasba + EP - **10.00** Dopoldanski dnevnik: Informacije, gospodarstvo, glasba - **12.05** Na današnji dan - **12.30** Kmetijski nasveti - **15.00** Radio danes, radio jutri - **15.30** Dogodki in odmevi - **16.00** Obvestila, čestitke poslušalcev + EP - **17.00** Studio ob 17. in glasba - **19.00** Radijski dnevnik + EP + vreme - **19.45** Lahko noč, otroci - **20.00** Sotočja (prenos iz studia Radia Maribor) - **21.05** Zaplešite z nami - **23.05** Literarni nokturno - Boris Pangerc: Moji briegi - **23.15-4.30** Nočni program, glasba

RADIO TRIGLAV JESENICE

11.45 - Začetek - **12.00** - Opoldanski telegraf - **12.15** - Horoskop - **12.30** - Športni pregled - **13.00** - Opoldanski poročevalec - prenos Radio Slovenija - **14.00** - Glasbena rubrika: klasična glasba - **14.30** - Domače novice 1 - **15.30** - Dogodki in odmevi - prenos Radio Slovenija - **16.00** - Obvestila - **16.30** - Domače novice 2 - **17.00** - Tema - **18.00** - Čestitke poslušalcev in EP - **18.30 do 18.40** - Neposredni prenos večernih novic radia BBC - **18.59** - Odpoved programa -

ODDAJNIKI RADIA TRIGLAV

BRVOGI
JESENICE
BLEJSKA DOBRAVA
ŠPANOV VRH
VOGEL

FREKVENCE:
96,8 Mhz,
89,8 Mhz
96,0 Mhz
87,7 Mhz
101,1 Mhz

Gornjesavska dolina
mesto Jesenice
Radovljica, ostala Gorenjska
Jesenice, Radovljica, Gorenjska
Bohinj

SLOVENIJA 2 20.00

PESEM JE... Tomaž Pengov

Tomaž Pengov je izviren slovenski kantavtor. Specifična barva glasu in prefinjeno igranje kitare dajeta njegovim pesmim poseben čar. Del njegove glasbene ustvarjalnosti je v sliko prelil režiser Slavko Hren.

KINO 4. novembra

CENTER amer. krim. film NEW JACK CITY ob 16., 18. in 20. uri **STORŽIČ** in **ŽELEZAR** Danes zaprto! **TRŽIČ** amer. trhill. MISERY ob 19. uri **RADOVLJICA** amer. akcij. film ZA REŠETKAMI ob 20. uri **BLED** amer. grozlj. LEPI DŽONI ob 20. uri

In zdaj še video kaseta o kuhi

Kuhajmo v mikrovalovni pečici

Ljubljana, oktobra - Pred dnevi je pri DOMUSU v Ljubljani izšla prva naša izobraževalna video kaseta s področja kuhinje - "Kuhajmo v mikrovalovni pečici". V 32-minutni kaseti so strokovni sodelavci Domusa prikazali, kako deluje mikrovalovna pečica, kaj so mikrovalovi, kakšna je varnost mikrovalovne pečice, vrste pečic na našem trgu, kam jo je v kuhinji najbolje postaviti, kakšno posodo uporabljamo zanjo, kako jo negujemo in podobno. Seveda pa so na kaseti prikazane tudi praktične priprave jedi, kot na primer zelenjavna juha, svinjski zrezki s čipsom, mleti zrezki v mrežici, pečen piščanec, postrvi z blitvo, paradižnikova omaka, jajčna omleta, čokoladno pecivo z mandlji, grmada, pretaknjena svinjska pečenka, pomarančna marmelada. Za vse tiste, ki mikrovalovno pečico že imate, ali ki jo nameravate kupiti, torej zelo koristna kaseta. Predvsem pa je namenjena izobraževalnim tečajem kuhanja. ● **D. D.**

POSKUSIMO ŠE ME

Ohrovtov narastek

V slano vodo damo kuhat ohrovt in naj vre 10 minut. Nato ga odcedimo in zrežemo. Na pol skuhamo 3 pesti riža. 1/2 kg mešanega mletega mesa (svinjsko, goveje) prepražimo le toliko, da zakrkne. Vse sestavine - ohrovt, riž in meso - zmešamo, soli in dišavnic dodamo po okusu. Maso ohladimo in dodamo 2 ali 3 rumenjake in sneg beljakov. Z maso napolnemo pekač, ki smo ga prej namazali in potresli z drobtinami. Po vrhu potresemo koščke masla. Pečemo pol ure v vroči pečici.

***Gornji recept nam je poslala* Marta Žezlina** iz Struževega. Če dodamo še solato, bo to za družino kvaliteten in izdaten obrok.

TA MESEC NA VRTU

November je glavni čas za sajenje sadnega drevja in jagodičja. Breskve in marelice pa sadimo seveda spomladi. Pri pripravljanju jam za sadno drevje na peščenih tleh zdaj ne gnojimo z mineralnimi gnojili, ker se le-ta pozimi sperejo v spodnje, rastlinam nedosegljive plasti. Zato gnojimo šele spomladi. Veliko slabe volje in jeze si prihranimo, če pri sajenju ne gremo preveč na sosedovo mejo; to je še posebej potrebno upoštevati, ko sadimo večje drevje na južnem robu sosedovega vrta.

Dokler tla še niso zmrznjena, lahko tudi še novembra izkopljemo prevelike okrasne grme in jih zamenjamo z novimi. zl2 Za trato je zelo dobro, če jo po zadnji košnji pokrijemo 4 do 6 mm na debelo s prstjo. Najboljša je kompostnica. Moramo jo presejati, ko je raztrošena, je treba trato pregrabiti. Najvažnejše pa je, da v kompostnici ni semen plevelov. Prostor, na katerem nameravamo narediti trato, po možnosti že sedaj prekopljemo. Do spomladi se tla že sesedejo, kar je za trato zelo ugodno. Prekopana tla naj ostanejo nepregrabljena. Spomladi jih potem gladko pograbimo.

STROJNO VEZENJE APLIKACIJ
OLGA BREZAR, Britof 112 A, tel.: 064/241-094

ZA PRIJETEN KONEC TEDNA

Kokosovi poljubčki

3 beljake stepemo v trd sneg z metlicami ročnega mešalnika pri največjem številu vrtljajev in postopoma vmešamo 200 g sladkorja in 1 vrečko vanilijevega sladkorja. Nato presejemo na beljakov sneg še 30 g kakava, potresemo povrh 150 g kokosove moke in oboje previdno vmešamo pri najnižjem številu vrtljajev. Z dvema žličkama oblikujemo iz testa kupčke in jih polagamo na namaščen pekač, ki ga postavimo v ogreto pečico. Kokosove poljubčke pečemo pri temperaturi 130 do 150 stopinj C približno 25 minut.

PRAV JE, DA VEMO

WOOLMARK - znak posebne kvalitete

čista ovčja volna

Včasih je cena pomenila kvaliteto, razmišljajo danes naši tekstilni strokovnjaki, potem pa se je z dodajanjem mešanic, umetnih vlaken, vse skupaj "sfižilo", kot pravimo. Višjo ceno je dosegalo blago, ki je bilo modno, ki je bilo "hit", ne glede na kvaliteto.

Vendar čas, ki bo spet zahteval kvaliteto in seveda modnost hkrati, že prihaja. Pravzaprav je že tu. Vsaj zunaj naših meja. In tista naša podjetja, ki hočejo izvažati, se bodo morala potruditi za oboje.

V Zapuškem Suknu so nas zadnjič, ko smo pisali o njihovih kar devetih priznanjih SQ - Slovenske kvalitete, opozorili na hudo konkurenco med proizvajalci volnenega blaga in o tem, kako ne prideš na trg in ne dosežeš primerne cene, če tvoje blago ne nosi mednarodne oznake kvalitete za volno - WOOLMARK.

Ta znak poznamo, večkrat ga vidimo v televizijskih reklamah, ne vemo pa, kaj v bistvu pomeni. Vendar bi o tem morala biti seznanjena vsaka žena, vsaka gospodinja, kajti blago s to oznako pomeni vrh kvalitete, mednarodno testirane.

Kot pove ing. Jože Simčič iz Sukna, ki že vrsto let pošilja v testiranje Suknovo volneno blago, je ta inštitut za testiranje volnenih proizvodov nastal na zahtevo angleških in svetovnih proizvajalcev volne.

Da artikel pridobi znak čiste runske volne, ga mora proizvajalec dati na testiranje. Za Vzhodno Evropo je tovrstna pisarna v Bruslju. Do sedaj je veljalo, da so naša podjetja pošiljala vzorce v Beograd, od tu pa v Bruselj. Testira se surovinska sestava izdelka, obenem pa tudi druge lastnosti, kot obstojnost barv, uporabnost, itd. Če teh zahtev izdelek ne zadovolji, ne more nositi znaka WOOLMARK.

Mednarodni sekretariat IWS za volno priznava tudi vse ostale vrste živalskih dlak, kot kameljo dlako, lamjo volno in podobno. Ocenjujejo pa tudi mešanice (tudi z umetnimi vlakni), ki morajo biti bogate z volno, vendar ti izdelki ne nosijo znaka WOOLMARK, temveč WOOLBLANDMARK. Znak za to kvaliteto se razlikuje od znaka čiste runske volne in pomeni, da je to "mešanica bogata z volno". IWS predpisuje, da mora v teh blagih biti najmanj 60 odstotkov volne, prav tako pa mora odgovarjati določenim standardom.

Obstaja pa tudi IWS kontrola. Svetovalci tega inštituta na primer prihajajo v razne trgovine z volnenim blagom, konfekcijske hiše in podobno, tam brez vednosti proizvajalca vzamejo vzorce in jih dajo v testiranje. Proizvajalec zatem dobi le pisno obvestilo, da je bil njihov gospod ta in ta takrat in takrat navzoč tam in tam, vzel vzorec, ki so ga testirali. Če test pokaže, da vzorec, ki nosi znamko WOOLMARK, ne odgovarja zahtevam IWS, proizvajalca doletijo hude sankcije - odvzem pravice nositi ta znak. Zato nihče od proizvajalcev nima interesa, da bi pod to znamko podtikal kakšno slabšo kvaliteto. Preveč bi ga to stalo, kajti pritaknil bi se dvom v njihovo kvaliteto na sploh in najprej bi se seveda zataknilo pri prodaji.

Kadar boste torej izbirali volneno blago, odejo ali druge volnene izdelke katerekoli firme, domače ali tuje, bodite uverjeni, da ste dobro izbrali, če je na koncu bale visel stilizirani znak klobčiča z napisom: čista ovčja volna. ● **D. D.**

In še droben nasvet

Jajca hranimo na hladnem, vendar ni treba, da so v hladilniku. V shrambi ostanejo sveža do dva tedna, v hladilniku tri tedne. Preden jih shranimo, jih ne smemo umiti, ker s tem odstranimo zaščitno plast.

Divji kostanj preganja molje. Kostanj nanizamo na vrvico in ga v obliki venca obesimo v omaro.

VREMENSKI PREGOVOR ZA NOVEMBER

Sonce na Martina - pred durmi huda zima.

TOREK 5. novembra 1991

1. PROGRAM TV SLOVENIJA

8.50 Video strani
9.00 Mozaik, ponovitev
9.00 Zgodbe iz školjke
11.25 Sedma steza
11.55 Osmi dan
12.40 Made in Slovenija
13.30 TV dnevnik
14.30 Video strani
14.40 Mozaik: Angleščina - Follow me, ponovitev 26. lekcije
15.05 Sova, ponovitev
16.40 EP, Video strani
16.45 Poslovne informacije
16.50 TV dnevnik
16.55 Slovenska kronika
17.05 Mozaik - šolska TV
17.05 Kako nastanejo fosili, 1. del
17.20 Napravimo terarij
17.35 Nekoč je bilo .... življenje: Nevroni
18.05 EP, Video strani
18.10 Spored za otroke in mlade
18.10 Lonček kuhaj: Jabolčni zavitek
18.25 Alf, ameriška nanizanka
18.50 Papir
19.00 Risanka
19.20 TV okno
19.24 EPP
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
19.59 EPP
20.05 Občutek krivde, angleška nadaljevanka
20.55 EPP
21.00 Novosti založb
21.10 Show Rudija Carrella, ponovitev
22.45 TV dnevnik, vreme
23.05 Poslovna borza
23.15 EP, Video strani
23.20 Sova
Življenje brez Georgea, angleška nanizanka
Kalni izvir, avstralska nadaljevanka
Glasba skozi čas, koprodukcija
1.00 Video strani

2. PROGRAM TV SLOVENIJA

17.10 Euroritem, 7. oddaja
17.30 Regionalni programi TV Slovenija - Studio 2 Koper
19.00 II. mednarodni festival zborovskega narečnega petja, Ljubljana 91
19.30 TV dnevnik Sarajevo
20.00 Žarišče
20.30 Umetniški večer
S skrbjo in obupom, zadnji del nizozemske dokumentarne serije
23.00 Yutel, eksperimentalni program

1. PROGRAM TV HRVAŠKA

9.15 Poročila
9.20 TV koledar
9.30 Otroška oddaja
10.00 Šolski program
12.00 Poročila
12.10 Video strani
12.20 Satelitski programi - Staro za novo
16.45 Poročila
16.50 TV koledar, šolski program
17.30 Hrvaška danes
18.15 Otroška oddaja
18.45 Znanstveni program
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Serijski film
20.55 Loto
21.00 V velikem planu
22.30 TV dnevnik
22.55 Kino-klub Evropa
0.25 Poročila

1. PROGRAM RADIO SLOVENIJA

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Zabavna in narodnozabavna glasba + EP - 10.00 Dopoldanski dnevnik - 12.05 Na današnji dan - 12.30 Kmetijski nasveti - 13.20 Osmrtnice in obvestila - 19.00 Radijski dnevnik - 19.45 Lahko noč, otroci - 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi - 22.00 Zrcalo dneva - 23.05 Literarni nokturno - Robert Frost: Dve poti - 23.15-4.30 Nočni program, glasba

RADIO TRIGLAV JESENICE

11.45 - Začetek - 12.00 - Opoldanski telegraf - 12.15 - Horoskop - 13.00 - Opoldanski poročevalec - prenos Radio Slovenija - 14.30 - Domače novice 1 - 15.30 - Dogodki in odmevi - prenos Radio Slovenija - 16.00 - Obvestila - 16.30 - Domače novice 2 - 17.00 - Torkov popoldan, vmes čestitke poslušalcev in EP - 18.30 do 18.40 - Neposredni prenos večernih novic radia BBC - 18.59 - Odpoved programa

GORENJSKI GLAS
EKONOMSKA PROPAGANDA

SLOVENIJA 2 20.30

S SKRBJO IN OBUPOM

nizozemska dokumentarna serija
V zadnjem delu nizozemske dokumentarne serije, v kateri so štirje pomembni pisatelji našega časa: Španec Jorge Semprun, Kolumbijec Gabriel Garcia Marquez, Žid George Steiner, ki piše v angleščini in madžarski Žid Gyorgy Konrad, poskušali odgovoriti na temeljna vprašanja svojega življenja in poklica, se avtor oddaje posveča njihovemu odnosu do zgodovine.
Pisatelji poskušajo na prehojeno pot pogledati s širšimi, zgodovinskimi očmi, svojo osebno usodo povezujejo z usodo svojega naroda, države, sloja, razreda in ideologije. Steiner pred nami izoblikuje svoj odnos do židovske države. Marquez zavrne vsako možnost, da bi še kdaj stopil pred kamere, češ da je sam pisatelj, Konrad, nasprotnik Kadarjevega režima, spregovori o spremenjeni podobi Madžarske s precejšnjo mero zadržanosti, Semprun pa obračuna s svojo stalinistično preteklostjo ter svoje izkušnje ilegalca, taboriščnika v Buchenwaldu, politbiroja Španske komunistične partije in pisatelja strne v spoznanje, da ljudje sicer delajo zgodovino, a ne vedo, kakšno.

KINO 5. novembra

CENTER amer. krim. film NEW JACK CITY ob 16., 18. in 20. uri **STORŽIČ** amer. trda erot. PORNO PUNČKA ob 18. in 20. uri **ŽELEZAR** amer. kom. NIČ VIDEL, NIČ SLIŠAL ob 18. in 20. uri **ŠKOFJA LOKA** amer. thrill. JAKOBOVA LESTEV GROZE ob 19. uri **RADOVLJICA** Ni predstave! **BLED** amer. akcij. film ZA REŠETKAMI ob 20. uri

SREDA 6. novembra 1991

1. PROGRAM TV SLOVENIJA

8.50 Video strani
9.00 Mozaik, ponovitev
9.00 Živ žav
9.55 Balada o jubileju, drama TV Slovenije
11.05 Občutek krivde, angleška nadaljevanka
11.55 Euroritem, 7. oddaja
12.10 Video strani
13.30 TV dnevnik
15.10 Video strani
15.20 Sova, ponovitev
16.40 EP, Video strani
16.45 Poslovne informacije
16.50 TV dnevnik
16.55 Slovenska kronika
17.05 Mozaik, ponovitev
17.05 Boj za obstanek, angleška poljudnoznanstvena serija
17.30 Domače obrti, nizozemska izobraževalna oddaja
17.45 EP, Video strani
17.50 Spored za otroke in mlade: Klub klobuk, kontaktna oddaja
19.00 Risanka
19.15 TV okno
19.24 EPP
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
19.59 EPP
20.05 Film tedna: Povečava, angleški film
21.55 EPP
22.00 Intervju
22.40 TV dnevnik, vreme
23.00 EP, Video strani
23.05 Druga godba '91: Mala dudacka muzika (Češka), 2. del
23.55 Sova
Alf, ameriška nanizanka
Kalni izvir, avstralska nadaljevanka
0.50 Video strani

2. PROGRAM TV SLOVENIJA

18.10 Euroritem, ponovitev 7. oddaje
18.30 Mostovi
19.00 TV Slovenija 2 - Studio Maribor
19.00 Poslovna borza
19.15 TV ruleta
19.30 TV dnevnik ORF
20.00 Športna sreda
22.15 Svet poroča
23.00 Yutel, eksperimentalni program

1. PROGRAM TV HRVAŠKA

9.15 Poročila
9.20 TV koledar
9.30 Otroški program
10.00 Šolski program
12.00 Poročila
12.10 Video strani
12.20 Satelitski program - staro za novo
16.45 Poročila
16.50 TV koledar, šolski program
17.30 Hrvaška danes
18.15 Otroški program
18.45 Poljudnoznanstveni program
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Filmski večer
22.00 TV dnevnik
22.25 Dokumentarni program
23.25 Poročila

1. PROGRAM RADIO SLOVENIJA

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - 8.05 Zabavna in narodnozabavna glasba - 9.20 Dnevnikov odmev - 12.05 Na današnji dan - 12.30 Kmetijski nasveti - 15.00 Radio danes, radio jutri - 17.00 Studio ob 17. in glasba - 19.00 Radijski dnevnik - 20.00 Zborovska glasba po želji poslušalcev - 21.05 S knjižnega trga - 23.05 Literarni nokturno - Slawomir Mrožek: Črtica - 23.15-4.30 Nočni program - glasba -

RADIO TRIGLAV JESENICE

11.45 - Začetek - 12.00 - Opoldanski telegraf - 12.15 - Horoskop - 13.00 - Opoldanski poročevalec - prenos Radio Slovenija - 14.00 - Novosti iz narodno-zabavne glasbe - 14.30 - Domače novice 1 - 14.45 - Radijski sejem - 16.00 - Obvestila - 16.30 - Domače novice 2 - 17.00 - Tema - 18.00 - Čestitke poslušalcev - 18.30 do 18.40 - Neposredni prenos večernih novic radia BBC - 18.59 - Odpoved programa

USPEŠEN
posel propagandna
OBJAVA
v Gorenjskem glasu

SLOVENIJA 1 20.05

POVEČAVA

angleško italijanski barvni film; igrajo: David Hemmings, Sarah Miles, Vanessa Redgrave, Jane Birkin, Veruscka...
Film prikazuje življenje mladega junaka, izjemno uspešnega londonskega fotografa, v časih njegovega nemirnega nezadovoljstva, ko je uspešen pri vsem, česar se loti in je pred izidom svoje knjižne fotografske monografije, ko je ugleden in ima več kot ugoden materialen položaj. Človek, ki je dosegel vse, kar bi si utegnil želeti, pa vendar pri vsem nekaj bistvenega manjka. Materialne dobrine ne morejo zapolniti osamljenosti. V času predaha, fotografira v nekem londonskem parku in pred njegov objektiv pride ljubezenski par, dekle in starejši moški, ki delujeta nenavadno v umirjeni scenografiji nežno zelenega parka. Dekle hoče na vsak način dobiti posneti film in sledi fotografu v njegov atelje. Da bi jo pomiril, ji izroči film, toda ne pravega, saj namerava nekatere posnetke uporabiti v svoji knjigi. Ko film kasneje razvije in izdela povečave fotografij, ugotovi, da je pravzaprav slikal prizore umora. Ko pa negative in fotografije iz njegovega ateljeja ukradejo, začne raziskovati na lastno pest.

KINO 6. novembra

CENTER prem. amer. akcij. film DELTA FORCE II. ob 16., 18. in 20. uri **STORŽIČ** amer. trda erot. PORNO PUNČKA ob 18. in 20. uri **ŽELEZAR** amer. rom. kom. PREDMET LEPOTE ob 18. uri, amer. thrill. JAKOBOVA LESTEV GROZE ob 20. uri **DUPLICA** amer. trda erot. NISMO DEVICE ob 20. uri **RADOVLJICA** amer. trill. ŽIGOSAN ZA SMRT ob 20. uri **BLED** Ni predstave!

Shujšal sem za šestnajst kilogramov in postal lep fant

Koliko solz bo preteklo... in druge skladbe so uvrstile Božidarja Wolfanda - Wolfa na prvo mesto po prodaji kaset zabavne glasbe slovenske produkcije, a ga vendarle silno redko vidimo po televiziji. Zakaj? Wolf kot nekateri drugi pevci odkrito povedo, da so na naši televiziji nekateri pevci, tudi uspešni, pač privilegirani - vsi ostali morajo nastop drago plačati.

Božidar Wolfand - Wolf se je v naši zabavni glasbi pojavil pred devetimi leti, ko nam je najbolj ostal v spominu na natečaju za evrovizijsko popevko. Tista prva leta so bila zanj precej naporna, saj se jih spominja po veliko turnejah in nastopih, ko je imel tudi po štiri koncerte dnevno.

»Potem sem se za štiri leta umaknil in obmolknil, kajti zaželel sem si, da nadaljujem samostojno,« pravi danes simpatični Wolf. **»Izdal sem kaseto brez sleherne medijske podpore pod naslovom Moja mala princeska, kaseto, ki se je zelo dobro prodajala in jo je občinstvo navdušeno sprejelo. Potem sem dve leti sodeloval z drugimi ansambli. Nazadnje sem spoznal, da bo pravzaprav moja glasbena pot neuspešna, če se končno ne odločim, kaj zares hočem in kaj je za slovensko glasbeno sceno sprejemljivo. Vrnil sem se k stilu Rendez - vousa, k mehki glasbi, ki ima dušo, čustva, ki prevzame. Zdela se mi je edina pravna in za moj image tudi pripravna.**

Božidar Wolfand - Wolf

Ne zanikam, da sem si nadel image lepega fanta, poiskal sponzorje za obleke in pri tem mi je zelo pomagal Modni studio. Še shujšal sem za petnajst kilogramov! In ne nazadnje poiskal tudi frizerja, v Mariboru, kjer so za te zadeve veliko bolj sproščeni in dojemljivi. Še na Bledu mi je Orešar sponzoriral očala! Skratka: zame in za mojo podobo zares dobro skrbijo. So mi pa vsi bolj prijatelji kot sponzorji.

Prejšnje kasete so se zelo dobro prodajale in tudi zadnja, Angel varuh, je bila izjemno dobro sprejeta, še posebej, če vemo, da živimo v časih, ko se nasploh glasbena produkcija slabše prodaja. Besedila mi piše žena Helena, mislim pa, da je tudi naslovnica kasete Angel varuh povsem v stilu nežnih balad, ki jih kaseta vsebuje. Na naslovnici sem s svojo hčerko Tino Toyo, ki s svojo milino še bolj poudarja nedolžnost, ljubezen, čistost, vrline, ki so dandanes tako redke. Želim, da bi se ljudje bolje razumeli, da bi začutili toplino in take so tudi vse moje pesmi z zadnje kasete.

Kmalu bodo na CD izšli tudi vsi hiti Rendez - vousa pod naslovom Nihče me ne ustavi. To bo 60 minut zares dobre glasbe, ki bo poslušalcem dosegljiva že 1. decembra letos. Kaseta bo izšla pri Helidonu.

Za novo leto še ne vem, kje bom nastopal, kajti letos prav gotovo nihče še ne ve, kakšne bodo cene, saj je kriza velika. V primerjavi s prejšnjimi leti se je vse nekako prepolovilo.

Glede predvajanja skladb posameznih pevcev po radiu in televiziji, moram na žalost ugotoviti, da je televizijska hiša zelo toga. Če jim ne ustreza pevec, ga pač ne povabijo ali pa silno redko. Če sam hočem na televizijo, moram plačati, cena pa je seveda tako visoka, da jo redkokdo zmore. Nekateri pevci so pač privilegirani, kot so vedno bili. Če samo pomislite, da sem imel lani najboljšo prodajo in da me ne vabijo na televizijo, si lahko predstavljate, kaj to pomeni. Mislim, da poslušalci s tem, ko ti z nakupom kaset dajo tako priznanje, da si »najbolje prodajan«, vendarle zaslužijo nastop tega pevca tudi na televiziji. To bi se lahko rešilo le na ta način, če bi poslušalci sami vztrajali, da se mora taka politika spremeniti.

Moram pa povedati, da so do nas, pevcev, zelo korektne lokalne radijske postaje in lokalne televizije, ki imajo tudi korektne cene.«

Božidar Wolfand - Wolf nastopa po vsej Sloveniji. Vsak vikend je nekje, večinoma po slovenskih diskotekah. Danes že sam ugotavlja, da ni tako redek dan, ko dnevno napravi od 500 do 600 kilometrov in ima za zasebno življenje zelo malo časa: kadar ne nastopa ali se ne ukvarja s svojo glasbo, je najraje s hčerkico Tino.

Vsi, ki bi radi pisali Božidarju Wolfandu - Wolfu, mu lahko pišejo na naslov Peričeva 7, Ljubljana. Ne bodo razočarani, kajti na vsako pismo Wolf tudi odgovori. Za nastope ali koncerte pa se z njim lahko dogovorite na telefonski številki 314-431.

Angel varuh

Vsakdo je sam na tem svetu,
solze pred drugimi skriva,
a sreča nedaleč počiva -
le vanjo verjeti je treba.
Molimo bratje in sestre,
molimo, da nam bo bolje,
da nam bo jutri življenje
olajšalo staro trpljenje.
Kje si angel varuh moj,
da bi čuval me nocoj,
in pomagal mi skozi hude čase,
kje si angel varuh moj?
Kje si angel varuh moj,
da bi čuval me nocoj,
da bi vrnil mi v življenje,
kje si angel varuh moj?

Na najnovejši, šesti kaseti Božidarja Wolfanda - Wolfa, je deset lepih pesmi. Kaseta je izšla pri Helidonu, na njej pa so skladbe: Angel varuh, Priznaj, Ne bo me bolelo, Edino ti, Čokolina, Nihče me ne ustavi, Zajokal bom, Gloria, Sam in Silvestrski večer. Komponist in aranžer je Božidar Wolfand - Wolf, vse inštrumente je odigral Wolf, back vokale Saša Kalafatović, Meri Trošelj, Wolf, producent vokalov pa je Goran Šarac.

SLOVENSKI OBIČAJI

Za blagor vernih duš

V Motniku na Gorenjskem so svojčas imeli navado - piše Rado Radešček v Slovenskih ljudskih vražah - da so k »vsem svetam« pekli golinski ali ajdov kruh, ki so ga imenovali prešce. Kruh so dobili vsi, ki so bili pri hiši, za nameček pa še ajdove žgance. Berači so jih pobirali pri cerkvi pred sveto mašo od vernikov, ki so jim jih podarili, da bi popoldne molili za verne duše.

Na večer pred vsemi svetimi so po nekaterih krajih vsi domači molili tri rožne vence. Zjutraj za vse svete pa spet tri za blagor vernih duš v vicah. Včasih so verovali, da v noči za vse svete mrtvi prihajajo domov. Danes v to vražo le še malokdo verjame, stari ljudje pa pričajo, da je bilo nekdaj to verovanje na vasi živo.

V nekaterih krajih pa so na dan pred vsemi svetimi revni otroci hodili od hiše do hiše v koledo. Gospodinje so za to priložnost spekle vahče. Otroci so dobili hlebčke in so se ponavadi zahvaljevali: »Boglonej, bog se usmili za duše v vicah.« Zvečer tega dne so v cerkvah zvonili z vsemi zvonovi, enako tudi zjutraj na dan vseh vernih duš. Takšna navada je še danes ohranjena v marsikaterem slovenskem kraju.

Od 1. novembra do Martinovega - 11. novembra - pri hišah niso smeli prati nobenega perila, sicer bi zbolele in poginile svinje. Nekateri so celo menili, da bo pri hiši poginilo toliko svinj, kolikor kosov perila se je sušilo na vse svete.

2. november pa je mrtvih god ali mrtve godi. Po naših krajih je bila nekdaj ohranjena vera, da na dan vernih duš vsako leto vse duše pridejo iz vic na ta svet. Na »dušno« ne trpe nobenih muk, a že naslednji dan se morajo v vice vrniti vse tiste duše, za katere verniki na zemlji niso izprosili božje milosti. V noči na 2. november lahko tudi pustite na mizah hrano in pijačo, če verjamete, da ponoči prihajajo verne duše in da se bodo rade pogostile pri domači mizi... ● D. S.

Kdor je odkritosrčen in pošten, ve in glasno pove: v tem delu bivše Juge si že kaj več koliko desetletij potihoma želimo v Evropo. Ta »potihoma« niti nismo nikoli preveč skrivali in so nas tako že pred časom na jugu pogruntali. Vedeli so, da »gravitiramo« tja čez: če že niso zaslutili srčne želje v našem srcu, smo se razkrinkali z vedenjem in mišljenjem, s hladnokrvnostjo, umirjenostjo, vrlinami pač, ki so vročekrvni Jugi tipično evropske. Kdaj že so intelektualni krogi beograjski pisali, da smo provinca ali privesek Dunaja. V svojem slogu in stilu s mo se pač tako zelo razlikovali, da so nam nadeli vzdevek: Slovenci kot »bečki konjušari«, kar naj bi pomenilo, da nismo nič drugega kot hlapci in dekle, neka deseta avstrijska provinca.

O. K.! Bolje »bečki konjušari« kot karkoli balkanskega - smo si potihoma mislili in počasi in zanesljivo drseli bližnji Evropi v naročje. Po miselnosti, po prepričanju, po pravilih demokratične družbe! Bolje je biti magari »bečki konjušar«, kot se počasi scvreti v norostih balkanskega kotla!

Ni kaj! Balkanu smo, kot kaže, s svojo politiko in nemajhno merico sreče že ušli iz njegovih pogubnih krempljev, čeprav nas sem in tja še stisne za vrat in da vedeti, kako zelo je škodoželjen in nevoščljiv, ker smo se Slovenci brez večjih tragičnih posledic poslovili. Sem in tja nam še žugajo s prstom, da nas bo prej ali slej še drago stalo, da nas bo prej ali slej pobralo, ker smo na svojem, s svojim denarjem, s svojim potnim listom in vsem drugim, kar samostojni državi pritiče. Nekako bi se še dalo razumeti, če bi taka škodoželjna svarila prihajala le iz daljnega vzhoda bivše Juge; če pa prihajajo iz bližnje bratske soseščine, je pa kar nekam sitno in mučno, čeprav človek nekako razume, da od soseda, ki mu v vojni gori dom in domovina, pač ne moreš ravno pričakovati, da bo skakal od veselja in navdušenja nad samostojno in suvereno Slovenijo, ko pa je njemu zaradi objektivnih okoliščin kakršnakoli samostojnost in suverenost najbrž za dolgo le daljnji up in nada.

Kar se mene tiče, se mi v zadnjem času vedno bolj sanja, zakaj tudi in predvsem in ne nazadnje Evropa, ta krušna mati narodom jugoslovanskim, Slovenije noče in noče priznati. Ne gre samo zato, da je Evropa cagava in totalno brez izkušenj in jasnega koncepta, kadar gre za take zadeve, ki se dogajajo na tleh bivše Jugovine; ne gre tudi samo za konkretne interese kapitala posameznih članic Evropske skupnosti - po mojem skromnem prepričanju gre tudi za to, da v tej Sloveniji pač še ne dosegamo tistih minimalnih norm demokratičnosti, ki po evropskih standardih neki evropski državi pritičejo.

Ošpice

Nak, niso to bogoskrunske, ampak dobronamerne besede!

Saj res ne mislim, da Evropa zre v naš parlament in po njegovem obnašanju sodi, da niti približno še nismo preboleli ošpic demokracije. Parlament je parlament - če je pri nas malo bolj komičen, je pač malo bolj komičen in nič drugega. V vsakem poštenem parlamentu se krešejo iskre, v vsakem poštenem parlamentu letijo puščice, v vsakem poštenem parlamentu se obkladajo z vzdevki in na mrtvo prepirajo. Tista prava, hujša stvar so kršitve človekovih pravic, tista prava, hujša stvar, za katere svet presneto dobro ve, so skušnjave in zmešnjave v - denimo - našem sodstvu! Ni treba, da bi Evropejci v naših časopisih brali, kako nezaželeni in ožigosani so - denimo - »rdeči« direktorji! Kakopak! V raznih mednarodnih odborih in meddržavnih komisijah pa že imamo toliko domačih strokovnjakov, da mimogrede svojim kolegom omenijo, kakšne stranpoti ubira naša mlada demokracija. In je - brez skrbi - s kakršnokoli simpatijo tujine pri priči konec. Amen!

Samo pomislite, da kakšen naš strokovnjak Mencingerjeva kova omeni svojemu evropskemu kolegu, da je diskvalificiran, degradiran in nasploh sodobni slovenski politiki zoprn, ker si je drznil javno izreči svoje, vladni politiki nenaklonjeno strokovno mnenje! Njegov evropski sokolega lahko samo dol pade od presenečenja, kajti v »svoji« demokraciji lahko reče, kar hoče, dela, kar hoče - in še celo silno zaželeno je, če je oponentnega mnenja. Svet pač že zdavnaj več ne sprejema komunistične maksime, ki jo je v slovenski demokraciji izrekel neki naš vodilni politik: »Ni važno, če je pismen, važno je, da je naš.«

S tem pa nam je Evropa, olala, še daleč, tako daleč kot Mars. Ne moremo in ne moremo preboleti ošpic te demokracije, ki nam je izbruhnila. Mar nam je res usojeno, da bomo kar naprej potovali od Marxa do Marsa in nazaj? ● **D. Sedej**

Ugani številko

Na željo velikega števila bralcev Gorenjskega glasa, ki so hkrati redni poslušalci Radia Triglav Jesenice, boste od prihodnjega kola kontaktne radijske oddaje »Ugani številko« (16. novembra) tudi bralci Gorenjskega glasa lahko sodelovali v tej izjemno popularni oddaji.

Radio Triglav Jesenice namreč vsako drugo soboto na frekvenci 96 MHz pripravlja kontaktno oddajo »Ugani številko«. Poslušalci zavrtijo telefonsko številko Radia Triglav, uganjujejo številke od 1 do 50 ter iščejo, kaj skrivajo posamezne številke. S pomočjo poslovnih partnerjev Radia Triglav namreč za vsako oddajo pripravijo lepo število praktičnih nagrad - pravilno uganjena številka prinese nagrado.

Naslednja oddaja je na sporedu to soboto, 2. novembra, (kdaj - poglejte v sobotni spored Radia Triglav Jesenice v naši prilogi!). Ker je to že pojutrišnjem, tokrat za pokušino bralcem Gorenjskega glasa (ki hkrati poslušajo in sodelujejo v oddaji »Ugani številko«) pomagamo z razpredelnico številk od 1 do 50. Na njej boste v soboto med oddajo lahko sproti označevali, katere številke so že uganjene. (Na Radiu Triglav Jesenice na 96 MHz).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50

Naslednji petek pa v Gorenjskem glasu štartamo prav zares v oddajo »Ugani številko« - objavili bomo številke v obliki kupona, na njej boste izbrali poljubno številko ter izrezan kupon poslali v uredništvo Radia Triglav Jesenice - Vaša številka bo v igri. V oddaji bodo sodelovali poslušalci preko telefona in bralci s kuponi; veselo in prijetno bo - za nekatere, ki dobro uganejo, pa tudi koristno.

Prihodnji petek, 8. novembra, torej v »Glasovi šestnajstici« kontaktna rubrika »Ugani številko«.

Doslej so v kontaktni oddaji »Ugani številko« prispevali nagrade:

Market Lipa Bohinjska Bistrica, Zarja Jesenice, Delikatesa Cekar Bled, Hotel Triglav Mojstrana, Špecerija Jurček Jesenice, Domača lekarna Jesenice, Hokejski klub Jesenice, Gostilna Knafelj Žirovnica, Cvetličarna Kališnik Jesenice, Umetno kovaštvo Bruno Kalčič, Splošno tapetništvo Marjan Slak, Video studio Bled, Modne pletenine Koroška Bela, Blagovnica Fužinar Jesenice, Pizzerija Venezia Javornik, Mini market Dvorska vas.

GORENJSKI GLAS

Mestnemu prometu vso pozornost

Že skoraj dvajset let posvečajo britanske oblasti mestnemu prometu absolutno prednost. Da bi preprečile prometne zamaške v mestih, so prepovedale parkiranje v središčih mesta do 18. ure, uvedle so cone, kjer je parkiranje prepovedano, veliko ulic pa zaprle za avtomobilski promet. Kršitelje čaka zelo visoka kazen, za nekaj dni jim lahko odvzamejo avto, izgubijo lahko vozniško dovoljenje, v ekstremnih primerih pa jih čaka tudi zaporna kazen. Tudi člani kraljevske družine morajo pogosto plačati več sto funtov kazni. Za prepovedano parkiranje v centru Londona je treba plačati tudi pol milijona lir. Rezultat: ljudje se vozijo z avtomobili v glavnem zvečer ali med vikendi.

Družine smo odpeljali v Topolšico

Sobota v širšem družinskem krogu!

Sobote so kot naročene za družinske izlete. Tudi osmero družin z veliko otroki, ki smo jih v našem časopisu predstavljali od pomladi do jeseni, zdaj pa smo jih odpeljali na skupni izlet v Topolšico, je bilo tega mnenja. Za družinsko izletništvo sicer nimajo ravno pogosto priložnosti, saj so večinoma doma s kmetij, kjer delo in živina narekujeta prosti čas.

Tokrat pa so si družine iz naše akcije vzele prosto in soboto preživele z nami. Žal niso prišli čisto vsi, skoraj iz vsake družine so (zaradi zgoraj omenjenih razlogov) po enega pustili doma, iz Peterneljeve družine pa se je izleta udeležila samo hči Mateja, ker so preostali obležali zaradi gripe. Kljub vsemu smo z Balohovimi, Joštovimi, Tolarjevimi, Stržinarjevimi, Potočnikovimi, Cvetkovimi in Kimovčevimi do zadnjega kotička napolnili Integralov avtobus, ki ga je do našega cilja in nazaj varno vozil šofer Franci Meglič iz Tržiča. Kako tudi ne, saj imajo v vsaki od družin po šest, sedem ali celo osem otrok. Vse skupaj vendarle ni bilo podobno šolskemu izletu, saj so bile med izletniki zastopane različne generacije. Najmlajši so pravkar prerasli plenice, vmesni še gulijo šolske klopi, tisti okoli uradne polnoletnosti pa komajda še slišijo na naziv otroci. Imeli smo tudi nekaj deklet, ki jih bodo kmalu iskali ženini (ali pa jih že) in eno že nekaj let oddano, Marijo, najstarejšo od Tolarjevih hčera. Občudovanja vredno energijo je na izletu pokazala Katarina Cvetek, ki je prišla s sedmimi od svojih osmih otrok, kajpak tudi z najstarejšim, 12-letni Jernejem, ki je težak invalid na vozičku.

Motiv iz Rotovnikove jame

Dobrodošlica s pecivom in sokom za otroke ter s šilcem žganega za odrasle.

Vsi udeleženci sobotnega družinskega izleta so se postavili za spominski gasilski posnetek.

Izletnike smo najprej popeljali v zasebno Rotovnikovo podzemno jamo v naselju Skorno pri Šoštanju, ki so jo odkrili pri izkopavanju temeljev za novo hišo. Občudovali smo čudovite tvorbe podzemlja, značilnost Rotovnikove jame je mineral aragonit, ki ga je narava oblikovala kot ježka. V naravnem zdravilišču Topolšica so nam pripravili dobrodošlico, nato pa nas povabili v bazen s termalno vodo, kjer so se otroci in odrasli namakali po mili volji. Komur ni bilo do vode, je pod nadzorom rekreatorja igral namizni tenis, pikado ali kako drugo družabno igro. Upamo, da bo sobotni izlet ostal udeležencem v lepem spominu, najmlajšim morda tudi zaradi sladkih presenečenj: žvečilke Čunga lunga, Grizli Flips ter Viki kreme, ki jih je prispevala Kolinska. Žito Gorenjka Lesce je poskebela za popotnico z odličnimi roladicami Triglav peciva - za protiprehladna sredstva pa kar družine same, saj gospodarji kuhajo odličen šnops.

V slovenskem band aidu ni vseh slovenskih pevcev

Nismo užaljeni, jezni smo!

Sem in tja, če smo zvesti gledalci slovenske televizije, vendarle vidimo na ekranih tudi Band aid, se pravi tisto skupino kakšnih 40 slovenskih pevcev, ki s pesmijo Svobodno sonce protestirajo proti vojni na Hrvaškem in so se tako javno odrekli dohodku, ki ga prinaša skladba.

Kot glasbeni laiki se neradi spuščamo v glasbeno recenzijo »komada«, kot čisto navadni gledalci pa bi lahko le pripomnili, da je image nekaterih pevcev le rahlo čuden. Pri tej skladbi, ki se šteje kot svojevrstna glasbena pomoč in protest, naj bi bila prezentacija nekako dostojanstvena, čustvena, prizadeta... Tako pa video prikazuje nekatere slovenske soliste in bande, ki pojejo svoje vložke v vse prej kot dostojanstveni drži. Nekateri se napihujejo pred nami in dvigujejo roke in glavo v zrak tako, da nam vzbujajo strah, da jih bo ob interpretaciji zdaj zdaj od silne čutečnosti kar razneslo. Za kakšno oko le malce pretiravajo...

Stvar okusa pač. Veliko huje pri tej stvari pa je to, da vseh slovenskih pevcev, ki na Slovenskem kaj pomenijo, v produkcijo Band aida sploh niso povabili. Recimo: Božidarja Wolfanda - Wolfa že ne, čeprav je bil lani najbolje »prodajan« pevec. Enostavno ne! Tako se je - kolikokrat že doslej? - spet in spet izkazalo, kako se pri nas zadeve tudi na tem področju privatizirajo. Komur si v naši zabavni glasbi všeč, si všeč, komur nisi: vija vaja ven!

Tako pri Band aidu nikakor ne gre za slovenske pevce, gre za protest **izbranih** slovenskih pevcev. Vsi, ki niso zraven, a bi na vsak način želeli, tako danes niso užaljeni, ampak upravičeno jezni. Jezni zato, ker bi tudi sami radi nekaj prispevali proti vojni na Hrvaškem s tem, da bi se vključili med pevce, ki protestirajo.

Prezentacija slovenskih pevcev? Nak, to ni prezentacija slovenskih pevcev, ker nekateri pač niso smeli sodelovati. Zato so »izobčenci« že protestirali in zahtevajo, da se napaka javno obelodani in na vsak način popravi! ● D. S.

Zmagovalec festivala Makfest 91, skupina Pop Design je začela svoj promocijski nastop v diskoteki »Klub Rosa« v Kranju. Promocija njihove najnovejše popevke - »Zate Slovenija«, ki je nekakšna himna Sloveniji, je bila navdušeno sprejeta med ogromno množico obiskovalcev kluba Rosa.

Janez Pipan

1. PROGRAM TV SLOVENIJA

8.50 Video strani
9.00 Mozaik, ponovitev
9.00 Moja družina in ostale živali, angleška nadaljevanka
9.30 Ne jejte slik, oddaja za otroke
10.20 Mozaik - šolska TV, ponovitev
10.20 Kako nastanejo fosili
10.35 Napravimo terarij
10.50 Nekoč je bilo... življenje: Nevroni
11.20 Mozaik ponovitev
11.20 Mostovi
11.50 Nikoli več, angleška nadaljevanka
12.40 Video strani
13.30 TV dnevnik
15.10 Video strani
15.20 Mozaik, ponovitev: Mostovi
15.50 Sova, ponovitev
16.40 EP, Video strani
16.45 Poslovne informacije
16.50 TV dnevnik
16.55 Slovenska kronika
17.05 Mozaik, ponovitev: Po sledeh napredka
17.35 V četrtek ob 17.30
18.35 EP, Video strani
18.40 Spored za otroke in mlade: Telovadka, francoska nadaljevanka
19.10 Risanka
19.15 TV okno
19.20 Dobro je vedeti
19.24 EPP
19.30 TV dnevnik
19.55 Vreme
19.59 EPP
20.05 Ljubezen in sovraštvo, kanadska nadaljevanka
20.55 EPP
21.00 Tednik
22.00 TV dnevnik, vreme
22.20 Poslovna borza
22.30 EP Video strani
22.35 Sova
Taksi, ameriška humoristična nanizanka
Kalni izvir, avstralska nadaljevanka
Jazz, blues...
0.00 Video strani

2. PROGRAM TV SLOVENIJA

17.10 Euroritem
17.30 Regionalni programi TV Slovenija - Studio Ljubljana
19.30 TV dnevnik RAI
20.00 Žarišče
20.30 Klasični dosežki v oblikovanju, angleška dokumentarna serija
21.00 Mali koncert nagrajencev XX. tekmovanja učencev in študentov glasbe Slovenije: Ana Kavčič, flavta, Peter Kopač, klavir
21.05 Svet na zaslonu
21.35 Retrospektiva: Iz slovenske dramatike Ivan Potrč: Lacko in Krefli, adaptacija predstave Prešernovega gledališča Kranj
23.05 Yutel, eksperimentalni program

1. PROGRAM TV HRVAŠKA

9.15 Poročila
9.20 TV koledar
9.30 Otroški program
10.00 Šolski program
12.00 Poročila
12.10 Video strani
12.20 Satelitski programi - Staro za novo
16.45 Poročila
16.50 TV koledar, izobraževalni program
17.30 Hrvaška danes
18.15 Otroški program
18.45 Poljudnoznanstveni program
19.15 Risanka
19.30 TV dnevnik
20.00 Spekter - zunanjepolitični magazin
21.05 Kvizkoteka
22.20 TV dnevnik
22.40 Glasbena scena
23.40 Poročila

1. PROGRAM RADIO SLOVENIJA

4.30-8.00 Jutranji program, glasba - **8.05** Zabavna in narodnozabavna glasba - **9.20** Dnevnikov odmev - **12.30** Kmetijski nasveti - **12.45** Spot - **15.30** Dogodki in odmevi - **17.00** Studio ob 17.00 - **19.00** Radijski dnevnik - **19.45** Lahko noč, otroci - **20.00** Četrtkov večer domačih pesmi in napevov - **21.05** Literarni večer - Iz Boccacciove bogate sklede - **21.45** Lepe melodije - **22.00** Zrcalo dneva - **22.20** Iz naših sporedov - **23.15-4.30** Nočni program, glasba

RADIO TRIGLAV JESENICE

11.45 - Začetek - **12.00** - Opoldanski telegraf - **12.15** - Horoskop - **13.00** - Opoldanski poročevalec - prenos Radio Slovenija - **14.00** - Zimzelene melodije - **14.30** - Domače novice 1 - **15.00** - Tečaj angleškega jezika - **15.30** - Dogodki in odmevi - prenos Radio Slovenija - **16.00** - Obvestila - **16.30** - Domače novice 2 - **17.00** - Tema - **18.00** - Čestitke poslušalcev

SLOVENIJA 2 21.35

LACKO IN KREFLI

predstava Prešernovega gledališča Kranj;
Drugi del Potrčevi trilogije o Kreflih z naslovom Lacko in Krefli prikazuje Kreflovo družino med vojno. Drama, ki je bila napisana po vojni, upodablja problem obstoja slovenskega človeka na svoji zemlji. Stari Krefl zmotno računa, da bo ta problem rešil z lojalnim odnosom do Nemcev, vendar brez sodelovanja z njimi. V nasprotju s Kreflovim pasivnim odporom pa je Kreflov sorodnik Lacko kmečki revolucionar - ta sicer v drami ne nastopa, a je kljub temu glavna oseba dramskega dogajanja: njegova usoda je neprestano prisotna v dialogu, njegov zgled pa je idejna opora Kreflovih otrok, ki se na koncu drame odločita za aktivno vlogo v odporu.
Dramo Lacko in Krefli Ivana Potrča so v režiji Janeza Drozga uprizorili v Prešernovem gledališču v Kranju. Nastopili so: Jože Kovačič, Cveto Sever, Biba Uršičeva, Irena Šilingova, Tine Oman in drugi.

KINO 7. novembra

CENTER amer. akcij. film **DELTA FORCE II.** ob 16. in 18. uri, amer. thrill. **JAKOBOVA LESTEV GROZE** ob 20. uri **STORŽIČ** amer. kom. **NIČ VIDEL, NIČ SLIŠAL** ob 18. in 20. uri **ŽELEZAR** amer. rom. kom. **PREDMET LEPOTE** ob 18. in 20. uri **DUPLICA** amer. akcij. krim. film **BRATSKA KRI** ob 20. uri **LAZE** amer. akcij. film **DELTA FORCE II.** ob 19. uri **RADOVLJICA** amer. zab. film **VKLJUČUJEMO SE V PROGRAM** ob 20. uri **BLED** amer. trill. **ŽIGOSAN ZA SMRT** ob 20. uri **BOHINJ** amer. grozlj. **LEPI DŽONI** ob 20. uri

Glasba iz Oplotnice

Na 22. slovenskem festivalu domače zabavne glasbe Ptuj '91 je bil v večeru novih viž najboljši ansambel Bratje iz Oplotnice, ki si je prislužil kar tri nagrade. Njihovega nastopa smo bili še posebej veseli, ker je julija med brate posegla kruta usoda in je že vse kazalo, da vrzeli ne bodo tako hitro nadomestili. To smo jim želeli in mnogi prijatelji domače glasbe smo veseli, da nadaljujejo s svojim poslanstvom, kot jih je učil oče v motu polke s prve kasete Glasba je narave dar in simboliko z zadnje kasete Ostanite z nami še naprej. Pogovarjali smo se z **vodjo ansambla Bratje iz Oplotnice Tinetom Lesjakom:**

Mogočni ptujski aplavzi potrjujejo vašo priljubljenost?

»Vesel sem, da nas občinstvo tako sprejema. Letos smo imeli v ansamblu nesrečo, zaradi srčne kapi je umrl naš član **Vojko Gričnik,** drugi basist in bas kitarist. Kazalo je že vse, da nadomestila ne bo lahko dobiti. Kljub težavam smo poskusili in se potrudili, da smo prišli na Ptujski festival. Imam občutek, kot da bi doživljal ponoven glasbeni krst. Naš novi član je **21-letni Rajko Zidovnik** iz Slovenjske Bistrice, ki poje in igra bas kitaro ter bariton.«

Ptuj, je bilo mesto vaših zmagoslavnih nastopov v preteklosti, to ste dokazali tudi letos?

»Od leta 1985 naprej smo se udeleževali ptujskih festivalov in vedno osvojili zlato Orfejevo značko za kvaliteto in eno izmed nagrad - dvakrat 3. nagrado občinstva in trikrat 1. nagrado občinstva. V retroperspektivnem delu 20. ptujskih festivalov je bila viža Ko oče praznuje izbrana za naj vižo dvajsetih festivalov. Lani smo dobili kar štiri nagrade in Korenovo plaketo za najboljšo pevsko izvedbo. Ta uspeh smo na letošnjem Ptuju '91 ponovili, v večeru novih viž smo dobili tri nagrade. Skladba **Veselje na vasi je dobila 1. nagrado občinstva in 2. nagrado strokovne komisije, skladba Nocoj grem vasovat pa 2. nagrado občinstva.** Trio z diatonično harmoniko in štiriglasnim prepevanjem gre ljudem hitro v uho in jim je blizu...«

Ansambel Bratje iz Oplotnice

Maja ste posneli televizijsko oddajo, ki pa je bila zaradi žalosti umaknjena s predvidenega programa in prikazana septembra. Vsebovala je tudi skladbe z nove kasete?

»Po prvi kaseti je po treh letih letos izšla druga kaseta z naslovom **Strički,** ki ima v primerjavi s prvo bolj čustvene melodije. Naslovna viža **Strički pojejo ob zibki,** je bila zelo priljubljena tudi v tekmovanju Lojtrca domačih '91 in februarja zmagala, sledi ji decembrsko sodelovanje v finalu. Za našo prvo polurno televizijsko oddajo je bilo veliko pisem televizijskih gledalcev, zato so se v uredništvu pod urednikovanjem **Borisa Kopitarja** odločili, da posnamejo oddajo domači ansambli z nami v Oplotnici in krajih pod zelenim Pohorjem. Vanjo smo uvrstili naše vesele razpoloženjske polke in sentimentalne valčke, jaz pa sem se predstavil tudi kot solist na harmoniki, z vižo z lanskoletne **solistične kasete Frajtoner'ca.«**

Sedaj že veliko nastopate, vzporedno pa pripravljate nov projekt?

»Skoraj vsak vikend imamo igranja, jesenske veselice bodo v zaprtih prostorih, gostovali pa bomo tudi v Švici in Nemčiji. Melodije za tretjo kaseto so že izbrane in jih pridno vadimo, saj je pred nami jesenski termin snemanj.«

STROJNO VEZENJE APLIKACIJ
OLGA BREZAR, Britof 112 A, tel.: 064/241-694

FINAGLOVA PRAVILA

1. Če kaj začneš, moraš vedeti, za kaj gre.
2. Vedno imej urejene podatke - to dokazuje, da si delal.
3. Vedno najprej reši krivulje, potem vnašaj svoje podatke.
4. Če je sumljivo, naj zveni prepričljivo.
5. Znanstveni poskusi morajo biti ponovljivi - vedno se morajo ponesrečiti na enak način.
6. Ne verjemi v čudeže, zanesi se nanje.

Računalniška šola Opus odprta

Zametek bodoče zasebne šole?

Kranj, 30. oktobra - Med poletnimi počitnicami je zasebna firma Opus iz Kranja ponudila šolskim otrokom, ki jih zanima računalništvo, poletne računalniške delavnice. Odziv med starši in otroki, seveda, je bil nepričakovano dober, zato so v Opusu stopili še korak dlje; odprli so celoletno računalniško šolo s programi, prilagojenimi za različne starosti otrok in mladine pa tudi za odrasle. Šolo, ki domuje v Poslovnem centru Planina, so slovesno, kot se taki novosti pritiče, odprli minuli petek.

Trenutno je v šolo vpisanih 72 otrok, mnogi od njih so se zanjo ogreli prav v poletnih računalniških delavnicah. Najmlajša deklica ima komaj šest let, vodijo pa kajpak osmošolci, med katerimi dva že presegata srednješolsko raven znanja in bi bila lahko celo asistenta učiteljem.

Glede na starost in računalniško znanje, ki ga obvladajo, so razporejeni v šest skupin po dvanajst, naslednja, že sedma bo začela delati novembra. Šola bo, kot rečeno, celoletna, pouk vsak teden po dve uri. Vanjo prihajajo otroci z vseh koncev kranjske občine, še več iz okolice kot iz samega mesta, in tudi iz drugih sosednjih občin, denimo, iz Škofje Loke. Prerivanja za računalniki ni, saj ima vsak svojega, in to najsodobnejšega, kakršnega si v šolskih računalniških krožkih lahko samo želijo.

Zdaj so v Opusu ponudili posebni računalniški program, zaokrožen v petnajst ur, tudi dijakom in študentom.

Učitelji so skrbno izbrani. Prihajajo iz vrst srednješolskih učiteljev, pred tem pa so opravili kratek "tečaj" iz metodike dela z mlajšimi učenci.

Direktor Opusa, firme za računalniški inženiring, Pavel Okorn, pravi, da je otrok največji moto gibanja. V računalniški šoli želi dati otrokom osnovni vpogled v računalništvo, sposobnejše in ukaželjnejše pa popeljati še dlje.

»Moja velika želja je, da bi računalniška šola dolgoročno zrasla v zasebno šolo. Vem, da ledine ne bo lahko orati, posebej ne, ker šola ne prinaša dobička. Oziramo se po tujih izkušnjah, kjer imajo za take namene najrazličnejše sklade. Razmišljamo, da bi tudi za našo bodočo šolo ustanovili poseben sklad, v katerega bi donatorji prispevali denar. Nekaj posluha za ta načrt se že kaže. Od šolskega ministrstva namreč, vsaj zaenkrat, najbrž ne moremo pričakovati kakšne bistvene pomoči,« pravi Pavel Okorn.

Podjetni zasebnik bo bržkone uspel. Zaledja za bodočo redno šolo mu, sodeč po odzivu v sedanjo računalniško šolo, ne bo manjkalo. Če se za študij odloči samo polovica sedanjih učencev in tistih, ki bodo najbrž še prišli, bo dovolj.

Ne nazadnje na srednji stopnji ni več računalniške šole. Gimnazija, ki je pred leti izobraževala za ta program, se je vrnila v kolesnice splošnoizobraževalne srednje šole, sedanje tehnične šole pa imajo pouk računalništva tudi zelo okrnjen.

»V naših podjetjih so z računalniško opremo in programi, ki jih trenutno imajo, kar preveč zadovoljni. Vendar gre razvoj na tem področju v svetu bliskovito naprej. Neverjetno je, kaj vse, denimo, v ZDA delajo s filmom, zvokom in računalnikom. Večno ne bomo mogli capljati zadaj. Računalnikarje rabimo. Ne le programerje, za to smer se bo odločila morda peščica mladine; v naši šoli bomo vzgajali predvsem bodoče menedžerje,« razkriva direktor Opusa Pavel Okorn. ● **H. Jelovčan, foto: G. Šinik**

VREMENSKI PREGOVOR ZA NOVEMBER

Kakrkšno vreme na Lenarta kane,
tako vse do božiča ostane.

VREMENSKI PREGOVOR ZA NOVEMBER

Martin naj bo suh, da pozimi raste kruh.

Ostanki vojne

V začetku tega tedna so minili štirje meseci od napada jugoslovanske vojske na Slovenijo. Na današnji dan so nam junija »delali družbo« tanki, vojaški transporterji; migi so tolkli po Krvavcu in Brniku, iz Adriinih letal so naredili cedila; tiste dni smo vsi natanko vedeli, kje imamo zaklonišča, itd. In Gorenjski glas je izhajal, kljub vojni, redno.

Kljub štirim mesecem od teh zgodovinskih dogodkov za mlado slovensko državo, smo v tem času dočakali skorajda neverjetne stvari: okupatorske jugoarmade ni več na slovenskih tleh, sledovi agresije pospešeno izginjajo, osamosvojitveni koraki so občutni in razpoznavni. Le še sem in tja je kakšen ostančič vojne - skorajda že zgodovinski spomenik. Naš fotoreporter Aleš Gorišek je zabeležil dva prometna znaka v naselju Loka pri Tržiču ob novem priključku na cesto v industrijsko cono. Pred štirimi meseci so obrambno osveščeni krajani iz besede »stop« naredili kratico slovenske vojske. Ker je pred zimo potrebno pri vzdrževanju cest narediti dosti bolj potrebne stvari, verjetno večina voznikov nima nič proti, če jih pogled na oba znaka opominja na to, da so še pred štirimi meseci s svojimi vozili trepetali pred letalskimi napadi.

In so... zajebali vse...

... kar se je zajebat dalo. Tako Zoran Predin v Praslovanu, kot zadnji nastopajoči na dobrodelnem koncertu Rock proti vojni, ki se je zgodil v četrtek v dvorani kulturnega doma na Primskovem. Da ne bo pomote, ve se, kdo je na Balkanu kaj zajebal, ve pa se tudi, da je bil koncert mega dogodek, tu nekje pa je treba iskati tudi oba organizatorja in sponzorje. "Dam pa že rajš tle 150 jurjov, kot pa za eno pizzo," je ugotovil eden izmed tisočih darovalcev, po večini najstnikov. California, Šank Rock, Tomaž Domicelj, Parni Valjak, Avtomobili in Zoran Predin so v tej zadevi pač napravili svoje, dober žur. Kljub staremu slovenskemu grbu, ki je visel nad odrom zagotovo drži, kar je govoril Tomaž, namreč o generalskih pizdah, ki pijejo konjak, medtem ko drugi umirajo na bojiščih. No viška veselja, da bi kdo po zraku zabingljal s Slobotovimi j... sicer ni bilo, smo pa zato zbrali novih 100.000 za obrambo ali pa boj proti njemu. ● **Igor Kavčič, foto: Gorazd Šinik**

Vasvija Oraščanin, mirovna aktivistka iz Bosne

Če pametni molčijo, kraljuje norost

Kranj, oktobra - Vojna na Hrvaškem je prignala v Slovenijo veliko beguncev. VASVIJA ORAŠČANIN, novinarka po poklicu, zadnje čase pa predvsem aktivistka mirovnega gibanja, je morala iz domače Bosanske Dubice prav zaradi svojih mirovnih prizadevanj. Srbi, ki so po volitvah v tem kraju dobili oblast, so namreč prepričani, da so mirovna gibanja naperjena zoper srbstvo. Vasvija je v pogovoru nizala predvsem mirovne pobude svojega gibanja, ki jo polno zaposluje tudi v izgnanstvu, čeprav ji kot begunka ni prihranjena tudi težka osebna kriza. S 5-letno hčerko zdaj gostuje pri prijateljih v Kranju.

Vasvija Oraščanin koordinira narodno mirovno gibanje Jugoslavije s sedežem v Bosanski Dubici, mestecu, 12 kilometrov od Hrvatske Kostajnice. Trije narodi, hrvaški, srbski in muslimanski živijo tam, dve mesti, Hrvaško in Bosansko Dubico, deli samo reka. Prej so živeli v soglasju, čeprav je v Bosanski Dubici pretežno muslimansko prebivalstvo, pri sosedih hrvaško, v vaseh pa srbsko. Po zmagi srbske demokratske stranke na volitvah se je v obeh mestecih na Uni začela propaganda po velikosrbskem scenariju o ogroženosti Srbov na tem območju. Najprej je iz Hrvaške Dubice pobegnilo srbsko prebivalstvo, za njimi Hrvatje, tako da je mestece opustelo, v njem sta ostali le Hrvatska garda in MUP. Predvojni psihozi je prispevala tudi mobilizacija vojske (ponoči so nam vpadali v stanovanja), ki so jo mnogi, tudi Vasvijin mož, ki je kot nevropsihiater rezervni ogicir JA, odklonili. To je izzvalo bes militantnih struktur v tem delu Bosne.

Shod na mostu miru

»Z možem sva se zelo bala. Prosrbske sile so tolkle iz bosanske na hrvaško stran mesec dni. Mož je dejal: vidiš, kaj se dogaja: ko pametni molčijo, norost kraljuje! Tedaj sva se sklenila povezati z ljudmi, ki se prav tako bojijo in nasprotujejo vojni. Našli smo se in organizirali mirovno gibanje treh narodov,« je motiv za osnovanje gibanja za mir avgusta pojasnila Vasvija. »Prva večja akcija je bil mirovni zbor v Bosanski Dubici, kamor je prišlo 15.000 ljudi, tudi veliko tujih novinarjev, ki so se čudili mirovnemu zboru na sredi med dvema vojskama, ki se gledata prek puškinih cevi. Komentirali so nas kot obupen poskus ljudi, da bi prehiteli vojno. Pozvali smo vse, ki se bojujejo, naj odložijo orožje, naj trije narodi tako kot doslej živijo v miru, da ne želimo oboroženih formacij, da nočemo biti tamponska cona. Pozvali smo jih, naj prekoračijo most, česar jih je bilo strah, saj so oblasti to prepovedovale, pod mostom pa so plavala trupla mrtvih gardistov. Pozvala sem samo ženske, ker sem se bala incidenta, toda tudi moški so krenili dostojanstveno z rokami na hrbtih za njimi. Na drugi strani so nas pričakali gardisti, se z nami rokovali, ženske so polagale cvetje v puškine cevi. Tudi gardisti so rekli, da se nočejo vojskovati, naj se "oni glavonje gore dogovore" (Tudjman in Milošević). Njihova vojna da je obrambna vojna. Dolga kolona je šla prek mostu in nazaj: ta slika je obšla svet. Ljudje v drugih državah so videli, da v državi, kjer vladata barbarstvo in divjaštvo, obstajajo mirovna gibanja kot v civiliziranem svetu.«

Mirovne akcije so si avgusta naglo sledile. Druga je bilo podpisovanje listine miru sredi mostu med dvema Dubicama. Pričakovali so podpis od legalnih oblasti obeh Dubic: češ če so že tu, naj bodo garant miru prebivalcev, in Hrvatov in Srbov in Muslimanov. Sodelovalo je 19 predstavnikov mirovnih gibanj iz drugih delov Jugoslavije.Žal so to listino miru, apel ljudi, ki se nočejo vojskovati, podpisale samo hrvaške sile in mirovniki.

»Povabili so nas tudi k mirovnemu shodu v Kostajnico, kjer so divjali hudi boji, zloglasni Banijci so se tolkli s Hrvati, ljudje so se izseljevali. Hoteli so manifestirati mir s prehodom mostu s Hrvaškega v Bosansko Kostajnico, vendar je bilo tam huje kot pri nas, saj je bil most miniran. S kolegom (ki je bil kot predstavnik mirovnega gibanja že pri De Cuellarju) sva šla na ta zbor in prva prečkala most, sledilo pa je tri tisoč ljudi. Kostajnica je kasneje padla.«

Pismo De Cuellarju, Carringtonu, Adžiću...

"Dubička iniciativa", kakor je tisk poimenoval koordinacijo mirovnega gibanja, je priredila tudi veliki pohod miru iz Bosanske Dubice v Beograd in Zagreb, kamor so nosili listino miru. 20 mirovnih organizacij je, razdeljenih v dve koloni, krenilo proti obema ciljema. Na žalost se je na listino podpisal samo predsednik Tudjman, v Beogradu pa so naleteli pri oblasteh na zelo grob sprejem, medtem ko so se številni ljudje želeli pridružiti gibanju za mir.

»Ljudje nočejo vojne. Srbskim prebivalcem so oprali možgane z ustrahovanjem, da jih bodo ustaši pobili, požgali vasi, maltretirali otroke, toda ko smo kontaktirali z ljudmi srbskega porekla, so nam zatrdili, da se jim ni s strani hrvaške garde in policije zgodilo nič hudega. Vojska je s srbskimi rezervisti in s tanki, da bi "zaščitila" srbsko prebivalstvo, vseeno vkorakala v Dubico. Dan in noč so tolkli na hrvaško stran, da se je zemlja tresla. Mirovniki smo pisali pismo De Cuellarju, podpisali so ga predstavniki drugih mirovnih organizacij, hrvaških, srbskih, kar je presenetilo tudi samega generalnega sekretarja svetovne organizacije. Pisali smo tudi lordu Carringtonu: Evropa v tej grozni vojni, ko najbolj trpi civilno prebivalstvo, še vedno stoji ob strani. Mirovna gibanja skušamo prepričati svet, da ne gre za državljansko vojno na Balkanu, pač pa za osvajalno vojno velikosrbske politike, kjer je na žalost vojska stopila na srbsko stran zaradi prosrbskega lobija v generalštabu. Zaradi mojih mirovnih prizadevanj sem bila srbskim oblastem sumljiva, prisluškovali so mojemu telefonu, v slabo so mi šteli pismo generalu Adžiću. V Dubico so vkorakali Banijci, srbski rezervisti, vojska. Most v Dubici je zrušen, začelo se je strašno rušenje, ropanje mesta. V Dubici imajo mojo sliko in pismo Adžiću, zato sem pred mesecem dni z družino pobegnila iz mesta.«

Mama, kajne, da nismo begunci?

Svoje čase je Vasvija prihajala v Slovenijo kot turistka, zdaj pa kot begunka, in čeravno so jo prijatelji lepo sprejeli, izgnanstvo vendarle rojeva osebnostno krizo. V Sloveniji je takoj navezala stike z gibanjem za kulturo miru in nenasilja v Ljubljani, kjer zdaj nastaja nekakšna koordinacija mirovnih gibanj. Več samostojnih mirovnih organizacij skupaj dela za mir. Prva skupna akcija je bilo pismo lordu Carringtonu o preprečevanju nasilja v Jugoslaviji.

»Ko umira neka militantna politika, umira kot ranjena žival: češ za mano potop. Vse ruši, na teh ruševinah pa se rojevajo nove duhovne organizacije, s katerim se ukvarjajo nekompromitirane osebe, zelo izobražene, zelo altruistično nastrojene, s humanimi vrednotami. Zato me moti pasivno razmišljanje ljudi, češ kaj lahko storimo zoper oblast in vojsko, toda vsak človek je lahko sooblikovalec svojega časa. Sodelujem, da bi bil ta čas drugačen, da bi se med državami neovirano gibali ljudje, kapital, blago, ideje. Toda v teh militantnih državah to ni mogoče. Zato naj mirovna gibanja in ljudje dobre volje pomagajo povrniti narodno zaupanje. Moramo pa se organizirati, ne pasivno spremljati vojne grozote izpred televizorja. Vem, da se dogajanje v Bosni lahko zavleče več let, če se bo tudi tja razširila vojna, zato sem pač tu in svoje poslanstvo opravljam iz Slovenije. Tu sem lepo sprejeta, gibljem se v intelektualnih krogih, vendar za dolgo ne morem izkoriščati gostoljublja prijateljev. Za hčerko je begunstvo zelo neprijetna izkušnja, zapustiti je morala prijatelje v vrtcu, pogrešala je očeta... Prijateljem z nizozemske TV je zadnjič izjavila: ne maram te države, nihče ne govori dubički jezik, otroci me porivajo, nisem begunka... Ko smo prvikrat bežali od doma v Prijedor, me je vprašala: kajne, mami, da mi nismo begunci? Iščemo stanovanje, vendar vsi zahtevajo denar vnaprej, mi pa smo v naglici bežali od doma z enim samim kovčkom, tako da te možnosti nimamo.«

● **D. Z. Žlebir, foto: G. Šinik**

Drugi otroški parlament v Kranju

Prosti čas odmerja tudi denar

Kranj, 29. oktobra - Na lanskem srečanju otrok občine Kranj s predstavniki vlade so najmlajši prvič postavljali vprašanja in sprejemali pobude o varnem in zdravem okolju. Letošnji otroški parlament pa se je dotaknil področja, ki ga mednarodna konvencija o pravicah otrok še posebej trdno brani, namreč pravice otrok do prostega časa in igre.

Letošnja teden in mesec otroka sta tudi v Kranju minila v senci vojnih dogajanj v sosednji Hrvaški, kjer so otroci prikrajšani za srečno in brezskrbno otroštvo. V tem tednu so zanje po kranjskih osnovnih šolah zbirali igrače, knjige, oblačila in obutev za vrstnike v stiski, zlasti za tiste, ki so se zaradi nesrečnega spleta okoliščin znašli v izgnanstvu. Pod geslom »Medvedek in barvice za prijatelja« so kranjski otroci za male hrvaške begunce zbrali veliko tistega, kar pogrešajo v izgnanstvu.

Na drugem otroškem parlamentu, ki ga je vešče vodila osnovnošolka Tina Križnar iz Preddvora, pa so se razgovorili zlasti o senčnih plateh prostega časa. Namenjen naj bi bil sprostitvi in rekreaciji, pa je bilo iz številnih ust slišati kritike na račun premajhnih in prezasedenih šolskih telovadnic, nedostopnih in slabo vzdrževanih igriščih, zlasti na Planini manjka življenjskega in igralnega prostora, saj otroke z igrišč pode starejši mladci, z zelenic pa odrasli, tamkajšnji gozdiček pa krčijo zaradi gradnje parkirišč. Otroci si želijo več krožkov, interesnih dejavnosti, veselo in ustvarjalno šolo, toda vse te želje so povezane z denarjem. Zaradi tega je vse manj tudi poučnih ekskurzij, za končne izlete pa morajo šolarji zbirati denar s šolskimi plesi. Seveda odraščajoča mladež ne bi imela nič zoper tak način, ko se plesi ne bi sprevrgli v razgrajanje in razdejanje šolskega prostora, za katerega morajo potem organizatorji poravnavati škodo na račun izleta.

Veliko podobnih pripomb so poslanci tokratnega otroškega parlamenta naslovili na občinsko vlado. Njen podpredsednik Marjan Kne otrokom ni mogel obljubiti nič spodbudnega, saj je šola zaradi razmer močno obubožana. Predvidenih ali samo obljubljenih prizidkov k pretesnim šolam še nekaj časa ne bo, na telovadnice bo treba še počakati, z novim šolskim letom bo še manj denarja za razne interesne dejavnosti, ki si jih otroci in starši želijo brezplačne, zdaj pa morajo za nekatere seči precej globoko v žep. Prosti čas, ki je pri šolskih otrocih hočeš nočeš močno vezan na šolo, žal v veliki meri kroji denar. ● **D. Z. Žlebir**

UGODEN NAKUP
ŽAGANEGA LESA
Po zelo ugodnih cenah - od 3.600,00 SLT dalje - lahko kupite smrekov žagan les V. kvalitete, debeline 24 mm in 38 mm.
JELOVICA
Informacije:
Kidričeva 58, 64220 ŠKOFJA LOKA
tel.: 064/631-241 int. 208, fax: 064/632-261

Slovenija 2000 in rak

Rak v Sloveniji

Zločeste novotvorbe (maligne neoplazme) so v Sloveniji že več kot 20 let na drugem mestu vzrokov smrti, takoj za boleznimi srca in ožilja. Njihov delež je približno 20-odstotni, kar pomeni, da vsak peti od umrlih umre zaradi raka! Glede na indice, (število na novo zbolelih za rakom v enem koledarskem letu) sodi Slovenija v sredino lestvice dežel, ki imajo zbrane tovrstne podatke. Te podatke zbirajo registri raka, ki pa, žal, ne zajemajo vseh svetovnih območij. V Jugoslaviji imamo samo dva kvalitetna registra, v Ljubljani in v Zagrebu, od katerih ima ljubljanski najdaljšo tradicijo, saj zbira in redno objavlja strokovne podatke že od leta 1950.

Po podatkih slovenskega registra raka je leta 1986 na novo obolelo 5.750 prebivalcev (290 na 100.000), od tega 2890 moških (300,7 na 100.000) in 2860 žensk (280,4 na 100.000). Trend indicev narašča, kar do neke mere lahko pripišemo staranju prebivalstva, zlasti pri ženskah. Glede na stopnjo naraščanja predvidevamo, da se bo število novih primerov do leta 2000 dvignilo nad število 6000. Na ta trend vplivajo predvsem najbolj pogostne oblike rakavih obolenj, pljučna pri moških in rak dojk pri ženskah, ki nenehno naraščata ne glede na staranje prebivalstva. Podobno velja za rake na debelem črevesu, prostati in trebušni slinavki. Upadanje indicije ugotavljamo le pri rakih želodca in materničnega vratu.

Glede na letno število novozbolelih in umrlih za rakom ugotavljamo, da v povprečju več kot tretjina zbolelih ne podleže tej bolezni. V Sloveniji živi sedaj več kot 25000 ljudi, ki bolujejo ali pa so zboleli za rakom, sodimo pa, da se bo to število povečevalo. Preživetje rakavih bolnikov, ki preživijo najmanj pet let po zdravljenju, je med moškimi okrog 20 odstotkov, pri ženskah pa celo 40 odstotkov; bolje je pri tistih, pri katerih so bolezen odkrili v lokaliziranem stadiju. Zaradi napredka v zdravljenju in zgodnejšem odkrivanju se ta delež nenehno povečuje. Vse večje breme rakavih obolenj in izboljšanje uspehov zdravljenja ob zgodnejšem odkrivanju bolezni potrjuje pomen primarne in sekundarne preventive, če želimo v prihodnje zmanjšati umrljivost za rakom, kar je cilj Svetovne zdravstvene organizacije o zdravju za vse do leta 2000. Storiti vse in živeti tako, da bo tveganje zboleti za rakom čim manjše, je primarna prevencija, zgodnje odkrivanje že prisotnih rakavih obolenj, ki omogoča uspešno zdravljenje, pa sekundarna prevencija.

ELITA
MURA
Ne iščite teh modnih oblačil kjerkoli!
V KRANJU JIH LAHKO KUPITE SAMO PRI NAS!
Elita

IMPEKS
- Import Export, d.o.o., Tržič
Koroška 26, 64290 Tržič
tel.: 064 50 348
fax.: 064 52-079
- Mini Market
Trg svobode 18, 64290 Tržič
tel.: 064 52-378

IZKORISTITE PRILOŽNOST ZA NAKUP AUDIO - VIDEO - TEHNIKE PO STARIH CENAH!
BTV SYNTRONIX - 51 cm za samo **20.990 SLT**
BTV GORENJE - 55 cm za samo **31.000 SLT**
BTV GORENJE - 56 cm za samo **29.990 SLT**
VIDEOREKORDER UNIVERSUM za samo **19.990 SLT**
GLASBENI STOLP GOLDSTAR za samo **14.900 SLT**
GLASBENI STOLP NORDMENDE za samo **24.900 SLT**
MINI GLASBENI STOLP ANITECH za samo **9.590 SLT**
Nudimo vam veliko izbiro barvnih televizorjev, videorekorderjev, glasbenih stolpov - CD, prenosnih radio - CD - kasetofonov priznanih proizvajalcev Nordmende, Loewe, Goldstar, Silva Schneider, Samsung...

REMONT p.o. KRANJ **ŠKODA FAVORIT 12 % CENEJE**

ALPETOUR REMONT KRANJ LABORE ponovno sprejema vplačila za vozila ŠKODA FAVORIT z 12 % popustom.
Dobava takoj.

Telefon: 223-276.

AVTO ŠOLA ing. HUMAR

ORGANIZIRA **TEČAJ CESTNOPROMETNIH PREDPISOV** v kranjski gimnaziji
ZAČETEK TEČAJA BO V PONEDELJEK **4. 11. ob 18. uri**

VOZILI BOSTE NA SODOBNIH VOZILIH **R 5, GOLF** IN NA MOTORNEM KOLESU **YAMAHA**

☎ 311-035

JEANS CLUB PETRIČ

KRANJ
Koroška c. 16
tel: 064/212 249

ŽREBANJE
30. 12. 1991
Rezultati bodo objavljeni v Gorenjskem glasu

NAGRADNA IGRA, V KATERI SODELUJE VSAK KUPEC

1. nagrada
VIDEOREKORDER
2. nagrada
BON V VREDNOSTI 4.000,00 SLT
3. nagrada
10 x PIZZA IN PIVO V PIZZERIJI **ORLI** TENETIŠE
4., 5. nagrada
BON V VREDNOSTI 1.500,00 SLT
IN ŠE **SUPER NAGRADA**
POLET Z AKROBATSKIM LETALOM PILOTA TOMA POLANCA

JEANS CLUB PETRIČ - NAJ... JEANS CLUB

SAMSUNG Electronics **SAMSUNG** Electronics

IZKORISTITE ŠE ZADNJO PRILOŽNOST NAKUPA PO STARIH CARINSKIH DAJATVAH NA DVA OBROKA

HI FI STOLP: CD gramofon, digitalni radio, ura, budilka, spomin, dvojni kasetofon, navadni gramofon, daljinsko upr. **SAMO 21.990,00 SLT**
VIDEOREKORDER, 3 glave, VPS, počasni posnetek, 8/365 dni, daljinsko upr., LCD **SAMO 23.490,00 SLT**
televizorji, ekran 70, 51 cm, z ali brez TTX
za takojšnje gotovinsko plačilo 5 % POPUST

CDA

del čas
od ponedeljka
do petka
9 do 12 ure,
od 15. do 19 ure
CENTER KRANJ
C. Talcev 3
(pri gostilni Blažun)
tel.: 212-367

SERVIS SIMCA-TALBOT
SUBARU

Jože Komljanec
zg. Lipnica 6
64246 Kamna gorica
Tel. (064) 74-405

V zalogi novi in rabljeni rezervni deli.
Odprto vsak dan od 8. ure dalje, ob sobotah po dogovoru!

AVTO ŠOLA VIC

VIC - MERDI VOZNIK
KOROŠKA 5 (HOTEL CREINA)
tel. 213-160 int. 212
328 - 602

- Teoretično in praktično izobraževanje
- Izposoja osebnih avtomobilov, vožnje parok z voznikom in Video kamera.

RENT - A - CAR

ZAM

ODPRTO: PO-PE 8.30-19
SOBOTA 8-13
INFORMACIJE 064/50795

30.10.-9.11.

SALON POHIŠTVA DETELJICA

Akcijska prodaja sedežnih garnitur!

Po izredno ugodnih cenah!!

POLEG TEGA VAM NUDIMO POHIŠTVENE IZDELKE IZ REDNE LASTNE PROIZVODNJE TER IZDELKE DRUGIH PROIZVAJALCEV

PRIDITE, NE BO VAM ŽAL!

UGODNO
ZA GOTOVINO
MASIVNA KOTNA KLOP Z MIZO
SAMO 15.716 SLT
PISALNA MIZA
SAMO 3.932 SLT

Tudi starost je lahko lepa

Samo zasedeti se ne

Posebna živahnost je vela zadnjič iz obeh restavracijskih prostorov Društva upokojencev v Kranju. Lepo je pri njih, poleti so vse prenovili, prebelili, tako da so Batistovi napisi starih slovenskih izrekov na steni nanovo zaživeli. V nekem posebno slovesnem pričakovanju je bilo vse skupaj; tokrat so se tu zbrali le tisti kranjski upokojenci, ki svoj prosti čas koristno uporabljajo v raznih športnih dejavnostih in se tako pripravljajo na starost.

Pripravljajo, poudarjam, kajti o starosti tu ni bilo ne duha ne sluha. Ena sama vitalnost in dobra volja, kot bi se vse skupaj ne dogajalo v društvu upokojencev, temveč kot bi se zbrali športniki kakšne krajevne skupnosti. Tokrat so prišli, da jim predsednik društva podeli diplome za njihove dosežke na raznih področjih športa.

Tudi Janina Jereb še ne spada v tole rubriko, saj je svoje tretje obdobje življenja komaj začela. Vendar bi jo rada dala za zgled, kako pomembno je zgodaj spoznati, da so lepa lahko tudi leta staranja, če najdeš pravo družbo, zdrav način življenja. Janina se je dolga leta borila z boleznijo. Prinesla jo je s seboj z rodne Poljske, kjer je preživela enega od najhujših nemških koncentracijskih taborišč na Poljskem. Potem je bila v Kranju tekstilna delavka, nazadnje je kot invalidka ravnala robčke in opravljala druga lažja dela v kranjskih invalidskih delavnicah v nekdanjem Inteksu. Pred osmimi leti se je upokojila, a je ostala aktivna. To je tista prijazna prodajalka, ki jo srečujemo na skorajda vseh gorenjskih sejmih; prodaja razne plastične izdelke plastičarja Kokalja z Bleda. Tudi v Zagreb na velesejem v Radgono, v Celje gre z njegovo robo. Vedno prijazna, nasmejana. Včasih je že kolesarila. Ko je bil sneg po travnikih okrog Planine, je tudi tekla na smučeh, v hribe pa še ni hodila. Pri upokojencih so jo spravili tudi v višine.

"Nikoli bi ne verjela, da bi jaz kdaj lahko prišla na vrh Kriške. Do Gozda sem se še potrudila, potem sem pa sklenila počakati druge, da se bodo vrnili z vrha. A sta se me lotila Šparovčeva dva. Meta me je učila hoje v hrib, kako dihati, me spodbujala... In uspelo mi je! Jokala sem od veselja na vrhu Kriške. Potem smo se pri Primožku v Pristavi prav luštno imeli!

Lepo je s planinci. Grem tako daleč, kolikor pač zmorem. Ko so šli drugi na Mojstrovko, sem šla z njimi do Vršiča, šli smo skupaj na Mohor, Šmarno goro, zadnjič smo šli na Stegovnik. Planinci so prijazni, pozorni fantje. Na Stegovnik, ki je bil zame kar malce hud podvig, so mi pomagali nesti nahrbtnik; gor grede Jože Šparovec, nazaj pa Dušan Feldin. Če se le dobro počutim, grem z njimi. In kolesarim tudi. Lani smo s kolesarji nekajkrat prekolesarili kar po 70 kilometrov poti. Najtežja pot se mi je zdela po stari cesti na Bled, v Ribno in okrog jezera ter nazaj v Kranj. A človek z vsake take ture pride kot prerojen. Jutri bomo šli s kolesi po kostanj nad Golnik. Vem, da bomo spet imeli prelep dan."

Janina Jereb ni zbrala petdeset in več točk, kolikor so jih posamezniki največ dosegli, a zato ni nič manj ponosna na svojih štiriindvajset točk. Ko bi ji zdravje in moči pa tudi čas dovoljevali, bi jih zagotovo več. Glavno je, da sodeluješ, da se gibliješ, da si v družbi in da se ne zasediš. Nak, za to se pri Janini ni bati. ● D. Dolenc

V E S T I

Krvodajalske akcije v novembru

Rdeči križ Slovenije novembra vabi na krvodajalsko akcijo tudi ljudi iz radovljiške občine. 8. novembra bo krvodajalska akcija v Bohinjski Bistrici, in sicer v Domu Joža Ažmana, 11., 12., 13. in 14. novembra v Zdravstvenem domu na Bledu, 15. novembra pa še v sindikalnem domu v Kropi. Odvzemi krvi bodo od 7. do 13. ure. Kdor želi storiti humano dejanje, naj se prijavi pri poverjeniku v podjetju ali na občinski organizaciji Rdečega križa v Radovljici.

Srečanje slovenskega in avstrijskega RK

Ljubljana, 28. oktobra - Pretekli teden sta delegacijo Rdečega križa Slovenije na Dunaju sprejela predstavnika Rdečega križa Avstrije, generalni sekretar Hans Polster in dr. Fridrich Wendl, predstavnik avstrijskega RK v Mednarodnem komiteju RK. Beseda je bila o vzpostavitvi stikov in sodelovanju obeh nacionalnih organizacij ter pomoči RKS na mednarodni konferenci, ki bo od 22. novembra do 6. decembra v Budimpešti. Avstrijski Rdeči križ je slovenskemu že obilo pomagal, med drugim tudi pri reševanju problematike beguncev.

ISKRICE

Vse, kar je dobrega v življenju, je protizakonito, nemoralno ali redi. Edine tri zveste stvari v življenju so: denar, pes in stara ženska. Naj te ne skrbi dilema, ali si bogat ali reven, dokler lahko živiš lagodno in imaš vse, kar si želiš...

GORENJSKI GLAS
več kot časopis

Nagradna križanka Ljubljanske banke
Gorenjske banke d. d. Kranj

31/X.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21

Izpolnjeni kupon z vpisano rešitvijo, nalepljen na dopisnico, pošljite v uredništvo Gorenjskega glasa, 64000 Kranj. Pri žrebanju bomo upoštevali vse pravilne rešitve, ki jih bomo prejeli do četrtka, 7. novembra 1991, do 8. ure. Ne pozabite pripisati svojega naslova!

Za današnjo križanko razpisujemo naslednje nagrade:

1. nagrada: hranilna knjižica LB Gorenjske banke z začetno vlogo 3.000,00 SLT
2. nagrada: hranilna knjižica LB Gorenjske banke z začetno vlogo 2.000,00 SLT
3. nagrada: hranilna knjižica LB Gorenjske banke z začetno vlogo 1.000,00 SLT.
4., 5. in 6. nagrada: praktično darilo LB Gorenjske banke

Križanka OPTIKA SMOLIČ Šenčur

V uredništvo smo prejeli 1215 pravilnih rešitev križanke Optika Smolič Šenčur. Pravilna rešitev se glasi: V SLUŽBI DOBREGA VIDA

Bralec iz Škofje Loke nam je poslal rešitev **V SLUŽBI DOBREGA VINA**, vendar je odgovor napačen, čeprav se približujemo Martinovemu! Komisija v sestavi Stanko Logar (bralec Gorenjskega glasa) in Radmila Brujič ter Tomaž Gruden (Gorenjski glas) je izžrebala naslednje nagrajence:

1. nagrada: Ana Kocič, Mlakarjeva 24, Kranj
2. nagrada: Peter Finžgar, Cankarjeva 44, Radovljica
3. nagrada: Jože Jordan ml., Golniška 50, Kranj
4. nagrada: Jožica Mišič, Kidričeva 27, Kranj
5. nagrada: Stanka Zupan, Smledniška 1, Kranj
6. nagrada: Anica Perne, Mlakarjeva 24, Kranj

Prvi trije nagrajenci prejmejo vrednostni bon, ki ga lahko koristijo v Optiki Smolič v Šenčurju, ostali pa dobijo praktične nagrade Gorenjskega glasa.

GORENJSKI GLAS
DEL MOLEKULE
REKA V JUŽNI FRANCIJI
POVRŠINA, OBMOČJE
AVTOR KRIŽANKE R. NOČ
ŠUNKA
ESTONSKI ESTRADNI PEVEC (GEORGJ)
NAJVEČJA LUKA OB KASPUSK. MORJU
DRŽAVA INDIJSKE UNIJE (ČAJ)

AM. FILM. IGRALKA GARDNER
GOZDNI SADEŽ
KANADSKI POPEVKAR (PAUL)
RUS. POTOVALNI VOZ S STREHO
T. IZDELOVALEC GODAL
URADNI SPISI
BOJAN ADAMIČ
FR. REKA, PRITOK SEINE
GORENJSKI GLAS
TIPALKA PRI ŽUŽELKAH
ST. ŠVIC. SMUČ. SKAKAČEC (CHARLES)
KALIJ. SOL
LUKA V IZRAELU
ROPARSKA ŽIVAL
ESKIMSKI ČOLN IZ KOŽ
OLEG TIHONOV
EDINA JORDANSKA LUKA
ŽLAHTNA KOVINA (Au)
OLGA JEŽ
PEVKA PRODNIK
TRINITROTOLUOL
DOBESEDEN PREVOD, POSNETEK
REKA NA TAJSKEM
PODZEMNI HODNIK
MESTO V Z. ROMUNIJI
RAHLO UDARJANJE PO VRATIH
NEMŠKI PISATELJ (THOMAS)
DRŽAVNA BLAGAJNA
JEZERO V SEVERNI ITALIJI
VELIKO FINSKO JEZERO
RUDI ČARMAN
KRAJ NA KOČEVSKEM
STAR ŠPAN. KOVANEC
SREDSTVO ZA UBLAŽ. KAŠLJA
RIMSKA 2
DELI KROŠNJE USTAVCEV
NEDA ARNERIČ
DANSKI OTOK
IGRALEC RANER
KRANJSKI ALPINIST IN DIREKTOR SEJMA (FRANC)
ŽITNO SOCVETJE
UKRAJINSKI PESNIK (MAKSIM T.)
DEČEK S ČUDEŽNO SVETILKO IZ PRAVLJIC 1001 NOČ
PREBIVALEC KOČE
KNJIŽ. JUNAK BULJBA
SLIKAR ŠUBIC
ILJUŠIN
HRV. HUMORISTKA ERŽIŠNIK
EDWARD TELLER
VRATA
INDIJ. PLEMENA V SR. AMERIKI
TRIMESTNO ŠTEVILO
OKSID
UJEVIČ
KOLAJNA
GRAD PRI BEGUNJAH (RUŠEVINE)
REŽISER VESNE
IGRA NA SREČO
PLAVALKA LIGORIO
IGRALEC BAN
EMIL ČERNE
BENO ZUPANČIČ
ITALIJ. RADIO
GROHAR IVAN
PREBIVALCI VISOKEGA SEVERA
IVAN ROB
ALIDA VALLI
ČEŠ. KNJIŽEVNIK (KAREL)
TINE OREL

GLASOVA PREJA GLASOVA PREJA GLASOVA PREJA GLASOVA PREJA

Občinstvo sprašuje, dr. Rupel odgovarja

Zakaj zahod, Vance in drugi ne pritisnejo na Srbijo, da bi lažje rešili jugoslovanski klobčič?

RUPEL: "Treba je vedeti, je imela Srbija vsa leta možnosti propagirati svoje interese bolj kot katerakoli druga republika. Srbi imajo na razpolago 84 ambasad, Slovenci pa 8 provizoričnih pisarn. Kar so oni naredili zadnjih 40 let, je velik politični kapital. Američani so apriori nenaklonjeni formiranju novih evropskih držav. Do nedavnega so verjeli, da je mogoče obdržati Jugoslavijo kot enotno državo. Srbija se jim zdi Piemont, okrog katerega se naberejo manjše države. Srbija ima močan loby. Če se začne reševati problem Jugoslavije, se lahko odprejo mnogi drugi problemi z Albanci in Albanijo, Bolgarijo, Romunijo, Madžarsko, saj živi pol milijona Madžarov v Vojvodini. Zato je Amerika zelo rezervirana in konzervativna. Evropa je v marsičem odvisna od Amerike. Še posebej Nizozemska, problem pa so še Španija, Grčija in Anglija. Anglija in Nizozemska sta največji zaveznici Združenih držav. V politiki nekaj pomenijo tudi realna dejstva. Srbi so ena največjih vojaških sil v tem delu sveta. To je upoštevanja vredna zadeva. Danes je v Haagu nekdo vprašal, zakaj nekaj ne naredite s Srbi. Naj jih postrelimo, je rekel Carrington. Evropi ni do tega, da bi vojaško posredovala. Navsezadnje poznate izjave evropskih državnikov: zakaj bi en Nemec, en Anglež, en Italijan izgubil življenje, če se v Jugoslaviji med seboj tepete. Ni pa tudi res, da bi Evropa samo božala Srbe. Evropa se zanaša na evropske sankcije. Vendar je Srbija v ognju, v metežu in se vse lahko obrne drugače. Na ekonomske sankcije sploh ne pomislijo. O ekonomskih perspektivah tudi Hrvati malo razmišljajo."

Komu vse je Slovenija poslala zahtevo po priznanju in za vključitev v mednarodene organizacije?

RUPEL: "Pisali smo vsem članicam Organizacije združenih narodov. Pisali smo tudi mednarodnim organizacijam. V New Yorku je sedaj gospod Golob. Sprejem v OZN sledi šele vrsti priznanj v Evropi in zunaj nje. Prijavili smo se tudi za članstvo v specializiranih organizacijah. Prosili smo za vstop v UNESCO, kjer ni za sprejem zahtevana enaka količina glasov kot v OZN. Ponekod odloča o priznanju vlada, drugod parlament. Tem okoliščinam je treba prilagoditi naslovnike. Iz Nemčije smo dobili sporočilo, da moramo napisati še posebno pismo parlamentu, čeprav o teh zadevah odloča vlada. Te dni pišemo vsem parlamentom, s katerimi bomo obnovili prošnjo za mednarodno priznanje. To je velik posel. Treba je pozorno izbirati besede, podpisnike, naslovnike."

Levica in desnica

Kaj je značilno za slovensko politično desnico in kaj za levico?

RUPEL: "Slovenska politična scena postaja podobna normalni politični sceni kjerkoli. Treba je vedeti, kaj pomenita v svetu levica in desnica. Za desničarske stranke v Evropi je značilen konzervatizem, ohranjanje obstoječih razmerij. Topogledno sem tudi sam desničar. Desničarstvo je pogled na svet, ki upošteva neko trdoto, neke osebnosti, ki skuša vladati bolj na trd način. Potem so tu še rasna in nacionalna nestrpnost, neupoštevanje individualnosti, podrejanje posameznika kolektivu, tudi mešanje politike in vere, neka ekstremna navezanost na tradicionalne institucije, zaprtost za inovacije, nezaupljivost do novega, neupoštevanje socialnega elementa, dopuščanje velikih socialnih razlik, tekmovalnost. V tem oziru sem tudi jaz desničar. Desničarstvo samo po sebi ni nič slabega, ima pa elemente, ki pomenijo nazadovanje v slovenski družbi in vračanje k nekim shemam izpred vojne. Za levičarstvo pa je značilno malikovanje napredka in modernizacije, veliko spoštovanje individualnosti, navdušenost za socialnost, za državno reševanje socialnih problemov. Levičarstvo je za soupravljanje kot obliko družbenih in industrijskih odnosov in se je obneslo v nekaterih industrijskih državah. Jaz osebno nisem niti za desno, niti za levo, ampak za sredino."

Nove povezave

"Znotraj Demosa se posamezne fronte že resno nakazujejo. Soglašam s komentatorjem Slovenca, ki je zapisal, da so krščanski demokrati zelo zadovoljni, ker so končno dobili za partnerja pravo liberalno stranko, in da je Narodna demokratična stranka desno od krščanske demokracije. Lahko se zgodi, da se bo Demos na novo organiziral. Slišim, da se ustanavlja Ljudska stranka, skupina strank, kot so krščanski demokrati, kmetje, liberalci, in lahko pride do zanimivih kombinacij, grupacij. To pomeni, da pa se levo formira nova skupina, kot so socialdemokrati, nova Demokratska stranka, mogoče liberalni demokrati in tako naprej."

Ali si tako majhen narod, kot smo Slovenci, lahko privošči, da "pozabi nase"? Ali je resna nevarnost, da se s tem obsodi na počasno izginotje? Gre za problem naroda v postindustrijski družbi. Je to jedro spora znotraj Slovenske demokratične zveze?

RUPEL: "V začetku 18. stoletja nas je bilo toliko kot Dancev, Ircev, Latvijcev, Škotov, Fincev. Tisti narodi, ki so dobili državo, so si številčno opomogli in postali uspešni narodi. Slovencem je za zaščito nacionalne samobitnosti, vitalnosti in prihodnosti nujno potrebna država. To sedaj delamo. Ko ima narod državo, se neha bati za narod. Država jamči za preživetje naroda. Če želi kdo uničiti narod, mora najprej uničiti državo. Ko ima narod državo, lahko zaživi normalno življenje."

Slovenski intelektualci

"Slovenska kultura, slovenska univerza sta s slovensko politično pomladjo, s političnimi spremembami, ogromno zgubila. Moj prijatelj Rudi Šeligo se je z vso dušo posvetil politiki in je vse manj pisatelj. Pa je samo poslanec, kar je manj obvezujoče kot državni uradnik, kar sem jaz. Smo pred resnimi premisleki o delitvi dela v slovenski družbi in razsipanju slovenskih nacionalnih sil. Intelektualec je danes v Sloveniji res v drugačnem položaju, je politično bolj razgledan in aktiven. Sprejema tudi politično odgovornost, ki je prej ni imel. Takšnega položaja slovenski intelektualci še niso imeli, saj se končuje neka tradicionalna razprtija med politiko in kulturo, ki je obremenjevala slovensko zgodivino zadnjih 100, 150 let."

Prizanesljiv do Demosa

Kljub hudi kritiki ostaja vaša stranka v Demosu. Ali gre za preračunljivost, da si ohranite položaj v vladi in skupščini?

RUPEL: "Jaz sem bil do Demosa zelo prizanesljiv. Za idejo Demosa, ki sem si jo sam na neki način zamislil, sem tudi veliko naredil. Če pa bi začel govoriti o nekaterih Demosovih veljakih, bi bil to veseli večer. Demos je tista politična koalicija, ki je izpeljala in tudi danes na neki način izpeljuje slovensko državnost. Glede tega jo je treba podpirati. Sem pa globoko za misel, ki jo je izrekel dr. Bučar: poslušajte, jaz nisem opica, da bom pritiskal na tisti sivi gumb tako, kot bodo meni vnaprej ukazali. Jaz imam svojo glavo in se želim odločati glede na probleme, ki so na dnevnem redu. Vsaka stranka v vsaki koaliciji potrebuje svojo identiteto in jo varuje, vendar ne na način, da se napiše neki trapast dokument, ki se imenuje Identiteta, ampak se identiteta varuje s posebnim vedenjem."

Kako ste mogli intelektualci v Slovenski demokratični zvezi (Hribar, Rupel itd.) toliko časa zdržati v isti stranki s Šteri, Pirnati in drugimi papirnatimi ptiči?

RUPEL: "V stranko se lahko vpiše vsakdo in nihče od nas, ki smo stranko ustanavljali, ni izbiral članstva. Tako kot je bila lahko družba nekoga zame neprijetna, je bilo lahko tudi obratno. Mislim, da smo se razšli malo preveč burno, vendar dosledno in normalno. Nekatera vprašanja ostajajo še odprta in zaradi njih se bomo še srečali. Mislim, da nas je ta ločitev vse skupaj odrešila. Nekaj časa se da voziti ob velikih razlikah, potem pa se te razlike sprevržejo v neznosne spopade. Upam, da veste, za kaj je šlo. Slo je za neko nelegalno, nestatutarno, netovariško vedenje te skupine in ni me strah, da to povem v samem gnezdu te skupine. Ti gospodje so hoteli stran od te stranke na način, da so vzeli ime Narodna demokratska stranka. Potem ko so slišali, da hočemo mi obdržati staro ime, so to ime vzeli in pravno pokrili. Ukradli so ga in to veliko govori o moralni drži teh ljudi. V politiki mora biti človek pripravljen na vse."

Dobili smo moč

"Naša nova Demokratska stranka bo v Demosu ali navsezadnje tudi ne. Odločala se bo glede na probleme, glede na konkretne zadeve. Ni avtomatičnega in brezpogojnega članstva. Mi nočemo biti strojček za potrjevanje sklepov nekega Demosovega cekaja, ampak želimo ohraniti identiteto. Če mislimo o lastninjenju nekaj slabega, bomo to tudi povedali. Bomo tudi konstruktivni. Naša stranka je bila doslej pri političnih odločitvah večkrat blokirana. Zato, ker se znotraj nismo mogli dogovoriti. Sedaj je stranka, hvala bogu, pomlajena in očiščena. Lahko se bo odločala svobodno, pa tudi v nasprotju, če bo treba z večino Demosovih strank. To je položaj, ki nekaj pomeni. Naša stranka je tista, ki v Demosu predstavlja ježiček na tehtnici. Če rečemo ne, stvar ne bo šla skozi skupščino. Zato bo moral Demos premisliti, kako bo ravnal z nami. Naša stranka je tako dobila izsiljevalni potencial."

Klerikalizem in boljševizem

Zakaj se bolj bojite klerikalizma, ki je propadel pred 50 leti, kot boljševizma, ki propada danes?

RUPEL: "Ta nesporazum nekdo umetno napihuje. Jaz sem na neki tiskovni konferenci rekel, da si ne želim ne vrnitve ne klerikalizma in ne boljševizma. Klerikalizem vsi razumemo kot nekaj negativnega. S svojo izjavo nisem želel nikogar posebej označiti, ampak sem označil sam pojav. Če rečem, da ne maram hudobije, nisem pokazal na konkretno osebo. Nekateri so se čutili prizadete. Peterle je rekel: pazi, kaj govoriš o klerikalcih, saj je v tvoji stranki več kristjanov. Odgovoril sem: kakšna je zveza med kristjani in klerikalci. Ja, ja, je rekel, le pazi. Potem je na konferenci svoje stranke ponovil misel, in rekel, da je po moji izjavi veliko članov zapustilo Demokratično zvezo in prešlo k njemu. Jaz sem reagiral: potlej so res klerikalci in so odšli stran. V resnici mislim, da klerikalizem ni velik slovenski problem, obstaja pa še vedno v neki tradiciji, v nekem spominu, kakor ostaja v nekem zametku, v nekem spominu še boljševizem. Če rečem, da sta obe stvari slabi, nisem rekel nič posebnega, nič prepovedanega."

Zakaj Demos ni tako uspešen na gospodarskem kot na državotvornem področju?

Gospodarstvo bi moralo uživati več pozornosti s strani Demosa in vlade, morebiti bi se morali več ozirati na stroko in ljudi, ki imajo več izkušenj kot nekateri, ki zasedajo vodilne položaje. Gotovo primanjkuje v tej vladi nekega makroekonomskega pregleda nad vsemi gospodarskimi vprašanji, nad tistimi panogami, podjetji in dejavnostmi, ki so strateškega pomena in se splača vanje vlagati. Zdi se mi, da je ta podpora, ta politika, prav iz rok v usta. Da je temu tako, priča tudi položaj zakona o lastninjenju."

Kaj bo s premoženjem v drugih republikah? Kaj kani storiti vlada in kakšne uspehe lahko pričakujemo?

RUPEL: "Politične in ideološke napetosti segajo tudi na gospodarsko področje. Mi smo v tujini na ta problem opozarjali in povsod so nam rekli, da je to nesprejemljivo početje. Nekateri so nam svetovali, da bi morali mi ukrepati enako. Maščevanje po moje ne pride v poštev, ker s tem ne bi opravičili višje ravni in prosvetljene zavesti. To se ekonomsko ne izide, ker ima Slovenija v drugih republikah več premoženja kot oni pri nas. Mi skušamo ponovno vzpostaviti sodelovanje. Velika neznanka je Srbija. Nekatera naša podjetja se hvalijo, da dobro trgujejo z njo, drugje pa so stvari zelo hude. Ko se bodo stvari uredile, upam, da bo gospodarstvo ravnalo racionalno. S tem, ko bo Slovenija samostojna, ne bo konec vseh gospodarskih stikov."

Imamo najdaljšo mejo s Hrvaško. Postavlja se vprašanje Istre. Kako to komentiraš?

RUPEL: "Vsaka država, če hoče biti država zares, mora varovati svojo mejo. Tudi mejo s Hrvaško je treba varovati. Ta meja je sedaj zelo ogrožena zaradi vojne na Hrvaškem. Te meje še ne varujemo tako strogo, kot bi jo morali. Zaradi beguncev je to mejo nemogoče kontrolirati, saj je veliko zelenega pasu brez goste kontrole. Če ne bi bilo vojne, bi bila ta meja podobna mejam med državami Beneluxa. Meja v Istri pa zadeva tudi tretjo državo. Meja sama po sebi ni sporna, ampak je pomembna zaradi tega, ker loči dva načina varovanja italijanske manjšine, v Sloveniji in na Hrvaškem. Pri nas ima ta manjšina boljši status kot na Hrvaškem. Mi si bomo prizadevali za enako zaščito na obeh straneh te meje. Je pa tudi res, da mora Slovenija skrbeti tudi za svoje državljane. Mi Hrvatom lahko samo svetujemo, ne moremo pa stvari urejevati namesto njih."

Pipa in kariera

Opustili ste prepoznavni znak, pipo.

RUPEL: "Pipo še imam in jo tu in tam še prižgem, vendar zahtevajo cigarete manj dela. Če imam veliko dela in sem zelo živčen, kar se pogosto dogaja, posežem po cigareti, kar je huda razvada in se je skušam odvaditi, vendar mi to zadnje čase slabo uspeva."

Kakšno je tvoje mnenje o prihodnosti glede Slovenije, njene politike, uveljavljanja v svetu, gospodarskih možnosti, priznanja?

RUPEL: "Jaz želim v zunanji politiki še nekaj časa sodelovati, ker mislim, da delo še ni končano in je to važno delo, ki smo ga trudoma začeli in ga nadaljujemo z relativnim uspehom. Tudi v zunanjem ministrstvu je treba urediti še veliko tehničnih in personalnih stvari. Treba je biti do konca vztrajen pri obrambi slovenskih interesov, pri obrambi politike, ki prinaša Slovencem državo in utrjuje državnost. Čas do novega leta je glede priznanja prelomen. Prihodnji teden potujem v Italijo in v Švico. Decembra greva s predsednikom Peterletom v Skandinavijo. Zelo važna je Danska, ki nas glede priznanja zelo podpira, pa tudi Švedska, kjer je nova vlada bolj razumevajoča do nas, kot je bila prejšnja socialistična. Še naprej bomo hodili v Haag, ki nam bo, kar še vedno upamo, prinesel neko rešitev v paketu. Ne smemo zgubiti potrpljenja, ne smemo biti poklapani. Vse si bo treba trdo in mukoma prislužiti."

JOŽE KOŠNJEK Slike GORAZD ŠINIK

Kratko, jedrnato

O Demosu

"Ko je Demos nastajal, sem bil prepričan, da bo pokril celotno prizorišče, od leve do desne. Vendar se to ni posrečilo, ker je hotela imeti ena stranka dominantno vlogo in je cel Demos zapeljala desno. Logično je, da se tisti, ki hočejo biti na sredini ali na levi, premaknejo stran. Zgodilo se je tisto, kar je bilo nujno, logično, da se pozicije izpovejo tako , kot je logično in pošteno in kot se v normalni politiki to dela."

Zakaj z Omerzo in Kučanom

"Igor Omerza je eden priznanih, da ne rečem vrhunskih ekonomistov v Sloveniji. Jaz sem ga povabil s seboj v Združene države Amerike, ker sem imel namen obiskati nekatere finančne institucije, ki so podobne slovenski SDK. Za ekspertne nasvete sem bil gospodu Omerzi zelo hvaležen. Kar zadeva Haag, je Omerzo izbralo predsedstvo Republike Slovenije in deluje v delovni skupini za ekonomijo. To je strokovna stvar in če želi kdo pojasnilo, naj se obrne na predsedstvo republike." "Mislim, da mora biti politika neke normalne in resne države usklajena v vseh institucijah, od skupščine do vlade in v našem primeru do predsedstva, posebej, kadar gre za zunanjo politiko. Mi smo v preteklosti večkrat delali napake, improvizirali, solirali. S tem se na tujem smešimo. Kar zadeva predsednika Kučana, moram reči, da predstavlja v tujini zelo koristen, upoštevanja vreden in spoštovan člen naše politike. Je eden tistih členov, ki ga naše ministrstvo servisira. Mi to delamo tudi za druge, za predsednika skupščine, predsednika vlade, ministre. Predsednik Kučan je korekten sodelavec in upam, da sem tudi jaz njegov."

O časopisu-Slovenec

"Zdi se mi, da je imel Slovenec zadnje čase nekaj dobrih člankov. Nimam sicer veliko časa za branje časopisov. Redno berem le Delo, ker se mi zdi, da prinaša največ informacij. V Slovencu sem bral nekaj člankov o naši stranki oziroma bivši stranki. Z nekaterimi ugotovitvami se celo strinjam."

O županu Grosu

"Gospod Gros je zame izredno markantna politična pojava. Jaz ga po svoje cenim. Posebno cenim njegovo trdno prizadevanje za nacionalne zadeve. Ima neko trdnost in doslednost. Sicer pa se v marsičem razlikujeva. On ima svojo stranko in tako ne verjamem, da bi bila kdaj v skupni stranki."

O Boštjanu M. Zupančiču

"Jaz ga v svojo stranko nisem povabil. Najbrž ga že nekaj let nisem videl. Lahko ga je kdo drug povabil. Bi pa dvomil, da bi gospod Zupančič želel iti v to stranko, ker smo se enkrat že sprli v samem začetku stranke, v začetku leta 1989. Me pa to vprašanje preseneča, saj, kot vem, je on kandidat za prenovitelje."

O Miloševiću

"Poznam ga navidez. Do srbske politike in politikov smo lahko kritični, ne pa do srbskega naroda, ki nam lahko v prihodnosti pripravi kakšno prijetno presenečenje. Kariera Miloševića je premosorazmerna z osvajalskimi potezami srbske politike in srbske vojske. To je osvajalska politika, za Evropo zelo nadležen pojav. Veselim se, da bi se v tistem trenutku, ko bi se osvajalski pohodi Srbov, edinega naroda v Evropi, ki se še seli, končala tudi politika, ki jo pooseblja gospod Milošević. Njega ne želim podcenjevati in tudi drugim svetujem, da ne počnejo tega."

Novinarji komunistični kiparji

"Naj si jih ogledam. Nekaj jih poznam, pa so kar v redu. Da sem v Kranju na predvolilnem zborovanju rekel to, sem imel v mislih neko Ezopovo basen. Lev in človek sta se primerjala po moči. Človek je rekel levu: glej, tule so reliefi, kipi, ki kažejo, kdo je močnejši. Reliefi so kazali, kako človek premaguje leva. Ta pa je rekel: ko bi imel tudi jaz svoje kiparje. To je bil v začetku problem za Demos, ki ni imel na voljo komuniciranja, kanalov za komuniciranje in ljudi, ki bi mu pomagali pri promociji. Mi smo prišli v politiko kot popolni berači. Uradna politika je bila strukturirana, opremljena. Iz tujine smo dobili le nekaj dolarjev. Če ne bi dajali iz svojih žepov, bi bili popolnoma brez vsega. Takrat smo bili kritični, danes pa verjetno ne bi bilo toliko."

Žakelj: "Novinarji, ostanite kiparji vsake oblasti in dobro se vam bo godilo..."

O priznanju Slovenije

"Priznanje je hudo komplicirana reč. Veliko smo že dosegli, saj imamo normalne odnose s celo vrsto držav. Priznavajo naše potne liste. Če verjamem italijanskemu zunanjemu ministru, bo ta stvar gotova v enem, dveh mesecih. Mene ne bi motilo, če bi se to zgodilo okrog 26. decembra, ko bomo prvič praznovali Dan neodvisnosti."

CVETO ZAPLOTNIK

SLIKE: GORAZD ŠINIK

Kranjska občina je izničila odločbo zaplembene komisije

Lazariniji se vračajo v grad Valburga pri Smledniku

"Ne gre nam za to, da bi obogateli. Želimo le, da bi grad uredili in da bi bil spet v ponos kraju in deželi."

Valburga, 27. oktobra - Čeprav zakon o denacionalizaciji še ne velja, pa so nekateri že dobili nazaj podržavljeno, zaplenjeno ali kako drugače krivično odvzeto premoženje. V radovljiški občini je znan primer, ko so kmetu, ki zdaj to ni več, vrnili več kot osem hektarjev kmetijske zemlje in gozdov, plačali pa mu bodo tudi primerno odškodnino (polovico v denarju in polovico v občinskih obveznicah) za že pozidana zemljišča. Lastnik je dosegel obnovo sodnega postopka, javni tožilec je ponovno tožbo umaknil, sodišče pa je sodbo, ki je bila po vojni podlaga za prisilno delo in za zaplembo premoženja, razveljavilo. Na podoben način, vendar v upravnem postopku, so v radovljiški občini vrnili nekdanjim lastnikom ali njihovim zakonitim dedičem tudi tri stanovanja na Bledu, gostilno Vintgar, kaplanijo in del župnišča v Radovljici... Podržavljeno, zaplenjeno ali kako drugače krivično odvzeto premoženje vračajo (v okviru zakonskih možnosti) tudi v drugih gorenjskih občinah. Na območju nekdanjega kranjskega okraja, na meji med kranjsko in šišensko občino, javnost najbolj buri primer Lazarini. Časopisne strani so že napolnili naslovi "Plemiči se vračajo", "Baron Lazarini spet v gradu Valburga pri Smledniku" in podobno. Univerzitetni profesor dr. Franc Lazarini iz Ljubljane je skupaj s še tremi zakonitimi dediči že dobil v last grad Valburga pri Smledniku ter približno polovico zemlje, za preostali del pa bo, kot pravi sam, boj še precej hud. Mnogi se sprašujejo, kako mu je to uspelo. Ko je lani ugotovil, da so povojne oblasti kršile tudi revolucionarno pravo in zakonodajo, se je pritožil zoper odločbo okrajne zaplembene komisije (z dne 8. 12. 1945). Na kranjski občini so bili dovolj pogumni, da so priznali napako svojih prednikov in so odločbo izničili. Vse skupaj pa je spremljalo še srečno naključje, da so se gojenci zavoda Frana Milčinskega pred nedavnim izselili iz gradu v novo stavbo. Lazariniji zdaj že razmišljajo, kako bi gradu "vdihnili" novo življenje. V kratkem bodo začeli s prvimi deli in če bo šlo vse po načrtih, se bo za božič Franc skupaj z družino že preselil v Valburgo...

Ko še niste niti slutili, da se bo kolo zgodovine zasukalo nazaj, ste precej vneto študirali zgodovino Smledника in okolice, gradu in rodu Lazarini. Kaj ste ugotovili?

"Zgodovina prvič omenja Smlednik v 12. stoletju v zvezi s starim gradom, z razvalino. Novega so začeli graditi 1620. leta, po tridesetletni vojni. Takrat je bil grad v lasti barona Egka, ki je bil tudi lastnik Brda. Bil je fanatični protestant in osebni prijatelj Primoža Trubarja. Čeprav je bil nemškega plemstva, je očitno znal tudi slovensko, ker ga sicer deželni stanovi ne bi zadolžili, da preveri, ali so Trubarjevi spisi dobro prevedeni v slovenščino. V začetku 17. stoletja ga je prizadel odlok deželnega kneza, ki je od plemstva zahteval, da prestopi v katoliško vero ali se izseli. Egk se je raje izselil, pustil vse, kar je imel, in odšel v Nemčijo. Grad je potem dobil tajnik takratnega cesarja Ferdinanda II., ki pa je očitno imel veliko denarja in začel zidati na novo. Graščina stoji na mestu, kjer je bila nekoč pristava, od te pa se je do danes ohranila le kašča, ki je verjetno najstarejša zidana stavba v teh krajih. V Valvasorjevih časih so imeli posest baroni Smledniški, starograjsko deželno plemstvo, ki je gradu nadzidalo eno nadstropje, sto let kasneje pa še baročno krilo. Smledniški so bili zelo humanistično usmerjeni (nakupili so lepo baročno knjižnico), do podložnikov pa so bili zelo surovi. Vsakih dvajset let so se jim kmetje uprli, v bistvu pa so slabo gospodarili in so bankrotirali. Zadolženo posestvo je 1795. leta kupila naša družina, ki je prej živela v dolini Ilirske Bistrice, kjer je imela gospostvi Jablanica in Gotnik. Ker je mojemu prapra...dedu grad Gotnik pogorel, se je začel ozirati naokrog in je kupil posestvo Smlednik. Nakup je bil v zelo nesrečnem času, saj je sovpadal s prvo invazijo Francozov na Kranjsko. Francozi so tedaj predvsem plemstvo zelo obremenili z davki, moj prapra...ded pa je bil deželno zelo zaveden in je zbežal v graščino v Podsredi, ki jo je podedoval in kjer je živel do konca okupacije. Potlej je grad v Podsredi prodal in se star enainpetdeset let vrnil v Smlednik, se drugič poročil s trideset let mlajšo žensko in imel še sedem otrok. Posestvo, ki je tedaj obsegalo 2500 hektarjev kmetijske zemlje in gozdov, mu je uspelo ohraniti v dobrem stanju, potem pa ga je prepustil sinu, ki je 1848. leta doživel prvo resno nacionalizacijo, o kateri ljudstvo danes zelo malo ve. Smledniško gospostvo je tedaj izgubilo okrog dva tisoč hektarjev zemlje, ki so jo kmetje kasneje pokupili, graščini pa je ostalo še sedemdeset hektarjev obdelovalne zemlje in orog štiristo hektarjev gozdov. Avstrija je z zemljiško odvezo naredila dobro potezo: v desetih letih je sanirala kmečka gospodarstva, graščine, ki so prej obdelovale posest z najeto delovno silo, pa so gospodarsko zaživele. Zadnji lastnik gradu, Henrik Lazarini, je bil zelo

dober gospodar, smledniško posestvo pa eno najnaprednejših na Gorenjskem. Že pred vojno je obdeloval zemljo s stroji (imel je dva traktorja in kombajn), usluge pa je ponujal tudi drugim. Med vaščani je bil na dobrem glasu, med vojno so ga Nemci kot najbogatejšega v vasi postavili za župana."

Na upravni ravni odločali o sodni zadevi

To je bilo verjetno usodno. Povojne oblasti so bile namreč zelo pozorne na to, kaj in kje je bil kdo med vojno.

"Ljudska oblast mu je po vojni vzela posestvo pod pretvezo, da je bil Nemec. Čeprav mu tega niso nikdar dokazali in je bilo tudi iz odločbe javnega tožilca za ljubljansko okrožje razvidno, da je bil Slovenec, so ga, kljub temu da je bil kazenski postopek ustavljen, držali v zaporu, mu odvzeli posestvo in ga deportirali v Avstrijo, kjer je brez papirjev v roki in ne da bi vedel, kaj se z njim dogaja, 1950. leta tudi umrl. Naša družina ni vedela, na kakšni pravni osnovi nam je bilo premoženje odvzeto, ker nam arhivi niso bili dostopni. Šele lani, ko smo izbrskali prve odločbe iz arhiva v Kranju, smo spoznali, da je oblast naredila napako, ker je na upravni ravni odločala o sodni zadevi. Pritožili smo se, pravniki v Kranju pa so vse skupaj natančno preverili in ugotovili, da je bila odločba izdana prepozno. Okrajna zaplembena komisija jo je izdala 8. decembra 1945, po takratni zakonodaji pa bi jo morala najkasneje do 15. novembra. Ker je šlo za očitno in nesporno napako v postopku, so na kranjski občini odločbo pogumno izničili in nam omogočili, da smo prišli do posesti še po stari zakonodaji. Ker nismo bili dediči (dedovati pa nismo mogli, ker so nam prej vse vzeli), smo lahko postali stranke v postopku šele tedaj, ko se je zavod Frana Milčinskega izselil iz graščine in so šolske oblasti in zavod prepisali objekte na našo družino. Potlej smo šli korak za korakom in dotlej nam je uspelo od nekdanjih 450 hektarjev zemlje pridobiti 220 hektarjev, za drugo polovico pa bo še hud boj. Tisto, kar je bilo družbeno, družba presenetljivo hitro vrnila, velik del zemlje pa je v zasebni lasti, ker je oblast arondirala kmetovo zemljo in jim za zamenjavo dala našo. Agroemona Domžale, ki je arondirala zemljo, bi bila pripravljena vrniti kmetom njihovo "staro" zemljo pa tudi kmetje bi jo z veseljem sprejeli, vendar se je ustavilo na občini Ljubljana - Šiška, kjer očitno ne upajo narediti odločilnega koraka. Ne vem, česa se bojijo, ker bomo sicer morali zemljo izterjati prek sodišča; bilo pa bi nam težko, če bi v sodnem postopku svoje dobili nazaj, naši sosedje, kmetje, pa bi ostali brez nje. Na to ne pristajamo!"

Nekaj naše lastnine imajo tudi bivše revolucionarke

Od gradu so ostali zidovi, dragocено pohištvo, oprema, knjige in vse drugo pa je "skrivnostno" izginilo. Kam?

"Vem, da imajo nekaj naše nekdanje lastnine tudi bivše revolucionarke, vendar zdaj o tem še ne bom govoril, ker še nimam trdnih dokazov. Ko pa bom dokaze dobil, jih bom razkrinkal! Nekaj dragocenih knjig iz baročne knjižnice je ostalo v graščini, vendar jih je eden od ravnateljev v šestdesetih letih zažgal. Arhiv se je skoraj v celoti ohranil, približno trideset metrov knjig, spisov in fasciklov je v arhivih Republike Slovenije, pogorel je, žal, le tisti del, ki je najbolj zanimiv za slovensko zgodovino - prastari urbarji, iz katerih je bila razvidna gospodarska dejavnost kraja. Posebno dragocenih slik v gradu ni bilo, razen petih do desetih portretov, ki so se porazgubili in od katerih sem jih nekaj že našel. Precej vredna je bila oprema. Če je bil v vsaki od šestdesetih sob le en kos opreme, je to že veliko, dosti pa je bilo tudi porcelana, zlatnine, kuhinjske opreme in drugega. Nekaj zlatnine smo videli tudi na nekaterih bivših revolucionarkah, vendar za zdaj še ne gre povedati imen in priimkov. Morebiti bodo, potem ko bodo prebrale tole, same kaj prinesle nazaj. Od opreme sta ostala le dva kosa: pisalna miza in omara.

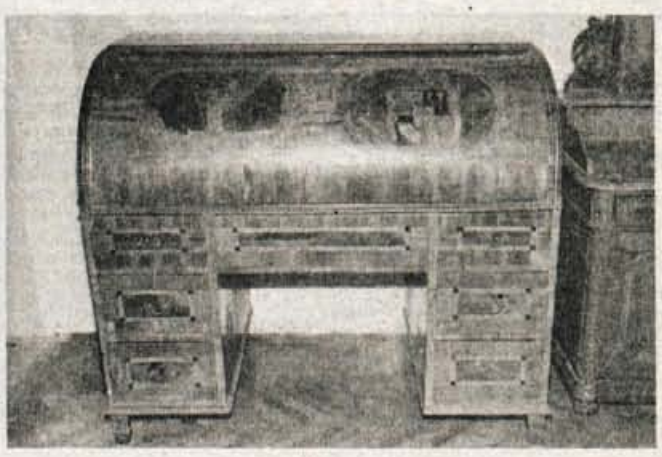

Po vojni se je na veliko kradlo, pri tem pa so še najmanj dobili tisti, ki bi najbolj potrebovali. Okoliški kmetje so zaradi kraje večkrat protestirali, vednar niso ničesar dosegli. Kar zadeva posest, jo je oblast med prvo agrarno reformo razkosala in jo dala kmetom, potem pa jo je pobrala nazaj, kar je bilo za nas srečno naključje."

Tudi povojni gospodarji in skrbniki graščine niso bili najbolj prizanesljivi do graščinskih vrednot ali jih niso znali ceniti?

"Najmlajša generacija ravnateljev in učiteljev je bila še kar prizanesljiva, starejši pa so kradli. Prepričan sem, da bodo nekateri odvzeto vrnili, ker bomo sicer sodno izterjali. Izničenje zaplembene odločbe pomeni, da je treba vrniti vse - poleg nepremičnin tudi premičnine."

Klub v kapelici in dvesto let stare lipe za kurjavo

Nenavadni so bili načrti z graščinsko kapelico. Kaj so nameravali?

"V enem od dokumentov, ki sem ga dobil na zavodu za spomeniško varstvo, sem prebral, da je zavod le s težavo preprečil učiteljem, da niso v kapelici uredili kluba. V kapelici pa so ga hoteli le zato, ker ima poseben vhod. Takratni ravnatelj zavoda je moral celo z ekspertizami dokazovati, da je kapelica precejšnje spomeniške vrednosti. V njej so znamenite Cebejeve freske, oltar iz posebnega marmorja in relief, ki so ga nekateri sicer pripisovali Robbu, a ni njegov. Ko razmišljamo, kaj storiti s kapelo, je zanimiva zamisel, da bi bila graščina idealni kraj za poroke, ker ima zelo lepo dvorano za civilno poroko in kapelo za cerkveno."

Zanimiva je tudi zgodba o graščinskem drevoredu.

"Eden od nadzornikov, ki je bil po vojni v Beogradu na ministrstvu za šolstvo, je zgodbo o tem povedal moji mami učiteljici. Nekdo iz smledniške graščine je telefoniral v Beograd in zahteval, naj jim ljudska oblast zagotovi drva za kurjavo. Uradnik je vprašal, kako si iz Slovenije upajo zastavljati takšno vprašanje, in je sogovorniku predlagal, naj pogleda skozi okno in če vidi kakšno drevo, naj ga poseka. Na gradu so tako tudi storili in posekali drevored dvesto let starih francoskih lip z gojenimi vejami, ki so bile "počesane" v obok. Ravnatelj Franc Ravnikar je kasneje sicer nasadil nove lipe, vendar drevoreda v takšni obliki, kot je bil nekdaj, ne bomo več videli. Tudi od parka, ki je bil nekaj posebnega in za katerega je moj daljnji sorodnik nosil semena in sadike s potovanj po tujini, je ostalo bolj malo - le ena eksotična bukev."

Ljudstvo je indoktrinirano s sovraštvom do plemstva

O tem, kaj se je po vojni dogajalo z graščino, ste dobro obveščeni. Ste pogosto zahajali v Valburgo? Ste morebiti še vedno upali, da bo krivica, ki so jo zagrešili vaši rodbini, nekoč popravljena?

"V petinštiridesetih letih smo bili tukaj vsaj po enkrat na mesec.

Ne samo v graščini, ampak predvsem pri teti in na pokopališču, kjer je v arhitekturno lepi grobnici pokopanih pet rodov. Ljudje nas poznajo po dobrem in slabem. Starejši se Lazarinijev spominjajo predvsem po dobrem, kako bodo poznali mene, ki precej nasilno poskušam našo rodbini vrniti odvzeto posest, je drugo vprašanje. Prve mesece, potem ko sem ugotovil, da je šlo pri zaplembi graščine in posestva za napako v postopku, nisem upal, da bi kaj dobili nazaj, nato pa se je vse odvijalo tako hitro, da sem bil osupel in da je bilo treba samo delati: tekati po uradih, se dogovarjati...

Ko sem nekdaj še proučeval družinsko zgodovino, zbiral dokumente in stara pisma in se loteval tudi pisanja družinske kronike, sem si mislil: "Ko ljudje od tolikšnega premoženja nimajo ničesar, se ukvarjajo z zgodovino." Zdaj kaže tako, da kronike ne bom nikoli dokončal, čeprav bi bila to zanimiva zgodba. Ljudje v Sloveniji so bili indoktrinirani s sovraštvom do plemstva, pa čeprav je bilo to plemstvo del njihove dežele in čeprav je bilo zelo patriotično. Ne samo Valvasor, ampak tudi drugi. Zgodbe o izžemanju kmeta so resnične, toda izžemanje je tudi danes. Plemstvo in cerkev sta v srednjem veku zahtevala desetino, zdaj hočejo precej več."

Možnosti, kaj urediti v graščini, je veliko

Vprašanje, ki se kar ponuja: kaj boste storili z graščino in s posestvom?

"Ne gre nam za to, da bi obogateli. Nenazadnje tudi zdaj nismo revni: imamo stanovanje, avto, počitniško hišico v hribih in se tako kot vsak povprečni izobraženec pri nas včasih peljemo tudi na morje. Naša želja je, da bi grad uredili in ga dvignili na raven, ki bo tako kot nekdaj v ponos kraju in deželi. Možnosti, kaj urediti v njem, je veliko. Tu bi lahko bilo pomembno kulturno središče s stalnimi umetniškimi razstavami in občasnimi koncerti. Objekt bi lahko ponudili protokolu, saj bo Slovenija kot samostojna država potrebovala tudi svoja diplomatska predstavništva. Zanimiva je tudi kombinacija visokokakovostnega gostinstva in turizma. Ker sem profesor na ljubljanski univerzi, razmišljam o tem, da bi se tu dalo organizirati podiplomski študij. Čeprav naj bi na nekaj vprašanj odgovorila že študija, ki jo pripravljajo strokovnjaki, pa smo se dediči že odločili, da bomo gozdove sami izkoriščali in da bomo sami tudi kmetovali. Zemljo bomo začasno dali v najem Agroemoni - ne samo zaradi naše sedanje nepripravljenosti za kmetovanje, ampak tudi zato, da ne bi preveč na hitro prizadeli njihovega gospodarjenja."

Že letos se nameravate iz Ljubljane preseliti v Valburgo.

"Načrtujemo, da bi bili v gradu že za božične praznike. Prihodnji teden bomo začeli urejati novo električno in vodovodno napeljavo. Zidovi so v dobrem stanju, okna in vrata se bo dalo za silo popraviti, ostrešje je v redu, streho pa bo treba sproti krpati. Žal so propadle kulturne dobrine. V osrednji dvorani, kjer se je nekdaj občasno zbrala družina na skupni večerji, je bila telovadnica s koši in lučmi, ki so jih pritrdili na rob fresk. Kamnito stopnišče so premazali z barvami... Družba nam bo morala pomagati predvsem pri kulturni obnovi. Lahko nam pomaga na različne načine: nas, denimo, za petnajst let oprosti plačila davkov, "namigne" kulturnemu ministru, naj da obnovi starega prednost pred drugim..."

Se še spominjate otroških dni na gradu?

"Kot otrok sem semkaj hodil na počitnice. Živo se še spominjam božičnega drevesa, velikega števila psov, ovčke, ki sem jo lahko božal, konjev in vožnje z njimi, obrazov ljudi, sob pa ne. Več se spomni moja sestrična in če bo treba kaj prepoznati, jo bomo vprašali."

Baron ali plemič? Bolj sem ponosen na akademske nazive

Koliko je dedičev?

"Štirje! Poleg mene še moja sestra ter bratranec in sestrična, ki živita v Avstriji. Med nami ni nasprotij. Od vsega začetka smo vedeli, da se bo premoženje hitro prepisalo na nas le, če bomo enotni."

Časopisi vas že žigosajo: plemič, baron. Vam to ugaja?

"Gre mi na živce, ker takšni nazivi v sedanjih časih zvenijo neokusno, in ker jih tudi sicer v Evropi (izjema je le nekdanja Zvezna republika Nemčija) ne dovolijo uporabljati. Jaz puščam, da me "zmerjajo" z baronom ali plemičem, ker želim gradu povrniti nekdanji ugled in sloves. Bolj sem ponosen na akademske nazive, ki sem jih pridobil z delom. Še najraje pa vidim, če me ljudje pokličejo po imenu."

Postali ste solastnik gradu in posestva, v katerega bo treba vložiti veliko dela, denarja, energije... Boste pustili službovanje na fakulteti?

"Nikakor. Preveč dela je bilo vloženega v to pa tudi sicer zelo rad učim. Najbolj sem vesel, ko stopim v predavalnico, polno študentov, ko predavam, delam poskuse in podobno. Raziskovalno delo nekoliko trpi, ker mi zaradi sodelovanja pri šolski reformi in pri upravljanju univerze zmanjkuje časa."

LEA MENCINGER

FOTO: GORAZD ŠINIK

Pogovor s črnogorskim književnikom Jevremom Brkovićem

Utišajte pesem, utišajte pesnika, če morete...

Ljubljana - Edini evropski disident imenujejo nekateri Jevrema Brkovića, pisatelja in pesnika, skratka književnika, ki je pred nedavnim na razburljiv način (preko Tirane) prebegnil iz rodne Črne gore v Ljubljano. Razlog je preprost: če se je hotel izogniti aretaciji (in po njegovem tudi likvidaciji), je moral proč, saj mu je sedanji režim v Črni gori zaradi njegovega glasnega protestiranja proti razmeram v tej južni republiki povsem očitno grozil. Trenutno uživa Jevrem Brković gostoljubje slovenskega PEN in Društva slovenskih pisateljev in misli na svojo Črno goro, na družino, nad katero se zdaj znašajo. Upa, da takšno stanje ne bo trajalo dolgo; znaki, da se marsikaj že preobrača, se že slišijo. Ali pa v resnici prihaja streznitev tudi za črnogorske pučiste, kot imenuje Srbiji naklonjene politike, in ali je to sploh lahko streznitev?

Če boste iskali med prevodi Brkovićeve literarne ustvarjalnosti, boste iskali zaman. Iz opusa njegovih 42 dosedanjih knjig proze, esejev in pesniških zbirk v slovenski jezik še ničesar ni prevedeno. Toda v ljubljanski mestni knjižnici je te dni komajda najti kak izvod knjige v njegovem jeziku; sama sem našla le njegovo zbirko esejev Ljubljanska drama, ki je nekakšna kronologija njegovih osebnih, strokovnih in pisateljsko društvenih spopadov s kontroverznim pisateljskim kolegom zdaj že pokojnim Miodragom Bulatovićem. Prav tako bi zaman iskali njegovi dve zadnji pesniški zbirki, izšli sta letos, Dukljanske molitve in Komitske balade, ki jih je pesnik predstavil tudi na svojem literarnem večeru v Društvu slovenskih pisateljev. Očitno je prebegli pesnik s svojim medijskim odmevom vzbudil pri slovenskih bralcih radovednost, pa so posegli po izvirnikih, da bi ugotovili, kaj je ta 57-letni književnik "pregrešnega", to je domoljubnega napisal in razglašal. Domoljubno prepričanje je očitno v sedanjem bolj na srbsko kot na črnogorsko stran nagnjenemu političnemu in tudi sicer šnjemu razpoloženju tako hud prestopek, da je bilo treba tega najbolj glasnega med književniki, z vrsto najvišjih književnih nagrad ovenčanega pesnika, nekdanjega predsednika zveze jugoslovanskih pisateljev in tudi črnogorskih, utišati. Če zadnje čase v Črni gori morda razmišljajo nekoliko bolj "črnogorsko", je seveda prav in morda bo Jevrem Brković v svojem prostovoljnem izgnanstvu v vseh pogledih varni in gostoljubni Sloveniji doživel tudi bolj samostojno in predvsem častnejše razmišljanje o njemu tako dragi Črni gori.

Moja glasnost je bila nadležna oblastem

Ogromno pozornost ste vzbudili z begom na varno, zdaj vas vsi poznajo, prepoznavajo na cesti. Kako gledate na takšno razburkanost medijev in javnosti okoli vas?

"Dobra stran tega je vsekakor to, da zdaj vedo vsi, kaj se dogaja mojemu narodu. Moj primer poznajo vsi, pa čeprav ne berejo moje literature. Po drugi strani pa me ves ta hrup seveda odvrača od literarnega dela, od vsega, kar sicer sem, torej književnik. Toda razumem svoj položaj - pisec mojega kova, mojega temperamenta in prepričanj mora v nekem trenutku povedati svojemu narodu resnico v obraz, o politiki, o vladajoči stranki, o moralnem in sicer šnjem zdrsu, ki ga je ta politika zagrešila. Kakor hitro je Črna gora pristala na podrejeni položaj njenih kulturnih institucij, je pristala tudi na svoj moralni poraz. Samo posledica vsega tega je bila odločitev, da gredo črnogorski prostovoljci na vojno proti Hrvaški na hercegovsko in dubrovniško fronto, da pobijajo, požigajo kot podaljšana roka velikosrbske invazije in velikosrbskega prekrojevanja Jugoslavije."

Iz vaših objavljenih polemik se jasno vidi, da ste na vse to opozarjali že veliko prej, pred kakimi šestimi leti, ko se je kuhala kriza v zvezi jugoslovanskih književnikov. Že takrat ste opozarjali na pritiske na intelektualce, na rast nacionalizma, s prstom ste pokazali, kako se obnaša črnogorska akademija znanosti in umetnosti. Takrat ste bili glasni in osamljeni v svoji glasnosti, kaj pa danes?

"Res sem takrat začel bitko, podpiral me je moj prijatelj Ciril Zlobec, bil je predsednik zveze književnikov. Opozarjal sem na srbske namene, na brutalno srbsko negiranje vseh drugih kultur, slovenske, hrvaške, črnogorske. Takrat sem bil tako rekoč sam, čeprav me je mnogo črnogorskih piscev in intelektualcev tiho podpiralo. Toda ljudi, ki bi glasno rekli - Jevrem Brković ima prav, mi ga podpiramo - tako pogumnih takrat ni bilo dosti. Mislim celo, da do te današnje črnogorske tragedije, kajti prav to se zdaj dogaja, sploh ne bi prišlo, če bi bili vsi takrat malo glasnejši; ne bi prišlo do črnogorskega puča, ki so ga izvedli velikosrbski služabniki Slobodana Miloševića. Žal se je takrat črnogorski intelektualec vdal, zame je to bil poraz svobode črnogorskega človeka, to je bila vdaja pred mitingaško hordo. Mitingi so bili povsem nova vrsta okupiranja Jugoslavije in uvajanje srbske ureditve povsod, kjer so dovolili mitinge. Ljubljana je še kako ravnala prav, ko ni tega dovolila, Slovenija pa je bila edina republika, ki je znala misliti na svoj slovenski način, videla je, kam vse to pelje; nobene antibirokratske revolucije ni bilo, pač pa je šlo za velikosrbski val, ki naj bi preplavil in pokoril vso Jugoslavijo.

Če sem še sam? Zdaj ne več, veliko črnogorskih intelektualcev, še posebej pisateljev drži z menoj, podpirajo me, res je to še bolj tiha podpora, a je vse večja. Pisatelji imamo svoj časopis tednik Monitor, ureja ga Miodrag Perović, pišejo ga najsijajnejši črnogorski intelektualci od pisateljev do novinarjev - kot po pravilu so vsi brez služb. Izgubili so jih, ker so pisali za Monitor. Vem, da se sliši skoraj nenavadno, toda v Črni gori vlada prava srbska, boljševistična represija zoper vse, ki mislijo drugače."

Utišaš pesnika, pesmi nikoli

Tudi vi ste mislili drugače in zaradi tega ste morali zbežati?

"Bil sem najglasnejši, jasno in glasno sem izražal svoje nasprotovanje, pač ne poznam taktike molčanja in čakanja na jutri. Moral sem povedati na glas Branku Kostiću, da je bedak, da je nor, tragična paranoidna osebnost, dobesedno duhovna karikatura politike in sploh vsega. To je človek, ki po nobenih kriterijih ne bi mogel voditi niti občine, kaj šele državo. Človek brez kakšnih moralnih vrednot, nevreden tega, da se sploh kdaj Črna gora naj nasloni. Vse to in še kaj zraven sem izrekel javno, zato so me začeli nenehno nadlegovati, celo streljali so name, metali kamne v moja okna. Zdaj, ko me ni, kažejo svoj bes z kamenjanjem moje hiše vsako noč, groze moji družini, strahujejo mojo 84 let staro mamo po telefonu, da so me ubili in podobno. Vedel sem, kaj me čaka, pravočasno so me nekateri opozorili, naj pobegnem, saj je prišel ukaz, naj me aretirajo in likvidirajo. Javni tožilec je že določil kazenski pregon. Verjamem, da me ne bi bilo zdaj tu, če se ne bi odločil, pobegniti. Policija pri nas izpolnjuje mračne ukaze ljudi iz Miloševićevega, Đukanovićevega in Bulatovićevega štaba. Zanje pomeni moj pobeg poraz. Si lahko zamislite, najznamenitejši pesnik današnje Črne gore, čigar pesmi so v šolskih učbenikih, otroci znajo te pesmi na pamet - pa se izmuzne oblasti. Gorje Črni gori, ki mora na tak način obračunavati s svojimi pesniki! Gorje vsaki deželi, ki to počne."

Slovenija me je sprejela kot svojega

Zdaj ste postali član številne črnogorske diaspore, pridružili ste se književnikom, ki so odhajali po svetu zaradi ekonomskih razlogov, vi ste odšli zaradi političnih. Kakšne načrte imate zdaj?

"Če sem se pred časom žal moral ločiti od literature zaradi svojega političnega delovanja, se zdaj literaturi vračam. Ko se od vseh teh predvsem psihičnih naporov odpočijem, si poiščem miren kraj ob morju ali v planinah in začnem pisati. Tudi na očeh javnosti ne bom tako kot zdaj, ko me ustavljajo ljudje na cesti, vabijo na kosila, večerje, kličejo me iz različnih krajev, ponujajo zatočišče. Res, le humana in demokratična družba tako pričaka izgnance, begunce, pa ne le znane pisatelje, pač pa tudi povsem običajne ljudi. Tu je res demokracija, Slovenija je država s svojo državnostjo, ljudje imajo občutek, da so varni. Mene so sprejeli izjemno lepo, toda rad bi se vsem, ki so mi ponudili pomoč, zahvalil, ne morem sprejeti ničesar, razen gostoljubja, ki mi ga zagotavljata Društvo slovenskih pisateljev in slovenski PEN."

Norost je jurišati na Dubrovnik, norost je juriš na Lovčen

Se vam zdi, da je sprejem, na katerega ste naleteli ne samo pri slovenskih pisateljih, pač pa tudi pri naključno mimoidočih, izraz nekega olajšanja, da slika Črne gore vendar ni taka, kot se je pokazala v tem razpletu jugoslovanskih dogodkov - z rezervisti, ki jurišajo na Dubrovnik. Simbolično predstavljate drugačno vizijo Črne gore, ne tako mračne sedanjosti...

"Kaže, da je tako. Kličejo me iz drugih republik, iz Bosne, ko grem v Zagrebu po ulici, mi ljudje stiskajo roko. Toliko ljudi mi hoče povedati, da mislijo enako kot tisoči Črnogorcev. Celo uradni predstavniki Črne gore že začenjajo misliti drugače. Črna gora prihaja k sebi, mora pa oprati svoj obraz pred svetom. Meni ni treba drugega kot to, sprati mora blato, moralni madež, s katerim so jo odeli Milošević in njegovi črnogorski somišljeniki. Spoznati mora sama, da je Jugoslavija bila in je minila. Jugoslavija je nastala pod Karađorđevićevo šajkačo, Črnogorci v tako nastali Jugoslavjiji nismo imeli niti imena, Slovenci vsaj to, če že drugega ne. Ko smo videli, da Jugoslavija pod srbsko šajkačo ni nič drugega kot velika Srbija, je nastalo marsikaj, tudi revolucija med drugim. Josip Broz je ustvaril zares drugačno Jugoslavijo, tako pod titovko. Ko smo lahko kasneje videli, kaj je kdo dobil in kaj izgubil, kako si je vsak zamišljal sebe in državo in svojo nacijo v njej, smo lahko videli, da tudi titovka ni nič drugega kot malo modelirana srbska šajkača.

No, zdaj smo zavrgli tudi ta model Jugoslavije in naredili - ne nove Jugoslavije, pač pa sebe pod svojimi kapami. Prepričan sem, da si bomo tudi tako še vedno blizu, vsekakor ne bomo mogli eden brez drugega. Stoletja smo gojili emocije do drugih narodov, zato ne jemljem naše razdružitve tragično. Meje, ki so zdaj, potni listi in vse to, bodo kmalu nekaj najobičajnejšega, kot povsod drugod, vse to pa ne bo oviralo svobodnega gibanja ljudi in idej, v to sem trdno prepričan."

Že pred leti ste nekje zapisali, da so pisatelji prebujeni del naroda. Zdaj se vam je na lastni koži zgodilo, da se vaša literatura prepleta z vašim političnim prepričanjem.

"Ne samo meni, to je večni problem, ne literatura ne pisatelj se ne moreta distancirati od pomembnih problemov, zdaj pa gre za zgodovinske probleme. Ne poznam neangažiranih piscev. Ko narod na Hrvaškem krvavi, pesniki ne pišejo lirskih verzov, pač pa se v protestu proti nasilju tudi sami ubijejo, kot se je nedavno tega zgodilo. Pesnike ubijajo granate na njihovem pragu sredi Dubrovnika. O tem je treba govoriti in pisati, če že ne oditi na bojišče. Tudi sam sem bojevnik, če že hočete, saj dejansko nikoli ne morem zapustiti svoje Črne gore. Že dve leti sem komandant lovčenske straže, v kateri so mladi prostovoljci različnih narodnosti - Muslimani, Hrvati, Črnogorci. Braniti je treba Lovčen in Njegošev mavzolej pred vandali, četniško usmerjenimi zaslepljenci, ki hočejo porušiti Meštrovićevo mojstrovino na Lovčenu. Komandant te obrambne straže sem in verjemite mi, ne bodo mogli rušiti mavzoleja, nikoli."

Pesnik med kolegi - Črnogorski književnik Jevrem Brković je na begu pred črnogorsko oblastjo našel zatočišče v Sloveniji. Na sliki je v družbi z Danetom Zajcem, predsednikom Društva slovenskih pisateljev in Borisom A. Novakom, predsednikom slovenskega PEN.

Vse manj kmetij se ukvarja s prirejo mleka

V Sloveniji se je v petih letih število kmetij, ki oddajajo mleko, zmanjšalo za petino.

Ker je prireja mleka z vsemi postopki (molža, hlajenje, zbiranje) dokaj zahtevno opravilo, ki se ob vse ostrejših merilih splača le še pri večjem številu živali, se v Sloveniji dogaja podobno, kot se je v kmetijsko razvitih evropskih državah začelo že precej prej kot pri nas in kjer se nadaljuje tudi zdaj. Gre za proces koncentracije prireje ali povedano bolj po domače: za proces, v katerem se na splošno zmanjšuje število kmetij, ki oddajajo mleko, in povečuje delež kmetij, ki imajo več krav, povečujejo mlečnost in oddajajo večje količine mleka.

Podatki, ki so jih za lani zbrali v Kmetijskem inštitutu Slovenija, dovolj nazorno kažejo, da se tudi v Sloveniji prireja mleka koncentrira. Leta 1985 je v naši republiki oddajalo mleko 58.413 kmetij, lani pa le še 47.018 oz. 11.295 manj. Če je 1971. leta vsaka kmetija oddala povprečno 2.812 litrov mleka, ga je pred šestimi leti 5.228, lani pa že 6.720. Še bolj zanimivi so podatki o številu kmetij, ki so oddale do 10 tisoč litrov mleka, od 10 do 20 tisoč, od 20 do 30 tisoč... Pred dvajsetimi leti je bilo v Sloveniji domala 98 odstotkov kmetij, ki so oddale manj kot 10 tisoč litrov mleka na leto, 1985. leta 88 odstotkov, lani 83 odstotkov. Take kmetije so 1971. leta prispevale k skupni količini oddanega mleka 88 odstotkov, 1985. leta 59 odstotkov in lani samo še 46 odstotkov. Število kmetij, ki oddajajo večje količine mleka, je v dveh desetletjih močno poraslo. 1971. leta je bila v Sloveniji samo ena kmetija, ki je oddala na leto več kot 50 tisoč litrov, 1985. leta jih je bilo 170, lani že 365, hkrati se je povečeval tudi njihov delež k skupni količini oddanega mleka: od 0,1 odstotka (1971) do 9,5 odstotka (1990).

Podatek, da se je v državah Evropske gospodarske skupnosti število kmečkih gospodarstev, ki oddajajo mleko, od 1973. do 1987. leta domala prepolovilo in da se zdaj (po podatkih kmetijskega inštituta) veča samo še število gospodarstev, ki redijo trideset krav ali več, kaže, da smo pri nas šele na pol poti in da nas najtežji "zasuki" še čakajo. Čeprav podatki potrjujejo, da se pri nas prireja mleka koncentrira, pa v primerjavi z evropskimi zgledi še vedno lahko govorimo o razdrobljeni prireji in sploh o razdrobljenem kmetijstvu. Podatki, da je bilo lani v Sloveniji še vedno 83 odstotkov kmetij, ki so oddale manj kot deset tisoč litrov mleka na leto, in da so te kmetije prispevale kar 46 odstotkov k skupni količini oddanega mleka, so dovolj zgovorni in ne potrebujejo dodatnega komentarja. ● **C. Zaplotnik**

MEŠETAR

Koliko so letos zaslužili kmetje, ki so pridelovali koruzo za zrnje? Na to vprašanje so skušali odgovoriti na zavodu za ekonomiko kmetijskega inštituta Slovenije, kjer ocenjujejo, da so letos na kmetijah pridelali povprečno 48 ton koruze na hektar. Izračuni, ki so jih napravili, temeljijo na pridelku 50 ton na hektar in na različnem načinu spravila. Pri spravilu s kombajnom in sušenjem v sušilnici je bila lastna cena 8,92 tolarja za kilogram, pri spravilu z obiralnikom, strojnim robkanjem in sušenjem v sušilnici 8,79 tolarja za kilogram, pri ročnem trganju, strojnem ličkanju ter sušenju koruze v koruznjaku 8,90 tolarja za kilogram, pri ročnem trganju, ročnem ličkanju in robkanju ter sušenju v koruznjaku pa 14,53 tolarja. Pri pridelkih, večjih od 50 ton na hektar, je tudi lastna cena za različne načine spravila nekoliko nižja.

Se je letos splačalo pridelovati koruzo za zrnje ali bi jo bilo bolje kupovati? Koruzo je zdaj sicer mogoče dobiti na trgu že za 7,50 do 8,00 tolarjev za kilogram, vendar bo cena bržkone zaradi vojne in drugih težav na jugu kmalu porasla.

● ● ●

Kolikšne so odkupne cene lesa v kranjskem gozdnem gospodarstvu? Cene, ki so nam jih povedali, veljajo od 21. oktobra dalje in sicer za les v lubju in dostavljen do kamionske ceste.

vrsta lesa	cena (SLT/m³)
smreka, jelka — hlodi I	3.484
smreka, jelka — hlodi II	2.814
smreka, jelka — hlodi III	2.144
bor — hlodi I	3.477
bor — hlodi II	2.613
bor — hlodi III	2.144
celulozni les iglavcev I	1.795
celulozni les iglavcev II	1.439
celulozni les iglavcev III	1.076
tehnični les iglavcev za predelavo	2.266
bukev — hlodi I	3.250
bukev — hlodi II	2.688
bukev — hlodi III	2.046

Pa še tole: les plačujejo v 15 dneh po prevzemu, če jim to ne uspe, priznajo še obresti: pri plačilu do 30 dni triodstotne in pri plačilu do 45 dni šestodstotne.

CARINARNICA JESENICE
Cesta maršala Tita 37
64270 Jesenice

obvešča, da je bil razpis za Carinarnico Jesenice objavljen v časopisu Delo dne 25. 10. 1991.

Poleg pisnih prijav za razpisana delovna mesta je potrebno priložiti še sledeče dokumente:
- spričevalo zadnjega letnika oz. indeks (fotokopije)
- dokazilo o delovnem stažu
- dokazilo o znanju enega svetovnega jezika (kopija indeksa oz. spričevala, iz katerega bo razvidno, kateri jezik se je kandidat učil in ga uspešno opravil).

Prijave s prilogami sprejema Carinarnica Jesenice, Cesta maršala Tita 37, 64270 Jesenice, do **vključno 9. 11. 1991.**

Nacionalizacija in denacionalizacija

Sedanji in nekdanji lastniki raziskujejo preteklost

Kranj, 30. oktobra - V Sloveniji se že nekaj časa pripravljajo na vračanje podržavljenega, zaplenjenega ali kako drugače krivično odvzetega premoženja. V priprave sodi tudi raziskovanje preteklosti, predvsem lastniško spornega povojnega obdobja, zbiranje različnih dokumentov in družinskih listin, brskanje po arhivih, ki so bili dolgo časa zaprti in nedostopni za javnost. Preteklosti ne raziskujejo le denacionalizacijski upravičenci, nekdanji lastniki premoženja, ampak tudi sedanji upravljalci in lastniki, ki se predvsem hočejo prepričati, ali bo tudi njihovo premoženje zajela denacionalizacija, kolikšen del...

Zanimivo je, da je Kranjski zbornik, ki je izšel lani, v poglavju Razvoj kmetijstva na družbenih posestvih v občini (avtor mag. Janez Tavčar, sicer direktor Mercator - Kmetijstva Kranj), že odkrito, javno in s podatki povedal, kako so nastala kranjska družbena posestva. Osnova za posestva je bila zemlja, ki so jo takoj po vojni predvsem iz političnih razlogov nacionalizirali ali zaplenili nekdanjim kmetom, posestnikom. Nekaj zemlje so razdelili agrarnim interesentom, nekaj pa jo je ostalo v družbeni lasti. Članek tudi poimensko navaja, kdo je izgubil zemljo, kolikšno površino in kdo jo je dobil.

prejšnji lastnik	površina (ha)	prevzemnik
Pavel Dolenc, Bitnje	8,5	Inteks
Franc Draksler, Praše	8,8	Predilnica Tržič
Anton Draksler, Mavčiče	8,2	IBI
Jože Draksler, Praše	15,5	Bombažna predilnica Tržič
Franc Slemc, Zg. Brnik	5,1	Hotel Evropa
Franc Triler, Drulovka	9,6	Tiskanina
Janez Brodar, Hrastje	25,1	Vojno trgovsko podjetje
Franc Pavlin, Podbrezje	11,3	Ministrstvo za notr. zadeve
Janez Šorn, Prebačevo	6,4	Projekt
Ignac Žibert, Suha	6,0	KZ Predoslje
Ivan Hoja, Zg. Jezersko	2,8	KLO Jezersko
Franc Babič, Šenčur	13,9	Iskra
Alojz Perne, Povlje	8,5	Triglav Tržič
Lovro Novak, Pivka	15,5	Triglav Tržič
Matija Kepic, Cerklje	16,5	Standard
Franc Ofnar, Zg. Jezersko	37,6	Dom oddiha Jezersko
Karel Palm, Preddvor	13,3	Dom onemoglih Preddvor
Jože Zabret, Britof	4,2	Tovarna olj Britof
Janez Ovčjak, Jama	7,4	Tovarna kos Tržič
Ivan Marinšek, Strahinj	10,6	Tovarna usnja Tržič
Hribar, Strmol	7,6	Predsedstvo vlade Slovenije
Brdo pri Kranju	28,0	Predsedstvo vlade Slovenije

Tovarne, ki so tedaj dobile naj več nacionalizirane in zaplenjene zemlje, so v začetku same pridelovale hrano za potrebe lastne delavske menze; kasneje pa so ugotovile, da tako ne gre naprej, in so posestva začeli združevati v nova, večja posestva, ki so predhodniki današnjih.

Ko lastnik postane (samo) tehnični vodja...

Ko je Oljarica v Britofu praznovala 80-letnico, je njen direktor **Ciril Dolenc** v precej obsežni kroniki opisal razvoj Oljarice od tedaj, ko se je k Šengarju v Britof priženil Janez Zabret, Aleškov Janez iz Topol pri Mengšu, pa do današnjih dni. Zanimivo je zlasti poglavje, ki govori o veliki predvojni zasebni podjetnosti in o tem, kaj se je z Oljarico dogajalo med vojno in v prvih povojnih dneh. Pred drugo svetovno vojno, natančneje 1939. leta, je tovarna zaposlovala 47 delavcev, dobro leto kasneje pa je zaradi vojne psihoze in začetka vojne v Evropi prenehala obratovati. Ko se začela vojna, so oljarno zaplenili v korist fonda "Festigung des Deutschtums", Jožka Zabreta, zadnjega od treh Zabretovih lastnikov, pa 4. maja zaprli v Begunje, ga nato odpeljali v Dachau, iz Dachaua pa v Flossenburg, kjer je bil ob polovični hrani dodeljen kazenski koloni za delo v kamnolomu, in odkoder se je vrnil domov šele julija 1945. leta. Kaj se je medtem dogajalo z oljarno? Kot navaja Ciril Dolenc, je 1. avgusta 1941 prišel v tovarno nemški komisar Fritz Oblasser, ki je kot trgovec z lanenim oljem in s firnežem močno upal, da bo tovarna po vojni njegova. Ker pa je kontrola ugotovila primanjkljaj, so ga zamenjali. Prišel je inž. Henrik Luckmann, ki pa je ob osvoboditvi zbežal. Nato sta z oljarno začasno upravljala prof. kemije Andrej Kalan in inž. Roman Modic, po prihodu domov pa je vodstvo tovarne spet prevzel Zabret, vendar le za kratek čas. Že januarja 1946 je podjetje prešlo pod državno, 5. decembra 1946 pa je skupščina v Beogradu sprejela zakon o nacionalizaciji zasebnih podjetij. Oljarica je prešla v družbeno last, Zabret pa je ostal v tovarni kot tehnični vodja.

Kdo je zgradil mlekarno: zadruga ali banovina?

V kranjski mlekarni so že pred časom napravili zgodovinski pregled organiziranosti mlekarstva. Iz njega je razvidno, da je bila že 1903. leta ustanovljena Mlekarska zadruga Naklo in da so se 1932. leta mlekarske zadruge Naklo, Predoslje, Šenčur, Cerklje in Goriče združile v Gorenjsko mlekarsko zadrugo oz. v Mlekarsko zadrugo v Naklem, ki je imela 24 prodajaln in je prodajala svoje izdelke predvsem v Kranju, na Jesenicah, na Bledu, v Ljubljani in v Trbovljah. Ker se je prireja mleka povečevala in se je mleko tudi dobro prodajalo, so se odločili za gradnjo nove mlekarne. Kot ugotavlja **Štefan Oštir**, sicer ravnatelj kranjske mlekarske in kmetijske šole, v zapisu o mlekarstvu in mlekarskem šolstvu v kranjski občini, zadruga zaradi nasprotij ni dobila zemljišča v Naklem, ampak v Čirčah, na mestu, kjer je mlekarna še zdaj. Dravska banovina je namreč 1938. leta kupila od Jožefa Brešarja iz Čirč 2,4 hektarja zemljišča, ki ga je leto kasneje "prodala" novoustanovljeni Gorenjski mlekarski zadrugi Kranj (ustanoviteljice so bile mlekarske zadruge Praše, Komenda, Medvode, Naklo, Skaručna, Šenčur, Št. Jurij pri Grosupljem, Trstenik, Žabnica in Cerklje), vendar je banovina kupnino namenila za izgradnjo mlekarne, precej pa je pomagala še z denarjem. Zadruga je najela tudi dva kredita, enega pri Privilegirani agrarni banki Beograd in drugega pri Reifeisen Centralkasse. Za posojilo agrarne banke je znano, da ga je zadruga plačala po vojni iz dohodka mlekarne v letih 1945 in 1946, nekaj pa naj bi prispeval tudi obrat v Naklem. Po vojni, natančneje 1. septembra, 1946, je bilo Gorenjski mlekarski zadrugi Kranj vse premoženje z odločbo Okrajnega sodišča v Kranju odvzeto, mlekarno je prevzel takrat ustanovljeni Mlekopromet, ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo Ljudske republike Slovenije pa je 26. septembra izdalo še odločbo, da je treba mlekarsko zadrugo likvidirati. ● **C. Zaplotnik**

Neusklajena dopolnila

Denacionalizacijski orehi so trdi

Ljubljana, 28. oktobra - Zbori republiške skupščine so zakon o denacionalizaciji že sprejeli, vendar zakon še ne velja, ker morajo zbori prej različno sprejeta dopolnila medsebojno uskladiti in o kompromisnih rešitvah ponovno glasovati.

Poglejmo, katera dopolnila so najbolj sporna in tudi po usklajevanju še neusklajena! Samo zbor združenega dela je sprejel dopolnilo, po katerem naj bi med denacionalizacijske upravičence uvrstili tudi društva, katerih premoženje je bilo podržavljeno ali preneseno na zvezo društev ali njihova združenja. Isti zbor, podobno pa tudi zbor občin in družbenopolitični zbor, zahteva, da naj bi nepremičnine nekdanjih pokojninskih skladov, ki so prenehali delovati ob koncu vojne, dobila skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja kot pravni naslednik skladov. Zbor združenega dela vztraja tudi pri tem, naj bi premoženje vrnili tudi slovenskim naravnim zdraviliščem in zdravstvenim zavodom. Isti zbor predlaga, da naj bi že v zakonu o denacionalizaciji in ne-v posebnem poglavju zakona o zadrugah določili, kako nekdanjim lastnikom vrniti zadružno premoženje. Zadrugam oz. zadružnim zvezam naj bi vrnili vse premoženje, ki je bilo po 9. maju 1945 brez nadomestila podržavljeno ali preneseno na druge uporabnike, prav tako tudi premoženje, ki so ga na podlagi pogodbe ali samoupravnega sporazuma združile, vložile ali prenesle na podjetja, ni pa jim bilo vrnjeno.

Poleg dopolnil, ki smo jih navedli, jih je še nekaj, ki jih bo treba uskladiti, tudi med njimi pa prevladujejo amandmaji, ki jih je sprejel zbor združenega dela. ● **C. Z.**

Predstavitev novejših sort krompirja

Moste pri Komendi, 30. oktobra - Kmetijski inštitut Slovenije bo v sodelovanju z republiško upravo za pospeševanje kmetijstva, Semenarno Ljubljana in kmetijsko zadruga Emona Domžale pripravil danes teden (7. novembra) v gostilni Pri Olgi v Mostah pri Komendi predstavitev novejših sort krompirja. Kmetijski strokovnjak Tadej Sluga bo najprej govoril o tehnologiji pridelovanja krompirja, nato bosta degustacija in ocenjevanje jedilnih kakovosti krompirja, nazadnje pa še prikaz sodobnih strojev za pridelovanje krompirja. Poleg razstave različnih sort krompirja bo tudi razstava krompirjevih jedi. ● **C. Z.**

Odkupna cena mleka

Novembra 10,20 tolarja za liter

Ljubljana, 28. oktobra - Republiški odbor za mleko, ki deluje pod okriljem republiškega ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, je na seji v ponedeljek določil odkupno ceno mleka za november. Rejci (kmetje in posestva) bodo za mleko, ki ga bodo oddali novembra, prejeli (v prvi polovici decembra) povprečno 10,20 tolarja za liter. Zapisali smo - povprečno, kajti nekateri bodo dobili več kot 10,20 tolarja, drugi pa tudi manj, odvisno od deleža mlečne naščobe (in beljakovin) ter higienske kakovosti mleka. Mlekarne bodo k odkupni ceni mleka s 3,6 odstotka tolšče prispevalo 8,84 tolarja, 0,70 tolarja bo prispevala republika kot nadomestilo za pokrivanje razlike v ceni mleka, 0,66 tolarja pa znaša povprečni dodatek za kakovost. Novembrska odkupna cena je za poldrugi tolar višja od oktobrske. ● **C. Z.**

Predstavniki Univerzala gostje kmečke zveze

O možnostih za nakup romunskih traktorjev

Ljubljana, 29. oktobra - Minuli konec tedna se je v Sloveniji mudila delegacija romunske tovarne, ki izdeluje pri nas dobro znane traktorje Univerzale. Delegacijo je spremljal lenarški župan Jože Škrlec, ki je tudi sicer veliko prispeval h krepitvi kompenzacijskih poslov med Slovenijo in Romunijo in k temu, da bodo slovenski kmetje spet dobili možnosti za ugoden nakup traktorjev Universale, številne slovenske delovne organizacije pa dodatno delo. V Ljubljani so delegacijo romunskega podjetja na čelu z generalnim direktorjem sprejeli predstavniki republiškega ministrstva za zunanje zadeve ter Ivan Oman in Marjan Podobnik, predsednik in podpredsednik Slovenske kmečke zveze - Ljudske stranke, ki sta se tudi zavzela za odpravo vseh administrativnih ovir pri takšnih in podobnih poslih.

V okviru sodelovanja med kmečko zvezo in italijansko zvezo neposrednih obdelovalcev se je v Sloveniji mudila delegacija italijanskih strokovnjakov in poslovnežev, ki je proučevala možnosti za preobrazbo našega kmetijstva. Delegacija si je skupaj z republiškim poslancem Jožetom Hobičem ogledala nekaj vzorčnih kmetij, ki naj bi jih "prestrukturirali" tudi s pomočjo posebnega sklada Evropske gospodarske skupnosti. Sklad naj bi pomagal kmetijam opustiti prirejo mleka, ki ga je že zdaj v Sloveniji in v Evropi preveč, in jih preusmeriti v rejo prašičev, mesnih pasem goveda in drobnice ter v predelavo lesa na kmetijah. ● **C. Z.**

Športno plezanje

Začeli tudi "pajkci"

Pokal Slovenije za mlade plezalce se bo nadaljeval v jesenskem delu. Prva tekma tega jesenskega dela bo v nedeljo, 10. novembra, ob 10. uri v telovadnici gimnazije Ljubljana - Šentvid.

Kranj, 29.oktobra - Petih spomladanskih preizkušenj se je udeležilo več kot sto mladih plezalcev iz osemnajstih slovenskih osnovnih šol. Osnovna zamisel za takšna pokalna tekmovanja mladih "pajkcev" je zrasla na zelniku našega znanega športnega plezalca **Sreča Rehbergerja.** "Pokal, ki sem si ga sprva zamislil bolj kot zabavna, hudomušna tekmovanja otrok, se je potem sicer razrasel v izredno zagrizene in napete tekme, kar pa ne moti. Otroci so pokazali, da znajo dobro plezati in se boriti. Največkrat so najzanimivejši ravno najmlajši, cicibani in cicibanke, ki se potegujejo za uvrstitve tako kot odrasli, člani, ali pa še bolj zagrizeno."

Pravila tekmovanj seveda ostajajo enaka, nekaj sprememb bo prihodnje leto v novem pokalnem tekmovanju. Zaradi izredno številne udeležbe na vsaki tekmi in zaradi, včasih res malce predolgih tekem, bo gotovo potrebno uvesti nekakšne omejitve pri prijavah za tekmovanje. Kakšne, o tem pa Srečo še razmišlja. **V Tržiču naj bi bila predvidoma 24. novembra zaključna pokalna tekma.** In kakšne končni razplet napoveduje Srečo Rehberger?

"Nekaj zmagovalcev je vsekakor znanih že sedaj. Nekateri imajo v posameznih kategorijah že takšno prednost pred zasledovalci, da jih bo izredno težko ujeti. Lahko pa se pojavi nekdo, ki do sedaj ni dosegal posebno dobrih uspehov ali je manj tekmoval kot ostali, nekdo popolnoma nov in preseneti..."

Srečo Rehberger bo prijave sprejemal do 1. novembra na naslov: Podlubnik 72, Škofja Loka, telefon: 064/622-432. Prijavi je potrebno dodati dokazilo o plačilu štartnine (150 tolarjev) na žiro račun RZS, Dvoržakova 9, Ljubljana, št.: 50101-678-17016 s pripisom "Pokal Slovenije za mlade". Prijavi se lahko vsak, ki je že bil vpeljan v skrivnosti športnega plezanja. ● **M. P., foto: J. Cigler**

LIGAŠKI SPORED

NOGOMET

Slovenska nogometna liga
Naklo: nedelja, 3. novembra, ob 14. uri: Živila Naklo - Vozila
Območna članska liga - zahod
Žiri: nedelja, 3. novembra, ob 14. uri: Alpina Žiri - Bilje
Kranj: nedelja, 3. novembra, ob 10.30 uri: SPZ Triglav - Jesenice
Območna mladinska liga - zahod
Kranj: nedelja, 3. novembra, ob 14.30 uri: Creina Primskovo - Seleco Valtex **Kranj:** nedelja, 3. novembra, ob 12.30 uri: SPZ Triglav - Jesenice
Gorenjska nogometna liga - člani
Bitnje: Bitnje - Polet, **Bled:** Bled - Mavčiče, **Stražišče:** Sava - LTH, **Orehek:** Zarica - Lesce, **Trboje:** Trboje - Visoko, **Kranj:** Creina - Šenčur, **Olševek:** Grintavec - Hrastje, **Velesovo:** Velesovo - Podgorje, **Tenetiše:** Podgorje - Kondor, **Britof:** Britof - Reteče, **Preddvor:** Preddvor - Jesenice B, **Tržič:** Tržič - Živila Naklo B
Vse tekme so v soboto, 2. novembra, ob 14.30 uri.

ROKOMET

Slovenska super rokometna liga - ženske
Kranj: sobota, 3. novembra, ob 18. uri: Kranj - Mlinotest
Slovenska liga - moški
Škofja Loka: sobota, 2. novembra, ob 20. uri: Šešir - Mokerc

KOŠARKA

I. slovenska liga - moški
Kranj: sobota, 2. novembra, ob 20. uri: Triglav - Ježica
I. slovenska liga - ženske
Kranj: sobota, 2. novembra, ob 16. uri: Kranj - Cimos **Škofja Loka:** sobota, 2. novembra, ob 18. uri: Odeja Marmor - I.Domžale
II. SKL moški - zahod
Jesenice: sobota, 2. novembra, ob 18. uri: Jesenice - Litija **Radovljica:** sobota, 2. novembra, ob 18.30 uri: Radovljica - Kokra Lipje

HOKEJ

Alpska liga
Jesenice: sobota, 2. novembra, ob 18. uri: Acroni Jesenice - Zoldo **Bled:** torek, 5. novembra, ob 19. uri: Bled Promolinea Bolzano

ODBOJKA

Super liga - ženske
Bled: sobota, 2. novembra, ob 17. uri: Bled - Kočevje
I. slovenska liga - moški
Bled: sobota, 2. novembra, ob 19. uri: Bled - Šempeter **Zabreznica:** sobota, 2. novembra, ob 18. uri: Žirovnica - P. Črnuče
II. slovenska odbojkarska liga - ženske
Kranj: nedelja, 3. novembra, ob 11. uri: Triglav - Bohinj **Bled:** sobota, 2. novembra, ob 14.30 uri: Bled 2 - Kočevje 2 **Jesenice:** sobota, 2. novembra, ob 17. uri: Jesenice - Šenčur **Zabreznica:** sobota, 2. novembra, ob 16. uri: Žirovnica - Nova Gorica 2
II. slovenska odbojkarska liga - moški
Radovljica: sobota, 2. novembra, ob 16.30 uri: Bled ml. - ČIB Bovec **Kranj:** nedelja, 3. novembra, ob 9. uri: Triglav - Plamen **Bohinjska Bistrica:** sobota, 2. novembra, ob 18. uri: Bohinj - Termo Lubnik

Club
GAULOISES BLONDES
V SOBOTO, 2. 11., NASTOPA
BOŽIDAR WOLFAND - WOLF
klub Kobra

Vateropolo

Triglav v avstrijskem prvenstvu

V avstrijskem letoviškem kraju Osojsko jezero je bil v petek, 25. oktobra, sestanek predstavnikov vaterpolskih delavcev Avstrije in Slovenije. Slovensko stran so zastopali **predsednik Vaterpolske zveze Slovenije Iztok Krašovec, predsednik VK Triglava Marko Troppan in sekretar VK Triglava Matjaž Brinovec.** Tema pogovorov je bila le ena in to sprejem naših ekip v tekmovalni sistem sosednje države. Dogovorjeno je bilo, da se v sistem tekmovanja vključi VK Triglav kot osmi član 1A lige. Tako bodo v ligaškem sistemu, ki se začne 11. in 12. januarja 1992 nastopili: ASV Dunaj, SC Donau Dunaj, Badener AC Baden, Linzer SK Linz, ATSE Gradec, TWV Innsbruck, SV Worthersee Celovec in **VK Triglav Kranj.** Po končanem tekmovanju v ligaškem sistemu dvokrožno se bo igrala še končnica (play off) in to v dveh skupinah. V prvi skupini se bo med seboj pomerilo prvih pet ekip in to štirikrožno po turnirskem sistemu od 1. do 5. mesta, v drugi skupini pa bodo nastopile zadnje tri uvrščene ekipe in ekipa Salzburga.

Kranjčanom je dovoljeno nastopiti tudi v končnici, z dobrimi igrami in rezultati imajo tako možnost, da osvojijo naslov mednarodnega prvaka Avstrije.

Prvenstvo, v katerega se bodo vključili tudi sodniki Vaterpolske zveze Slovenije, se bo končalo 20. in 21. junija 1992.

J. Marinček

Slovenci boljši od Gorenjcev

Kranj, 26. oktobra - V petek popoldne sta se na kranjskem stadionu pomerili ekipi znanih nekdanjih nogometašev Slovenije in Gorenjske. Boljši so bili nogometaši ekipe Slovenije z Ameriškoma, Oblakom, Horjakom in Irgoličem na čelu, ki so dali tudi gole. Rezultat je bil 0:5 za ekipo Slovenije. ● **(vs)**

Slovenska nogometna liga

"Gorica" (Vozila) v Naklem

Naklo, 30. oktobra - Po nedeljski zmagi v Velenju čaka nogometaše Živila - Nakla v nedeljo nova težka preizkušnja. Nasprotnik jim bo namreč ekipa Gorice, ki je na lestvici na 4. mestu in le točko zaostaja za Naklanci. Tako se obeta zanimivo srečanje, saj so gostje trenutno najbolj učinkovita ekipa v ligi, njihov igralec Breznikar pa je tudi vodeči strelec lige. Trener Živil **Andrejašič** ima prvič po petnajstih kolih na razpolago prav vse igralce (na začetku je manjkal B. Križaj, kasneje pa izključena Lunar in Taneski). V taboru domačih zato ponovno pričakujejo veliko število gledalcev, ob borbeni igri pa upajo, da jim bo uspelo ugnati žilavega nasprotnika in se tako utrditi na vrhu lestvice. ● **Dane Jošt**

14. kolo alpske hokejske lige

Gorenjska predstavnika spet praznih rok

Bled, Feldkirch, oktobra - Že v ponedeljek zvečer se je najboljša ekipa Devils Milana na blejskem ledu pomerila z domačini. Blejci so se gostom sicer dobro upirali, vendar niso mogli premagati dobro razpoloženega vratarja. Izid srečanja je bil 0:5 (0:2, 0:0, 0:3). Ekipa Acroni Jesenice pa je v torek zvečer gostovala pri Feldkircu in izgubila z rezultatom 6:4 (3:1, 1:2, 2:1). Konec tedna hokejisti Bled Promolinee odhajajo na gostovanje k ekipi Asiaga, Jeseničani pa doma gostijo Zoldo. ● **V. S.**

GORENJSKI GLAS

Četrta tekma za pokal Slovenije

Ajdovščina, 26. oktobra - Na umetni plezalni steni v ajdovskem športnem centru je bila v soboto četrta članska tekma v športnem plezanju. Na zanimivi in razgibani steni so se pomerili najboljši slovenski in hrvaški plezalci.

Kvalifikacij se je udeležilo sedem tekmovalk in trideset tekmovalcev. Najboljša med moškimi, Vili Guček in Tadej Slabe, sta dosegla vrh smeri in tako že v kvalifikacijah napovedala boj za prvo mesto. Odlično se je v kvalifikacijah izkazala tudi **Kranjčanka Marija Štremfelj**, ki je žal v nadaljevanju tekmovanja izgubila svojo prednost.

Zmagala sta Metka Lukančič iz trboveljskega alpinističnega odseka in Tadej Slabe iz ljubljanske Matice. **Rezultati - ženske** - 1. Lukančič (Trbovlje), 2. Ortar (Soški AO), 3. Škarja (Železničar), 4. Štremfelj (Kranj), 5. Vencelj (Železničar), 6. Čufar (Mojstrana), 7. Oblak (Vrhnika), **moški** - 1. Slabe (Matica), 2. Guček (Trbovlje), 3. Leskovšek (Matica), 4. Jamnikar (Matica), 5. Židan (Matica), 6. Grom (Vrhnika), 7. Mejovšek (Saleški AO), 8. Vezovnik, 9. Kalan (Kranj), 10. Žagar (Škofja Loka).

Skupni vrstni red - članice: 1. Ortar 90 točk, 2. Lukančič 80, 3. Štremfelj 44, **člani**: 1. Slabe 81, 2. Mejovšek 57, 3. Guček 52, pri mladinkah vodi Nataša Stritih, pri mladincih pa Stanko Židan. ● **M. P.**

Začetek ligaških tekmovanj v odbojki

Triglav Kranj

Kranj, 27. oktobra - Obe kranjski odbojkarski ekipi, moška in ženska, v letošnji sezoni ligaških tekmovanj nastopata v zahodni skupini II. slovenske odbojkarske lige. Predsednik izvršnega odbora odbojkarskega kluba Triglav Kranj, **Miro Zelnik**, je pred začetkom tekmovanj ocenil obe ekipi in njune možnosti v letošnji sezoni.

Priprave obeh ekip, tako moške kot ženske, so se začele v sredini avgusta. Moška ekipa ima letos novega trenerja, bivšega igralca OK Triglav, **Matjaža Tilingerja.** Zaradi nerešenih prostorskih težav za vadbo so člani moške ekipe nekoliko slabše uigrani. Ekipa je precej spremenjena, saj so jo zapustili kar štirje igralci. Glavno breme ekipe bodo nosili starejši igralci. V ekipo pa vse bolj vključujejo tudi mlade igralce. Zaradi takšne sestave ekipe bo po mnenju Mira Zelnika letos "težko poseči v boj za prva mesta". Uspeh ekipe bo uvrstitev v sredino lestivce in oblikovanje ekipe, ki se bo v prihodnji sezoni potegovala za uvrstitev v prvo ligo.

Ženska ekipa, kljub lanskoletnemu boju za prvo mesto v II. SOL-zahod, letos začenja tekmovanja z manj optimizma. Trener ekipe, **Zmago Hafner**, namreč ni zadovoljen s pripravami in dosedanjimi treningi. Dve članici prve ekipe se zaradi poškodb nista uspeli dobro pripraviti. Problem ekipe je stalni letni osip tekmovalk, saj vsako sezono ekipo zapusti ena ali dve igralki. "Delo z mladimi žal ni tako široko in intenzivno, da bi vsako leto pridobili toliko kvalitetnih igralk, ki bi zapolnile vrzeli v ekipi," v svojih napovedih pravi Miro Zelnik.

Tudi klub se že nekaj let bori s pomanjkanjem ustreznih prostorov za vadbo in s pomanjkanjem strokovnega kadra za delo z mladimi. Kljub občasnemu strokovnemu usposabljanju se le malo bivših igralk in igralcev odloči za delo v odbojki. Velika ovira pa je že celo vrsto let pomanjkanje finančnih sredstev, saj sredstva, ki jih dobijo od ZTKO oz. športne zveze, ne zadoščajo. ● **M. P.**

Območno prvenstvo Gorenjske v odbojki

Odbojka naj bi bila še popularnejša

Radovljica, 28. oktobra - Komisija za odbojko pri ZTKO Radovljica je te dni razpisala območno prvenstvo Gorenjske v odbojki za mladince in mladinke, za klubske ekipe pionirjev in pionirk ter za ekipe ŠŠD pionirjev in pionirk. Vsa tekmovanja bodo potekala po določilih Pravilnika o tekmovanju OSJ, Pravilih odbojkarske lige in Pravilih tekmovanja za določene ekipe. Pri tekmovanju mladincev in mladink bo sistem tekmovanja določen na osnovi števila prijavljenih ekip, prav tako bo pri tekmovanju pionirjev in pionirk za klubske ekipe. Pri ŠŠD pa bo organiziran turnir zmagovalnih občinskih ekip ŠŠD na Gorenjskem, domačin pa bo določen kasneje. Mladinke in mladinci bodo tekmovali novembra in decembra, rok za prijave pa je prihodnji torek, 5. novembra. Novembra in decembra bodo tekmovale tudi klubske odbojkarske ekipe pionirjev in pionirk, tudi te se morajo prijaviti do 5. novembra. Tekmovanje ŠŠPD pa naj bi potekalo januarja in februarja, rok prijav pa je 30. januar. Do takrat morajo biti odigrana občinska prvenstva.

Komisija za odbojko pa je razpisala tudi občinsko ligo v odbojki za člane in članice občine Radovljica, za tekmovanje pa se lahko prijavijo tudi ekipe iz drugih občin Gorenjske, če nimajo organiziranih svojih tekmovanj. Liga je namenjena popularizaciji odbojke. Tudi za to ligo se je potrebno prijaviti do 5. novembra. Vse dodatne informacije lahko dobite pri ZTKO Radovljica, Gorenjska 26, ali po telefonu 75-350. Tam tudi sprejemajo prijave.

V. S.

Sodelovanje planincev

Kranj, 26. oktobra - Pretekli petek in soboto sta se v planinskem domu Gore nad Hrastnikom srečali delegaciji Planinske zveze Slovenije in Hrvaške. Vodila sta ju predsednika Andrej Brvar in Marjan Hanžeković. Slovenska delegacija je hrvaški izrazila svojo solidarnost in podporo osvobodilnemu boju hrvaške države proti agresiji srbske republike in jugoslovanske armade.

Planinci z obeh strani meje so že izstopili iz Planinske zveze Jugoslavije, obe planinski zvezi pa sta bili konec septembra sprejeti v mednarodno alpsko federacijo UIAA. Slovenija ima v komisijah mednarodne federacije štiri predstavnike, Hrvaška pa enega. Po dogovoru bodo predstavniki obeh republik zastopali v posameznih komisijah interese slovenskih in hrvaških planincev. V planinskih kočah na eni in drugi strani ostanejo medsebojni popusti. V sporazumu, ki ga bodo pripravili, pa predvidevajo tudi skupne gorsko reševalne akcije. Zaradi nove meje med obema sosedama, ki je presekala mnoge planinske poti, bodo skupaj pripravili predlog "planinskih mejnih prehodov" ter ga predložili vladama obeh republik. ● **M. P.**

Seminar v Tamarju

Mladinska komisija pri Planinski zvezi Slovenije razpisuje seminar za načelnike Mladinskih odsekov planinskih društev Slovenije, letno izpopolnjevanje za mladinske planinske vodnike, mentorje planinske vzgoje in planinske inštruktorje, skupaj z zborom delegatov Mladinskih odsekov planinskih društev Slovenije. Vsi udeleženci se bodo zbrali v petek, 15. novembra, ob 17. uri v Planinskem domu v Tamarju, kjer bodo ostali vse do nedelje, 17. novembra, do kosila.

Pri ceni seminarja lahko izbirate med dvema možnostima:
- dva polna penziona s stroški organizacije 1.400,00 tolarjev,
- cena brez hrane, le dvakrat spanje in stroški organizacije 870,00 tolarjev.

Prijave lahko pošljete najkasneje do ponedeljka, 4. novembra, pismeno na Planinsko zvezo Slovenije.

Zbor delegatov Mladinskih odsekov planinskih društev Slovenije pa bo v nedeljo, 17. novembra, ob 10. uri v Planinskem domu v Tamarju, v okviru strokovnega seminarja za planinske kadre. ● **M. P.**

Pohod od Litije do Čateža

Kranj, 25. oktobra - Planinsko društvo Kranj in Planinska sekcija Alpetour organizirata izlet na tradicionalni pohod od Litije do Čateža. Pohod bo naslednjo soboto, 9. novembra, ko bo posebni avtobus ob 6. uri odpeljal izpred hotela Creina, iz Škofje Loke pa ob 6.20 uri izpred avtobusne postaje. Prijavite se lahko v pisarni PD Kranj (tel. 212-823) do zasedbe prostih mest v avtobusu. Izlet bosta vodila Jože Škorc in Igor Kloar. ● **(vs)**

Tržiško prvenstvo v odbojki

Tržič - Komisija za športno rekreacijo pri Športni zvezi Tržič pripravlja 1. občinsko prvenstvo v odbojki za ženske ekipe. Prijave ženskih ekip sprejemajo v pisarni ŠZ Tržič, Bračičeva 4 ali po telefonu 50-766 (Janez Brzin) do ponedeljka, 4. novembra, ko bo ob 17.30 uri v prostorih Športne zveze tudi žrebanje ekip in dogovor o poteku tekmovanja. Tekmovanje se bo odvijalo v telovadnici šole na Zalem Rovtu, začelo pa se bo 11. novembra 1991. Tekmovanje bo potekalo po enokrožnem ligaškem sistemu, vsak z vsakim po enkrat, igralo pa se bo na dva dobljena seta. Prijavnina bo odvisna od števila prijavljenih ekip in bo določena na žrebanju. **J. Kikel**

MALI OGLASI

☎217-960

APARATI STROJI

Prodam nov 4-nitni, namizni OVERLOCK. ☎ 216-153 18459

Prodam RAČUNALNIK PC AT. ☎ 43-333 19101

Prodam ŠTEDILNIK na trda goriva in zamrzovalno SKRINJO. ☎ 83-694 19106

TRAKTOR Zetor 52-11, z orinalno kambino in CISTERNO Creina, 2.700 litrov, prodam po ugodni ceni. Janez Knific, Valburga 13, Smlednik 19117

OVERLOCK Pfaff - entlarica, nov, prodam. ☎ 215-650 19122

Prodam malo rabljen PRALNI STROJ. ☎ 310-025 19125

Prodam električni ŠTEDILNIK. ☎ 214-682 19137

Dva SESALCA za prah, zelo poceni prodam. ☎ 214-682 19138

Prodam sobno PEČ na olje in CIRKULAR. ☎ 241-483 19140

Prodam električni sadni MLIN. ☎ 241-483 19141

Dynaudio BOKSE, prodam. Kalinškova 7, Kranj. ☎ 242-133 19144

Prodam 7 let star PRALNI STROJ Gorenje. ☎ 216-625 19145

Prodam nov POMIVALNI STROJ Gorenje PMS 301. ☎ 691-620, ob delavnikih ali 323-435, v soboto in nedeljo 19158

Prodam malo HIDROELEKTRARNO, moč 8 kW. ☎ 52-250 19161

Prodam dva rabljena HLADILNIKA, cena 1.500 SLT za kos in dva ŠTEDILNIKA kuppersbusch, cena 1.500 SLT za kos. ☎ 78-606 19165

Prodam CB POSTAJO Lafayette Hawaii in CB OJAČEVALEC z Etagi, Tip BY 131 (200 W). ☎ 621-398 19172

Ugodno prodam ŠTEDILNIK kuppersbusch. ☎ 41-817 19187

Prodam oljni GORILEC, obnovljen. ☎ 73-857 19191

Poceni prodam ZVOČNIKE ITT, 60 W. ☎ 215-583 19194

Prodam zamrzovalno OMARO - 5 predalov. ☎ 50-417 19200

OVERLOCK, 2-igelni, 4-nitni, nov, prodam. ☎ 802-170 19204

Prodam nov, barvni TV Gorenje, s TT. ☎ 802-083 19205

Za polovično ceno prodam oljni RADIATOR, 2 kW. ☎ 331-061 19212

CIRKULAR Universal, s priključki, nov, prodam. ☎ 214-072 19220

Prodam PLASTIČNO CISTERNO tisoč litrov in ELEKTROMOTOR 5,5 kW. ☎ 47-190

Poceni prodam termoakumulacijsko PEČ, 6 kW. ☎ 43-268 19234

Prodam INFRA PEČ za kopalnico. ☎ 802-040, ves dan 19240

Prodam sobno električno PEČ, nemška. Kovor 74, Tržič 19241

Črno-bel TV Iskra, 61 cm, brezhiben, prodam. ☎ 632-757 19245

50-litrski nov BOJLER, poceni prodam. ☎ 50-568 19270

Trajnožarečo PEČ, poceni prodam. ☎ 50-568 19271

Prodam MLINČEK za sadje. ☎ 77-969, Bled 19278

AVTORADIO, nov, ugodno prodam. ☎ 311-001 19282

Prodam barvni TV Iskra, ekran 56 cm. Suceva 9, Kranj 19290

Prodam barvni TV Gorenje. Cena po dogovoru. ☎ 218-338 19313

Prodam PRALNI STROJ. ☎ 41-657

RAČUNALNIK Partner, PRINTER TRS, prodam. ☎ 216-512, Žibert 19317

Prodam digitalni AVTORADIO z zvočniki. ☎ 327-324 19319

Prodam KOSILNICO BCS. Bidar, Adergas 24, Cerklje 19325

Prodam LIKALNI STROJ, dva oljna ŠTEDILNIKA kuppersbusch in plinski ŠTEDILNIK na dva gorilca. ☎ 41-445

Prodam barvni TV Gorenje. ☎ 422-314

Pomivalno KORITO, ŠTEDILNIK, poceni prodam. ☎ 631-245 19378

Prodam rabljen ŠTEDILNIK Calorex. ☎ 622-629 19386

Prodam RAČUNALNIK Schneider PCW 8256. ☎ 622-700 19399

SAT SISTEM ugodno prodam na obroke, z montažo. ☎ 217-844 19402

Ugodno prodam RAČUNSKI STROJ Olympia. ☎ 214-927 19403

Prodam ELEKTROMOTORJA, 3 kW in 22 kW. ☎ 49-442 19406

GLASBILA

Kupim HARMONIKO Hohner Atlantic ali Verdi. ☎ 421-498 19133

Prodam BABYPHONE (interfon) ☎ 622-311 19298

HARMONIKO Melodija, C, F, B, ES duri, prodam. ☎ 66-704 19392

GRADBENI MATERIAL

Prodam rabljena okenska KRILA. 180 x 170 cm. ☎ 311-530 19130

Cementni ŠPIČAK, rabljen, prodam. ☎ 311-160 19132

Prodam A LESTVE za škarje ostrešja. ☎ 51-458 19222

Prodam stare STREŠNIKE folc. Anžič, Sp. Besnica 20 19251

Prodam RADIATOR Jugoterm, dim. 1.800 x 650 cm. ☎ 51-291 19254

Prodam 2 kub. m. COLARIC in 12 PLOHOV. ☎ 74-937, dopoldan 19266

Prodam gradbeno BARAKO, dim. 4.5 x 3.2 m. ☎ 214-989 19300

Prodam suhe DESKE in PLOHE. Anton Žemva, Sebenje 94, Bled 19342

Poceni prodam 3 notranja VRATA - lužen hrast. ☎ 324-164 19345

Prodam 200 kosov novega cementno sive-Sprejmem vsa ZIDARSKO - FASADERSKA dela. ☎ 78-947 19411

ČISTIM itisone, tapisone, avtosedeže. ☎ 632-437 19413

OBLAČILA

KAPE - BARETE, dvojne, lahko dobite! ☎ 75-050 19126

JAKNO, črn perzijaner, prodam. ☎ 214-682 19136

Prodam krzneno JAKNO, nova, dolga. ☎ 633-013 19167

Odstopiš OBLEKO za malčka? Mulej, Marmovec 7, Dramlje 19305

OTROŠKA OPREMA

Prodam HOJICO, STOLČEK in KENGURUJA. ☎ 310-365 19216

Ugodno prodam otroški VOZIČEK Pliko, KENGURU. ☎ 74-112 19252

● **KARAMBOLIRANI AVTOMOBILI** vseh letnikov
● **RABLJENI NADOMESTNI DELI SUPER CENE**
BUGAJSKI, Velden, Oberjeserz 39, tel.: 9943-4274-4111

OSTALO

Sl. Prešernov spominski KOZAREC v Kranju, Titov trg 16 18031

Prodam tovorno PRIKOLICO za osebni avto, dim. 160 x 130 cm. Informacije na ☎ 79-433, popoldan 19104

Prodam ČELADO. Logar, Vrtna pot 6, Voglje - Šenčur 19182

Prodam suha bukova DRVA. ☎ 621-589

Zelo ugodno prodam 150 kub. m. HUMUSA. ☎ 242-304 19197

Prodam ŠOTOR za 4 osebe. Cena 300 DEM. ☎ 83-011 19210

Prodam izolarano UTO za psa. ☎ 43-423 19237

Prodam vgradne zidne BLAGAJNE - SEFE. ☎ 51-291 19253

Prodam CIPRESE. ☎ 70-414 19257

Nov Rambo NOŽ, prodam za 1.500 SLT. ☎ 633-488 19272

Prodam stare poslikane SKRINJE (1748, 1865). ☎ 213-145 19293

Prodam 4-tonsko kiper PRIKOLICO. Velesovo 12, Cerklje 19295

Prodam suha bukova DRVA. ☎ 421-076

Obnovim ali odkupim vse vrste STARIN. ☎ 45-372 19377

Proam PESJAK, 3 x 1, 5 x 7, 7 m in UTO. ☎ 801-605, pop. 19390

PRIDELKI

Prodam ZELJE v glavah. ☎ 40-179 18911

Prodajam zdravilna prepeličja JAJCA. Sp. Brnik 60, Cerklje 19116

Prodam jedilni KROMPIR. Jerala, Podbrezje 222, Duplje. ☎ 70-520 19150

Ugodno! Sveži ŠAMPINJONI za vlaganje ali zamrzovanje. ☎ 215-701, zvečer 19231

Prodam 4 tone REPE. Trboje 15, Krnj. ☎ 49-472 19280

Prodam debelo REPO. Logar, Vrtna pot 6, Voglje - Šenčur 19353

Prodam REPO in jedilni KROMPIR. Pipanova 11, Šenčur 19393

POSESTI

Prodam HIŠO z vrtom. Britof 226, Kranj. ☎ 43-007 19045

Prodam zidano GARAŽO na Jesenicah. ☎ 81-536, popoldan 19100

Prodam 35 arov zaraščenega GOZDA v Poženiku. Informacije na ☎ 061/647-434, od 18. do 19. ure 19109

Prodam PARCELO za vikend, na Jezerskem. ☎ 47-034, pop. 19135

GARAŽO triplex, v Šorlijevem naselju, prodam. ☎ 212-150 19153

Prodam zazidljivo PARCELO. ☎ 692-552, zvečer 19208

Oddam KMETIJSKE PROSTORE. Sp. Brnik 22, Cerklje. ☎ 311-347 19259

Prodam zazidljivo PARCELO v Cerkljah. ☎ 218-639, Kne 19328

Prodam GARAŽO v Vrečkovi ulici. ☎ 242-307 19340

Prodam starejšo HIŠO z nadomestno gradnjo, v bližini Kranja. ☎ 323-009

PRIREDITVE

GLASBO za ohceti nudita glasbenika. ☎ 421-498 19134

POZNANSTVA

Si želite spremembe v vašem življenju? Naredite prvi korak, AFRODITA - ženitna posredovalnica iz Kranja, Planina 3, bo naredila drugega. Pokličite na ☎ 324-258 ali 51-245, do 22. ure in videli boste: uspeh bo tu! 18667

Moški, zdrav, 60-letnik, samski, nekadilec in nealkoholik, s trdnim posestvom na pragu Ljubljane, išče gospodinjo pri 40. letih. Otrok ni ovira. Pridi, ga bova skupno vodila! Šifra: GOSPODINJSTVO

RAZNO PRODAM

Prodam semenski KROMPIR: bel pentland square in desire ter breje TELICE po izbiri. Sp. Duplje 71, ☎ 47-604 18527

Prodam novo POMIVALNO MIZO s koritom in TUŠ baterijo ter 1 kos "TENDA", šir. 2.50 m in 1 m naklona. ☎ 328-854 19148

Prodam dva MOPEDA in OPEKO bobrovec. ☎ 46-735 19285

CERADO za osebni avto, nova, 125-litrski HLADILNIK Gorenje, rabljen in razno ŽICO, novo, za električno instalacijo, prodam. ☎ 74-651 19355

Prodam enoročno PIPO Armal in 12 kub. m. PRSTI. ☎ 74-792 19382

Prodam LATE za kozolec in FIŽOLOVKE. ☎ 622-629 19385

STAN. OPREMA

Poceni prodam stekleno PREDELNO STENO in francosko POSTELJO. ☎ 329-861 19159

Zelo poceni prodam novo trkotno KOPALNO KAD Saris, sive barve in enoročno TUŠ KABINO Schmidel. ☎ 061/340-989 19163

Po ugodni ceni prodam KAVČ in dva ga STREŠNIKA Trajanka in 1.000 kosov stare OPEKE. ☎ 41-858 19368

Poceni prodam 4 kub. m. trdega TERVOLA. ☎ 78-554 19383

Ceneje prodam 120 kosov silikatne OPEKE, nova. ☎ 84-535 19387

OPAŽ in ladijski POD, prodam. ☎ 801-605, po 15. uri 19389

Ugodno prodam TERVOL, 10 cm, 2 cm. ☎ 88-710, 88-038 19401

Prodam zastekleno levo vratno KRILO mahagonij. ☎ 214-927 19404

NOVO ● NOVO ● NOVO ● NOVO

Kotra in hobby program®

VSE ZA VAŠE MALE HIŠNE PRIJATELJE

OPREMA IN HRANA ZA MALE ŽIVALI

VSE ZA VAŠ AKVARIJ

VELEBLAGOVNICA "GLOBUS" KRANJ

KOROŠKA 4 (ODD. ŠPORT) TEL. 214-761

PRODAJALNA "MOJCA" TRŽIČ

TRG SVOBODE 30 TEL. 50-401

INŠTRUIRAM matematiko za srednje šole. ☎ 311-471 19348

IZGUBLJENO

Na Sorški planini se je izgubilo 25 OVAC. Prosim vsakogar, če jih je opazil, da javi na ☎ 66-820 ali 45-002 19152

KUPIM

Kupujem smrekove HLODE. ☎ 64-103

Kupim 1 teden starega BIKCA simentalca. ☎ 57-365 19115

MOTOR za Z 850 Kombi, kupim. ☎ 422-305 19143

Kupim bukove in jesenove HLODE ter PLOHE. ☎ 64-313 19149

Kupim smrekovo HLODOVINO. ☎ 66-463 19217

Plinsko JEKLENKO, kupim. ☎ 65-460

E. Bittmann

CELOVEC - CENTER
ST. VEITER STR. 16, TEL. 9943-463-56457

- ENOSTAVNO - AVTO NA SERVIS IN NATO PO NAKUPIH
- VSI ORIGINALNI DELI IN DODATNA OPREMA

PRISPELA STA GOLF '92 IN AUDI 80 - '92

IZOBRAŽEVANJE

INŠTRUIRAM matematiko in fiziko za OŠ. ☎ 218-604, od 18. do 20. ure (Andrej) 18472

INŠTRUIRAM matematiko za vse stopnje. ☎ 310-803 18926

Dipl. ing. kemije INSTRUIRA kemijo - vse stopnje. ☎ 48-062 19129

INŠTRUIRAM stenografijo. ☎ 47-075 19131

Dipl. ing. INŠTRUIRA matematiko, fiziko in kemijo. ☎ 221-711, int. 613, dopoldan ali 217-817, popoldan 19168

INŠTRUIRAM angleščino za OŠ in SŠ. ☎ 061/-612-354 19185

Iščem INŠTRUKTORJA za orglice. ☎ 061/612-354, Janez 19186

Tujka nudi nemško KONVERZACIJO. PREVODI. ☎ 312-520 19198

Nemška KONVERZACIJA, poslovna KORESPONDENCA. ☎ 312-520 19199

INŠTRUIRAM matematiko za OŠ in SŠ. ☎ 215-734 19283

INŠTRUIRAM matematiko za vse stopnje. ☎ 212-336 19302

INŠTRUIRAM kemijo za OŠ in SŠ, možno tudi drugo. ☎ 70-190 19309

UČIM kitaro in teorijo nižje glasbene šole. ☎ 327-324 19318

Kupim večje BIKCE. ☎ 70-763 19258

Kupim TELE, staro do 10 dni. ☎ 695-088 19260

Kupim KRAVO z mlekom. ☎ 74-846

Kupim SADIKE vinske trte - izabela. ☎ 48-221, Naklo 19311

Kupim BERILO za 6. razred OŠ. ☎ 217-044 19323

Kupim večjo količino JAGNJETI za zakol. Cena po dogovoru. ☎ 77-966, zvečer 19341

LOKALI

V Kranju oddam LOKAL za živilsko dejavnost. ☎ 221-341 19233

GOSTINSKI LOKAL na Jesenicah, oddam. ☎ 82-311 19400

MOTORJI KOLESA

Prodam dobro ohranjen APN 4. Cena 300 DEM. ☎ 83-862 19209

Prodam BT 50, letnik 1987. Vester, Zasip, Sebenje 62, Bled 19312

Prodam ČELADO. Vrtna pot 6, Voglje - Šenčur 19360

Zelo poceni prodam ELEKTRONIK 90. Senično 7, Križe. ☎ 57-874 19370

Prodam dobro ohranjen MOTOR APN 6. ☎ 49-442 19408

OBVESTILA

J & J TV, VIDEO, HI-FI, SERVIS. Popravljamo vse vrste TV, VIDEO in HI-FI NAPRAVE. ☎ 329-886 16355

ŽALUZIJE, LAMELNE ZAVESE, ROLETE, lahko naročite: ROLETARSTVO NOGRAŠEK, MILJE 13, ŠENČUR. ☎ 43-345 (delavnica) ali 061/50-720 18038

PLESKARSKA DELA opravimo hitro in poceni! ☎ 241-483 18464

POLAGAM, BRUSIM in LAKIRAM parket ter POLAGAM tople pode, itisone, tapisone in pluto. ☎ 622-065 18481

RTV SERVIS Samsung, Gorenje! ☎ 216-945 18539

Frizerski salon "IVANKA", na Sp. Brniku - za mlade in stare, nudi FRIZERSKE USLUGE z naravnimi preparati: BIOTRAJNA ONDULACIJE, BIO BARVE ter MASAŽO lasišča. Obenem obveščam cenjene stranke na NOVO TELEFONSKO ŠTEVILKO: ☎ 422-669! 18567

"Orbiter" RTV Servis Gorenje, Samsung. ☎ 216-945 19043

OBNOVA trakov za tiskalnike. Non - stop! ☎ 061/576-078 19195

ŠIVAM po meri, tudi za močnejše postave. ☎ 802-170 19202

Želite ŠIVATI sami za sebe in vaše domače? ☎ 802-170 19203

MONTIRAM centralne kurjave. ☎ 65-817, po 18. uri 19214

POPRAVILO in MONTAŽA TV anten. ☎ 57-420 19269

Izdelujem aluminijaste TOPLE GREDE, 2.00 x 1.20 m. ☎ 216-208 19321

VODOVODNE INSTALACIJE vseh vrst, vam naredimo! ☎ 218-427 19333

Če želite vaš avto spremeniti v koncertno dvorano, se oglasite v delavnici "AVTO HI-FI", kjer vam nudimo avtoradie, montažo in nasvete. Dare Vidmar, Strižnikova 19, Šenčur. ☎ 41-016 19336

CORAL d.o.o. Trgovina z avtodeli v Lescah, Alpska 33 19371

ROLETE, ŽALUZIJE, lamelne ZAVESE, naročite na ☎ 75-610 19372

OPRAVLJAM prevoze oseb in tovora, s kombijem. ☎ 331-061 19384

FOTELJA ter dva JOGIJA. ☎ 214-575, zvečer, po 20. uri 19166

Ugodno prodam novo, razteglivo SEDEŽNO GARNITURO. ☎ 58-295 19173

Ugodno prodam LEŽIŠČE za jogi, novo. ☎ 214-278 19181

Ugodno prodam 2 leti staro SPALNICO. ☎ 75-735 19277

Prodam 3 masivne MIZE in STOLE. ☎ 49-442 19405

ŠPORT

RIPSTOL - TRIMPLET Elan, prodam. ☎ 214-682 19139

PADALO EQ Sport 26, prodam - menjam za avto. ☎ 77-818 19207

PANCERJE, št. 40 - 41, zamenjam za št. 43 - 44. ☎ 58-362 19232

STANOVANJA

Mlad par s hčerko potrebuje za krajši čas skromno STANOVANJE. Šifra: KLIC V SILI 18903

V centru Kr. gore najamem STANOVANJE s centralno. ☎ 218-823 19151

Oddam takoj vseljivo starejše STANOVANJE v Gorenji vasi - Poljanska dolina. Ogled popoldan. Franc Ferlan, Gorenja vas 38 19154

Družbeno GARSONJERO, 38 kvad. m., s telefonom, centralno ogrevanje, kabelska TV, zamenjam za 2-sobno stanovanje. ☎ 329-190, po 20. uri 19157

STANOVANJE, 50 kvad. m., v Kranju, zamenjam za večje. ☎ 326-298 19170

MIRA stavbno in pohištveno mizarstvo Radovljica
Šercerjeva 22

razpisuje prosto delovno mesto
DIREKTORJA PODJETJA (reelekcija)

Pogoji:
- najmanj V. ali VI. stopnja izobrazbe ekonomske, organizacijske ali lesarske smeri
- s V. stopnjo pet, s VI. stopnjo pa štiri leta delovnih izkušenj v poklicu
- pasivno znanje nemškega ali angleškega jezika
- predložitev zamisli razvoja podjetja.

Mandat traja 4 leta.
Kandidati naj pisne vloge z vsemi dokazili v 15 dneh po objavi razpisa pošljejo na naslov: MIRA mizarstvo Radovljica, Šercerjeva 22.

Art OPTIKA
POSLOVALNICA KRANJ
Cesta JLA 18
nasproti porodnišnice
Telefon: 212-196

VELIKA IZBIRA UVOŽENIH OKVIRJEV, STEKEL IN SONČNIH OČAL

PREGLEDI VIDA: ponedeljek, sreda od 14. - 15. ure
torek od 15. - 17. ure
četrtek od 8. do 10. ure

Odprto:
od 8. - 18. ure
sobota od 8. - 12. ure

SE PRIPOROČAMO!

gostilna sejem
KRANJ, STARA CESTA 25
Dnevno vam nudimo divjačino, ribe in vse vrste ostalih jedi po naročilu. Obenem pa vas vabimo, da preživite prijeten sobotni večer ob duetu Sezam. Sprejemamo rezervacije za poslovna kosila, zaključene družbe in ohceti. Rezervacije po telefonu 222-233.
Se priporočamo!

Nova STANOVANJA, vseh vrst, naprodaj v Munchnu (ZRN). Možnost kredita do polovice vrednosti. Informacije na ☎ 061/265-652, po 17. uri 19236

Oddam GARSONJERO, centralno ogrevanje, CATV. ☎ 217-821 19276

Mlado dekle sprejmem za SOSTANOVALKO. ☎ 217-915 19329

VARSTVO

V prijetnem okolju, kjer ni avtomobilov in smoga, nudim dopolnilno VARSTVO dvema otrokoma. ☎ 217-238

Nudim dopoldansko VARSTVO otrok. ☎ 217-575 19056

VOZILA DELI

Prodam nova sprednja in zadnja BLATNIKA ter PRAGOVE za Citroen GS 1300. ☎ 801-122, int. 156 19160

Prodam vlečno KLJUKO za Jugo. ☎ 223-412 19183

Prodam 2 zimski GUMI, 165/13, s platiči, za Opel. ☎ 802-083 19206

Prodam 2 zimski GUMI s platiči, za Z 750. ☎ 45-639 19213

GRELCE za nafto Bocsch za avtomobile, prodam. ☎ 214-072 19218

Prodam sprenjo STENO, ŽAROMETE, DELE za Z 101. ☎ 802-040 19239

Vlečno KLJUKO za Fiat 132, prodam. ☎ 631-102 19261

Dve GUMI za Jugo, Z 101, prodam za 1.500 SLT. ☎ 312-259 19289

Prodam dve PLATIŠČI in PNEVMATIKI za Jugo. ☎ 215-211 19292

Prodam Mercedes PLATIŠČA z gumami. ☎ 328-050 19296

PRTLJAŽNIK za VW Golf, prodam za 300 DEM. ☎ 328-050 19307

Prodam zimski GUMI 155/13 Best, za 2.600 SLT. ☎ 217-044 19322

VW 1300, ugodno prodam za dele. ☎ 242-718, popoldan 19398

Ugodno prodam GUME s platiči, 165/13. ☎ 41-021 19409

Prodam več DELOV za Z 750. ☎ 51-458

Trdno DNO za prtaljažnik za jap. avto dobite ☎ 621-807 19414

VOZILA

Prodam karambolirano Z 101, letnik 1987. ☎ 421-753 18891

Prodam PEUGEOT 205 XS, letnik 1989, dobro ohranjen, prevoženih 24.000 km. ☎ 631-096 18957

Prodam OPEL SENIOR, letnik 1983, v odličnem stanju. ☎ 421-163 18976

Prodam R 5 Expres, skoraj nov, primeren za obrtnike ali trgovino. ☎ 421-163

R 5, nov, neregistriran, s "žibedahom", prodam. ☎ 242-685 19047

Prodam JUGO 45, letnik 1986, dobro ohranjen, garažiran, z dodatno opremo. ☎ 57-792 19055

Prodam Z 101, letnik marec 1984. ☎ 217-575 19057

Ugodno prodam PEUGEOT 405 GL, letnik 1989. ☎ 241-685 19063

Prodam VW, letnik 1974, neregistriran. ☎ 633-090 19103

Prodam Z 850, letnik 1984. ☎ 70-741 19111

LADO RIVA 1300, letnik 1987, prodam. ☎ 213-338, Kovač 19112

R 4 GTL, letnik 1988, registriran do oktobra 1992, odlično ohranjen, garažiran, prodam. ☎ 57-487 19113

Prodam R 4 GLT, letnik1 987. Potoče 87, Preddvor, ☎ 45-584 19119

Prodam Z 128, letnik 1985. Pogačnik, Sr. Bitnje 54, Žabnica 19120

Prodam Z 101, letnik 1974, vozna, registrirana. ☎ 242-388 19121

Ugodno prodam Z 128, letnik 1986. ☎ 45-532 19123

Prodam OPEL KADETT, letnik 1977. Voklo 99/a, Šenčur 19142

Prodam Z 101, letnik 1974, vozna, registrirana. ☎ 242-388 19146

Prodam Z 850, letnik 1981. ☎ 622-581

LADO RIVA 1300, nova, ugodno prodam. ☎ 068/86-147 19164

Prodam FIAT 128 sport coupe, letnik 1976, motor letnik 1988, registriran do 20. 7. 1992, spredaj rahlo karamboliran in JAWO 350. Emil Pogačnik, Sp. Gorje 149 19171

Prodam OPEL REKORD karavan, z dodatno opremo, letnik 1976, registriran do junija 1992. Cena 3.000 DEM. ☎ 723-041 19174

Prodam R 4, letnik 1976, registriran do oktobra 1992. Cena 900 DEM. ☎ 723-041 19175

Prodam OPEL KADETT 1.6 D, letnik 1987, registriran do septembra 1992. Ječnik, St. Rozmana 9, Kranj 19176

Prodam VISO Oltict Club 11 RL, 4 vrata, metalne barve, na novo registrirana. Cena 7.800 DEM. ☎ 217-110 19178

Prodam Z 101, letnik 1987, 41.000 km. Kropa 100/a 19179

Prodam Z 128, letnik 1987. ☎ 312-288

Prodam JUGO 55, letnik 1989. ☎ 223-412 19184

FORD FIESTA 1.4 CLX, 5 vrat, nov, prodam. ☎ 212-907 19189

Nov R 5 Campus, z dodatno opremo, prodam. ☎ 324-944 19190

Prodam JUGO 45, letnik 1991, dodatno opremljen. ☎ 632-924 19193

Prodam OPEL KADETT, letnik 1977. ☎ 723-545 19201

JUGO 45 Koral, letnik 1989, prodam za 5.000 DEM. ☎ 692-858 19211

Ugodno prodam Z 750 in karamboliran BMW 1602. ☎ 631-656 19215

Prodam MERCEDES 200 D, letnik 1971, obnovljen. ☎ 214-072 19219

Prodam JUGO 55, star 3 leta. ☎ 216-325 19221

Prodam GOLF JXD, letnik 1986, bele barve, garažiran, z dodatno opremo, prevoženih 70.000 km. ☎ 57-089 19225

Ugodno prodam VW hrošč 1300, generalno obnovljen, registriran do julija 1992. Breznica 4, Žirovnica, ☎ 802-613 19227

Prodam JUGO 45 Koral, letnik julij 1990. ☎ 421-790 19228

Prodam OPEL REKORD, garažiran. Jakob Langus, ☎ 79-018 19238

Prodam ohranjen R 4, letnik 1978. Kovor 74, Tržič 19242

Z 750, letnik 1981, registrirana, prodam za 800 DEM. ☎ 632-757 19243

Prodam R 4 GTL, letnik december 1987. ☎ 241-801 19246

Prodam JUGO 55 Skala, letnik 1989. Anžič, Sp. Besnica 20 19248

JUGO 45 A, letnik 1987 in JUGO 45 A, letnik 1989, ugodno prodam. ☎ 43-393

TOYOTA Celica 1.6 STI, letnik 1991, ugodno prodam. V račun vzamem manjši avto. ☎ 43-393 19250

Prodam GOLF GTI, letnik 1981 in Z 101 Konfort. ☎ 85-416 19255

Prodam GOLF JGL, letnik 1981, registriran. ☎ 061/328-361 19256

Ameriški JEEP CJ-7 diesel, letnik 1978, prodam. ☎ 325-160 19262

Prodam LADO karavan, letnik 1982. ☎ 77-260, zvečer 19263

Prodam JETTO 1.3 C, letnik 1985, 5 prestav. ☎ 75-090 19264

Prodam JUGO 45 A, malo vožen, z dodatno opremo. ☎ 75-090 19265

JUGO Koral, letnik 1989, prodam ali menjam. ☎ 75-166 19267

R 4 GTL, star 2 leti, prodam. ☎ 421-727

V vulkanizacijski delavnici in avtopralnici za določen čas zaposlimo delavca. Zaželena strojna poklicna izobrazba. Tel.: 214-563

Ugodno prodam Z 101, letnik november 1987. ☎ 801-367 19279

Z 101, letnik 1986 menjam za Z 750 ali TV. ☎ 323-661 19284

R 4 GTL, letnik 1986, registriran, prodam. ☎ 324-606 19286

IMV KOMBI s kasonom, prodam. ☎ 324-606 19287

Prodam ALFO 33 1.5 TI, letnik 1987. ☎ 311-170 19288

Ugodno prodam JUGO 45, letnik 1990. Šuceva 9, Kranj 19291

CITROEN AX 11 TRE, letnik 1989, prodam za 9.900 DEM. ☎ 214-369 19294

ZAPOROŽCA, malo voženega, zelo ugodno prodam. ☎ 50-069 19301

Prodam JUGO 45, letnik 1986, 78.000 km. Cena ugodna! ☎ 74-558 19303

HYUNDAI PONY 1.3 LS, svetlo modre kovinske barve, star 1 leto, prodam. Ogled v soboto in nedeljo, od 9. do 10. ure. Garaže - Šorljeva 16, Krnj 19306

Prodam MAZDO 121, dodatno opremljena. ☎ 327-166 19308

Prodam FIAT 850, letnik 1984. ☎ 217-875 19310

Prodam DAIHATSU Carade ID, letnik maj 1991. ☎ 40-143 19314

OPEL REKORD, ugodno prodam. ☎ 217-715 19315

JUGO 55 Koral, letnik 1990, 11.000 km, prodam. ☎ 48-609 19320

Prodam Z 101 Skala 55, letnik 1989. Adergas 24, Cerklje 19324

Prodam AUDI 50 in DIANO. ☎ 218-639 19326

Ugodno prodam R 4, letnik 1986. ☎ 218-639, Mojca 19327

LANDROVER diesel, registriran, prodam za 3.900 DEM. ☎ 215-047 19330

WARTBURG, letnik 1980, brezhiben, prodam za 900 DEM. ☎ 215-047 19331

Prodam Z 750, letnik 1979, garažirana, dobro ohranjena, registrirana do aprila 1992. Urša Trolar, Zg. Gorje 88 19332

Prodam R 4, letnik 1980, na novo registriran. Velesovska 89, Šenčur 19339

Prodam VW 1300, letnik 1972, registriran. ☎ 216-239 19344

Z 128, letnik 1988, prodam za 5.100 DEM. ☎ 312-400 19346

Prodam KOMBI VW transporter, letnik 1981, nov motor. ☎ 51-496 19347

Prodam SUNBEAM, letnik 1979. Bašelj 12, ☎ 45-070 19349

Prodam SPAČKA, registriran do 13. 9. 1992. ☎ 46-637 19351

JUGO 45 AX, letnik 1987, prodam za 4.000 DEM. ☎ 43-456 19354

Poceni prodam LADO, letnik 1980, registrirana. ☎ 41-044 19357

VOLVO 340 GL, ugodno prodam. Informacije na ☎ 633-672 19358

Z 128, letnik 1982, prodam za 1.500 DEM. Vasca 8, Cerklje 19359

Prodam Z 750, letnik 1985, registrirana do novembra 1992. ☎ 84-571 19362

Prodam PASSAT GLTD, star 1 leto. Informacije na ☎ 48-599 19363

Prodam Z 101, prva registracija februarja 1990, prevoženih 25.000 km, izredno dobro ohranjena. ☎ 324-400 19365

Poceni prodam LADO, letnik 1980, registrirana. ☎ 41-044 19367

Prodam HONDO CRX 1.6 V, letnik 1990. ☎ 43-014, J. Ogris 19373

AUDI 80 CL, ohranjen, prodam ali menjam za R 4. ☎ 40-536 19374

R 4 GTL, letnik 1986, bel, 70.000 km, prodam. ☎ 326-653 19375

Prodam R 19, metalno modre barve, star 2 leti. Cena 16.800 DEM v protivrednosti oziroma po dogovoru. ☎ 802-661 19376

Prodam JUGO 55 Koral, letnik 1988, ohranjen. ☎ 621-078 19379

Z 750, letnik 1982, prodam za 600 DEM. ☎ 723-759 19380

Prodam Z 850. Ogled popoldan. Krvavška 18, Cerklje 19381

Prodam R 4 GTL, letnik 1986. Podlubnik 283, Šk. Loka 19388

Prodam R 18 GL, letnik marec 1983, v odličnem staniu, 56.000 km. ☎ 215-918

Ugodno prodam R 18, letnik 1983. ☎ 65-734 19395

Prodam Z 750, letnik 1979, odlično ohranjena. ☎ 77-201 19396

Prodam FORD SIERA, nov, 1.6 CL. ☎ 51-902 19397

FIAT Argenta, letnik 1982, menjam za cenejši avto. ☎ 49-442 19407

JUGO 45 A, letnik 1987, prodam za 4.000 DEM. ☎ 218-556 19412

GOLF 1,3 B, letnik 1987, metalic, nemški, prodam. ☎ 064/327-632

Prodam JUGO 45 AX, letnik 88 ali zamenjam za JUGO 55, novejši z doplačilom. ☎ 47-190

CX PRESTIGE avtomatik z dodatno opremo, zelo ugodno prodam. ☎ 064/49-038 ali 213-519

R 12 TS, letnik 1974, ugodno prodam. ☎ 211-201

R 18, letnik 1987, ohranjen, ugodno prodam. ☎ 241-348 19415

ZAPOSLITVE

Mlado dekle išče zaposlitev v STREŽBI. Šifra: NATAKARICA 18313

Mamica z dvema otrokoma nujno potrebuje dodatni ZASLUŽEK ali DELO na dom. Šifra: STISKA 18675

Nujno potrebujem redno ali honorarno ZAPOSLITEV v gostinstvu. Šifra: STREŽBA 18902

Zaposlim samostojnega AVTOKLEPARJA. Naslov v oglasnem oddelku. 19053

Zaposlim kvalificirano TRGOVKO. Šifra: TRGOVKA 19110

Ob odsotnosti grem ČUVAT stanovanje. ☎ 75-050 19127

Iščem KROJAČE ali ŠIVILJE, za moška oblačila. Šifra: MODA ZA MOŠKE

Honorarno zaposlimo simpatično in komunikativno dekle v STREŽBI. Informacije po 19. uri. Klub "Velbana", Naklo

Manjše podjetje, trgovsko tehnične smeri, zaposli INŽENIRJA strojnišva z aktivnim znanjem nemščine. Sprejemamo samo pismene vloge. Šifra: TEHNIKA

ŠIVILJO z overloockom za serijsko šivanje na domu, iščem. Pisne ponudbe pošljite na naslov: Kordež, Mestni trg 9, Škofja Loka 19169

Iščem žensko za POMOČ pri čiščenju stanovanja - 1 x tedensko. ☎ 213-020 19177

Nudimo honorarno DELO v popoldanskem času - ČIŠČENJE poslovnih prostorov. Možna redna zaposlitev. Pisne ponudbe pošljite na naslov: Hribar - Blesk d.o.o., Planina 3, Kranj 19192

Tržno uspešna firma vam ponuja možnost dela v ZASTOPNIŠKI DEJAVNOSTI. Ob bogati strokovni pomoči pri nastopu na trgu zagotavljamo finančni uspeh. ☎ 327-058, samo od 19. do 21. ure 19223

DELO na vašem domu, delovne izkušnje niso potrebne. Pošljite kratek življenjepis in kuverto z vašim naslovom ter znamko, nato boste dobili nadaljna navodila. Sonja Jerič, Kuirtska pot 3, 64207 Cerklje

Ansambel nujno išče KLAVIATURISTA. ☎ 74-047 19230

Odlično plačano HONORARNO DELO nudim. Potreben prevoz, zaželjen telefon! ☎ 061/713-621, 108-266 19247

Na voljo je klaviaturist, harmonikar, vokalist, z lastno opremo in statusom. ☎ 622-311 19297

Mlado dekle v STREŽBI honorarno zaposlim. ☎ 631-601 19299

Priključite se krogu naših ZASTOPNIKOV in izboljšajte svoj življenjski standard. Honorarno vas bomo zaposlili in za vaše delo vsak teden sproti pošteno nagradili. Pokličite danes, od 10. do 12. ure na ☎ 622-343. Ne bo vam žal! 19334

V redno delovno razmerje sprejmem NATAKARJA in KUHARJA. Informacije na ☎ 57-585 19350

Iščem redno ali honorarno ZAPOSLITEV. ☎ 68-723 19417

Nudimo vse vrste finančno - računovodskih storitev zasebnim podjetjem!
Tel.: 064/242-207

ŽIVALI

Prodam brejo KRAVO po izbiri, ali menjam za bika. Silva Čebulj, Vopovlje 16, Cerklje 18975

Prodam 1/4 mlade KRAVE in 1/2 TELETA. ☎ 57-937 19054

Prodam KRAVO po 1. telitvi, za zakol ali menjam za plemensko. Sp. Brnik 60, Cerklje 19102

Prodam KRAVO simentalko in TELIČKA za nadaljno rejo. ☎ 44-129 19105

Prodam KRAVO simentalko in 5 mesecev starega BIKCA. Podhom 49, Zg. Gorje 19108

Prodam 14 dni starega BIKCA frizijca. Igor Jamnik, Žabnica 8 19114

Prodam PUJSKE, težke od 20 kg in večje. Sp. Brnik 60, Cerklje 19118

Prodam dve visoko breji OVCI. ☎ 45-532 19124

ZAJCE, modri dunajčan, prodam. ☎ 40-568 19196

TaiTai
Cankarjeva 4, Kranj, tel. 211-183
ČAR LEPOTE IN EKSOTIKE

Prodam 1 teden starega BIKCA. Suha 38, Kranj 19229

Prodam PRAŠIČE, težki od 25 do 70 kg in polovico KRAVE. Letališka 7, Voglje - Šenčur 19244

6 mesecev starega PSA Chihuahua, prodamo. ☎ 78-554, 78-403 19273

Prodam 10 dni starega TELIČKA simentalca. Dežman, Lahovče 61, Cerklje 19274

Bele pritlikave PUDLE, z rodovnikom, prodam. ☎ 324-077, samo od 18. do 20. ure 19281

Prodam KOZO in plemenskega KOZLA ter zlate FAZANE. Zbilje 8/b, Medvode 19304

Prodam visoko brejo črno-belo TELICO. Zg. Brnik 76, Cerklje, ☎ 422-737 19335

Prodam 100 kg težkega črno-belega TELETA. Marica Slamnik, Moste 12, Žirovnica 19361

Prodam brejo TELICO simentalko. Jože Krč, Nova vas 9, Preddvor 19364

Prodam 200 kg težko TELICO simentalko. Moste 12, Žirovnica 19369

Prodam KRAVO s tretjim teletom. Jama 8, Mavčiče 19394

Těžko je spominov bridko breme,
tužne so samote neme téme.
Kaj je ločitev? Smrt? —
Samo spomini
življenje pravo so.
(Gradnik)

LADU KLEMENCU

Tvoji
Marta, Nada, Maj

Kranj, 25. oktobra 1991

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dobre mame, babice, prababice, tašče, sestre in tete

MILKE KONC

roj. Podobnik
Kajževe mame iz Čirč

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje ter številno spremstvo na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo kolektivoma Merkur Kranj, ETP Kranj, pevcem, pogrebniku, g. župniku in vsemu zdravstvenemu osebju za dolgoletno zdravljenje. Vsem še enkrat iskrena hvala!

ŽALUJOČI: Vsi njeni

ZAHVALA

V 46. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga mami

MARIJA RESMAN

iz Bistrice pri Tržiču

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje, nam izrekli sožalje in sočustvovali z nami. Hvala za denarno pomoč, posebej kolektivu OŠ Heroja Bračiča, kuharicam in ostalim, Mercator — Preskrba Tržič, sostanovalcem c. 4. julija 45, kakor tudi družini Peharc iz Proletarske 31, g. župniku iz Bistrice za lepo opravljen pogrebni obred, pevcem iz Nakla za lepo zapete žalostinke in vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih. Vsem, prav vsem še enkrat iskrena hvala!

ŽALUJOČI: hčerki Helena z družino in Eva, sin Srečo ter ostalo sorodstvo

---

ZAHVALA

24. oktobra smo se za vedno poslovili od

TOMAŽA KORENJAKA

roj. 21. 12. 1928

Hvala vsem, ki ste nam stali ob strani, darovali cvetje, izrekli sožalje in ga pospremili na zadnji poti, še posebej se zahvaljujemo g. župniku za obred in Zvezi borcev za lep govor. Vedno boš ostal v naših srcih!

Žena Viki, hčerka Danica in sestra Ana z družino

ZAHVALA

Po tihem odhajamo, kot sence resnice
v tisto tiho domovanje,
kjer mnogi spe nezdramno spanje,
kjer kmalu dom bo moj in Tvoj.
(S. Gregorčič)

Ob smrti naše drage sestre in tete

PAVLE ARH

se zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam karkoli pomagali in jo spremili k večnemu počitku. Posebna zahvala velja osebju Doma oskrbovancev v Preddvoru, cerkvenim pevcem in g. župniku iz Preddvora za lepo opravljen pogrebni obred.

NJENI NAJBLIŽNJI

Tupaliče, Predoslje, 23. oktobra 1991

V SPOMIN

Mineva leto dni, odkar nas je za vedno zapustila draga mama

MARIJA ŠTIHERL

Rožmanova mama iz Kolnice

Hvala vsem, ki se je spominjate!

VSI NJENI

Slovenija in svet

Slovenija ne pozablja na zamejce

Slovenija nima nič proti, da je šla delegacija italijanske manjšine v Sloveniji v Haag, vendar je tu mirovna konferenca storila napako. Povabiti bi morala tudi Madžare, ki živijo v Sloveniji in drugod v Jugoslaviji ter Slovence, ki živijo v treh sosednjih državah.

Slovenija bo zagotovila narodnostnim skupnostim v Sloveniji najmanj takšne pravice, kot jih predvidevajo evropski standardi. Zanesljivo pa raven zaščite tudi v novi slovenski ustavi ne bo nižja, kot je doslej. Seveda pa ima Slovenija pravico, da zahteva tako raven zaščite tudi za Slovence, ki živijo v treh sosednjih državah: v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Takšna je bila ugotovitev torkovega srečanja predsednika slovenske skupščine in njene komisije za ustavna vprašanja dr. Franceta Bučarja s predstavniki Slovencev iz Italije in Avstrije. Omenjena je bila možnost, da bi Slovenci izven matične države imeli takšne pravice kot državljani Slovenije.

O položaju in problemih manjšin, tako pri nas kot v sosednjih državah, kjer živijo Slovenci, je bilo govora tudi med torkovim obiskom predsednika predsedstva Republike Slovenije Milana Kučana na Obali. Država Slovenija ne oporeka Italijanom v Sloveniji, da odhajajo v Haag na mirovno konferenco o Jugoslaviji. Glede tega smo lahko mirni, saj je raven zaščite manjšin v Sloveniji višja od evropskih standardov. Vendarle pa bi v Haag morali povabiti tudi madžarsko skupnost v Sloveniji in drugih jugoslovanskih republikah, predvsem pa tudi delegacijo Slovencev, ki živijo v Italiji, Avstriji in na Madžarskem. Kučan je ugotovil, da Italija zadnje čase spreminja odnos do Slovencev, na osnovi Osimskih sporazumov, ki jih je mogoče v tem pogledu dopolniti, pa bo ustanovljena tristranska komisija za reševanje manjšinskih vprašanj. Rešljiv je tudi problem z manjšinsko zastavo, ki bi morala vsebovati tudi obeležje države, v kateri manjšina živi.

Komu se bo poklonil Cossiga

Italijanski predsednik Cossiga bo v začetku novembra obiskal Trst, med obiskom pa naj bi se poklonil tudi žrtvam nasilja v Rižarni in "fojbi" pri Bazovici. Tajništvo Slovenske skupnosti v Trstu je predsedniku Cossigi predlagalo, da bi se poklonil vsem žrtvam: nacizma in stalinizma ter nasilnega raznarodovanja Slovencev.

"Nisem slovenofil"

"Nisem slovenofil, niti hrvatofil, sem samo za demokratične postopke," je odgovoril predsednik deželne vlade Furlanije Julijske Krajine Adriano Biassuti italijanskemu zunanjemu ministru De Michelisu. De Michelis je Biassutija obtožil, da pri zagovarjanju Slovenije in Hrvaške ne upošteva splošnih interesov in da je njegovo zadržanje izredno lokalistično obarvano.

Kongres srednješolcev Alpe Jadran

V Celovcu je bil kongres srednješolcev Alpe Jadran, na katerem so obravnavali šolske modele in položaj dijakov. Na kongresu, na katerem je bila tudi delegacija Socialdemokratske mladine Slovenije, so sprejeli peticijo z zahtevo po mednarodnem priznanju Slovenije in Hrvaške. Zbrali so tudi sanitetni material, ki ga bodo poslali hrvaškim beguncem v Istri.

Prehodni dom za tujce

Predstavnik za tisk Ministrstva za notranje zadeve Božo Truden je povedal, da so v bivšem Viatorjevem hotelu v Ljubljani ustanovili prehodni dom za tujce. Dom ni namenjen beguncem iz Hrvaške ali ekonomskim emigrantom, ampak izključno tujcem, ki bodo ministrstvo za notranje zadeve zaprosili za status begunca. Ministrstvo bo vloge posredovalo mednarodnemu komisariatu Organizacije združenih narodov v Ženevi, v primeru pozitivnega mnenja pa bodo ti ljudje dobili enake pravice kot državljani Slovenije in slovenski potni list. ● **J. Košnjek**

MARMOR HOTAVLJE
Gorenja vas tel.: **064/68-210**
PRIDITE - PRESENEČENI BOSTE NAD PONUDBO IN KVALITETO!

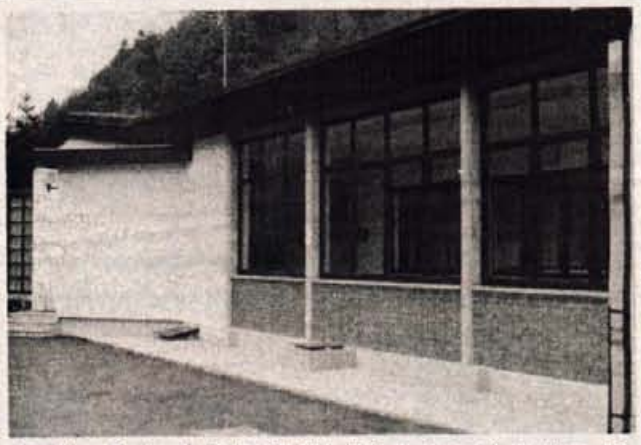

***Praznik na Grajzarjevi šoli** - Prizidek h Grajzarjevi šoli v Tržiču je bil dokončan in tudi dan v rabo že ob začetku letošnjega šolskega leta, prejšnji teden, ko so v njem že dokončno uredili knjižnico in tehnično delavnico, pa so prizidek tudi slovesno odprli. Otvoritve se je udeležil predsednik Skupščine občine Tržič Peter Smuk, ki je pred šolo skupaj z učenci zasadil lipo. Prizidek h Grajzarjevi šoli je bila letos edina negospodarska investicija v občini in je bila težko pričakovana. Na 499 m² so učenci Grajzarjeve šole poleg knjižnice s številnimi kotički za branje, študij, igranje šaha in podobno, ter tehnične delavnice dobili še eno učilnico. Prizidek so gradili delavci SGP Tržič; medtem ko je bil prizidek načrtovan že več let, je bila gradnja končana v manj kot letu dni. Arhitektonsko se lepo prilega staremu objektu, še bolj pa je funkcionalen, so zadovoljni na šoli tako učenci kot učitelji. Poleg kulturnega programa so bili ob otvoritvi organizirani tudi pogovori: tako je prof. Zrimšek šolarjem spregovoril o pomenu knjižnice, Milena Učakar o pomenu tehnične vzgoje, dr. Zakrajšek in Breda Konjar pa o snovanju novih programov za osnovne šole. - D.D. - Foto: A. Gorišek*

Komemoracije ob Dnevu mrtvih

Jesenice

Četrtek, 31. oktobra

Osrednja žalna slovesnost bo ob 16. uri v Spominskem parku na Plavžu

Rateče	ob 17. uri pri spomeniku NOB
Dovje-Mojstrana	ob 16. uri pri spomenikih žrtvam I. in II. svetovne vojne
Blejska Dobrava	ob 16. uri pri spomeniku pred osnovno šolo

Petek, 1. novembra

Kranjska Gora	ob 11. uri na novem pokopališču v Kranjski Gori ob 13.30 na starem pokopališču v Kranjski Gori ob 14.30 na pokopališču v Podkorenu ob 18. uri pred spomenikom padlim v I. svetovni vojni
Planina pod Golico	ob 15. uri pri spomeniku borcev NOB
Javornik — Koroška Bela	ob 10. uri v Parku talcev na Koroški Beli
Žirovnica	ob 14. uri na pokopališču borcev NOV

Kranj

Četrtek, 31. oktobra

Bela	ob 17. uri pri spomeniku na Zgornji Beli
Britof-Predoslje	ob 11. uri polaganje venca pri centralnem spomeniku na pokopališču v Predosljah
Duplje	ob 16.30 pri centralnem spomeniku pri OŠ
Jezersko	ob 17.30 pri centralnem spomeniku
Planina, Huje, Bratov Smuk in Center	ob 16. uri pri spomeniku na pokopališču v Kranju
Trboje	ob 10. uri pri spomeniku v Trbojah
Zlato polje	ob 17. uri pri Stošičevem spomeniku na Zlatem polju
Besnica	ob 16. uri na pokopališču v Zg. Besnici

Petek, 1. novembra

Cerklje	ob 11. uri pri centralnem spomeniku v Cerkljah
Goriče, Golnik, Tenetiše in Trstenik	ob 10. uri pri centralnem spomeniku v Goričah
Kokra	ob 8.30 na pokopališču ob grobišču padlih borcev in talcev
Kokrica	ob 10. uri pri spomeniku na pokopališču
Podbrezje	ob 10. uri pri centralnem spomeniku pri OŠ
Šenčur, Visoko in Voglje	ob 11. uri pri centralnem spomeniku na pokopališču v Šenčurju
Žabnica in Bitnje	ob 9. uri pri centralnem spomeniku v Žabnici

V spomin vsem pobitim v občini Kranj bo spominska svečanost v soboto, 2. novembra, ob 15. uri v gozdu za pokopališčem v Kranju, kjer bo maša za vse pokojne.

Prvonovembrska pomoč beguncem in žrtvam vojne

Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svobočin poziva državljane in druge prebivalce Republike Slovenije, da letos skromneje počastijo spomin umrlim in da del denarja namenijo za begunce iz Hrvaške oziroma žrtve vojaške agresije in ga nakažejo na račun Rdečega križa Slovenije oziroma Karitasa. Temu pozivu se pridružuje tudi Komisija za pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci.

Poskus, da bi z vojaško agresijo zlomili trdno odločenost Republike Slovenije, da postane samostojna in suverena država, smo prebivalci Slovenije preprečili z odločnim odporom. Žal so pri tem ugasnila mnoga življenja. V spomin na vse, ki so izgubili življenja v vojni za Slovenijo, je na Novih Žalah postavljen

POMNIK PADLIM V VOJNI ZA SLOVENIJO

Komemorativna slovesnost ob pomniku padlim v vojni za Slovenijo na kateri bomo počastili njihov spomin, bo jutri, v četrtek, 31. oktobra, ob 16. uri na Novih Žalah.

Radovljica

Četrtek, 31. oktobra

Radovljica	ob 16. uri v graščinskem parku
Srednja Dobrava	ob 16. uri pred spomenikom NOB na pokopališču
Podnart	ob 16. uri pri spomeniku padlim na Ovsišah

Petek, 1. novembra

Osrednja slovesnost bo ob 10. uri pri spomeniku talcem v Dragi, ob 11. uri pa v graščinskem vrtu v Begunjah.

Gorje	ob 9. uri na pokopališču v Gorjah
Bohinjska Bistrica	ob 9. uri pri spomeniku NOB v Bohinjski Bistrici
Bohinjska Bela	ob 9. uri na grobovih padlih borcev na Bohinjski Beli
Bled	ob 10. uri na partizanskem pokopališču na Bledu

Žalne in spravne slovesnosti

Radovljica, 27. oktobra — Skupščina občine Radovljica, občinski odbor zveze borcev, politične stranke v občini in dekanija Radovljica prirejajo ob dnevu mrtvih, v petek, 1. novembra, žalne in spravne slovesnosti ter zadušnice za žrtve druge svetovne vojne. Prva bo ob devetih dopoldne pod Pustim gradom na Lancovem, druga uro kasneje na grobišču talcev v Dragi, tretja pa ob 11. uri v graščinskem vrtu v Begunjah. Maše zadušnice bo opravil škof Jože Kvas.

Škofja Loka

Četrtek, 31. oktobra

Lenart nad Lušo	ob 10. uri pri spomeniku padlih
Hotavlje	ob 15. uri pri spomeniku padlih na Hotavljah
Škofja Loka	ob 16. uri pred Domom ZB NOV
Leskovica	ob 15. uri pred spomenikom padlim

Petek, 1. novembra

Trebija	ob 9. uri pri spomeniku padlim
Dražgoše	ob 9.30 pri spomeniku
Žiri	ob 9.30 na pokopališču na Dobravčevi
Sv. Duh	ob 10. uri pri spomeniku padlim
Godešič	ob 10.30 pri spomeniku padlim

Tržič

Četrtek, 31. oktobra

Podljubelj	ob 16. uri pri spominski plošči v Podljubelju
Bistrica	ob 17. uri pri spominski plošči v Bistrici

Petek, 1. novembra

Križe	ob 8.30 pri spomenikih v Križah
Leše	ob 9. uri pri spomeniku v Lešah
Kovor	ob 9. uri na pokopališču v Kovorju
Tržič	ob 10. uri na grobišču borcev v Tržiču
Brezje pri Tržiču	ob 10. uri pri spominski plošči na Brezjah

MERKUR KRANJ

DOBER OKTOBER

Znižanje cen nekaterih izdelkov v Merkurjevih prodajalnah od 7. oktobra do 7. novembra.

za 30% vrtne garniture, motorne in električne kosilnice, garniture DOM-Triso (meter, kotnik, vodna tehtnica,...)

za 20% vrtne mreže, orodja ISKRA-ERO, Swaty - FLEX, Black & Decker, Unior, vijaki, okovja Titan in Kovinoplastika, EMO-BIO in garniture.

za 15% Varstroj in Iskra - Varjenje BARVE, LAKI, RAZREDČILA

Znižanje cen velja za takojšnja plačila nad 1.000,00 tolarjev in člane stanovanjskih zadrug. Podrobnejše informacije dobite pri prodajalcih!